

**GRUPA KAPITAŁOWA COMARCH S.A.
KRAKÓW, AL. JANA PAWŁA II 39A**

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE
ZA ROK OBROTOWY 2008 WRAZ Z
OPINIĄ BIEGŁEGO REWIDENTA**

**I
RAPORTEM Z BADANIA**

SPIS TREŚCI

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA 3

**RAPORT UZUPEŁNIAJĄCY OPINIĘ Z BADANIA SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH S.A. ZA ROK
OBROTOWY 2008 ..... 5**

I. INFORMACJE OGÓLNE..... 5

1. Dane identyfikujące badaną jednostkę 5
2. Informacje o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za poprzedni rok obrotowy 10
3. Dane identyfikujące podmiot uprawniony oraz biegłego rewidenta przeprowadzającego w jego imieniu badanie 10
4. Dostępność danych i oświadczenia kierownictwa jednostki..... 11
5. Sytuacja majątkowa i finansowa Grupy Kapitałowej 11

II. INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE 12

1. Informacje na temat badanego skonsolidowanego sprawozdania finansowego 12
2. Dokumentacja konsolidacyjna 12
4. Kompletność i poprawność sporządzenia dodatkowych informacji i objaśnień oraz sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej 14
5. Informacje i ustalenia końcowe..... 15

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY KAPITAŁOWEJ
COMARCH S.A. ZA ROK OBROTOWY 2008**

1. Skonsolidowany bilans
2. Skonsolidowany rachunek zysków i strat
3. Zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym
4. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych
5. Dodatkowe informacje i objaśnienia

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Do Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej ComArch S.A.

Przeprowadziliśmy badanie załączonego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej ComArch S.A., dla której ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie, Al. Jana Pawła II 39A, jest Podmiotem Dominującym, obejmującego:

- skonsolidowany bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2008 roku, który po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę 915.247 tys. zł,
- skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku wykazujący zysk netto w kwocie 201.222 tys. zł,
- zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku wykazujące zwiększenie kapitału własnego w kwocie 233.394 tys. zł,
- skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku wykazujący zwiększenie stanu środków pieniężnych w kwocie 146.977 tys. zł,
- dodatkowe informacje i objaśnienia.

Za sporządzenie wymienionego skonsolidowanego sprawozdania finansowego odpowiedzialność ponosi Zarząd Jednostki Dominującej. Naszym zadaniem było zbadanie i wyrażenie opinii o rzetelności, prawidłowości i jasności tego skonsolidowanego sprawozdania.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone metodą pełną w odniesieniu do 21 jednostek zależnych i Grupy Kapitałowej SoftM Software und Beratung AG oraz metodą praw własności w stosunku do jednej jednostki stowarzyszonej. Sprawozdania finansowe 8 jednostek zależnych oraz skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej SoftM Software und Beratung AG były przedmiotem badania przez inne podmioty uprawnione do badania sprawozdań finansowych. Otrzymaliśmy sprawozdania finansowe w/w jednostek zależnych i stowarzyszonych oraz opinie z badania tych sprawozdań. Nasza opinia z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego w odniesieniu do danych tych podmiotów jest oparta na opiniach biegłych rewidentów uprawnionych do badania. Dane ze sprawozdań finansowych jednostek zależnych, co do których oparliśmy się całkowicie na opiniach innych biegłych rewidentów, stanowią odpowiednio 52% skonsolidowanych aktywów i 45% skonsolidowanych przychodów ze sprzedaży przed korektami konsolidacyjnymi.

Badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zaplanowaliśmy i przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości (Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 z późn. zmianami),
- norm wykonywania zawodu biegłego rewidenta, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w Polsce

w taki sposób, aby uzyskać racjonalną, wystarczającą podstawę do wyrażenia opinii, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe nie zawiera istotnych błędów.

Badanie obejmowało w szczególności sprawdzenie dokumentacji konsolidacyjnej, z której wynikają kwoty i informacje zawarte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, a także ocenę zasad (polityki) rachunkowości zastosowanych do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego, istotnych związanych z tym szacunków oraz ogólną ocenę prezentacji skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Jesteśmy przekonani, że przeprowadzone przez nas badanie zapewniło nam wystarczającą podstawę do wyrażenia opinii.

W naszej opinii – w oparciu o wyniki przeprowadzonego badania oraz opinie innych biegłych rewidentów – zbadane skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej ComArch za rok obrotowy 2008 zostało sporządzone we wszystkich istotnych aspektach zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską i przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego Grupy Kapitałowej na dzień i za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2008 roku.

Sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej za rok obrotowy 2008 jest kompletne w rozumieniu art. 49 ust. 2 ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, a zawarte w nim informacje, zaczerpnięte bezpośrednio ze zbadanego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, są z nim zgodne.

.....
Radosław Kuboszek
Biegły rewident
nr ewid. 90029/6847

.....
osoby reprezentujące podmiot

.....
podmiot uprawniony do badania
sprawozdań finansowych wpisany
na listę podmiotów uprawnionych
pod nr ewidencyjnym 73
prowadzoną przez KRBR

Warszawa, 30 kwietnia 2009 roku

**RAPORT UZUPEŁNIAJĄCY OPINIĘ Z BADANIA SKONSOLIDOWANEGO
SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH S.A.
ZA ROK OBROTOWY 2008**

I. INFORMACJE OGÓLNE

1. Dane identyfikujące badaną jednostkę

Jednostka Dominująca Grupy Kapitałowej działa pod firmą ComArch S.A. Siedzibą Jednostki jest Kraków, Al. Jana Pawła II 39A.

Jednostka prowadzi działalność w formie spółki akcyjnej, związanej aktem notarialnym w dniu 30 listopada 1994 roku przed notariuszem Marią Kwiecińską-Stybel w Krakowie (Repertorium A Nr 5209/94).

Jednostka została zarejestrowana w rejestrze handlowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Krakowa - Śródmieścia, Wydział Gospodarczy-Rejestrowy w Krakowie, w dziale B pod numerem RHB 3218, na podstawie postanowienia z dnia 20 grudnia 1994 roku. Aktualnie Jednostka jest wpisana do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Krakowa - Śródmieścia, Wydział Gospodarczy Rejestrowy w Krakowie pod numerem KRS 0000057567.

Jednostka posiada numer identyfikacji podatkowej NIP: 677-00-65-406 nadany przez Urząd Skarbowy Kraków-Śródmieście w Krakowie w dniu 1 sierpnia 2000 roku.

Urząd Statystyczny nadał Jednostce w dniu 14 lipca 2000 roku REGON o numerze: 350527377.

Jednostka działa na podstawie przepisów Kodeksu spółek handlowych.

Jednostka działa także na podstawie Zezwolenia na prowadzenie działalności gospodarczej na terenie Krakowskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

Według statutu Jednostki przedmiotem jej działalności jest:

- doradztwo w zakresie sprzętu komputerowego,
- działalność edycyjna w zakresie oprogramowania,
- działalność w zakresie oprogramowania pozostała,
- przetwarzanie danych,
- działalność związana z bazami danych,
- konserwacja i naprawa maszyn biurowych, księgujących i sprzętu komputerowego,
- działalność związana z informatyką pozostała,
- sprzedaż hurtowa komputerów, urządzeń peryferyjnych i oprogramowania,
- sprzedaż hurtowa części elektronicznych,
- sprzedaż detaliczna komputerów oraz sprzętu telekomunikacyjnego,
- sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej,
- produkcja komputerów, innych urządzeń do przetwarzania informacji,
- produkcja sprzętu i urządzeń radiowych, telewizyjnych i telekomunikacyjnych,
- produkcja systemów do sterowania procesami przemysłowymi,
- reprodukcja komputerowych nośników informacji,
- telefonia stacjonarna i telegrafia,
- telefonia ruchoma,
- transmisja danych,
- radiokomunikacja,

- działalność telekomunikacyjna pozostała,
- prace badawczo – rozwojowe w dziedzinie nauk technicznych,
- prace badawczo – rozwojowe w dziedzinie nauk matematyczno – fizycznych i astronomii,
- leasing finansowy,
- wynajem maszyn, urządzeń biurowych i sprzętu komputerowego,
- wynajem nieruchomości na własny rachunek,
- kupno i sprzedaż nieruchomości na własny rachunek,
- pośrednictwo w obrocie nieruchomościami,
- kształcenie ustawiczne dorosłych i pozostałe formy kształcenia,
- transport drogowy towarów pojazdami mechanicznymi,
- magazynowanie i przechowywanie towarów w pozostałych składowiskach.

W badanym okresie Jednostka prowadziła działalność w zakresie działalności informatycznej.

Kapitał zakładowy Jednostki według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosił 7.960.596,00 zł i dzielił się na 6.202.796 akcji zwykłych o wartości nominalnej 1 zł każda oraz 1.757.800 akcji uprzywilejowanych co do głosu 5:1, o wartości nominalnej 1,00 zł każda. Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku wśród akcjonariuszy Jednostki posiadających pośrednio lub bezpośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy ComArch S.A. znajdowali się:

- Janusz Filipiak – 31,63 w kapitale zakładowym Spółki (39,37% głosów na WZA Spółki),
- Elżbieta Filipiak – 10,04% w kapitale zakładowym Spółki (26,65% głosów na WZA Spółki),
- Elżbieta i Janusz Filipiakowie – 1,18% w kapitale zakładowym Spółki (3,13% głosów na WZA Spółki),
- klienci BZ WBK AIB Asset Management S.A. –30,94% w kapitale zakładowym Spółki (16,43% głosów na WZA).

W roku obrotowym nie wystąpiły żadne zmiany w kapitale zakładowym Jednostki.

Po dniu bilansowym wystąpiły następujące zmiany w kapitale zakładowym Jednostki:

- w związku z wnioskiem jednego z Akcjonariuszy oraz na podstawie uchwały Nr 1/21/2008 Zarządu Jednostki ComArch S.A. podjętej w dniu 01 grudnia 2008 oraz uchwały Nr 700/08 Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. z dnia 23 grudnia 2008 r. z dniem 05 stycznia 2009 miała miejsce konwersja 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych na 9 400 akcji zwykłych na okaziciela. Według stanu na dzień sporządzania raportu ogólna liczba głosów przypadająca z akcji ComArch S.A. wynosi 14 954 196 głosów.

Kapitał własny według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku wynosi 534.174 tys. zł, z czego na akcjonariuszy Podmiotu Dominującego przypada 496.194 tys. zł.

Rokiem obrotowym Grupy Kapitałowej jest rok kalendarzowy.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku w skład Zarządu Jednostki Dominującej wchodził:

- Janusz Filipiak	- Prezes Zarządu,
- Piotr Reichert	- Wiceprezes Zarządu,
- Paweł Prokop	- Wiceprezes Zarządu,
- Marcin Warwas	- Wiceprezes Zarządu,
- Zbigniew Rymarczyk	- Wiceprezes Zarządu,
- Piotr Piątosza	- Wiceprezes Zarządu,
- Konrad Tarański	- Wiceprezes Zarządu.

W badanym okresie wystąpiły następujące zmiany w składzie Zarządu Jednostki:

- Uchwałą Zwykłego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z 25 czerwca 2008 roku na Wiceprezesa Zarządu został powołany Konrad Tarański.

Powyższe zmiany zostały zgłoszone i zarejestrowane we właściwym rejestrze sądowym.

Na dzień 31 grudnia 2008 roku w skład Grupy Kapitałowej ComArch wchodzi:

- Podmiot Dominujący – ComArch S.A., oraz
- spółki zależne:
  - ComArch, Inc. - podmiot zależny w 100 %,
  - ComArch Software AG - podmiot zależny w 100 %,
  - ComArch Middle East FZ-LCC - podmiot zależny w 100 %,
  - ComArch s.r.o - podmiot zależny w 100 %,
  - ComArch LLC - podmiot zależny w 100 %,
  - ComArch Panama, Inc. - podmiot zależny II stopnia w 100%,
  - UAB ComArch - podmiot zależny w 100 %,
  - OOO ComArch - podmiot zależny w 100 %,
  - ComArch Software SARL - podmiot zależny II stopnia w 100%,
  - ComArch R&D SARL - podmiot zależny II stopnia w 70 %,
  - SoftM Software und Beratung AG - podmiot zależny II stopnia w 50,15 %,
  - CA Services S.A. - podmiot zależny w 99,90 %,
  - MKS Cracovia SSA - podmiot zależny w 49,15 %,
  - Comarch Management Sp. z o.o. - podmiot zależny w 100 %,
  - Comarch Management Sp. z o.o. SKA - podmiot zależny II stopnia w 100%,
  - Comarch Corporate Finance FIZ - podmiot zależny w 100 %,
- spółki wchodzące w skład grupy kapitałowej SoftM Software und Beratung AG:
  - SoftM Solutions GmbH - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG
  - SoftM Software und Beratung Munster GmbH - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG,
  - Schilling Software GmbH - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG,
  - SoftM Systemintegration GmbH - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG,
  - SoftM Semiramis GmbH % Co. KG - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG,
  - Soft M Verwaltung GmbH - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG,
  - SoftM Software Und Beratung GmbH - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG,
  - SoftM Solutions GmbH - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG,
  - SoftM Software Und Beratung Schweiz AG - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG,
  - SoftM France S.A.R.L - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG,

- Solitas Informatik AG (Schweiz) - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG, SoftM
- SoftM Czech Republic s.r.o. - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG, SoftM
- SoftM Polska sp. z o.o - podmiot zależny w 100 % od SoftM Software und Beratung AG. SoftM

- spółki zależne od Comarch Corporate Finance FIZ:
  - iMed 24 S.A. - podmiot zależny w 100 % od Comarch Corporate Finance FIZ,
  - iFin24 S.A. - podmiot zależny w 100 % od Comarch Corporate Finance FIZ,
  - iReward24 S.A. - podmiot zależny w 100 % od Comarch Corporate Finance FIZ,
  - Infrastruktura24 S.A. - podmiot zależny w 100 % od Comarch Corporate Finance FIZ,
  - Comarch Management sp. z o.o. SKA - podmiot zależny w 87,65 % od Comarch Corporate Finance FIZ,
  - Bonus Development sp. z o.o. S KA - podmiot zależny II stopnia w 99,12 % od Comarch Corporate Finance FIZ,
  - Bonus Management sp. z o.o. SKA - podmiot zależny w 97,59 % od Comarch Corporate Finance FIZ.

- spółki stowarzyszone:
  - poprzez spółkę SoftM Software und Beratung AG:
    - d.velop (Schweiz) AG z siedzibą w Buchs w Szwajcarii (49,00 % głosów przypada na SoftM Software und Beratung AG),
    - KEK Anwendungssysteme GmbH z siedzibą w Monachium w Niemczech (30,00 % głosów przypada na SoftM Software und Beratung AG).
  - poprzez ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty:
    - Sodigital Spółka z o.o. (30,72% głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty).

Skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym na dzień 31 grudnia 2008 roku objęte zostały następujące spółki:

a) Podmiot Dominujący – ComArch S.A.

Przeprowadziliśmy badanie sprawozdania finansowego Podmiotu Dominującego ComArch S.A. za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku. W wyniku przeprowadzonego badania wydaliśmy w dniu 30 kwietnia 2009 roku opinię bez zastrzeżeń, ze zwróceniem uwagi na fakt, iż prezentowane sprawozdanie jest sprawozdaniem jednostkowym i winno służyć przede wszystkim celom statutowym. Nie może być ono jedyną podstawą oceny sytuacji finansowej i majątkowej Grupy Kapitałowej, dla której Jednostka jest Podmiotem Dominującym. Oprócz sprawozdania jednostkowego Jednostka sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej.

b) spółki objęte konsolidacją metodą pełną:

Nazwa i siedziba spółki	Udział w kapitale (w %)	Podmiot przeprowadzający badanie sprawozdania finansowego i rodzaj wydanej opinii	Data opinii
ComArch, Inc. Miami	100%	nie podlega badaniu	n/d
ComArch Software AG, Drezno	100%	Alexander Enders, biegły rewident opinia bez zastrzeżeń	21 kwietnia 2008
ComArch Middle East FZ-LCC, Dubaj	100%	nie podlega badaniu	n/d
ComArch s.r.o, Bratysława	100%	nie podlega badaniu	n/d
ComArch LLC, Kijów	100%	nie podlega badaniu	n/d
ComArch Panama, Inc.	100%	nie podlega badaniu	n/d
UAB ComArch, Wilno	100%	nie podlega badaniu	n/d
OOO ComArch, Moskwa	100%	nie podlega badaniu	n/d
CA Services S.A., Kraków	99,90%	Biuro Audytorskie FK-Bad Sp. z o.o., opinia bez zastrzeżeń	31 marca 2009
MKS Cracovia SSA	49,15%	Interfin Sp. z o.o., opinia bez zastrzeżeń z objaśnieniem	30 marca 2009
Comarch Software S.A.R.L	100%	nie podlega badaniu	n/d
Comarch R&D S.A.R.L.	70%	nie podlega badaniu	n/d
Comarch Management Sp. z o.o.	100%	nie podlega badaniu	n/d
Comarch Management Sp. z o.o. SKA	100%	nie podlega badaniu	n/d
Comarch Corporate Finance FIZ	100%	Europejskie Centrum Audytu Sp. z o.o., opinia bez zastrzeżeń	27 marca 2009
Bonus Development Sp. z o.o. SKA	99,12%	nie podlega badaniu	n/d
IMED24 S.A.	100%	Biuro Audytorskie FK-Bad Sp. z o.o., opinia bez zastrzeżeń	31 marca 2009
iFIN24 S.A.	100%	Biuro Audytorskie FK-Bad Sp. z o.o., opinia bez zastrzeżeń	31 marca 2009
iReward24 S.A.	100%	Biuro Audytorskie FK-Bad Sp. z o.o., opinia bez zastrzeżeń	31 marca 2009
Infrastruktura24 S.A.	100%	Biuro Audytorskie FK-Bad Sp. z o.o., opinia bez zastrzeżeń	25 marca 2009
Bonus Management Sp. z o.o. SK	97, 59%	nie podlega badaniu	n/d
Grupa Kapitałowa SoftM Software und Beratung AG	50,15%	Akanthus GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft, opinia bez zastrzeżeń	27 marca 2009*

* Podstawą ujęcia w sprawozdaniu skonsolidowanym Grupy Kapitałowej Comarch S.A. było sprawozdanie skonsolidowane Grupy Kapitałowej SoftM Software und Beratung AG. Sprawozdanie skonsolidowane Grupy Kapitałowej SoftM Software und Beratung AG składało się z 13 podmiotów zależnych i 2 stowarzyszonych.

2. Informacje o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za poprzedni rok obrotowy

Działalność Grupy Kapitałowej w 2007 roku zamknęła się zyskiem netto w wysokości 42.418 tys. zł. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej za rok obrotowy 2007 podlegało badaniu przez biegłego rewidenta. Badanie zostało przeprowadzone przez podmiot uprawniony Deloitte Audyt Sp. z o.o. Biegły rewident wydał o tym sprawozdaniu w dniu 7 maja 2008 roku opinię bez zastrzeżeń.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy zatwierdzające skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2007 odbyło się w dniu 25 czerwca 2008 roku.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2007 zostało zgodnie z przepisami prawa złożone w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 26 czerwca 2008 roku złożone do opublikowania w Monitorze Polskim B w dniu 7 lipca 2008 roku. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało opublikowane w Monitorze Polskim B w dniu 13 lutego 2009 roku.

3. Dane identyfikujące podmiot uprawniony oraz biegłego rewidenta przeprowadzającego w jego imieniu badanie

Badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostało przeprowadzone na podstawie umowy z dnia 29 sierpnia 2008 roku, zawartej pomiędzy ComArch S.A. a firmą Deloitte Audyt Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, ul. Piękna 18, wpisaną na prowadzoną przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów listę podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych pod nr 73. W imieniu podmiotu uprawnionego badanie sprawozdania finansowego zostało przeprowadzone pod nadzorem biegłego rewidenta Radosława Kuboszka (nr ewidencyjny 90029/6847) w siedzibie Jednostki Dominującej w dniach od 9 marca do 24 marca 2009 roku oraz poza siedzibą Jednostki Dominującej do dnia 30 kwietnia 2009 roku.

Wyboru podmiotu uprawnionego dokonała Rada Nadzorcza uchwałą z dnia 7 sierpnia 2008 roku, na podstawie upoważnienia zawartego w art. 19 ust.2 statutu Jednostki.

Deloitte Audyt Sp. z o.o. oraz biegły rewident Radosław Kuboszek potwierdzają, iż są uprawnieni do badania sprawozdań finansowych oraz spełniają warunki określone w art. 66 ust. 2 i 3 ustawy o rachunkowości, do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej ComArch S.A.

4. Dostępność danych i oświadczenia kierownictwa jednostki

Nie wystąpiły ograniczenia zakresu naszego badania.

Podmiotowi uprawnionemu i biegłemu rewidentowi w trakcie badania udostępniono wszystkie żądane dokumenty i dane, jak również udzielono wyczerpujących informacji i wyjaśnień, co między innymi zostało potwierdzone pisemnym oświadczeniem Zarządu Jednostki Dominującej z dnia 30 kwietnia 2009 roku.

5. Sytuacja majątkowa i finansowa Grupy Kapitałowej

Poniżej zaprezentowane są podstawowe wielkości ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat oraz wskaźniki finansowe opisujące wynik finansowy Grupy Kapitałowej, jej sytuację finansową i majątkową w porównaniu do analogicznych wielkości za rok ubiegły.

<u>Podstawowe wielkości z rachunku zysków i strat (w tys. zł)</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>
Przychody ze sprzedaży	700.965	581.048
Koszty działalności operacyjnej	657.332	(539.063)
Koszty finansowe	198.644	(1.749)
Udział w zyskach/stratach jednostek stowarzyszonych	(42)	3.262
Podatek dochodowy	(43.299)	(3.101)
Zysk (strata) netto	201.222	42.418
<u>Wskaźniki rentowności</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>
– rentowność sprzedaży	7%	8%
– rentowność sprzedaży netto	29%	7%
– rentowność netto kapitału własnego	60%	16%
<u>Wskaźniki efektywności</u>		<u>2007</u>
– wskaźnik rotacji majątku	0,77	1,04
– wskaźnik rotacji należności w dniach	113	106
– wskaźnik rotacji zobowiązań w dniach	92	95
– wskaźnik rotacji zapasów w dniach	17	18
<u>Płynność/Kapitał obrotowy netto</u>	<u>2008</u>	<u>2007</u>
– stopa zadłużenia	42%	46%
– stopień pokrycia majątku kapitałem własnym	58%	54%
– kapitał obrotowy netto (w tys. zł)	283.832	135.003
– wskaźnik płynności	2,28	1,79
– wskaźnik podwyższonej płynności	2,14	1,60

Analiza powyższych wielkości i wskaźników wskazuje na wystąpienie w roku 2008 następujących tendencji:

- nieznaczny spadek wskaźnika rentowności sprzedaży brutto,
- znaczny wzrost wskaźnika rentowności sprzedaży netto oraz wskaźnika rentowności netto kapitału własnego,
- spadek wartości wskaźników efektywności za wyjątkiem wskaźnika rotacji należności,
- spadek stopy zadłużenia oraz wzrost pokrycia majątku kapitałem własnym,
- wzrost wskaźników płynności podwyższonej płynności.

II. INFORMACJE SZCZEGÓŁOWE

1. Informacje na temat badanego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Badane skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na dzień 31 grudnia 2008 roku i obejmuje:

- skonsolidowany bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2008 roku, który po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę 915.247 tys. zł,
- skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku wykazujący zysk netto w kwocie 201.222 tys. zł,
- zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku wykazujące zwiększenie kapitału własnego w kwocie 233.394 tys. zł,
- skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych za okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku wykazujący zwiększenie stanu środków pieniężnych w kwocie 146.977 tys. zł,
- dodatkowe informacje i objaśnienia.

Struktura aktywów i pasywów oraz pozycji kształtujących wynik finansowy została przedstawiona w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Badanie objęło okres od 1 stycznia 2008 roku do 31 grudnia 2008 roku i polegało głównie na:

- badaniu prawidłowości i rzetelności przygotowanego przez Zarząd Podmiotu Dominującego skonsolidowanego sprawozdania finansowego,
- badaniu dokumentacji konsolidacyjnej,
- ocenie prawidłowości zastosowanych w trakcie konsolidacji metod i procedur konsolidacyjnych,
- przeglądzie sporządzonych przez innych biegłych rewidentów opinii i raportów z badania sprawozdań finansowych spółek zależnych i stowarzyszonych, podlegających konsolidacji,
- dla spółek objętych konsolidacją, które nie podlegały badaniu, wykonania procedur pozwalających na potwierdzenie prawidłowości ujęcia tych spółek w sprawozdaniu skonsolidowanym.

Badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostało przeprowadzone zgodnie z obowiązującymi w tej mierze przepisami prawa oraz normami wykonywania zawodu biegłego rewidenta, wydanymi przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów.

2. Dokumentacja konsolidacyjna

Jednostka Dominująca przedstawiła dokumentację konsolidacyjną obejmującą:

- 1) sprawozdania finansowe jednostek powiązanych, w tym:
  - a) podstawowe (oryginalne) sprawozdania finansowe jednostek powiązanych,
  - b) sprawozdania finansowe jednostek podporządkowanych dostosowane do zasad (polityki) rachunkowości obowiązujących przy konsolidacji,
  - c) przekształcenie uprzednio opublikowanych skonsolidowanych sprawozdań finansowych do zasad zawartych w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej,

- 2) wszelkie korekty i wyłączenia dokonywane podczas konsolidacji, niezbędne do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego,
- 3) obliczenia wartości firmy.

Podstawy sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej za rok obrotowy 2008 sporządzono zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską.

Określenie jednostek Grupy Kapitałowej

Przy określaniu zakresu i metod konsolidacji, jak również stosunku zależności stosowano kryteria określone w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej.

Okres obrotowy

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone na ten sam dzień bilansowy i za ten sam rok obrotowy co sprawozdanie finansowe Jednostki Dominującej – ComArch S.A. Jednostki zależne i stowarzyszona objęte konsolidacją sporządziły sprawozdania finansowe na ten sam dzień bilansowy co Jednostka Dominująca. Rok obrotowy wszystkich spółek zależnych i stowarzyszonej objętych konsolidacją został zakończony 31 grudnia 2008 roku.

Metoda konsolidacji

Konsolidacja sprawozdań Grupy Kapitałowej, w odniesieniu do jednostek zależnych, została przeprowadzona metodą pełną przez sumowanie w pełnej wysokości wszystkich, odpowiednich pozycji sprawozdań finansowych Podmiotu Dominującego i jednostek zależnych objętych konsolidacją oraz Grupy Kapitałowej SoftM Software und Beratung AG. Sprawozdanie skonsolidowane Grupy Kapitałowej SoftM Software und Beratung AG, które zostało ujęte w sprawozdaniu skonsolidowanym Grupy Kapitałowej Comarch S.A. składało się z 13 podmiotów zależnych i 2 stowarzyszonych.

Po dokonaniu sumowań dokonano korekt i wyłączeń konsolidacyjnych, które objęły:

- wartość nabycia udziałów posiadanych przez Jednostkę Dominującą w jednostkach zależnych oraz część aktywów netto jednostek zależnych odpowiadająca udziałowi Jednostki Dominującej we własności tych jednostek,
- wzajemne należności i zobowiązania jednostek objętych konsolidacją,
- istotne przychody i koszty dotyczące operacji pomiędzy jednostkami objętymi konsolidacją.

W odniesieniu do jednostek stowarzyszonych zastosowano metodę praw własności. Wartość udziału Jednostki Dominującej w jednostce stowarzyszonej skorygowano o przypadające na rzecz Jednostki Dominującej zwiększenia kapitału własnego jednostki stowarzyszonej, które nastąpiło w ciągu okresu objętego konsolidacją.

4. Kompletność i poprawność sporządzenia dodatkowych informacji i objaśnień oraz sprawozdania z działalności Grupy Kapitałowej

Jednostka Dominująca potwierdziła zasadność zastosowania zasady kontynuacji działalności przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Zasady wyceny aktywów i pasywów, pomiaru wyniku finansowego oraz sposobu sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego zostały prawidłowo i kompletnie opisane w dodatkowych informacjach i objaśnieniach do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Jednostka Dominująca sporządziła dodatkowe informacje i objaśnienia w postaci not tabelarycznych do poszczególnych pozycji skonsolidowanego bilansu i rachunku zysków i strat oraz opisów słownych, zgodnie z zasadami zawartymi w MSSF.

Noty objaśniające do pozycji: rzeczowe aktywa trwałe, wartości niematerialne i prawne, inwestycje, zobowiązania i rezerwy prawidłowo przedstawiają zwiększenia i zmniejszenia oraz tytuły tych zmian w ciągu roku obrotowego.

Dla poszczególnych aktywów wykazanych w skonsolidowanym bilansie przedstawiono ograniczenia w możliwości dysponowania nimi z uwagi na zabezpieczenia poczynione na rzecz wierzycieli.

Jednostka Dominująca dokonała prawidłowej prezentacji poszczególnych składników aktywów i pasywów oraz przychodów i kosztów w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Skonsolidowany bilans, skonsolidowany rachunek zysków i strat, zestawienie zmian w skonsolidowanym kapitale własnym oraz skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych wraz z dodatkowymi notami, informacjami i objaśnieniami, stanowiącymi ich integralną część, zawierają wszystkie pozycje, których ujawnienie w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jest wymagane przepisami MSSF.

Zarząd sporządził i załączył do skonsolidowanego sprawozdania finansowego sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej w roku obrotowym 2008. Sprawozdanie z działalności zawiera informacje wymagane przez art. 49 ust. 2 ustawy o rachunkowości oraz rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim. Dokonaliśmy sprawdzenia tego sprawozdania w zakresie ujawnionych w nim tych informacji, dla których bezpośrednim źródłem jest zbadane skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

5. Informacje i ustalenia końcowe

Oświadczenia Zarządu

Deloitte Audyt Sp. z o.o. oraz biegły rewident otrzymali od Zarządu Spółki Dominującej pisemne oświadczenie, w którym Zarząd stwierdził, iż Grupa Kapitałowa przestrzegala przepisów prawa.

.....
Radosław Kuboszek
Biegły rewident
nr ewid. 90029/6847

.....
osoby reprezentujące podmiot

.....
podmiot uprawniony do badania
sprawozdań finansowych wpisany
na listę podmiotów uprawnionych
pod nr ewidencyjnym 73
prowadzoną przez KRBR

Warszawa, 30 kwietnia 2009 roku

Kraków, 30 kwietnia 2009 r.

Szanowni Akcjonariusze,

Rok 2008 był dla Grupy Comarch kolejnym okresem szybkiego rozwoju i sukcesów finansowych. Przychody ze sprzedaży Grupy Comarch wzrosły o ponad 20 % i przekroczyły 700 milionów zł, zysk operacyjny osiągnął wartość 45,9 milionów zł, rentowność operacyjna wyniosła 6,6 %. Struktura Grupy Comarch uległa istotnemu rozszerzeniu w wyniku przejęcia niemieckiej spółki SoftM Software und Beratung AG, a także w wyniku dynamicznego rozwoju pozostałych spółek zależnych.

W 2008 roku Grupa Comarch kontynuowała konsekwentnie realizowaną od kilku lat strategię wzrostu opartą na własnych produktach. Marka Comarch po wielu latach ekspansji zagranicznej jest dobrze rozpoznawana w kraju i na świecie, jest kojarzona z zaawansowanymi technologicznie systemami informatycznymi, wysoką jakością usług i profesjonalnym podejściem do potrzeb klientów. Systemy Comarch obsługują klientów z różnych branż w ponad dwudziestu krajach nie tylko w Europie Środkowej, ale również w Europie Zachodniej, obu Amerykach i na Bliskim Wschodzie. Strategia Grupy Comarch na nadchodzący rok zakłada umocnienie pozycji rynkowej w Europie Zachodniej, zwłaszcza w obszarze DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), w tym celu Grupa Comarch planuje intensyfikację działań marketingowych oraz wprowadzanie na rynki zagraniczne kolejnych grup produktów. Na rynku krajowym Grupa Comarch jest jednym z największych przedsiębiorstw z branży IT i realizuje dużą ilość projektów we wszystkich sektorach gospodarki. Do istotnych kontraktów pozyskanych w minionym roku należą umowy na dostawę wielu systemów informatycznych dla bankowości, umowy na dostawę oprogramowania edukacyjnego i sprzętu komputerowego oraz wdrożenia „pod klucz” dla sektora publicznego, kolejne kontrakty na wdrożenia systemu lojalnościowego (międzynarodowe i krajowe koncerny paliwowe, linie lotnicze), a także pierwsze dostawy oprogramowania Altum dla klientów niemieckich.

W celu utrzymania długoterminowej przewagi konkurencyjnej, Comarch intensywnie inwestował w kapitał ludzki, najnowsze technologie i w nowe innowacyjne produkty. Nakłady na prace badawczo-rozwojowe przekroczyły 13 % przychodów ze sprzedaży, Comarch przeznaczył na nie zarówno środki własne, jak i aktywnie pozyskiwał fundusze europejskie. Dzięki inwestycjom Comarch stale wzmacnia swoją pozycję rynkową wśród firm z branży informatycznej, jako zaawansowana technologicznie firma inżynierska z unikalnym portfolio własnych produktów.

Ważnym wydarzeniem w roku 2008 było przejęcie przez Grupę Comarch kontroli nad firmą SoftM Software und Beratung AG, niemieckim producentem oprogramowania ERP. Dzięki współpracy z SoftM Comarch zyskuje możliwość dotarcia z kompleksową ofertą produktową Grupy Comarch do szerokiej bazy klientów na strategicznych rynkach Europy Zachodniej, co umożliwi w kolejnych okresach kontynuację dynamicznego rozwoju firmy na rynkach zagranicznych.

W 2008 roku Comarch kontynuował prace nad rozwojem zaplecza produkcyjnego. Na początku roku 2009 został oddany do użytkowania czwarty budynek konferencyjno-biurowy na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie, dzięki czemu Comarch ma obecnie do dyspozycji pomieszczenia o wysokim standardzie umożliwiające organizację różnorodnych przedsięwzięć z udziałem klientów i pracowników.

Zarząd ComArch S.A. dokłada starań, aby stabilny wzrost firmy szedł w parze ze wzrostem produktywności działania, w celu osiągnięcia długoterminowego wzrostu wartości firmy dla akcjonariuszy.

Profesor Janusz Filipiak
Prezes Zarządu
ComArch SA

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Skonsolidowany raport roczny RS 2008

(rok)

(zgodnie z § 82 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. - Dz. U. Nr 33, poz. 259)

dla emitentów papierów wartościowych prowadzących działalność wytwórczą, budowlaną, handlową lub usługową

za rok obrotowy 2008 obejmujący okres od 2008-01-01 do 2008-12-31

zawierający skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSR)

w walucie zł

data przekazania: 2009-04-30

COMARCH SA

(pełna nazwa emitenta)

COMARCH

(skrótowa nazwa emitenta)

Informatyka (inf)

(sektor wg klasyfikacji GPW w Warszawie)

31-864

Kraków

(kod pocztowy)

(miejscowość)

Al. Jana Pawła II

(ulica)

39A

(numer)

012 646 10 00

(telefon)

012 646 11 00

(fax)

investor@comarch.pl

(e-mail)

www.comarch.pl

(www)

677-00-65-406

(NIP)

350527377

(REGON)

Deloitte Audyt Sp. z o.o.

(podmiot uprawniony do badania)

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR	
	2008	2007	2008	2007
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	700 965	581 048	198 456	153 847
II. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	45 919	44 006	13 000	11 652
III. Zysk (strata) przed opodatkowaniem	244 521	45 519	69 228	12 052
IV. Zysk (strata) netto	201 222	42 418	56 970	11 231
V. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	53 861	39 185	15 249	10 375
VI. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	70 892	-59 183	20 071	-15 670
VII. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	22 224	24 973	6 292	6 612
VIII. Przepływy pieniężne netto, razem	146 977	4 975	41 612	1 317
IX. Aktywa, razem	915 247	558 489	219 357	155 915
X. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	381 073	257 709	91 332	71 946
XI. Zobowiązania długoterminowe	158 817	87 155	38 064	24 331
XII. Zobowiązania krótkoterminowe	222 256	170 554	53 268	47 614
XIII. Kapitał własny	534 174	300 780	128 026	83 970
XIV. Kapitał zakładowy	7 960	7 960	1 908	2 222
XV. Liczba akcji (w szt.)	7 960 596	7 960 596	7 960 596	7 960 596
XVI. Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł/ EUR)	25,01	5,46	7,08	1,45
XVII. Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	25,01	5,46	7,08	1,45
XVIII. Wartość księgową na jedną akcję (w zł/EUR)	67,10	37,78	16,08	10,55
XIX. Rozwodniona wartość księgową na jedną akcję (w zł/EUR)	67,10	37,78	16,08	10,55

Kursy euro użyte do przeliczania danych finansowych:

Średnia arytmetyczna kursów NBP na koniec każdego miesiąca za okres: 01.01.2008-31.12.2008: 3,5321;

Średnia arytmetyczna kursów NBP na koniec każdego miesiąca za okres: 01.01.2007-31.12.2007: 3,7768.

Pozycje bilansowe zostały przeliczone na euro w oparciu o średni kurs euro z ostatniego dnia okresu:

31.12.2008 r.: 4,1724;

31.12.2007 r.: 3,5820.

ZAWARTOŚĆ RAPORTU

Plik	Opis
2411 Opinia - skonsolidowane.pdf	Opinia podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych-załącznik nr 1
2411 Raport - skonsolidowane.pdf	Raport podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych-załącznik nr 2
Pismo Prezesa Zarządu.pdf	Pismo Prezesa Zarządu-załącznik nr 3
Skonsolidowany raport roczny.pdf	Skonsolidowany raport roczny-załącznik nr 4
Sprawozdanie Zarządu.pdf	Sprawozdanie Zarządu-załącznik nr 5
Oświadczenie Zarządu w sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań	Oświadczenie Zarządu w sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych-załącznik nr 6
Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdania finansowego	Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdania finansowego-załącznik nr 7
Oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego.pdf	Oświadczenie o stosowaniu zasad ładu korporacyjnego-załącznik nr 8

PODPISY WSZYSTKICH CZŁONKÓW ZARZĄDU

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
2009-04-30	Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
2009-04-30	Piotr Piątośa	Wiceprezes Zarządu	
2009-04-30	Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
2009-04-30	Piotr Reichert	Wiceprezes Zarządu	
2009-04-30	Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
2009-04-30	Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
2009-04-30	Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
2009-04-30	Maria Smolińska	Główny Księgowy	

Spis treści

I.	Skonsolidowany bilans	- 2 -
II.	Skonsolidowany rachunek zysków i strat	- 3 -
III.	Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym	- 4 -
IV.	Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych	- 5 -
V.	Informacja dodatkowa	- 6 -
1.	Informacje o strukturze i działalności Grupy	- 6 -
1.1	Struktura organizacyjna Grupy Comarch	- 6 -
1.2	Zmiany w strukturze organizacyjnej w 2008 roku	- 7 -
1.3	Zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu	- 8 -
1.4	Struktura działania Grupy Comarch	- 8 -
2.	Opis stosowanych zasad rachunkowości	- 9 -
2.1	Zasady wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego	- 12 -
2.2	Rozpoznawanie przychodów i kosztów	- 20 -
2.3	Zarządzanie ryzykiem finansowym	- 21 -
2.4	Nowe standardy rachunkowości i interpretacje KIMSSF	- 24 -
3.	Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego	- 28 -
3.1	Zatwierdzenie sprawozdania finansowego za 2007 rok	- 28 -
3.2	Sprawozdawczość wg segmentów	- 28 -
3.3	Rzeczowe aktywa trwałe	- 31 -
3.4	Wartość firmy	- 32 -
3.5	Pozostałe wartości niematerialne	- 33 -
3.6	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	- 35 -
3.7	Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	- 35 -
3.8	Zapasy	- 36 -
3.9	Kategorie i klasy instrumentów finansowych	- 37 -
3.10	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	- 40 -
3.11	Pochodne instrumenty finansowe	- 40 -
3.12	Należności handlowe oraz pozostałe należności	- 40 -
3.13	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	- 41 -
3.14	Aktywa klasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	- 41 -
3.15	Kapitał zakładowy	- 42 -
3.16	Pozostałe kapitały	- 49 -
3.17	Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	- 50 -
3.18	Kontrakty długoterminowe	- 50 -
3.19	Kredyty, pożyczki	- 51 -
3.20	Zobowiązania warunkowe	- 53 -
3.21	Odroczony podatek dochodowy	- 55 -
3.22	Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	- 58 -
3.23	Przychody ze sprzedaży	- 59 -
3.24	Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów	- 59 -
3.25	Pozostałe przychody operacyjne	- 60 -
3.26	Pozostałe koszty operacyjne	- 60 -
3.27	Koszty finansowe – netto	- 60 -
3.28	Podatek dochodowy	- 61 -
3.29	Zyski (straty) kursowe – netto	- 62 -
3.30	Zysk na akcję	- 62 -
3.31	Transakcje z podmiotami powiązаныmi	- 63 -
3.32	Wynagrodzenia osób zarządzających i nadzorujących w 2008 i w 2007 roku	- 67 -
3.33	Informacje o akcjonariuszach oraz akcjach posiadanych przez osoby zarządzające i nadzorujące	- 68 -
3.34	Czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze, mające znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe	- 69 -
3.35	Zdarzenia po dacie bilansu	- 70 -
3.36	Istotne postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowań arbitrażowych lub organem administracji publicznej	- 72 -

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2008
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH

Dane prezentowane są w tys. zł, chyba że wskazano inaczej

I. Skonsolidowany bilans

	Nota	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
AKTYWA			
Aktywa trwałe			
Rzeczowe aktywa trwałe	3.3	257 137	182 633
Wartość firmy	3.4	26 328	3 284
Pozostałe wartości niematerialne	3.5	98 666	35 559
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	3.6	8 350	8 458
Inwestycje w jednostkach zależnych		-	-
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	3.7	1 252	-
Inwestycje pozostałe		106	106
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3.21	12 713	12 341
Pozostałe należności		1 741	-
		406 293	242 381
Aktywa obrotowe			
Zapasy	3.8	29 551	32 839
Należności handlowe oraz pozostałe należności	3.12	244 645	188 550
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		240	-
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	3.18	12 191	17 806
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	3.10	129	-
Pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.11	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3.13	219 333	66 362
		506 089	305 557
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	3.14	2 865	10 551
		915 247	558 489
Aktywa razem			
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki			
Kapitał zakładowy	3.15	7 960	7 960
Pozostałe kapitały	3.16	134 818	128 875
Różnice kursowe	3.29	4 894	321
Zysk netto za okres bieżący		199 126	42 770
Niepodzielony wynik finansowy		149 396	106 626
		496 194	286 552
Udziały mniejszości	3.16	37 980	14 228
		534 174	300 780
Kapitał własny razem			
ZOBOWIĄZANIA			
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty i pożyczki	3.19	94 400	77 739
Inne zobowiązania	3.17	-	113
Zobowiązania z tyt. odroczonego podatku dochodowego	3.21	59 959	6 634
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	3.22	4 458	2 669
		158 817	87 155
Zobowiązania krótkoterminowe			
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	3.17	177 171	152 867
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		6 111	3 037
Zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych	3.18	5 730	7 125
Kredyty i pożyczki	3.19	26 794	4 945
Zobowiązania finansowe		97	-
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	3.22	6 353	2 580
		222 256	170 554
		381 073	257 709
Zobowiązania razem		915 247	558 489
Razem kapitał własny i zobowiązania		915 247	558 489

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2008
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH

Dane prezentowane są w tys. zł, chyba że wskazano inaczej

II. Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Przychody ze sprzedaży	3.23	700 965	581 048
Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów	3.24	(551 021)	(450 690)
Zysk brutto		149 944	130 358
Pozostałe przychody operacyjne	3.25	2 287	2 021
Koszty sprzedaży i marketingu		(49 238)	(44 370)
Koszty ogólnego zarządu		(46 793)	(36 479)
Pozostałe koszty operacyjne	3.26	(10 281)	(7 524)
Zysk operacyjny		45 919	44 006
Przychody/(Koszty) finansowe – netto	3.27	198 644	(1 749)
w tym:			
Wynik na sprzedaży akcji spółki INTERIA.PL S.A.		188 900	-
Pozostałe		9 744	(1 749)
Udział w zyskach/(stratach) jednostek stowarzyszonych	3.7	(42)	3 262
Zysk przed opodatkowaniem		244 521	45 519
Podatek dochodowy	3.28	(43 299)	(3 101)
Zysk netto za okres		201 222	42 418
W tym:			
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy Spółki		199 126	42 770
Zysk netto przypadający na udziałowców mniejszościowych	3.16	2 096	(352)
		201 222	42 418
Zysk na akcję przypadający na akcjonariuszy Spółki za okres (wyrażony w zł na jedną akcję)			
– podstawowy	3.30	25,01	5,46
– rozwodniony		25,01	5,46

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2008
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH

Dane prezentowane są w tys. zł, chyba że wskazano inaczej

III. Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym

	Przypadające na akcjonariuszy Spółki				Niepodzielony wynik finansowy	Udziały mniejszości	Kapitał własny razem
	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały	Różnice kursowe	Zysk netto za okres bieżący			
Stan na 1 stycznia 2007 r.	7 519	127 795	463	-	106 626	14 580	256 983
Kapitał z wyceny opcji menedżerskiej	-	1 080	-	-	-	-	1 080
Podwyższenie kapitału	441	-	-	-	-	-	441
<i>Różnice kursowe⁽¹⁾</i>	-	-	(142)	-	-	-	(142)
<i>Zysk za okres⁽²⁾</i>	-	-	-	42 770	-	(352)	42 418
Suma przychodów ujętych w kapitałach (1-2)	-	-	(142)	42 770	-	(352)	42 276
Stan na 31 grudnia 2007 r.	7 960	128 875	321	42 770	106 626	14 228	300 780
Stan na 1 stycznia 2008 r.	7 960	128 875	321	42 770	106 626	14 228	300 780
Przeniesienie wyniku za rok 2007	-	-	-	(42 770)	42 770	-	-
Kapitał z wyceny opcji menedżerskiej	-	5 943	-	-	-	-	5 943
Kapitał z przejęcia spółki SoftM Software und Beratung AG	-	-	-	-	-	21 554	21 554
Podwyższenie kapitału	-	-	-	-	-	102	102
<i>Różnice kursowe⁽¹⁾</i>	-	-	4 573	-	-	-	4 573
<i>Zysk za okres⁽²⁾</i>	-	-	-	199 126	-	2 096	201 222
Suma przychodów ujętych w kapitałach (1+2)	-	-	4 573	199 126	-	2 096	205 795
Stan na 31 grudnia 2008 r.	7 960	134 818	4 894	199 126	149 396	37 980	534 174

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2008
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH

Dane prezentowane są w tys. zł, chyba że wskazano inaczej

IV. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Przypływy pieniężne z działalności operacyjnej		
Zysk netto	201 222	42 418
Korekty razem	(144 123)	901
Udział w (zyskach) stratach netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	56	(3 262)
Amortyzacja	20 058	17 044
(Zyski) straty z tytułu różnic kursowych	7 299	(1 199)
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	5 486	4 055
(Zysk) strata z działalności inwestycyjnej	(157 189)	(863)
Zmiana stanu zapasów	5 559	(12 745)
Zmiana stanu należności	(20 436)	(36 306)
Zmiana stanu zobowiązań i rezerw, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	(10 888)	33 682
Inne korekty	5 932	495
Zysk netto pomniejszony o korekty razem	57 099	43 319
Zapłacony podatek dochodowy	(3 238)	(4 134)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	53 861	39 185
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej		
Nabycie aktywów w jednostce stowarzyszonej	(4 000)	-
Nabycie aktywów jednostki zależnej	(30 260)	-
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	(90 372)	(57 060)
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	2 635	552
Nabycie wartości niematerialnych	(6 747)	(2 791)
Nabycie dostępnych do sprzedaży aktywów finansowych	(12 309)	(2 001)
Wpływy ze sprzedaży dostępnych do sprzedaży aktywów finansowych	206 702	2 117
Udzielone pożyczki długoterminowe	(1 635)	-
Odsetki	1 569	-
Inne wpływy z aktywów finansowych	5 309	-
Inne wpływy inwestycyjne	-	-
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	70 892	(59 183)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej		
Wpłata z tytułu emisji kapitału	102	442
Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek	32 607	30 909
Splata kredytów i pożyczek	(4 189)	(2 675)
Odsetki	(6 353)	(3 703)
Inne wpływy finansowe	57	-
Środki pieniężne netto (wykorzystane w)/pochodzące z działalności finansowej	22 224	24 973
Zmiana środków pieniężnych netto	146 977	4 975
Środki pieniężne na początek okresu	66 362	62 790
Dodatnie (ujemne) różnice kursowe w środkach pieniężnych	4 070	(1 403)
Środki pieniężne na koniec okresu	217 409	66 362
- w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	1 224	-

INFORMACJA DODATKOWA

V. Informacja dodatkowa

1. Informacje o strukturze i działalności Grupy

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka ComArch S.A. z siedzibą Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A, jest działalność wytwórcza, handlowa i usługowa w zakresie informatyki i telekomunikacji - PKD 72.22.Z Oznaczenie sądu rejestrowego dla ComArch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka ComArch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiąganych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki ComArch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

1.1 Struktura organizacyjna Grupy Comarch

W dniu 31 grudnia 2008 r. w skład Grupy Comarch wchodziły następujące podmioty (w nawiasach udział głosów przypadający na ComArch S.A., chyba że wskazano inaczej):

- ComArch Spółka Akcyjna z siedzibą w Krakowie w Polsce,
- ComArch Software AG z siedzibą w Dreźnie w Niemczech (100,00 %),
  - ComArch Software S.A.R.L. z siedzibą w Lille we Francji (100,00 % zależna od ComArch Software AG),
  - ComArch R&D S.A.R.L. z siedzibą w Montbonnot-Saint-Martin we Francji (70,00 % zależna od ComArch Software AG),
  - SoftM Software und Beratung AG z siedzibą w Monachium w Niemczech (50,15 % zależna od ComArch Software AG),
    - SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Monachium w Niemczech (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Software und Beratung Münster GmbH z siedzibą w Münster w Niemczech (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - Schilling Software GmbH z siedzibą w Bremen w Niemczech (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Systemintegration GmbH z siedzibą w Monachium w Niemczech (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Semiramis GmbH & Co. KG z siedzibą w Hanowerze w Niemczech (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Software und Beratung GmbH z siedzibą w Wiedniu w Austrii (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Kirchbichl w Austrii (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Software und Beratung Schweiz AG z siedzibą w Buchs w Szwajcarii (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM France S.A.R.L. z siedzibą w Oberhausbergen we Francji (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - Solitas Informatik AG z siedzibą w Buchs w Szwajcarii (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Czech Republic s.r.o. z siedzibą w Pilsen w Czechach (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
    - SoftM Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu w Polsce (100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG),
- ComArch, Inc. z siedzibą w Chicago w Stanach Zjednoczonych Ameryki (100,00 %),
  - ComArch Panama, Inc. z siedzibą w Bella Vista-Panama w Panamie (100,00 % zależna od ComArch, Inc.),
- ComArch Middle East FZ-LCC z siedzibą w Dubaju w Zjednoczonych Emiratach Arabskich (100,00 %),

INFORMACJA DODATKOWA

- ComArch LLC z siedzibą w Kijowie na Ukrainie (100,00 %),
- OOO ComArch z siedzibą w Moskwie w Rosji (100,00 %),
- UAB ComArch z siedzibą w Wilnie na Litwie (100,00 %),
- ComArch s.r.o. z siedzibą w Bratysławie na Słowacji (100,00 %),
- CA Services S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (99,90 %),
- ComArch Management Spółka z o. o. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100,00 %),
- ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w Krakowie w Polsce (CCF FIZ) (ComArch S.A. posiada 100,00 % wyemitowanych certyfikatów inwestycyjnych),
  - ComArch Management Spółka z o. o. Spółka Komandytowo-Akcyjna z siedzibą w Krakowie w Polsce (33,79 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty; 4,76 % głosów przypada na ComArch S.A.; 61,45 % głosów przypada na akcje nabyte przez ComArch Management Spółka z o. o. SK-A celem umorzenia),
  - Bonus Development Sp. z o.o. Spółka Komandytowo-Akcyjna z siedzibą w Krakowie w Polsce (98,25 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty),
  - iMed24 S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100,00 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty),
  - iFIN24 S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100,00 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty),
  - iReward24 S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100,00 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty),
  - Infrastruktura24 S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (100,00 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty),
  - Bonus Management Sp. z o.o. Spółka Komandytowo-Akcyjna z siedzibą w Krakowie w Polsce (97,59 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty),
- MKS Cracovia SSA z siedzibą w Krakowie w Polsce (49,15 %).

Ponadto jednostkami stowarzyszonymi z jednostką dominującą są:

- poprzez spółkę SoftM Software und Beratung AG:
  - d.velop (Schweiz) AG z siedzibą w Buchs w Szwajcarii (49,00 % głosów przypada na SoftM Software und Beratung AG),
  - KEK Anwendungssysteme GmbH z siedzibą w Monachium w Niemczech (30,00 % głosów przypada na SoftM Software und Beratung AG),
- poprzez ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty:
  - Sodigital Spółka z o.o. (30,72 % głosów przypada na ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty).

Spółki stowarzyszone nie są konsolidowane. Udziały w nich są wyceniane metodą praw własności.

1.2 Zmiany w strukturze organizacyjnej w 2008 roku

W pierwszym kwartale 2008 roku zostały zarejestrowane spółki zależne CCF FIZ: Bonus Development Sp. z o.o. Spółka Komandytowo-Akcyjna oraz Bonus Management Sp. z o. o. SK-A.

W drugim kwartale 2008 roku zostały zarejestrowane spółki zależne CCF FIZ: iFIN24 S.A. oraz iMed24 S.A.

W dniu 16 września 2008 roku została zarejestrowana spółka z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą ComArch R&D S.A.R.L. z siedzibą w Montbonnot-Saint-Martin we Francji. Spółka zależna emitenta, ComArch Software AG posiada 70 % udziałów spółki ComArch R&D S.A.R.L., stanowiących 70 % kapitału zakładowego oraz 70 % głosów na zgromadzeniu wspólników. Kapitał zakładowy spółki ComArch R&D S.A.R.L. wynosi 7 500

INFORMACJA DODATKOWA

Euro i składa się z 750 udziałów o wartości nominalnej 10 Euro każdy. ComArch Software AG nabyła powyższe udziały za środki pozyskane ze środków własnych, za całkowitą cenę 5 250 Euro.

W czwartym kwartale 2008 roku ComArch Software AG nabyła 50,15 % akcji niemieckiej spółki SoftM Software und Beratung AG, notowanej na niemieckiej giełdzie Deutsche Wertpapierbörse we Frankfurcie w segmencie Prime Standard, przejmując tym samym całą Grupę SoftM, w której skład wchodzi: SoftM Software und Beratung AG, SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Monachium, SoftM Software und Beratung Münster GmbH z siedzibą w Monachium, Schilling Software GmbH z siedzibą w Bremen, SoftM Systemintegration GmbH z siedzibą w Monachium, SoftM Semiramis GmbH & Co. KG z siedzibą w Hanowerze, SoftM Software und Beratung GmbH z siedzibą w Wiedniu, SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Kirchbichl, SoftM Software und Beratung Schweiz AG z siedzibą w Buchs, SoftM France S.A.R.L. z siedzibą w Oberhausbergen, Solitas Informatik AG z siedzibą w Buchs, SoftM Czech Republic s.r.o. z siedzibą w Pilsen, SoftM Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu. Dnia 22 grudnia 2008 roku, w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG, zgodnie z niemieckim prawem (German Securities Acquisition and Takeover Act -Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz), spółka ComArch Software AG ogłosiła publiczne wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji w wezwaniu wynosiła 3,45 EURO.

W czwartym kwartale 2008 roku zostały zarejestrowane spółki zależne CCF FIZ: iReward24 S.A. oraz Infrastruktura24 S.A.

1.3 Zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu

Ogłoszone 22 grudnia 2008 roku wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG zostało zakończone 02 lutego 2009 roku. W wyniku rozliczenia w dniu 9 lutego 2009 powyższego wezwania ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję, za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Po rozliczeniu wezwania, wg stanu na dzień sporządzenia raportu, ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki.

1.4 Struktura działania Grupy Comarch

Struktura działania Grupy Comarch jest następująca: podmiot dominujący pozyskuje większość kontraktów w dużej mierze realizując je, spółki ComArch Software AG, ComArch Software S.A.R.L., ComArch R&D S.A.R.L., ComArch, Inc., ComArch Panama, Inc., ComArch Middle East FZ-LCC, ComArch LLC, OOO ComArch, UAB ComArch pozyskują kontrakty na rynkach zagranicznych i realizują je w całości lub w części. Planowane jest ograniczenie działalności spółki ComArch s.r.o. CA Services S.A. prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na dostarczaniu łącz teleinformatycznych na potrzeby spółek Grupy oraz realizowanych przez Comarch kontraktów, a także świadczenia usług outsourcingowych i pozostałych informatycznych na rzecz ComArch S.A. oraz kontrahenta zagranicznego. ComArch Management Sp. z o.o., ComArch Management Sp. z o.o SK-A oraz Bonus Management Sp. z o.o. SK-A prowadzą działalność inwestycyjną związaną z informatyką. ComArch Corporate Finance FIZ prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie nowych technologii i usług nie będących przedmiotem podstawowej działalności ComArch S.A. Głównym przedmiotem działalności Bonus Development Sp. z o.o. SK-A jest działalność związana z zarządzaniem nieruchomościami wykorzystywanymi w Grupie Comarch. iMed24 S.A. prowadzi projekt informatyczny związany z telemedycyną (zarządzanie rekordami medycznymi pacjentów w formie elektronicznej (EHR - Electronic Health Record). iFIN24 S.A. prowadzi projekt informatyczny związany z usługami finansowymi. iReward24 S.A. prowadzi działalność polegającą na wytwarzaniu i wdrażaniu oprogramowania lojalnościowego dla odbiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Infrastruktura24 S.A. prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług Data Center dla odbiorców z sektora małych i

INFORMACJA DODATKOWA

średnich przedsiębiorstw. Spółka SoftM Software und Beratung AG jest znaczącym na rynku niemieckim producentem oprogramowania (zwłaszcza klasy ERP) oraz integratorem systemów informatycznych. Pozostałe spółki Grupy SoftM, tj. SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Monachium, SoftM Software und Beratung Münster GmbH z siedzibą w Münster, Schilling Software GmbH z siedzibą w Bremen, SoftM Systemintegration GmbH z siedzibą w Monachium, SoftM Semiramis GmbH & Co. KG z siedzibą w Hanowerze, SoftM Software und Beratung GmbH z siedzibą w Wiedniu, SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Kirchbichl, SoftM Software und Beratung Schweiz AG z siedzibą w Buchs, SoftM France S.A.R.L. z siedzibą w Oberhausbergen, Solitas Informatik AG z siedzibą w Buchs, SoftM Czech Republic s.r.o. z siedzibą w Pilsen, SoftM Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu prowadzą działalność o profilu identycznym z profilem działalności spółki SoftM Software und Beratung AG. MKS Cracovia SSA jest sportową spółką akcyjną.

2. Opis stosowanych zasad rachunkowości

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 12 miesięcy 2008 roku zostało przygotowane zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości („MSR”), Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) oraz interpretacjami opublikowanymi przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego za wyjątkiem tych pozycji, które zgodnie z niniejszymi zasadami są wyceniane w inny sposób.

Sporządzenie sprawozdania wg MSSF wymaga dokonania szeregu szacunków i zastosowania własnego osądu. W nocie 2.3.2 zostały zaprezentowane te obszary sprawozdania finansowego, które wymagają znaczących szacunków lub w stosunku do których wymagana jest znacząca doza osądu.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Comarch w dającej się przewidzieć przyszłości. Według Zarządu Spółki nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania działalności.

Grupa Comarch sporządza rachunek zysków i strat w wersji kalkulacyjnej, natomiast rachunek przepływów pieniężnych sporządzany jest metodą pośrednią.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Comarch za 12 miesięcy 2008 roku obejmuje sprawozdania następujących spółek:

	Charakter powiązań	Metoda konsolidacji	Udział ComArch S.A. w kapitale zakładowym
ComArch S.A.	jednostka dominująca	pełna	
ComArch Software AG	jednostka zależna	pełna	100,00 %
ComArch Software S.A.R.L.	jednostka zależna	pełna	100,00 % w posiadaniu ComArch Software AG
ComArch R&D S.A.R.L.	jednostka zależna	pełna	70,00 % w posiadaniu ComArch Software AG
ComArch, Inc.	jednostka zależna	pełna	100,00 %
ComArch Panama, Inc.	jednostka zależna	pełna	100,00 % w posiadaniu ComArch, Inc.
ComArch Middle East FZ-LCC	jednostka zależna	pełna	100,00 %

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2008
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH
dane prezentowane są w tys. zł, chyba że wskazano inaczej

INFORMACJA DODATKOWA

ComArch LLC	jednostka zależna	pełna	100,00 %
OOO ComArch	jednostka zależna	pełna	100,00 %
UAB ComArch	jednostka zależna	pełna	100,00 %
ComArch s.r.o.	jednostka zależna	pełna	100,00 %
CA Services S.A.	jednostka zależna	pełna	99,90 %
ComArch Management Sp. z o.o.	jednostka zależna	pełna	100,00 %
ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	jednostka zależna	pełna	100,00 % ogólnej liczby certyfikatów inwestycyjnych
			33,79 % w posiadaniu ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty,
ComArch Management Sp. z o.o. SK-A	jednostka zależna	pełna	4,76 % w posiadaniu ComArch S.A., 61,45 % akcji nabytych w celu umorzenia przez ComArch Management Sp. z o.o. SK-A
Bonus Development Sp. z o.o. SK-A	jednostka zależna	pełna	99,12 % w posiadaniu ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty
iMED24 S.A.	jednostka zależna	pełna	100,00 % w posiadaniu ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty
iFIN24 S.A.	jednostka zależna	pełna	100,00 % w posiadaniu ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty
iReward24 S.A.	jednostka zależna	pełna	100,00 % w posiadaniu ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty
Infrastruktura24 S.A.	jednostka zależna	pełna	100,00 % w posiadaniu ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty
Bonus Management Sp. z o.o. SK-A	jednostka zależna	pełna	98,78 % w posiadaniu ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2008
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH
dane prezentowane są w tys. zł, chyba że wskazano inaczej

INFORMACJA DODATKOWA

MKS Cracovia SSA*	jednostka zależna	pełna	49,15 %
SoftM Software und Beratung AG	jednostka zależna	pełna	50,15 %
SoftM Solutions GmbH	jednostka zależna	pełna	100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
SoftM Software und Beratung Münster GmbH	jednostka zależna	pełna	100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
Schilling Software GmbH	jednostka zależna	pełna	100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
SoftM Systemintegration GmbH	jednostka zależna	pełna	100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
SoftM Semiramis GmbH & Co. KG	jednostka zależna	pełna	100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
SoftM Software und Beratung GmbH	jednostka zależna	pełna	100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
SoftM Solutions GmbH	jednostka zależna	pełna	100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
SoftM Software und Beratung Schweiz AG	jednostka zależna	pełna	100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
SoftM France S.A.R.L.	jednostka zależna	pełna	100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
Solitas Informatik AG	jednostka zależna	pełna	100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
SoftM Czech Republic s.r.o.	jednostka zależna	pełna	100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG
SoftM Polska Sp. z o.o.	jednostka zależna	pełna	100,00 % zależna od SoftM Software und Beratung AG

*) Spółka MKS Cracovia SSA jest spółką zależną od ComArch S.A. na podstawie MSR 27 pkt 13d.

W niniejszym sprawozdaniu finansowym dane prezentowane w rachunku zysków i strat za 2008 rok zawierają w przypadku spółek Grupy SoftM dane za grudzień 2008 roku.

INFORMACJA DODATKOWA

2.1 Zasady wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego

2.1.1 Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Segment branżowy to grupa aktywów i działalności zaangażowanych w dostarczanie produktów i usług, które podlegają ryzykom i zwrotom z poniesionych nakładów inwestycyjnych innym niż pozostałe segmenty branżowe. Segment geograficzny dostarcza produkty lub usługi w pewnym środowisku gospodarczym, które podlega ryzykom i zwrotom innym niż w przypadku segmentów funkcjonujących w innych środowiskach gospodarczych. Jako segment podstawowy Grupa wybrała raportowanie wg segmentów branżowych. Do podstawowych segmentów należą segment informatyczny, sportowy i internetowy.

Objęte konsolidacją jednostki Grupy Kapitałowej Comarch prowadzą następujące rodzaje działalności: sprzedaż systemów informatycznych (określaną dalej jako „Segment IT”), działalność sportową (określaną dalej jako „Segment Sport”) prowadzoną przez MKS Cracovia SSA, działalność w zakresie gospodarczego wykorzystania Internetu (określaną dalej jako „Segment Internet”) oraz działalność związaną z zarządzaniem nieruchomościami wykorzystywanymi w Grupie Comarch (ten rodzaj działalności wykonywany jest aktualnie w niewielkim zakresie stąd nie został wyodrębniony jako kolejny segment działalności). Dominujący udział w przychodach ze sprzedaży, wynikach oraz aktywach posiada Segment IT.

2.1.2 Konsolidacja

a) Jednostki zależne

Jednostki zależne to wszelkie jednostki (w tym jednostki specjalnego przeznaczenia), w odniesieniu, do których Grupa ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Przy dokonywaniu oceny, czy Grupa kontroluje daną jednostkę uwzględnia się istnienie i wpływ potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić. Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przystaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

Przejęcie jednostek zależnych przez Grupę rozlicza się metodą nabycia. Koszt przejęcia ustala się jako wartość godziwą przekazanych aktywów, wyemitowanych instrumentów kapitałowych oraz zobowiązań zaciągniętych lub przejętych na dzień wymiany, powiększoną o koszty bezpośrednio związane z przejęciem. Możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia jednostek gospodarczych wycenia się początkowo według ich wartości godziwej na dzień przejęcia, niezależnie od wielkości ewentualnych udziałów mniejszości. Nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywach netto ujmuje się jako wartość firmy. Jeżeli koszt przejęcia jest niższy od wartości godziwej aktywów netto przejętej jednostki zależnej, różnicę ujmuje się bezpośrednio w rachunku zysków i strat. Transakcje, rozrachunki i nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Nie zrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przez przekazany składnik aktywów. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne zostały zmienione, tam gdzie było to konieczne, dla zapewnienia zgodności z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

b) Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Grupa wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20 do 50 % ogólnej liczby głosów w organach stanowiących.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy w jednostkach stowarzyszonych obejmuje określoną w dniu nabycia wartość firmy.

Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia – w innych kapitałach. O łączne zmiany stanu od dnia nabycia koryguje się wartość bilansową

INFORMACJA DODATKOWA

inwestycji. Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej, obejmującego ewentualne inne niezabezpieczone należności, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba, że wzięła na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą, a jej jednostkami stowarzyszonymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy w jednostkach stowarzyszonych. Nie zrealizowane straty również są eliminowane, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki stowarzyszone zostały, tam gdzie było to konieczne, zmienione dla zapewnienia zgodności z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

c) Zasady ujmowania Grupy SoftM w sprawozdaniu skonsolidowanym

Spółka SoftM Software und Beratung AG będąca jednostką dominującą dla spółek Grupy SoftM sporządza samodzielnie skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmujące dane spółki SoftM Software und Beratung AG i jej spółek zależnych. ComArch S.A., jednostka dominująca Grupy Comarch, sporządza w sposób bezpośredni skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmujące dane spółki ComArch S.A. i wszystkich pozostałych spółek zależnych (z wyjątkiem spółek Grupy SoftM) a następnie sporządzone w powyższy sposób sprawozdanie uzupełnianie jest o łączne skonsolidowane wyniki i dane bilansowe Grupy SoftM.

2.1.3 Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

a) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w polskich złotych (PLN), która jest walutą funkcjonalną i walutą prezentacji jednostki dominującej.

b) Transakcje i salda wyrażone w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat, o ile nie odracza się ich w kapitale własnym, gdy kwalifikują się do uznania za zabezpieczenie przepływów pieniężnych i zabezpieczenie udziałów w aktywach netto.

Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych, takich jak instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej w korespondencji z rachunkiem zysków i strat, wykazuje się w ramach zysków i strat z tytułu zmian wartości godziwej. Różnice kursowe z tytułu takich pozycji niepieniężnych jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży uwzględnia się w kapitale z wyceny w wartości godziwej.

c) Spółki wchodzące w skład Grupy

Wyniki i sytuację finansową wszystkich jednostek Grupy (z których żadna nie prowadzi działalności w warunkach hiperinflacji), których waluty funkcjonalne różnią się od waluty prezentacji, przelicza się na walutę prezentacji w następujący sposób:

(i) aktywa i zobowiązania w każdym prezentowanym bilansie przelicza się według kursu zamknięcia obowiązującego na ten dzień bilansowy,
(ii) przychody i koszty w każdym rachunku zysków i strat przelicza się według kursów średnich (chyba, że kurs średni nie stanowi zadowalającego przybliżenia skumulowanego wpływu kursów z dnia transakcji – w takim wypadku przychody i koszty przelicza się według kursów z dnia transakcji), a wszystkie wynikające stąd różnice kursowe ujmuje się jako odrębny składnik kapitału własnego.

Przy konsolidacji, różnice kursowe z tytułu przeliczenia inwestycji netto w jednostkach zagranicznych oraz kredytów, pożyczek i innych instrumentów walutowych wyznaczonych na

INFORMACJA DODATKOWA

zabezpieczenia takich inwestycji ujmuje się w kapitale własnym. Przy sprzedaży jednostki prowadzącej działalność za granicą, takie różnice kursowe ujmuje się w rachunku zysków i strat jako część zysku lub straty ze sprzedaży.

Wartość firmy i korekty do poziomu wartości godziwej, które powstają przy nabyciu jednostki zagranicznej, traktuje się jako aktywa i zobowiązania jednostki zagranicznej oraz przelicza według kursu zamknięcia.

2.1.4 Inwestycje

a) Aktywa finansowe wykazywane według wartości godziwej, z zyskami lub stratami rozliczanymi przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej, z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie lub jeżeli został zaliczony do tej kategorii przez Zarząd. Instrumenty pochodne również zalicza się do „przeznaczonych do obrotu”, o ile nie zostały przeznaczone na zabezpieczenia. Tego typu instrumenty są wykazywane osobno w bilansie w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”. Aktywa z tej kategorii zalicza się do aktywów obrotowych, jeżeli są przeznaczone do obrotu lub ich realizacji oczekuje się w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to nie zaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nie notowane na aktywnym rynku. Powstają wówczas, gdy Grupa wydaje środki pieniężne, towary lub usługi bezpośrednio dłużnikowi, nie mając zamiaru wprowadzać swojej należności do obrotu. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych. Pożyczki i należności zalicza się do wykazywanych w bilansie należności handlowych i usług oraz pozostałych należności.

c) Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Zarząd Grupy zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności.

d) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to nie zaliczone do instrumentów pochodnych instrumenty finansowe przeznaczone do tej kategorii albo nie zaliczone do żadnej z pozostałych. Zalicza się je do aktywów trwałych, o ile Zarząd nie zamierza zbyć inwestycji w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Transakcje zakupu i sprzedaży inwestycji ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Grupa zobowiązuje się zakupić lub sprzedać dany składnik aktywów. Inwestycje ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcyjne. Inwestycje wyłącza się z ksiąg rachunkowych, gdy prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz aktywa finansowe wykazywane według wartości godziwej, z zyskami lub stratami wykazywanymi w rachunku zysków i strat, wykazuje się po początkowym ujęciu według wartości godziwej. Pożyczki i należności oraz

INFORMACJA DODATKOWA

inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności wykazuje się według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), metodą efektywnej stopy procentowej. Zrealizowane i nie zrealizowane zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej aktywów finansowych wykazywanych według wartości godziwej, z zyskami lub stratami rozliczanymi w korespondencji z w rachunkiem zysków i strat wykazuje się w rachunku zysków i strat, w okresie, w którym powstały. Nie zrealizowane zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej niepieniężnych papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży” ujmuje się w kapitale własnym. W razie sprzedaży papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży” lub utraty przez nie wartości, łączne dotychczasowe korekty do poziomu aktualnej wartości godziwej wykazuje się w rachunku zysków i strat jako zyski i straty na inwestycyjnych papierach wartościowych.

Wartość godziwa inwestycji notowanych wynika z ich bieżącej ceny zakupu. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (a także w odniesieniu do nie notowanych papierów wartościowych), Grupa ustala wartość godziwą stosując techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawno przeprowadzonych transakcji na normalnych zasadach rynkowych, odwołanie się do innych instrumentów, które są w zasadzie identyczne, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych oraz powszechnie uznane za poprawne modele wyceny instrumentów pochodnych, oparte na danych wejściowych pochodzących z aktywnego rynku.

Grupa dokonuje na każdy dzień bilansowy oceny, czy występują obiektywne dowody na to, że składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych utraciły na wartości. W odniesieniu do kapitałowych papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży”, przy ustalaniu, czy papiery wartościowe utraciły na wartości bierze się pod uwagę znaczący lub przedłużający się spadek wartości godziwej danego papieru wartościowego poniżej jego kosztu. Jeżeli takie dowody występują w przypadku aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączne dotychczasowe straty – ustalone jako różnica pomiędzy ceną nabycia, a aktualną wartością godziwą, pomniejszona o ewentualne straty z tytułu utraty wartości ujęte wcześniej w rachunku zysków i strat – wyłącza się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat. Straty z tytułu utraty wartości ujęte wcześniej w rachunku zysków i strat z tytułu instrumentów kapitałowych nie podlegają odwróceniu w korespondencji z rachunkiem zysków i strat.

2.1.5 Aktywa trwałe

a) Wartości niematerialne

Wartości niematerialne ujmowane są w ewidencji według cen nabycia pomniejszone o dotychczasowe umorzenie i ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Grupa dokonuje odpisów amortyzacyjnych metodą liniową. Przyjęto następujące stawki amortyzacyjne:

- oprogramowanie komputerowe 30 %
- licencje 30 %
- prawa autorskie 30 %
- pozostałe prawa 10 - 20 %

Przyjęte stawki amortyzacyjne odpowiadają oszacowanemu okresowi użytkowania wartości niematerialnych.

W przypadku wartości niematerialnych nabytych w celu wykorzystania w konkretnym projekcie okres amortyzacji ustala się jako okres trwania projektu.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących MKS Cracovia SSA zostało nabyte i jest traktowane jako wartość niematerialna, o nieokreślonym okresie użytkowania i dlatego nie jest amortyzowane. Grunty będące w użytkowaniu wieczystym spółki MKS Cracovia SSA nie podlegają amortyzacji, gdyż posiadają nieokreślony okres użytkowania, z uwagi na fakt, iż Spółka spodziewa się, że nastąpi odnowienie prawa wieczystego użytkowania i odbędzie się to bez ponoszenia znaczących kosztów, gdyż Spółka nie jest zobowiązana do spełnienia żadnych warunków, o których zależałoby przedłużenie tego prawa.

Wieczyste użytkowanie w Polsce traktowane jest jako synonim własności a nie dzierżawy, po zakończeniu której użytkownik oddaje grunt. Spółka nie spodziewa się poniesienia

INFORMACJA DODATKOWA

znaczących kosztów przy odnowieniu prawa wieczystego użytkowania w kontekście dotychczasowych działań współwłaściciela MKS Cracovia SSA czyli Gminy Kraków. Miasto wspiera działalność sportowa w tym MKS Cracovia SSA m in. poprzez:

- dofinansowywanie budowy infrastruktury sportowej
- umorzenie podatku od nieruchomości
- wniesienie aportem opłat za użytkowanie wieczyste

Wartości niematerialne i prawne nabyte w wyniku przejęcia Grupy SoftM obejmują prawa majątkowe do oprogramowania: SoftM Semiramis, SoftM SharkNex, SoftM Suite ERP, SoftM Suite Financials, Schilling, DKS, Infostore. Powyższe wartości niematerialne i prawne są ujęte w bilansie Grupy Comarch wg wartości godziwej. Oszacowania wartości godziwej dokonano na dzień przejęcia w oparciu o model wyceny wartości użytkowej metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych DCF. Prognozowane przepływy pieniężne dla poszczególnych linii produktów SoftM bazują na wynikach sprzedaży osiągniętych w roku 2008, budżecie Grupy SoftM na rok 2009 oraz prognozach na lata 2010-2013, oraz na szacunkach dotyczących rozwoju rynku niemieckiego w kolejnych latach. Grupa dokonuje odpisów amortyzacyjnych wartości niematerialnych i prawnych nabytych w wyniku przejęcia Grupy SoftM metodą liniową, przyjęto okres amortyzacji równy przewidywanemu okresowi osiągnięcia korzyści ekonomicznych ze sprzedaży oprogramowania, czyli 60 miesięcy.

b) Wartość firmy

Wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto (obejmujących możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia) przejętej jednostki zależnej/stowarzyszonej na dzień przejęcia. Wartość firmy z przejęcia jednostek zależnych ujmuje się w ramach wartości niematerialnych. Wartość firmy z przejęcia jednostek stowarzyszonych ujmuje się w ramach inwestycji w jednostkach stowarzyszonych. Wartość firmy jest testowana corocznie pod kątem utraty wartości i wykazywana w bilansie według kosztu pomniejszonego o skumulowane odpisy z tytułu ewentualnej utraty wartości. Zyski i straty ze zbycia jednostki uwzględniają wartość bilansową wartości firmy dotyczącą sprzedanej jednostki.

W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

c) Rzeczowe aktywa trwałe

Środki trwałe

Wycenione zostały według cen nabycia lub kosztów wytworzenia pomniejszone o dotychczasowe umorzenie i ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Przyjęte stawki amortyzacyjne odpowiadają ekonomicznej użyteczności środków trwałych.

Szczegółowe zasady amortyzowania środków trwałych przyjętych przez Spółkę są następujące:

Środki amortyzowane są metodą liniową przy zastosowaniu stawek amortyzacyjnych odpowiadających oszacowanym okresom użytkowania. W szczególności stawki amortyzacyjne wynoszą: 2,5 % (dla gr. I), 30 % (dla gr. IV) i 20 % (dla gr. VII i VIII). W przypadku środków trwałych nabytych w celu wykorzystania w konkretnym projekcie okres amortyzacji ustala się jako okres trwania projektu.

Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie wycenione są według ceny nabycia pomniejszone o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Spółka stosuje zasadę, że odsetki od kredytu inwestycyjnego w okresie realizacji inwestycji aktywowane są w pozycji środki trwałe w budowie. Odsetki od kredytu inwestycyjnego po przyjęciu środka trwałego sfinansowanego kredytem obciążają wynik roku w pozycji koszty finansowe.

Ulepszenia w obcych środkach trwałych

Ulepszenia w obcych środkach trwałych wycenione są według ceny nabycia pomniejszone o dotychczasowe umorzenie i ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

INFORMACJA DODATKOWA

d) Leasing

Grupa użytkuje na zasadach leasingu samochody oraz sprzęt komputerowy. Ponieważ na mocy zawartych umów nastąpiło zasadniczo przeniesienie całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania przedmiotu leasingu, ujęte są one w księgach na zasadach leasingu finansowego. Wprowadzone zostały do ksiąg jako aktywa i zobowiązania w kwotach równych wartości minimalnych opłat leasingowych ustalonych na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe rozdziela się pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenia niespłaconego salda zobowiązań. Część odsetkowa kosztów finansowych obciąża rachunek wyników przez okres trwania leasingu w taki sposób, aby uzyskać stałą stopę procentową w stosunku do niespłaconego salda. Środki użytkowane na zasadach leasingu podlegają amortyzacji przez krótszy z okresów: okres umowy lub użytkowania.

e) Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe

Dotyczą prawa wieczystego użytkowania gruntów przez jednostkę dominującą ComArch S.A. Posiada ono określony okres użytkowania i dlatego podlega amortyzacji. Okres amortyzowania ustalono na 85 lat, czyli że amortyzowane jest według stawki 1,2 %.

f) Utrata wartości aktywów

Aktywa o nieokreślonym okresie użytkowania nie podlegają amortyzacji, lecz corocznie są testowane pod kątem możliwej utraty wartości. Aktywa podlegające amortyzacji analizuje się pod kątem utraty wartości, ilekroć jakieś zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazują na możliwość niezrealizowania ich wartości bilansowej. Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się w wysokości kwoty, o jaką wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna to wyższa z dwóch kwot: wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży i wartości użytkowej. Dla potrzeb analizy pod kątem utraty wartości, aktywa grupuje się na najniższym poziomie, w odniesieniu do którego występują dające się zidentyfikować odrębnie przepływy pieniężne (ośrodki wypracowujące środki pieniężne).

2.1.6 Aktywa obrotowe

a) Zapasy, produkty w toku oraz towary

Wykazywana w sprawozdaniu produkcja w toku dotyczy wytwarzanego przez Grupę i przeznaczonego do wielokrotnej sprzedaży oprogramowania. Produkcja w toku jest wyceniana według technicznych bezpośrednich kosztów wytworzenia.

Wytworzone przez Grupę i przeznaczone do wielokrotnej sprzedaży oprogramowanie użytkowe wyceniane jest w okresie przynoszenia przez nie korzyści ekonomicznych, nie dłuższym niż 36 miesięcy, jakie następują od rozpoczęcia sprzedaży, w wysokości nadwyżki kosztów ich wytworzenia nad przychodami netto uzyskanymi ze sprzedaży tych produktów w ciągu kolejnych 36 miesięcy. Nie odpisane po tym okresie koszty wytworzenia zwiększają pozostałe koszty operacyjne.

W zależności od charakteru wytworzonego oprogramowania i oceny możliwości jego sprzedaży stosuje się zasadę odpisywania w koszt własny poniesionych na jego wytworzenie nakładów w wysokości od 50 % do 100 % zafakturowanej w powyższym okresie sprzedaży z tym, że jako podstawową stosuje się stawkę 50 %. Jeżeli Spółka posiada wcześniej informacje o ograniczeniu możliwości dalszej sprzedaży, niezwłocznie dokonuje odpisu aktualizującego wartość produkcji w toku w wysokości nakładów, w stosunku, do których występuje prawdopodobieństwo nie odzyskania, bądź też dokonuje jednorazowo odpisania całości nierozliczonych nakładów (w zależności od stopnia oceny ryzyka) w ciężar kosztu własnego sprzedaży.

Ewidencja materiałów i towarów prowadzona jest według rzeczywistych cen zakupu. Rozchody wyceniane są według zasady pierwsze przyszło, pierwsze wyszło (FIFO). Materiały i towary wycenione są według rzeczywistych cen zakupu nie wyższych od cen sprzedaży

INFORMACJA DODATKOWA

netto.

b) Należności

Na dzień powstania ujmuje się je w księgach według wartości godziwej, a w następnych okresach wg skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu).

Należności w zależności od terminu wymagalności (do 12 miesięcy od dnia bilansowego lub powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego) wykazywane są jako krótkoterminowe lub długoterminowe.

W celu urealnienia wartości, należności zostały pomniejszone o odpisy aktualizujące wartość należności wątpliwych. Odpis z tytułu utraty wartości odpowiada różnicy pomiędzy wartością bilansową a wartością bieżącą rzeczywistych przepływów pieniężnych z danego składnika aktywów. Ze względu na specyfikę działalności (występowanie w ograniczonym zakresie należności od tzw. kontrahentów masowych), dokonywanie stosownych odpisów aktualizacyjnych odbywa się drogą szczegółowej identyfikacji należności i oceny zagrożenia wpływu środków pieniężnych wynikających z uwarunkowań umownych i biznesowych.

c) Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Kategoria ta obejmuje środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych, depozyty bankowe płatne na żądanie, płynne krótkoterminowe papiery wartościowe oraz inne krótkoterminowe inwestycje o dużej płynności.

d) Rozliczenie kontraktów długoterminowych

Koszty związane z kontraktami długoterminowymi ujmuje się w momencie poniesienia. Wynik na kontraktach ustala się według stopnia zaawansowania prac, o ile jest możliwe wiarygodne ustalenie stopnia zaawansowania. Stopień zawansowania mierzy się w oparciu o wyrażony procentowo stosunek kosztów poniesionych do dnia bilansowego, do łącznych szacowanych kosztów z tytułu kontraktu. Jeżeli prawdopodobne jest że łączne koszty z tytułu umowy przekroczą łączne przychody, to przewidywaną stratę ujmuje się natychmiast.

Grupa prezentuje w aktywach pozycję „Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych” w przypadku gdy występuje nadwyżka poniesionych kosztów i ujętych zysków z tytułu kontraktów długoterminowych, nad wartością zafakturowanej sprzedaży do kontrahentów. W przeciwnym przypadku, tj. gdy występuje nadwyżka zafakturowanej sprzedaży do kontrahentów nad wartością poniesionych kosztów i ujętych zysków z tytułu kontraktów długoterminowych, Grupa prezentuje w zobowiązaniach pozycję „Zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych”. Ww. nadwyżki są ustalane dla każdego kontraktu osobno i prezentowane rozdzielnie bez saldowania poszczególnych pozycji.

e) Aktywa przeznaczone do zbycia

Aktywa i grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji.

Aktywa (i grupy do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

2.1.7 Kapitał własny

Kapitał własny obejmuje między innymi:

- a) kapitał zakładowy jednostki dominującej wykazany w wartości nominalnej,
- b) pozostałe kapitały utworzone:
  - z podziału zysku,
  - z nadwyżki sprzedaży akcji ponad wartość nominalną,

INFORMACJA DODATKOWA

- z wyceny opcji menedżerskiej
- c) zysk niepodzielony wynikający z korekt z tytułu zmiany zasad rachunkowości oraz z wyników osiągniętych przez Grupę, a nie przeniesionych do pozostałych kapitałów.

2.1.8 Świadczenia pracownicze

a) Świadczenia oparte na akcjach

Grupa prowadzi program wynagrodzeń opartych na akcjach i regulowanych akcjami. Wartość godziwa świadczonej przez pracowników pracy, w zamian za przyznanie opcji powiększa koszty. Łączną kwotę, jaką należy rozliczyć w koszty przez okres nabywania uprawnień przez pracowników do realizacji opcji, ustala się w oparciu o wartość godziwą przyznanych opcji, z wyłączeniem wpływu ewentualnych niezwiązanych z rynkiem kapitałowym warunków nabywania uprawnień (np. celów do osiągnięcia w zakresie rentowności i wzrostu sprzedaży). Warunki nabywania uprawnień do realizacji uwzględnia się w założeniach co do przewidywanej liczby opcji, które mogą być zrealizowane. Na każdy dzień bilansowy jednostka dominująca weryfikuje swoje oszacowania. Wpływ ewentualnej weryfikacji pierwotnych oszacowań Grupa ujmuje w rachunku zysków i strat, w korespondencji z kapitałem własnym. Uzyskane wpływy z tytułu realizacji opcji, tj. wpływy z tytułu objęcia akcji (pomniejszone o koszty transakcyjne bezpośrednio związane z realizacją) odnosi się na kapitał zakładowy (wartość nominalna) oraz kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej.

2.1.9 Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

a) Zobowiązania handlowe i pozostałe zobowiązania

Na dzień powstania ujmuje się je w księgach według wartości godziwej, a na dzień bilansowy w kwocie skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu). Zobowiązania w zależności od terminu wymagalności (do 12 miesięcy od dnia bilansowego lub powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego) wykazywane są jako krótkoterminowe lub długoterminowe.

b) Zobowiązanie finansowe

W momencie początkowego ujęcia zobowiązania finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika zobowiązań niekwalifikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcyjne. Po początkowym ujęciu, jednostka wycenia zobowiązania finansowe według amortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, z wyjątkiem instrumentów pochodnych, wycenianych wg wartości godziwej. Zobowiązania finansowe wyznaczone jako pozycje zabezpieczone podlegają wycenie zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

c) Rezerwy na zobowiązania

Rezerwy na koszty restrukturyzacji, naprawy gwarancyjne oraz roszczenia prawne ujmuje się, jeżeli:

- Grupa posiada bieżące prawne lub zwyczajowe zobowiązanie wynikające z przeszłych zdarzeń,
- istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że w celu rozliczenia tych zobowiązań konieczne będą wydatki środków Grupy oraz
- wartość ta została oszacowana w sposób wiarygodny.

Rezerwy restrukturyzacyjne obejmują głównie odprawy pracownicze. Rezerw nie ujmuje się w odniesieniu do przyszłych strat operacyjnych.

Jeżeli występuje szereg podobnych zobowiązań, prawdopodobieństwo konieczności wydatkowania środków w celu ich rozliczenia określa się dla całej grupy podobnych zobowiązań. Rezerwę ujmuje się nawet wówczas, gdy prawdopodobieństwo wydatkowania środków w związku z jedną pozycją zawierającą się w grupie zobowiązań jest niewielkie.

INFORMACJA DODATKOWA

Rezerwy wycenia się według wartości bieżącej kosztów oszacowanych zgodnie z najlepszą wiedzą przez kierownictwo Spółki, których poniesienie jest niezbędne w celu rozliczenia bieżącego zobowiązania na dzień bilansowy. Stopa dyskonta zastosowana do ustalenia wartości bieżącej odzwierciedla aktualną ocenę rynkową wartości pieniądza w czasie oraz zwiększenia dotyczące danego zobowiązania.

2.1.10 Odroczony podatek dochodowy

Jako generalną zasadę przyjmuje się zgodnie z MSR12, iż w związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i pasywów, a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, tworzona jest rezerwa i ustalane aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi oraz z tytułu ulgi w podatku dochodowym w związku z prowadzeniem działalności w SSE, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności.

Zobowiązanie z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości.

Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu stawek (i przepisów) podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na dzień bilansowy, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji odnośnych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub uregulowania zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Różnica pomiędzy stanem zobowiązań i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresu sprawozdawczego wpływa na wynik finansowy, przy czym zobowiązania i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczące operacji rozliczanych z kapitałem własnym, odnoszone są również na kapitał własny.

2.2 Rozpoznawanie przychodów i kosztów

Prowadzona przez Grupę Comarch działalność w zdecydowanej większości polega na wytwarzaniu oprogramowania do wielokrotnej sprzedaży oraz na realizacji informatycznych kontraktów integracyjnych. W ramach kontraktów integracyjnych Grupa Comarch oferuje wykonanie systemów informatycznych "pod klucz" składających się z oprogramowania (własnego i obcego) i/lub sprzętu komputerowego i/lub świadczeniu usług takich jak:

- usługi wdrożeniowe,
- usługi instalacyjne,
- serwis gwarancyjny i pogwarancyjny,
- usługi asysty technicznej,
- usługi *customizacji* (dostosowania) oprogramowania,
- inne usługi informatyczne i nieinformatyczne niezbędne do realizacji systemu.

Przy ustalaniu całkowitych przychodów z kontraktu uwzględnia się:

- przychody z oprogramowania własnego (niezależnie od formy, w jakiej oprogramowanie to jest udostępniane, czyli: licencje, prawa majątkowe, itp.),
- przychody z usług, o których mowa w poprzednim akapicie.

Kierownicy jednostek mogą podjąć decyzję o zaliczeniu do całkowitych przychodów z kontraktu szacowanych przychodów, dla których istnieje duże prawdopodobieństwo, że zostaną zrealizowane (np. w trakcie realizacji kontraktu z przyczyn technicznych następuje modyfikacja projektu i istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że zamawiający zaakceptuje modyfikację i wysokość przychodów wynikających z tej modyfikacji).

Dla kontraktów integracyjnych, w ramach których dostarczane jest oprogramowanie autorstwa Grupy Comarch przeznaczone do wielokrotnej sprzedaży, osobno ujmuje się w

INFORMACJA DODATKOWA

księgach przychody i koszty związane z tym oprogramowaniem oraz przychody i koszty związane z pozostałą częścią kontraktu integracyjnego.

Różne kontrakty integracyjne łączy się i ujmuje w księgach razem jako jeden kontrakt, jeżeli:

- umowy są realizowane jednocześnie lub w ciągłej sekwencji czasowej i precyzyjne rozdzielanie kosztów ich realizacji jest niemożliwe lub
- umowy są tak ściśle powiązane ze sobą, że w rzeczywistości są one częścią pojedynczego projektu ze wspólną dla całego projektu marżą zysku.

Przychody z tytułu pozostałych usług (np. usługi serwisowe, usługi asysty) rozpoznaje się równomiernie w okresie trwania umowy/świadczenia usług. Przychody ze sprzedaży sprzętu komputerowego oraz innych towarów rozpoznaje się zgodnie z ustalonymi warunkami dostawy.

Przychody ze sprzedaży pozostałych usług, produktów, towarów i innych składników majątkowych obejmują sumy wartości godziwych należnych zafakturowanych przychodów, z uwzględnieniem upustów i rabatów bez podatku od towarów i usług.

Koszty sprzedaży obejmują koszty marketingu oraz koszty pozyskania nowych zleceń przez centra (działy) sprzedaży Grupy Comarch.

Koszty ogólne obejmują koszty funkcjonowania Grupy Comarch jako całości i zalicza się do nich w szczególności koszty zarządu oraz koszty działów pracujących na potrzeby ogólne Grupy.

Różnice kursowe dotyczące należności ujmowane są w pozycji przychody ze sprzedaży a od zobowiązań w pozycji koszt sprzedanych produktów, usług i towarów.

Dotacje

Grupa otrzymuje dotacje na finansowanie prac badawczo-rozwojowych w ramach programów pomocy unijnej. Dotacje te ujmuje się w sposób systematyczny jako przychód w poszczególnych okresach, tak aby zapewnić ich współmierność z ponoszonymi kosztami, które dotacje te mają kompensować, stosownie do celu ich rozliczenia. Dotacje te pomniejszają odpowiednie koszty bezpośrednie, które to koszty po skompensowaniu ich z dotacją prezentowane są w koszcie sprzedanych produktów, usług i materiałów.

a) Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Obejmują przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio ze zwykłą działalnością jednostek i obejmują głównie: wynik na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych, darowizny, utworzone rezerwy, skutki aktualizacji wartości aktywów.

b) Przychody i koszty finansowe

Obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek, wynik osiągnięty z tytułu różnic kursowych z działalności finansowej, ze zbycia aktywów finansowych, skutki aktualizacji wartości inwestycji.

Koszty odsetek płaconych od kredytu inwestycyjnego ujmowane są w kosztach finansowych od momentu przyjęcia do użytkowania środka sfinansowanego kredytem.

2.3 Zarządzanie ryzykiem finansowym

a) ryzyko kredytowe

Grupa analizuje wiarygodność finansową potencjalnych klientów przed zawarciem umów na dostawę systemów informatycznych i w zależności od oceny standingu finansowego dostosowuje warunki każdej umowy do potencjalnego ryzyka. Koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczona ze względu na dywersyfikację sprzedaży Grupy do znacznej liczby kontrahentów z różnych branż gospodarki i z różnych regionów świata.

INFORMACJA DODATKOWA

b) ryzyko zmiany stóp procentowych

Jednostka dominująca jest narażona na ryzyko zmian stóp procentowych w związku z posiadanymi środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami oraz z zawartymi długoterminowymi kredytami inwestycyjnymi przeznaczonymi na finansowanie nowych budynków produkcyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Kredyty są oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę WIBOR. Jednostka dominująca nie dokonywała zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej w tym obszarze, jednakże prowadzi stały monitoring sytuacji rynkowej w tym zakresie. Wpływ zmiany stóp procentowych na wysokość płaconych odsetek od kredytów jest częściowo kompensowany przez zmianę odsetek otrzymywanych od posiadanych środków pieniężnych.

Analiza wrażliwości wyniku finansowego Grupy na ryzyko stopy procentowej dokonana zgodnie z zasadami MSSF 7, wskazuje, że jeśli na dzień bilansowy stopy procentowe byłyby wyższe/nniższe o 50 punktów bazowych, zysk netto za rok 2008 r. byłby o 491 tys. PLN wyższy/nniższy, przy pozostałych zmiennym na stałym poziomie. Byłoby to głównie skutkiem znaczącego wzrostu przychodów z tytułu odsetek od środków pieniężnych. Analogiczna analiza na dzień 31 grudnia 2007 wskazuje, że jeśli stopy procentowe byłyby wyższe/nniższe o 50 punktów bazowych, zysk netto za rok 2007 r. byłby o 82 tys. PLN niższy/wyższy, przy pozostałych zmiennym na stałym poziomie. Zmiana we wrażliwości wyniku finansowego Grupy na zmiany stóp procentowych wynika ze znaczącego zwiększenia w 2008 r. stanu środków pieniężnych. Analiza wrażliwości wyniku finansowego Grupy na ryzyko stopy procentowej dokonana została metodą uproszczoną, zakładającą, że wzrost i spadek stóp procentowych zamknie się identyczną kwotą.

c) ryzyko zmiany kursów walut

W związku ze sprzedażą eksportową lub denominowaną w walutach obcych Jednostka dominująca jest narażona na ryzyko kursowe, szczególnie w odniesieniu do zmian kursów par walut EUR/PLN i USD/PLN. Równocześnie część kosztów Spółki jest również wyrażona lub powiązana z kursem walut obcych. W indywidualnych przypadkach ComArch S.A. dokonuje zabezpieczenia przyszłych płatności za pomocą kontraktów forward oraz opcji walutowych.

Wartość bilansowa aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy denominowanych w walutach obcych na dzień bilansowy dotyczy należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz środków pieniężnych. Wartości te przedstawione zostały w nocie 3.9.

Analiza wrażliwości wyniku finansowego Grupy na ryzyko zmiany kursów walut dokonana zgodnie z zasadami MSSF 7, wskazuje, że jeśli kurs w stosunku do kursu z wyceny bilansowej dla walut EURO i USD wzrósłby/spadłby o 5 % przy utrzymaniu wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie, wynik netto Grupy za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2008 roku byłby wyższy/nniższy o 564 tys. PLN, w tym o 345 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w EURO i 219 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w USD. Aktywa i zobowiązania finansowe wyrażone w innych walutach obcych mają niewielki udział w strukturze walutowej aktywów i zobowiązań. Powyższy szacunek wpływu ryzyka walutowego na wynik finansowy obliczony został w oparciu o metodę symetryczną zakładającą, że wzrost i spadek kursów zamknie się identyczną kwotą.

d) ryzyko płynności finansowej

Grupa posiada system zarządzania ryzykiem płynności dla potrzeb zarządzania funduszami krótko-, średnio- i długoterminowymi Grupy. Podstawowe ryzyko płynności finansowej wynika z faktu, iż większość kosztów ponoszonych przez Grupę ma charakter kosztów stałych, natomiast przychody ze sprzedaży podlegają zmienności charakterystycznej dla firm usługowych. Grupa zarządza ryzykiem płynności utrzymując odpowiednią wielkość kapitału obrotowego, utrzymując rezerwe linie kredytowe w rachunku bieżącym, monitorując stale prognozowane i rzeczywiste przepływy pieniężne oraz analizując profile zapadalności aktywów i zobowiązań finansowych.

INFORMACJA DODATKOWA

Informacje o terminach umownej zapadalności zobowiązań finansowych przedstawiono w nocie 3.9.

2.3.1 Rachunkowość pochodnych instrumentów finansowych oraz działalności zabezpieczającej

Instrumenty pochodne stanowiące instrument zabezpieczający w rozumieniu MSR 39, będące zabezpieczeniem wartości godziwej wycenia się w wartości godziwej, a zmianę w wycenie odnosi na wynik z operacji finansowych.

Instrumenty pochodne stanowiące instrument zabezpieczający w rozumieniu MSR 39, będące zabezpieczeniem przepływów pieniężnych wycenia się w wartości godziwej, a zmianę w wycenie odnosi:

- a) na kapitał z aktualizacji wyceny (w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie),
- b) na wynik z operacji finansowych (w części nie stanowiącej efektywnego zabezpieczenia).

Instrumenty pochodne nie stanowiące instrumentu zabezpieczającego w rozumieniu MSR 39, wycenia się w wartości godziwej, a zmianę w wycenie odnosi na wynik z operacji finansowych.

2.3.2 Ważne oszacowania i założenia

Oszacowania i osądy poddaje się nieustannej weryfikacji. Wynikają one z dotychczasowych doświadczeń oraz innych czynników, w tym przewidywań co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się zasadne.

Grupa dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia dotyczące przyszłości. Uzyskane w ten sposób oszacowania księgowe z definicji rzadko pokrywają się będą z faktycznymi rezultatami. Oszacowania i założenia, które niosą ze sobą znaczące ryzyko konieczności wprowadzenia istotnej korekty wartości bilansowej aktywów i zobowiązań w trakcie kolejnego roku obrotowego są zaprezentowane niżej.

- a) oszacowania całkowitych kosztów realizacji projektów związane z wyceną kontraktów długoterminowych zgodnie z MSR 11,

Zgodnie z przyjętymi przez Grupę zasadami rachunkowości dokonuje się ustalenia stopnia zaawansowania kontraktów długoterminowych przez ustalenie proporcji dotychczas poniesionych kosztów danego projektu do całkowitych szacowanych kosztów projektów. Z uwagi na długoterminowy charakter prowadzonych projektów oraz ich złożoność, a także możliwość pojawienia się nie przewidywanych wcześniej trudności związanych z realizacją projektu, może się okazać, iż rzeczywiste całkowite koszty realizacji projektu będą różniły się szacunków dokonywanych na kolejne dni bilansowe. Zmiana szacunków całkowitych kosztów realizacji projektów mogłaby spowodować, iż ustalony na dzień bilansowy stopień zaawansowania projektu, a tym samym rozpoznany przychód, powinien być ustalony w innej wartości.

- b) oszacowania związane z ustaleniem i rozpoznaniem aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego zgodnie z MSR 12,

W związku z prowadzeniem działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej i korzystaniem przez jednostkę dominującą z ulg podatkowych dokonuje się ustalenia wartości aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, na bazie przewidywań dotyczących kształtowania się wysokości dochodu zwolnionego oraz okresu, w którym taki dochód może występować. Z uwagi na dużą zmienność koniunktury w branży IT, w której działa Grupa, może nastąpić sytuacja, w której rzeczywiste wyniki i dochód zwolniony mogą się różnić od tych prognozowanych przez ComArch SA.

INFORMACJA DODATKOWA

- c) oszacowanie potencjalnych kosztów związanych z toczącymi się przeciwko Grupie postępowaniami sądowymi zgodnie z MSR 37.

Na dzień bilansowy Grupa jest powodem i pozwanym w postępowaniach sądowych. Sporządzając sprawozdanie finansowe, Grupa każdorazowo bada szanse i ryzyka związane z prowadzonymi postępowaniami sądowymi i stosownie do rezultatów takich analiz tworzy rezerwy na potencjalne straty. Zawsze istnieje jednak ryzyko, iż sąd wyda wyrok odmienny od przewidywań i utworzone rezerwy okażą się niewystarczające lub nadmierne w stosunku do rzeczywistych wyników postępowań.

- d) oszacowanie związane z przeprowadzeniem dorocznego testu na utratę wartości firmy zgodnie z MSSF 3 i MSR 36

Grupa przeprowadza na koniec każdego roku obrotowego test na utratę wartości firmy, zgodnie z polityką rachunkowości zawartą w nocie 3.4. W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości, wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Wartość odzyskiwalną ustala się na podstawie wartości godziwej. Wyliczenia te wymagają wykorzystania szacunków odnośnie projekcji przepływów pieniężnych w segmencie IT w kolejnym roku obrotowym oraz przewidywanego rozwoju rynku IT w Polsce w latach późniejszych. Z uwagi na dużą zmienność koniunktury w branży IT, w której działa Grupa, może nastąpić sytuacja, w której rzeczywiste przepływy mogą się różnić od tych prognozowanych przez Grupę.

- e) oszacowanie wartości godziwej wartości nie materialnych i prawnych nabytych w wyniku przejęcia SoftM

Na dzień przejęcia Grupy SoftM dokonano oszacowania wartości godziwej aktywów posiadanych przez Grupę SoftM, w oparciu o model wyceny wartości użytkowej metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych DCF. Prognozowane przepływy pieniężne dla poszczególnych linii produktów SoftM bazują na wynikach sprzedaży osiągniętych w roku 2008, budżecie Grupy SoftM na rok 2009 oraz prognozach na lata 2010-2013 oraz na szacunkach dotyczących rozwoju rynku niemieckiego w kolejnych latach.

Stopa dyskontowa zastosowana do oszacowania wartości bieżącej prognozowanych przepływów pieniężnych bazuje na średnim ważonym koszcie kapitału WACC. Poszczególne składniki WACC zostały oszacowane na podstawie danych rynkowych o stopie wolnej od ryzyka (rentowność 39-tygodniowych bonów skarbowych), wartości współczynnika beta (przyjęto wartość 1,02), danych o strukturze dług/kapitał oraz wartości oczekiwanej premii za ryzyko. Zastosowany w modelu wyceny średnioważony kosztu kapitału WACC wynosił 11,9 %.

2.4 Nowe standardy rachunkowości i interpretacje KIMSSF

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską (UE).

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), za wyjątkiem poniższych standardów, które według stanu na dzień 10 kwietnia 2009 roku nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania:

- Zmieniony MSSF 3 "Połączenia jednostek gospodarczych" – opublikowany w dniu 10 stycznia 2008 roku i mający zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 lipca 2009 i później. Zmiana obejmuje między innymi zrewidowane podejście do ujmowania innych kosztów bezpośrednich związanych z połączeniem, ujęcia i rozliczenia nabycia w kilku transakcjach, wyceny i ujęcia wartości firmy oraz kapitału mniejszości jak również podejścia do warunkowych płatności.

INFORMACJA DODATKOWA

- MSSF (2009) „Zmiany Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej”- dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do Standardów opublikowane w dniu 16 kwietnia 2009 roku (MSSF 2, MSSF 5, MSSF 8, MSR 1, MSR 7, MSR 17, MSR 18, MSR 36, MSR 38, MSR 39, KIMSF 9, KIMSF 16) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (większość zmian obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2010 roku lub po tej dacie).
- Zmiany do MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji” - Podniesienie jakości ujawnianych informacji dotyczących instrumentów finansowych (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2009 roku lub po tej dacie).
- Zmiana do MSR 27 "Skonsolidowane i jednostkowe sprawozdania finansowe" – opublikowana w dniu 10 stycznia 2008 roku i mająca zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 lipca 2009 i później. Zmiana dotyczy uregulowania kwestii nabycia lub sprzedaży udziałów w ramach transakcji, w której nie następuje utrata kontroli, wyceny udziałów w jednostce zależnej jakie pozostają w sprawozdaniu jednostki dominującej po utracie kontroli nad tą jednostką oraz ujmowania kapitałów mniejszości.
- Zmiana do MSR 39 "Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena" opublikowana w dniu 31 lipca 2008 roku i mająca zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 lipca 2009 i później. Zmiana wprowadza wyjaśnienia, w jakich sytuacjach inflacja może być przedmiotem zabezpieczenia oraz w jakich sytuacjach zakupiona opcja może być zabezpieczeniem.
- Zmiany do KIMSF 9 „Ponowna ocena wbudowanych instrumentów pochodnych” oraz do MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” - Wbudowane instrumenty pochodne (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych kończących się 30 czerwca 2009 roku lub po tej dacie).
- Interpretacja KIMSF 15 " Umowy na budowę nieruchomości" - opublikowana w dniu 3 lipca 2008 roku i mająca zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2009 roku i później. Interpretacja precyzuje ujęcie przychodów i kosztów w jednostkach, które wykonują budowę nieruchomości.
- Interpretacja KIMSF 16 " Zabezpieczenie inwestycji netto w jednostce zagranicznej " - opublikowana w dniu 3 lipca 2008 roku i mająca zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 października 2008 roku i później. Interpretacja wyjaśnia, jakie ryzyka kursowe kwalifikują się do ujęcia w rachunkowości zabezpieczeń, gdzie w ramach grupy kapitałowej może być utrzymywany instrument zabezpieczający oraz jakie kwoty podlegają reklasyfikacji do rachunku zysków i strat w momencie sprzedaży jednostki zagranicznej.
- Interpretacja KIMSF 17 „Dystrybucja aktywów niepieniężnych na rzecz właścicieli” (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2009 roku lub po tej dacie). Interpretacja zawiera wytyczne w zakresie rozliczania dystrybucji aktywów niepieniężnych pomiędzy udziałowców.
- Interpretacja KIMSF 18 „Transfer aktywów od klientów” (obowiązująca do transakcji mających miejsce po dniu 30 czerwca 2009 roku). Interpretacja ta dotyczy szczególnie sektora użyteczności publicznej i stosuje się do wszystkich umów, w ramach których jednostka otrzymuje od klienta składnik rzeczowego majątku trwałego (lub środki pieniężne przeznaczone na budowę takiego składnika), który musi następnie wykorzystać do przyłączenia klienta do sieci lub do zapewnienia mu ciągłego dostępu do dostaw towarów lub usług.

Według szacunków Zarządu Grupy Kapitałowej, w/w standardy, interpretacje i zmiany do standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez jednostkę na dzień bilansowy.

INFORMACJA DODATKOWA

Poza regulacjami przyjętymi przez UE, pozostaje nadal rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

Według szacunków jednostki, zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych według MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby przyjęte przez UE do stosowania na dzień bilansowy.

Ponadto, Grupa sporządzając niniejsze sprawozdanie finansowe nie zastosowała następujących standardów, zmian standardów i interpretacji, które zostały opublikowane i zatwierdzone do stosowania w UE, ale nie mają jeszcze zastosowania:

- MSSF 8 "Segmenty operacyjne" – opublikowany w dniu 30 listopada 2006 roku i mający zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2009 i później. Standard zastępuje MSR 14 "Sprawozdawczość według segmentów działalności" i wymaga między innymi by segmenty operacyjne były określane na podstawie sprawozdań wewnętrznych dotyczących komponentów jednostki gospodarczej podlegających okresowym przeglądom dokonywanym przez członka kierownictwa odpowiedzialnego za podejmowanie decyzji operacyjnych, w celu alokacji zasobów do poszczególnych segmentów i oceny ich działania.

- Zmiany do MSSF 2008 („*Improvements to IFRS 2008*") – opublikowane w dniu 22 maja 2008 roku i mające zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2009 roku i później. Obejmuje 35 zmian do kilkunastu standardów w podziale na dwie grupy zmian:

- (a) zmiany wpływające na zmianę polityki rachunkowości, prezentację jak również zasady pomiaru,

- (b) zmiany dotyczące dostosowania i ujednoczenia terminologii używanej w tekście standardów nie mające wpływu na warstwę merytoryczną standardów.

- Zmiana do MSR 32 "Instrumenty finansowe: Prezentacja" oraz MSR 1 "Prezentacja sprawozdań finansowych" – opublikowana w dniu 14 lutego 2008 roku i mająca zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2009 roku i później. Zmiana wprowadza kryteria ujmowania instrumentów finansowych z opcją sprzedaży oraz instrumentów bądź ich komponentów obligujących jednostkę do dostarczenia innej jednostce określonego udziału w jej aktywach netto w wyniku likwidacji.

- Zmiana do MSR 1 "Prezentacja sprawozdań finansowych" – zatwierdzona w UE w dniu 17 grudnia 2008 roku i mająca zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2009 i później. Zmiana obejmuje zmiany dotyczące nazewnictwa podstawowych sprawozdań finansowych oraz prezentacji bilansu, rachunku zysków i strat oraz zmian w kapitale własnym.

- Zmiana do MSR 23 "Koszty finansowania zewnętrznego" - opublikowana w dniu 29 marca 2007 roku i mająca zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2009 i później. Zmiana standardu obejmuje eliminację dotychczasowej opcji możliwości ujmowania kosztów finansowania zewnętrznego bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

- Zmiana do MSSF 2 "Płatności w formie akcji własnych" – opublikowana w dniu 17 stycznia 2008 roku i mająca zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2009 i później. Zmiana wprowadza wyjaśnienia w zakresie definiowania warunków nabywania uprawnień oraz rachunkowego podejścia do rozwiązania umów w zakresie płatności w formie akcji własnych.

- Interpretacja KIMSF 11 „MSSF 2 – Wydanie akcji w ramach grupy i transakcje w nabytych akcjach własnych” zatwierdzona w UE w dniu 1 czerwca 2007 roku (obowiązująca w

INFORMACJA DODATKOWA

odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 marca 2008 roku lub po tej dacie). Interpretacja daje wytyczne co do uznawania i ujmowania transakcji płatności w formie akcji w ramach jednostek grupy kapitałowej (np. instrumentów kapitałowych podmiotu dominującego).

- Interpretacja KIMSF 12 „Umowy na usługi koncesjonowane” zatwierdzona w UE w dniu 25 marca 2009 roku (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 30 marca 2009 roku lub po tej dacie). Interpretacja daje wytyczne dla koncesjodawców w zakresie ujęcia księgowego umów koncesji na usługi w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.
- Interpretacja KIMSF 13 "Programy lojalnościowe" - opublikowana w dniu 28 czerwca 2007 roku i mająca zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 lipca 2008 i później. Interpretacja daje wytyczne jednostkom przyznającym swoim klientom tzw. „punkty” lojalnościowe odnośnie wyceny ich zobowiązań wynikających z przekazania produktów lub wykonania usług darmowych lub o obniżonej cenie w momencie realizacji przez klienta przyznanych punktów.
- Interpretacja KIMSF 14 "MSR 19 - Ograniczenie ujmowania nadwyżki w programie określonych świadczeń, minimalne wymogi dotyczące ujęcia oraz wzajemne powiązania między tymi wymogami” - opublikowana w dniu 5 lipca 2007 roku i mająca zastosowanie do sprawozdań finansowych sporządzonych za okresy rozpoczynające się w dniu 1 stycznia 2008 i później.

Jednostka postanowiła nie skorzystać z możliwości wcześniejszego zastosowania powyższych standardów, zmian do standardów i interpretacji. Według szacunków jednostki, w/w standardy, interpretacje i zmiany do standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez jednostkę na dzień bilansowy.

Zarząd Grupy stosownie do wprowadzanych sukcesywnie zmian w strukturze organizacyjnej i przedmiocie działalności analizuje zasadność wprowadzania zmian w zakresie prezentacji segmentów operacyjnych działalności. W przypadku stwierdzenia istotnych zmian w przedmiotowym zakresie zasady MSSF 8 będą wprowadzane. Według szacunków Zarządu Grupy, jeżeli zasady MSSF 8 zostałyby zastosowane przez jednostkę na dzień bilansowy nie miałyby istotnego wpływu na sposób prezentacji.

INFORMACJA DODATKOWA

3. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

3.1 Zatwierdzenie sprawozdania finansowego za 2007 rok

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2007 rok zostało zatwierdzone 25 czerwca 2008 roku przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. W dniu 26 czerwca 2008 roku zostało zgodnie z przepisami prawa złożone w Krajowym Rejestrze Sądowym a 7 lipca 2008 roku zostało złożone do opublikowania w Monitorze Polskim B. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało opublikowane w Monitorze Polskim B w dniu 13 lutego 2009 roku.

3.2 Sprawozdawczość wg segmentów

3.2.1. Rok 2007

Dla Grupy Kapitałowej Comarch podstawowym rodzajem sprawozdawczości według segmentów jest sprawozdawczość wg segmentów branżowych. Objęte konsolidacją jednostki Grupy Kapitałowej Comarch prowadzą następujące rodzaje działalności: sprzedaż systemów informatycznych (określaną dalej jako „Segment IT”), działalność sportową (określaną dalej jako „Segment Sport”) prowadzoną przez MKS Cracovia SSA, działalność w zakresie wykorzystania gospodarczego Internetu (określaną dalej jako „Segment Internet”) oraz działalność związaną z zarządzaniem nieruchomościami wykorzystywanymi w Grupie Comarch (ten rodzaj działalności wykonywany jest aktualnie w niewielkim zakresie stąd nie został wyodrębniony jako kolejny segment działalności). Dominujący udział w przychodach ze sprzedaży, wynikach oraz aktywach posiada Segment IT.

Szczegółowe dane dotyczące segmentów zaprezentowane są poniżej.

Pozycja	Segment IT	Segment Internet	Segment Sport	Eliminacje	Razem
Przychody segmentu– sprzedaż klientom zewnętrznym	572 626	-	10 443	-	583 069
<i>w tym:</i>					
<i>przychody ze sprzedaży</i>	570 900	-	10 148	-	581 048
<i>pozostałe przychody operacyjne</i>	1 726	-	295	-	2 021
Przychody segmentu– sprzedaż pozostałym segmentom	-	-	6 660	(6 660)	-
Przychody segmentu ogółem*	572 626	-	17 103	(6 660)	583 069
Koszty segmentu d/t sprzedaży klientom zewnętrznym	529 913	-	10 899	-	540 812
Koszty segmentu d/t sprzedaży pozostałym segmentom	-	-	6 660	(6 660)	-
Koszty segmentu ogółem*	529 913	-	17 559	(6 660)	540 812
Podatek bieżący	(3 887)	-	(236)	-	(4 123)
Aktywa na podatek z tytułu ulgi inwestycyjnej i pozostałych tytułów	1 022	-	-	-	1 022
Udział segmentu w wyniku jednostek wycenianych metodą prawa własności	3 262	-	-	-	3 262
Wynik netto	43 110	-	(692)	-	42 418
<i>w tym:</i>					
<i>wynik przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>	43 110	-	(340)	-	42 770
<i>wynik przypadający udziałowcom mniejszościowym</i>	-	-	(352)	-	(352)

*) pozycje obejmują odpowiednio przychody oraz koszty z wszystkich rodzajów, które w sposób bezpośredni można przyporządkować poszczególnym segmentom

INFORMACJA DODATKOWA

Sprzedaż pomiędzy poszczególnymi segmentami odbywa się na zasadach rynkowych.

Udział segmentów branżowych w aktywach i zobowiązaniach oraz wydatkach inwestycyjnych

Aktywa i zobowiązania segmentów na dzień 31 grudnia 2007 r. oraz wydatki inwestycyjne i amortyzacja w roku 2007 przedstawiają się następująco:

	Segment IT	Segment Internet	Segment Sport	Ogółem
Aktywa	517 667	-	40 822	558 489
Zobowiązania	245 019	-	12 690	257 709
Wydatki inwestycyjne	60 734	-	1 118	61 852
Amortyzacja	16 348	-	696	17 044

3.2.2. Rok 2008

Pozycja	Segment IT	Segment Internet**	Segment Sport	Eliminacje	Razem
Przychody segmentu– sprzedaż klientom zewnętrznym	887 138	749	14 009	-	901 896
<i>w tym:</i>					
<i>przychody ze sprzedaży</i>	687 166	6	13 793	-	700 965
<i>pozostałe przychody operacyjne</i>	2 066	5	216	-	2 287
<i>przychody finansowe</i>	197 906	738	-	-	198 644
Przychody segmentu– sprzedaż pozostałym segmentom	-	-	6 976	(6 976)	-
Przychody segmentu ogółem*	887 138	749	20 985	(6 976)	901 896
Koszty segmentu d/t sprzedaży klientom zewnętrznym	641 728	2 830	12 775	-	657 333
Koszty segmentu d/t sprzedaży pozostałym segmentom	-	-	6 976	(6 976)	-
Koszty segmentu ogółem*	641 728	2 830	19 751	(6 976)	657 333
Podatek bieżący	(7 995)	-	(21)	-	(8 016)
Aktywa i rezerwa na podatek z tytułu ulgi inwestycyjnej i pozostałych tytułów	(35 294)	13	(2)	-	(35 283)
Udział segmentu w wyniku jednostek wycenianych metodą prawa własności	(42)	-	-	-	(42)
Wynik netto	202 079	(2 068)	1 211	-	201 222
<i>w tym:</i>					
<i>wynik przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>	200 599	(2 068)	595	-	199 126
<i>wynik przypadający udziałowcom mniejszościowym</i>	1 480	-	616	-	2 096

*) Pozycje obejmują odpowiednio przychody oraz koszty z wszystkich rodzajów, które w sposób bezpośredni można przyporządkować poszczególnym segmentom

**) Działalność w tym zakresie została wyodrębniona w czwartym kwartale 2008 roku ze względu na istotne zwiększenie jej rozmiaru w tym okresie.

Sprzedaż pomiędzy poszczególnymi segmentami odbywa się na zasadach rynkowych.

INFORMACJA DODATKOWA

Udział segmentów branżowych w aktywach i zobowiązaniach oraz wydatkach inwestycyjnych

Aktywa i zobowiązania segmentów na dzień 31 grudnia 2008 r. oraz wydatki inwestycyjne i amortyzacja w okresie 12 miesięcy 2008 przedstawiają się następująco:

	Segment IT	Segment Internet	Segment Sport	Ogółem
Aktywa	849 973	21 677	43 597	915 247
Zobowiązania	369 843	314	10 916	381 073
Wydatki inwestycyjne	159 398	1 595	3 038	164 031
Amortyzacja	18 777	241	1 040	20 058

Ze względu na geograficzny podział działalności, biorąc pod uwagę lokalizację aktywów, Grupa Comarch wyróżnia następujące segmenty rynku: Polska, Europa, Ameryka, Pozostałe kraje. Segment „Sport” prowadzi działalność wyłącznie na terenie Polski.

Ze względu na to, że jedynie segment IT prowadzi działalność poza krajem i jednocześnie ponoszone w segmencie IT koszty w znacznej mierze są wspólne dla sprzedaży eksportowej oraz krajowej nie jest celowe ustalanie wyniku odrębnie dla działalności eksportowej i krajowej.

Podział przychodów ze sprzedaży, aktywów oraz wydatków inwestycyjnych ogółem wg segmentów geograficznych jest zaprezentowany poniżej.

Przychody ze sprzedaży – według lokalizacji rynków

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Kraj /Polska/	553 421	467 460
Europa	126 870	89 256
Ameryka	15 462	15 009
Pozostałe kraje	5 212	9 323
RAZEM	700 965	581 048

Suma aktywów – według lokalizacji działalności

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Kraj /Polska/	680 982	518 776
Europa	215 849	25 078
Ameryka	7 982	6 885
Pozostałe kraje	10 434	7 750
RAZEM	915 247	558 489

Wydatki inwestycyjne – według lokalizacji działalności

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Kraj /Polska/	112 760	60 911
Europa	51 146	702
Ameryka	124	239
Pozostałe kraje	1	-
RAZEM	164 031	61 852

INFORMACJA DODATKOWA

3.3 Rzeczowe aktywa trwałe

	Grunty, budynki i budowle	Środki transportu i urządzenia	Meble, wyposażenie i sprzęt	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2007 r.				
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	118 553	67 640	4 616	190 809
Umorzenie	(10 500)	(38 421)	(3 123)	(52 044)
Wartość księgowa netto	108 053	29 219	1 493	138 765
Rok obrotowy 2007				
Wartość księgowa netto na początek roku	108 053	29 219	1 493	138 765
Zwiększenia	36 750	21 322	1 345	59 417
Zmniejszenia	(29)	(584)	(51)	(664)
Amortyzacja	(2 539)	(11 659)	(687)	(14 885)
Wartość księgowa netto na koniec roku	142 235	38 298	2 100	182 633
Stan na 31 grudnia 2007 r.				
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	155 275	88 330	5 956	249 561
Umorzenie	(13 040)	(50 032)	(3 856)	(66 928)
Wartość księgowa netto	142 235	38 298	2 100	182 633
Rok obrotowy 2008				
Wartość księgowa netto na początek roku	142 235	38 298	2 100	182 633
Wartość godziwa netto na dzień przejęcia SoftM	-	2 381	1 251	3 632
Zwiększenia	80 185	10 292	685	91 162
Zmniejszenia	(2 858)	(934)	(32)	(3 824)
Amortyzacja	(3 036)	(12 590)	(840)	(16 466)
Wartość księgowa netto na koniec roku	216 526	37 447	3 164	257 137
Stan na 31 grudnia 2008 r.				
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	232 602	97 688	6 609	336 899
Koszt lub wartość z wyceny (brutto), przejęcie SoftM	-	17 653	6 793	24 446
Umorzenie	(16 076)	(62 600)	(4 689)	(83 365)
Umorzenie, przejęcie SoftM	-	(15 294)	(5 549)	(20 843)
Wartość księgowa netto	216 526	37 447	3 164	257 137

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują głównie nieruchomości i urządzenia posiadane przez Grupę Comarch. Własnością Grupy są cztery budynki biurowe położone w Krakowie o łącznej powierzchni całkowitej 31 343 m. kw., budynek biurowy położony w Warszawie o powierzchni całkowitej 1 620 m. kw. oraz budynki biurowe w Łodzi. Grupa jest również w posiadaniu niezabudowanych nieruchomości gruntowych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie o powierzchni ok. 3,8 ha. Środki trwałe w budowie obejmują głównie nakłady na kolejny budynek biurowy na terenie SSE o powierzchni całkowitej 11 445 m. kw. Budowa tego budynku została zakończona w lutym 2009 roku i został on przekazany do użytkowania w marcu 2009 roku.

Kredyty bankowe zabezpieczone są na gruntach i budynkach do kwoty 127 447 tys. zł (hipoteki zwykłe i kaucyjne na rzecz Fortis Banku Polska S.A., Kredyt Banku S.A. i Banku Pekao S.A.). Wartość bilansowa środków trwałych, na których ustanowiono zabezpieczenie zobowiązań finansowych wynosi 122 486 tys. zł.

INFORMACJA DODATKOWA

	2008	2007
Kwota odsetek od kredytów skapitalizowanych w nakładach na aktywa trwałe	2 467	1 161

W wartości bilansowej netto rzeczowych aktywów trwałych ujęte są nakłady na aktywa trwałe w toku budowy:

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Budynki	66 876	32 757
Urządzenia	58	1 398

Odpisy amortyzacyjne zostały ujęte w rachunku zysków i strat powiększając koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów w kwocie 13 066 tys. zł (12 296 tys. zł w 2007 r.), koszty sprzedaży 1 416 tys. zł (943 tys. zł w 2007 r.) oraz koszty ogólnego Zarządu 1 715 tys. zł (1 458 tys. zł w 2007 r.) oraz koszty działalności socjalnej w kwocie 269 tys. zł (188 tys. zł w 2007 roku).

Aktywa w leasingu finansowym

Grupa posiada samochody oraz routery użytkowane na zasadzie leasingu finansowego. Na dzień 31 grudnia 2008 roku w leasingu finansowym pozostały tylko routery. Wartość tych środków wykazana w sprawozdaniu wynosi:

Brutto	317 tys. zł
Umorzenie	212 tys. zł
Wartość netto	105 tys. zł

Umowy zawarte są na okres do lat trzech. Wartość zobowiązań z tytułu leasingu na dzień 31 grudnia 2008 r. wynosi: 133 tys. zł.

W księgach roku 2008 ujęta jest kwota amortyzacji w wysokości 106 tys. zł i odsetek ujętych w kosztach finansowych w wysokości 14 tys. zł. Kwota opłat leasingowych netto za 2008 rok (kapitał netto + odsetki) wynosi 126 tys. zł, w tym:

Kapitał netto	112 tys. zł
Kwota odsetek	14 tys. zł

Kwota należnych do zapłaty opłat leasingowych wynosi 129 tys. zł, w tym:

Odsetki	2 tys. zł
Kapitał netto	127 tys. zł

3.4 Wartość firmy

Obejmuje wartość firmy ustaloną przy nabywaniu udziałów następujących spółek:

	31 grudnia 2008 r.
ComArch Kraków	99
CDN ComArch	1 227
ComArch Software AG	1 900
ComArch, Inc.	58
SoftM Software und Beratung AG	23 044
Razem	26 328

W 2008 roku wartość firmy uległa zwiększeniu o 23 044 tys. zł w związku z nabyciem w

INFORMACJA DODATKOWA

czwartym kwartale 2008 roku przez ComArch Software AG 50,15 % akcji spółki SoftM Software und Beratung AG i tym samym objęciem kontroli nad całą Grupą SoftM. Powyższa kwota stanowi nadwyżkę kosztów przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy Comarch w zidentyfikowanych aktywach netto (obejmujących możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia) przejętych jednostek tworzących Grupę SoftM. Wartość firmy wynikająca z przejęcia Grupy SoftM została alokowana do odrębnego ośrodka wypracowującego środki pieniężne. Grupa traktuje segment IT obejmujący spółki Grupy Comarch przed przejęciem Grupy SoftM jako jeden ośrodek wypracowujący środki pieniężne, w związku z czym nie alokuje powstałej wartości firmy w kwocie 3 284 tys. zł do poszczególnych spółek Grupy. Przeprowadzony na dzień 31 grudnia 2008 roku test na utratę wartości firmy nie wykazał wystąpienia utraty wartości. Wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego środki pieniężne została ustalona w oparciu o jego wartość godziwą. Zarząd jednostki dominującej dokonał oszacowania wartości godziwej ośrodka poprzez analizę średniego wskaźnika P/E dla spółek sektora IT notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie i na tej podstawie ocenił szacunkową wartość rynkową segmentu IT w Grupie Comarch na dzień 31 grudnia 2008 r. Powyższe analizy nie wykazały, aby nastąpiła utrata wartości w odniesieniu do wartości firmy.

3.5 Pozostałe wartości niematerialne

	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Prawo wieczystego użytkowania	Koncesje, licencje i oprogramowanie	Inne	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2007 r.					
Koszt (brutto)	2 057	31 650	12 664	1 683	48 054
Umorzenie i łączne dotychczasowe odpisy z tytułu utrąty wartości	(2 057)	-	(8 806)	(1 156)	(12 019)
Wartość księgowa netto	-	31 650	3 858	527	36 035
Rok obrotowy 2007					
Wartość księgowa netto na początek roku	-	31 650	3 858	527	36 035
Zwiększenia	-	-	1 305	403	1 708
Zmniejszenia	-	-	-	(25)	(25)
Amortyzacja	-	-	(1 778)	(381)	(2 159)
Wartość księgowa netto na 31 grudnia 2007 r.	-	31 650	3 385	524	35 559
Stan na 31 grudnia 2007 r.					
Koszt (brutto)	2 057	31 650	13 969	2 061	49 737
Umorzenie i łączne dotychczasowe odpisy z tytułu utrąty wartości	(2 057)	-	(10 584)	(1 537)	(14 178)
Wartość księgowa netto	-	31 650	3 385	524	35 559
Rok obrotowy 2008					
Wartość księgowa netto na początek roku	-	31 650	3 385	524	35 559
Wartość godziwa netto na dzień przejęcia SoftM	-	-	62 238	-	62 238
Zwiększenia	-	-	2 932	2 487	5 419
Zmniejszenia	-	-	(917)	(19)	(936)
Amortyzacja	-	-	(2 951)	(663)	(3 614)
Wartość księgowa netto na 31 grudnia 2008 r.	-	31 650	64 687	2 329	98 666

INFORMACJA DODATKOWA

Stan na 31 grudnia 2008 r.

Koszt (brutto)	2 057	31 650	15 984	4 529	54 220
Koszt (brutto), przejęcie SOFTM	-	-	62 238	-	62 238
Umorzenie i łączne dotychczasowe odpisy z tytułu utraty wartości	(2 057)	-	(12 543)	(2 200)	(16 800)
Umorzenie, SOFTM	-	-	(992)	-	(992)
Wartość księgową netto	-	31 650	64 687	2 329	98 666

I. Inne wartości niematerialne obejmują aktywowane koszty związane ze znakiem towarowym MKS Cracovia SSA w kwocie 65 tys. zł, karty zawodników w kwocie 1 988 tys. zł. Pozostałe wartości niematerialne i prawne wynoszą 276 tys. zł. Wszystkie pozostałe pozycje wartości niematerialnych zostały nabyte.

Z ogólnej kwoty amortyzacji ujętej w rachunku zysków i strat kwota 3 236 tys. zł jest ujęta w koszcie wytworzenia, pozostała część wykazana jest w kosztach ogólnego zarządu: 337 tys. zł i w kosztach sprzedaży: 41 tys. zł.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących MKS Cracovia SSA o wartości 31 650 tys. zł jest traktowane jako wartość niematerialna, o nieokreślonym okresie użytkowania i nie jest amortyzowane. Grunty będące w użytkowaniu wieczystym spółki MKS Cracovia SSA nie podlegają amortyzacji, gdyż posiadają nieokreślony okres użytkowania. Spółka spodziewa się, że nastąpi odnowienie prawa wieczystego użytkowania i odbędzie się to bez ponoszenia znaczących kosztów, gdyż spółka nie jest zobowiązana do spełnienia żadnych warunków, od których zależałoby przedłużenie tego prawa.

Spółka nie spodziewa się poniesienia znaczących kosztów przy odnowieniu prawa wieczystego użytkowania w kontekście dotychczasowych działań współwłaściciela Klubu czyli Gminy Kraków. Miasto wspiera działalność sportową w tym MKS Cracovia SSA m in. poprzez:

- dofinansowywanie budowy infrastruktury sportowej
- umorzenie podatku od nieruchomości
- wniesienie aportem opłat za użytkowanie wieczyste

II. Test na utratę wartości prawa wieczystego użytkowania gruntu na 31 grudnia 2008 r.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. dokonano analizy zmian cen nieruchomości w Krakowie w 2008 r. W oparciu o raport opublikowany przez firmę doradczą Colliers International (www.colliers.com) oraz wspólny raport www.szybko.pl i firmy doradczej Expander (www.expander.pl), a także artykuły portali branżowych stwierdzono, iż mimo nieznacznego spadku cen nieruchomości gruntowych w Krakowie, w roku 2008 nie nastąpiła utrata wartości prawa wieczystego użytkowania gruntów posiadanych przez Comarch.

III. Wartości niematerialne i prawne nabyte w wyniku przejęcia Grupy SoftM obejmują prawa majątkowe do oprogramowania: SoftM Semiramis, SoftM SharkNex, SoftM Suite ERP, SoftM Suite Financials, Schilling, DKS, Infostore. Powyższe wartości niematerialne i prawne są ujęte w bilansie Grup Comarch wg wartości godziwej. Oszacowania wartości godziwej dokonano na dzień przejęcia w oparciu o model wyceny wartości użytkowej metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych DCF.

Oszacowana wartość poszczególnych rodzajów oprogramowania wynosi:

Semiramis	41 965
Suite ERP	3 731
SharkNex	202
Suite Financials	965
Schilling	1 768
DKS	1 183
Infostore	12 423
Razem	62 238

INFORMACJA DODATKOWA

Grupa dokonuje odpisów amortyzacyjnych wartości niematerialne i prawne nabytych w wyniku przejęcia Grupy SoftM metodą liniową, przyjęto okres amortyzacji równy przewidywanemu okresowi osiągania korzyści ekonomicznych ze sprzedaży oprogramowania, czyli 60 miesięcy.

3.6 Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Stan na początek roku	8 458	8 118
zmiany z tytułu:		
- umorzenie prawa wieczystego użytkowania	(94)	(94)
- długoterminowe rozliczenia międzyokresowe kosztów	(14)	434
Stan na koniec roku	8 350	8 458
W tym:		
- prawo wieczystego użytkowania gruntów	7 850	7 942
- długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	500	516

3.7 Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. Grupa posiada inwestycje w jednostkach stowarzyszonych.

Stan na 1 stycznia 2007 r.	7 289
Udział w wyniku za 2007 rok	3 262
Przeniesienie udziałów w INTERIA.PL S.A. do aktywów klasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży (nota 3.14)	(10 551)
Stan na 31 grudnia 2007 r.	-
Stan na 1 stycznia 2008 r.	-
Objęcie udziałów	1 294
Udział w wyniku za 2008 rok	(42)
Stan na 31 grudnia 2008 r.	1 252

	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Posiadane udziały w kapitale (%)
Stan na 31 grudnia 2007 r.				
INTERIA.PL S.A.	Polska	39 799	11 689	36,08
Stan na 31 grudnia 2008 r.				
d.velop (Schweiz) AG	Szwajcaria	718	1 225	49,00
KEK Anwendungssysteme GmbH	Niemcy	1 551	1 381	30,00
Sodigital Sp. z o.o.	Polska	4 730	1 392	30,72
	Kraj rejestracji	Przychody	Zysk (strata)	Posiadane udziały w kapitale (%)
12 miesięcy 2007				
INTERIA.PL S.A.	Polska	70 786	9 043	36,08
12 miesięcy 2008				
d.velop (Schweiz) AG*	Szwajcaria	534	3	49,00
KEK Anwendungssysteme GmbH*	Niemcy	514	28	30,00
Sodigital Sp. z o.o.**	Polska	246	-618	30,72

INFORMACJA DODATKOWA

*) Dane obejmują miesiąc grudzień 2008 roku, czyli okres od momentu objęcia przez jednostkę dominującą kontroli nad spółką SoftM Software und Beratung AG, dla której podmioty d.velop (Schweiz) AG i KEK Anwendungssysteme GmbH są spółkami stowarzyszonymi.

**) Dane obejmują okres czwartego kwartału 2008, czyli okres od momentu objęcia udziałów w Sodigital Sp. z o.o. przez ComArch Corporate Finance FIZ.

Na dzień 1 stycznia 2007 r. jednostka dominująca ComArch S.A. posiadała 2 538 369 sztuk akcji spółki INTERIA.PL S.A., co stanowiło 36,08 % kapitału zakładowego spółki. Akcje te uprawniały ją do wykonywania 11 609 625 głosów na Walnym Zgromadzeniu, co stanowiło 48,48 % ogólnej liczby głosów.

Na podstawie porozumienia z dnia 3 grudnia 2007 roku przenoszącego własność akcji INTERIA.PL S.A. pomiędzy ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie a COMARCH Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo - akcyjna z siedzibą w Krakowie ("SK-A"), ComArch S.A. wniosła aportem do SK-A całość posiadanych przez siebie akcji INTERIA.PL S.A., to jest 2 267 814 akcji imiennych uprzywilejowanych oraz 270 555 akcji zwykłych na okaziciela w spółce INTERIA.PL S.A. w Krakowie, które to akcje reprezentowały 36,08 % kapitału zakładowego INTERIA.PL S.A. i na które przypadało 48,48 % ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu INTERIA.PL S.A.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. akcje INTERIA.PL S.A. nie stanowią już własności Grupy. W styczniu 2008 roku została rozliczona transakcja sprzedaży akcji spółki INTERIA.PL S.A. przez "COMARCH MANAGEMENT Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością" Spółka Komandytowo-Akcyjna do "BAUER MEDIA INVEST" GmbH będąca wynikiem umowy podpisanej 3 grudnia 2007 roku pomiędzy ComArch S.A. a "BAUER MEDIA INVEST" GmbH. Spółka informowała o szczegółach umowy w raporcie bieżącym nr 52/2007. Wyniki przedmiotowej transakcji zostały ujęte w rachunku zysków i strat Grupy za I kwartał 2008 r.

W związku z nabyciem we wrześniu 2008 roku przez ComArch Corporate Finance FIZ 2 000 udziałów spółki Sodigital Sp. z o.o. spółka ta stała się jednostką stowarzyszoną Grupy Comarch. ComArch Corporate Finance FIZ posiada 30,72 % udziałów w spółce Sodigital Sp. z o.o., której kapitał zakładowy wynosi 651 tys. PLN.

W związku z nabyciem w listopadzie 2008 roku przez ComArch Software AG 3 250 000 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG jednostkami stowarzyszonymi Grupy Comarch stały się spółki d.velop (Schweiz) AG i KEK Anwendungssysteme GmbH. SoftM Software und Beratung AG posiada 30,0 % udziałów w spółce KEK Anwendungssysteme GmbH, której kapitał zakładowy wynosi 55 tys. EURO. SoftM Software und Beratung AG posiada 49,0 % udziałów w spółce d.velop (Schweiz) AG, której kapitał zakładowy wynosi 100 tys. CHF.

3.8 Zapasy

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Materiały i surowce	1 093	709
Produkcja w toku	18 309	13 634
Towary	10 122	18 494
Zaliczki na towary	27	2
	29 551	32 839

Koszt zapasów ujęty w pozycji „koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów” wyniósł 450 784 tys. zł (12 miesięcy 2008), 302 984 tys. zł (12 miesięcy 2007).

W roku 2008 Grupa odwróciła dokonany w 2007 roku odpis aktualizujący wartość zapasów w kwocie 22 tys. zł. Kwotę odwrócenia ujęto w pozycji pozostałe przychody operacyjne. W 2008 roku Grupa utworzyła odpis aktualizujący wartość towarów i materiałów w kwocie 89 tys. zł.

Na posiadanych przez Grupę zapasach nie ustanowiono żadnych zabezpieczeń.

INFORMACJA DODATKOWA

Na bazie dotychczas utrzymującej się tendencji w zakresie rozliczania produkcji w toku Grupa szacuje, że do rozliczenia po upływie 12 miesięcy od dnia bilansowego pozostanie kwota ok. 6,1 mln zł. Pozostałe zapasy zostaną rozliczone w całości w okresie do 12 miesięcy.

3.9 Kategorie i klasy instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe w podziale na kategorie (wg MSR 39) przedstawiają się następująco:

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Aktywa finansowe		
Wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	-
Instrumenty pochodne pozostające w powiązaniach zabezpieczających	-	-
Inwestycje utrzymywane do zapadalności	-	-
Należności własne (w tym środki pieniężne i ich ekwiwalenty)	465 719	254 912
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	129	-
Zobowiązania finansowe		
Wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	-	-
Instrumenty pochodne pozostające w powiązaniach zabezpieczających	-	-
Zobowiązania finansowe	298 462	235 664
Umowy gwarancji finansowych	-	-

W ramach poszczególnych kategorii instrumentów finansowych wyróżnia się następujące klasy instrumentów:

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Należności własne		
Należności od jednostek powiązanych (nota 3.12)	568	684
Należności od jednostek powiązanych - długoterminowe	1 100	-
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.12)	244 077	187 866
Należności od pozostałych jednostek - długoterminowe	641	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 3.13)	219 333	66 362
Razem	465 719	254 912
Zobowiązania finansowe		
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.19)	121 194	82 684
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych (nota 3.17)	513	403
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.17)	176 658	152 336
Pochodne instrumenty finansowe (nota 3.11)	97	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego (nota 3.17)	-	241
Razem	298 462	235 664

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2008
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH
dane prezentowane są w tys. zł, chyba że wskazano inaczej

INFORMACJA DODATKOWA

Struktura walutowa zobowiązań i aktywów finansowych przedstawia się następująco:

	Aktywa finansowe		Zobowiązania finansowe	
	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Waluta - PLN	342 804	188 120	202 764	220 782
Waluta - EURO	97 629	41 314	90 740	11 664
Waluta - USD	8 510	18 447	4 123	2 543
Waluta - GBP	28	22	-	116
Waluta - UAH	2 179	1 544	90	187
Waluta - AED	10 402	2 596	21	31
Waluta - SKK	96	441	7	13
Waluta - RUB	2 442	640	437	54
Waluta - LTL	1 182	1 283	73	274
Waluta - CHF	62	496	-	-
Waluty - inne	514	9	207	-
Razem	465 848	254 912	298 462	235 664

Okres wymagalności poszczególnych klas należności własnych (należności handlowych i środków pieniężnych) na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawia się następująco:

	Do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Należności od jednostek powiązanych	568	-	-	-	568
Należności od jednostek powiązanych - długoterminowe	-	1 100	-	-	1 100
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe	242 178	-	-	-	242 178
Należności od pozostałych jednostek - długoterminowe	-	2 540	-	-	2 540
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 3.13)	219 333	-	-	-	219 333
Razem	462 079	3 640	-	-	465 719

Okres wymagalności poszczególnych klas należności własnych (należności handlowych i środków pieniężnych) na dzień 31 grudnia 2007 roku przedstawia się następująco:

	Do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Należności od jednostek powiązanych	684	-	-	-	684
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe	183 027	-	-	-	183 027
Należności od pozostałych jednostek - długoterminowe	-	4 839	-	-	4 839
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 3.13)	66 362	-	-	-	66 362
Razem	250 073	4 839	-	-	254 912

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 2008
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH
dane prezentowane są w tys. zł, chyba że wskazano inaczej

INFORMACJA DODATKOWA

Okres wymagalności poszczególnych klas zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2008 roku przedstawia się następująco:

	Do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.19)	26 794	11 819	34 911	47 670	121 194
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	513	-	-	-	513
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - krótkoterminowe	174 772	1 886	-	-	176 658
Pochodne instrumenty finansowe	97	-	-	-	97
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	-	-	-	-	-
Razem	202 176	13 705	34 911	47 670	298 462

Okres wymagalności poszczególnych klas zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2007 roku przedstawia się następująco:

	Do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.19)	4 945	5 458	31 473	40 808	82 684
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	403	-	-	-	403
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - krótkoterminowe	147 443	4 893	-	-	152 336
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	128	113	-	-	241
Razem	152 919	10 464	31 473	40 808	235 664

Grupa stosuje następujące metody wyceny poszczególnych klas instrumentów finansowych:

Należności własne

	Metoda wyceny
Należności od jednostek powiązanych (nota 3.12)	według skorygowanej ceny nabycia
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.12)	według skorygowanej ceny nabycia
Należności od pozostałych jednostek - długoterminowe	według skorygowanej ceny nabycia
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 3.13)	według wartości godziwej

Zobowiązania finansowe

	Metoda wyceny
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.19)	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych (nota 3.17)	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.17)	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - długoterminowe	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego (nota 3.17)	według skorygowanej ceny nabycia

W okresie sprawozdawczym Spółka nie dokonywała przekwalifikowań składników aktywów finansowych na wyceniany wg kosztu, skorygowanego kosztu nabycia lub wartości godziwej.

Grupa nie ustanawiała zabezpieczeń na posiadanych aktywach finansowych.

INFORMACJA DODATKOWA

3.10 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

	12 miesięcy 2008 r.	12 miesięcy 2007 r.
Stan na początek roku	-	-
zwiększenia	27 511	3 000
zbycie	(27 382)	(3 000)
Stan na koniec roku	129	-

W okresach objętych niniejszym raportem nie dokonywano odpisów z tytułu utraty wartości aktywów dostępnych do sprzedaży.

W dniu 31 grudnia 2008 r. aktywa finansowe dostępne do sprzedaży obejmowały posiadane przez spółkę SoftM Software und Beratung AG papiery wartościowe (akcje notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych we Frankfurcie). W trakcie okresu sprawozdawczego Grupa Comarch dokonała transakcji nabycia oraz zbycia jednostek uczestnictwa w funduszu rynku pieniężnego i papierów dłużnych KBC GAMMA SFIO w kwocie 7 039 tys. zł oraz bonów komercyjnych PKO Leasing Finance S.A., Raiffeisen Leasing Polska SA, Pekao Auto Finance S.A., BRE Leasing Sp. z o.o. o łącznej wartości 20 343 tys. zł.

Informacja na temat zamiaru zbycia aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży: spółka SoftM Software und Beratung AG nie planuje zbycia będących w jej posiadaniu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży

3.11 Pochodne instrumenty finansowe

	31 grudnia 2008 r.		31 grudnia 2007 r.	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Terminowe kontrakty walutowe – przeznaczone do obrotu	-	97	-	-
	-	97	-	-
<i>Część krótkoterminowa</i>	-	97	-	-

Grupa posiadała kontrakty terminowe typu forward zawarte w celu ograniczenia wpływu na wynik finansowy zmian w przepływach pieniężnych związanych z uprawdopodobnionymi planowanymi transakcjami, wynikających z ryzyka zmiany kursów walut. Na dzień 31 grudnia 2008 r. ww. instrumenty zostały wycenione w wartości godziwej ustalonej wg ceny rynkowej a zmiany w wycenie zostały odniesione na wynik z operacji finansowych. Łączna wartość netto kontraktów forward otwartych na dzień 31 grudnia 2008 r. wyniosła 2 500 tys. EUR.

3.12 Należności handlowe oraz pozostałe należności

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Należności handlowe	236 621	177 651
Minus odpis aktualizujący wartość należności	(15 467)	(5 699)
Należności handlowe netto	221 154	171 952
Należności pozostałe	15 064	4 849
Rozliczenia międzyokresowe czynne	5 794	3 094
Rozliczenia międzyokresowe przychodów	2 065	7 937
Pożyczki	-	34
Należności od podmiotów powiązanych	568	684
RAZEM	244 645	188 550
<i>Część krótkoterminowa</i>	244 645	188 550

Wartość godziwa należności handlowych oraz pozostałych należności jest zbliżona do ich wartości bilansowej przedstawionej powyżej. Nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z tytułu należności handlowych, ponieważ Grupa posiada dużą liczbę klientów. Grupa ujęła odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych w wysokości 8 143 tys. zł (12 miesięcy 2008) i 4 889 tys. zł (12 miesięcy 2007). Odpis ten ujęto w pozostałych kosztach

INFORMACJA DODATKOWA

operacyjnych w rachunku zysków i strat.

3.13 Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Środki pieniężne w kasie i w banku	177 419	37 377
Krótkoterminowe depozyty bankowe	41 914	28 985
Środki pieniężne ogółem	217 409	66 362
Należne odsetki od depozytów bankowych	1 924	-
Razem środki pieniężne i ekwiwalenty	219 333	66 362

Efektywna stopa procentowa krótkoterminowych depozytów bankowych wyniosła w 2008 roku dla złotego 4,9214 %, dla euro 3,4277 % oraz dla dolara 2,0247 %. Przeciętny termin wymagalności tych depozytów wynosił 3,5 dnia.

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych, w skład środków pieniężnych wchodzi środki pieniężne w kasie, depozyty oraz ich ekwiwalenty. Kredyt w rachunku bieżącym jest ujmowany w działalności finansowej.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. Grupa posiadała środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania. W związku z wystawieniem przez Bank Pekao SA na zlecenie ComArch S.A. gwarancji bankowej o okresie ważności dłuższym niż 4 lata, spółka ComArch S.A. w celu zabezpieczenia roszczeń banku ustanowiła kaucję pieniężną w wysokości 152 tys. zł, stanowiącą 50 % wartości gwarancji. Środki pieniężne na rachunku kaucji są oprocentowane, termin zapadalności kaucji przypada 22 czerwca 2009 r.

Spółka SoftM Software und Beratung AG posiadała środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania w kwocie 257 tys. EURO (blokady na kontach bankowych w związku z kaucjami zabezpieczającymi umowy najmu).

3.14 Aktywa klasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Aktywa trwale przeznaczone do zbycia	2 865	10 551

W związku z zamiarem sprzedaży, akcje INTERIA.PL S.A. w kwocie 10 551 tys. zł na dzień 31 grudnia 2007 r. zakwalifikowane zostały jako aktywa przeznaczone do sprzedaży. W styczniu 2008 r. transakcja sprzedaży została rozliczona, całość akcji zbyto na rzecz "BAUER MEDIA INVEST" GmbH a zatem na dzień 31 grudnia 2008 r. Grupa nie posiadała już akcji INTERIA.PL S.A. Wpływ powyższej operacji zbycia akcji spółki INTERIA.PL S.A. oraz związanej z nią wyceny aktywów netto Comarch Corporate Finance FIZ na wynik 2008 roku wyniósł 153 817 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. jako aktywo trwale przeznaczone do zbycia wykazano wartość budynku biurowego należącego do ComArch S.A., zlokalizowanego w Warszawie, który poprzednio był ujęty w środkach trwałych. Zgodnie z decyzją Zarządu budynek postanowiono sprzedać, rozpoczęto też aktywne działania w celu znalezienia nabywcy. W ocenie Zarządu jednostki dominującej budynek powinien znaleźć nabywcę w okresie do jednego roku od dnia bilansowego.

INFORMACJA DODATKOWA

3.15 Kapitał zakładowy

	Ilość akcji (szt.)	Akcje zwykłe i uprzywilejowane	Akcje własne	Razem
Stan na 1 stycznia 2007 r.	7 518 770	7 518 770	-	7 518 770
Realizacja opcji menedżerskiej (rejestracja podwyższenia kapitału zakładowego przez Sąd Rejonowy dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego 20 kwietnia 2007 r.)	441 826	441 826	-	441 826
Stan na 31 grudnia 2007 r.	7 960 596	7 960 596	-	7 960 596
Stan na 31 grudnia 2008 r.	7 960 596	7 960 596	-	7 960 596

Wartość nominalna każdej akcji wynosi 1 zł.

Na kapitał zakładowy ComArch S.A. składa się:

- 1) 874 200 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A*,
- 2) 65 800 akcji zwykłych na okaziciela serii A*,
- 3) 883 600 akcji imiennych uprzywilejowanych serii B,
- 4) 56 400 akcji zwykłych na okaziciela serii B,
- 5) 3 008 000 akcji zwykłych na okaziciela serii C,
- 6) 1 200 000 akcji zwykłych na okaziciela serii D,
- 7) 638 600 akcji zwykłych na okaziciela serii E,
- 8) 125 787 akcji zwykłych na okaziciela serii G,
- 9) 102 708 akcji zwykłych na okaziciela serii G3,
- 10) 563 675 akcji zwykłych na okaziciela serii H,
- 11) 441 826 akcji zwykłych na okaziciela serii I2.

Akcje imienne serii A i B są uprzywilejowane co do głosu w ten sposób, że na każdą akcję przypada 5 głosów na Walnym Zgromadzeniu. Zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela jest dopuszczalna. W przypadku zamiany akcji imiennych na akcje na okaziciela tracą one wszelkie uprzywilejowanie. Zbycie akcji imiennej uprzywilejowanej powoduje wygaśnięcie związanego z nią uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu, przy czym nie powoduje wygaśnięcia uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu:

- a) zbycie na rzecz osób będących akcjonariuszami Spółki na dzień 18 marca 1998 roku,
- b) zbycie na rzecz zstępnych zbywcy,
- c) przejście własności akcji imiennej w wyniku spadkobrania.

Zbycie akcji imiennych wymaga zgody Zarządu udzielonej w formie pisemnej. Zbycie akcji bez zgody Zarządu jest możliwe na warunkach określonych w Statucie ComArch S.A.

Akcje na okaziciela mają prawo do 1 głosu na WZA. Zamiana akcji na okaziciela na akcje imienne nie jest dopuszczalna.

*) W związku z wnioskiem jednego z akcjonariuszy oraz na podstawie uchwały Nr 1/21/2008 Zarządu Spółki ComArch S.A. podjętej w dniu 1 grudnia 2008 roku oraz uchwały Nr 700/08 Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. z dnia 23 grudnia 2008 r. z dniem 05 stycznia 2009 r. uległy zmianie prawa z 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A. Ogólna liczba głosów na walnym zgromadzeniu emitenta po dokonaniu zamiany wynosi 14 954 196.

Wg stanu na dzień sporządzenia raportu aktualna liczba akcji imiennych uprzywilejowanych serii A to: 864 800, natomiast liczba akcji zwykłych na okaziciela serii A to: 75 200.

INFORMACJA DODATKOWA

3.15.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu ComArch S.A. według stanu na dzień sporządzenia raportu

Wg stanu na dzień sporządzenia raportu:

- Janusz Filipiak posiadał 2 518 383 akcji ComArch S.A. (31,63 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 5 902 383 głosów na WZA Spółki (39,47 %);
- Elżbieta Filipiak posiadała 799 000 akcji ComArch S.A. (10,04 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 3 995 000 głosów na WZA Spółki (26,72 %);
- Małżeństwo Elżbieta i Janusz Filipiak posiadali razem 94 000 akcji ComArch S.A. (1,18 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 470 000 głosów na WZA Spółki (3,14 %).

- Wg wiedzy Spółki na dzień przekazania raportu klienci BZ WBK AIB Asset Management S.A. byli posiadaczami 2 462 771 sztuk akcji (30,94 % w kapitale zakładowym Spółki), z których przysługiwało 2 462 771 głosów na WZA, co stanowiło 16,47 % w ogólnej liczbie głosów na WZA. Akcje te obejmują akcje będące w posiadaniu BZ WBK AIB Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A., które na dzień sporządzenia raportu, wg wiedzy Spółki, posiadały 1 800 179 sztuki akcji (22,61 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniają do 1 800 179 głosów na WZA (12,04 % ogólnej liczbie głosów na WZA).

3.15.2. Zmiany w stanie kapitału zakładowego w 2008 roku

1) Wprowadzenie do obrotu giełdowego na rynku podstawowym 9 400 akcji serii A

Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., Uchwałą Nr 7/2008 z dnia 4 stycznia 2008 r., stwierdził, że zgodnie z §19 ust. 1 i 2 Regulaminu Giełdy do obrotu giełdowego na rynku podstawowym dopuszczonych jest 9 400 akcji zwykłych na okaziciela serii A, oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem "PLCOMAR00061", o wartości nominalnej 1 zł. Na podstawie §38 ust. 1 Regulaminu Giełdy Zarząd Giełdy postanowił wprowadzić z dniem 11 stycznia 2008 r. w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym akcje spółki ComArch S.A., o których mowa powyżej, pod warunkiem dokonania przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. w dniu 11 stycznia 2008 r. asymilacji tych akcji z akcjami spółki ComArch S.A. będącymi w obrocie giełdowym.

2) Zmiana praw z akcji serii A

Na wniosek jednego z akcjonariuszy oraz na podstawie uchwały Nr 1/16/2007 Zarządu Spółki ComArch S.A. podjętej w dniu 13 sierpnia 2007 roku z dniem 02 stycznia 2008 r. uległy zmianie prawa z 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A.

1) wskazanie papierów wartościowych emitenta, z których prawa zostały zmienione, z podaniem ich liczby;

- akcje imienne uprzywilejowane serii A w liczbie: 9 400 szt.

2) wskazanie podstaw prawnych podjętych działań, jak również treści uchwał właściwych organów emitenta, na mocy których dokonano zmiany praw z papierów wartościowych emitenta:

- Art. 8 ust. 1 i ust. 3 Statutu Spółki ComArch S.A.

- Uchwała Nr 1/16/2007 Zarządu Spółki ComArch S.A. podjęta w dniu 13 sierpnia 2007 roku

- Uchwała Nr 913/07 Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. z dnia 21 grudnia 2007 r.

3) pełny opis praw z papierów wartościowych przed i po zmianie - w zakresie tych zmian

-przed zmianą - akcje imienne uprzywilejowane, stosunek głosów na WZA Spółki 1:5,

-po zmianie - akcje zwykłe na okaziciela, stosunek głosów 1:1

4) liczba akcji imiennych, które podlegały zamianie: 9 400 szt.,

5) ogólna liczba głosów na walnym zgromadzeniu emitenta po dokonaniu zamiany: 14 991 796

INFORMACJA DODATKOWA

3) Zmiana udziału BZ WBK AIB Asset Management S.A. oraz BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. w ogólnej liczbie głosów na WZA ComArch S.A.

a) 2 stycznia 2008

W wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 2 stycznia 2008 roku oraz zamiany 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych na akcje zwykłe, klienci BZ WBK AIB Asset Management Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu stali się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki publicznej ComArch S.A. o więcej niż 2 %.

W dniu 2 stycznia 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych klientów BZ WBK AIB Asset Management S.A. objętych umowami o zarządzanie znajdowały się łącznie 1 833 464 akcje, co stanowi 23,03% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwały 1 833 464 głosy, co stanowi 12,23% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki ComArch S.A. O szczegółach Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 3/2008.

b) 18 marca 2008

W wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 18 marca 2008 roku, klienci BZ WBK AIB Asset Management Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu stali się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki publicznej ComArch S.A. o więcej niż 2%.

W dniu 18 marca 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych klientów BZ WBK AIB Asset Management S.A. objętych umowami o zarządzanie znajdowało się łącznie 2 150 852 akcje, co stanowi 27,02% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwały 2 150 852 głosy, co stanowi 14,35% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki ComArch S.A. O szczegółach Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 6/2008.

c) 2 grudnia 2008

Dnia 4 grudnia 2008 roku BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Akcji Funduszu Inwestycyjnego Otwartego (zwanego dalej Funduszem) zawiadomiła, że w wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 2 grudnia 2008 roku, Fundusz stał się posiadaczem akcji zapewniających więcej niż 5 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki publicznej ComArch S.A.

W dniu 2 grudnia 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych Funduszu znajdowało się łącznie 754 000 akcji, co stanowiło 9,47% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 754 000 głosów, co stanowiło 5,03% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki ComArch S.A. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 30/2008.

d) 10 grudnia 2008

Dnia 16 grudnia 2008 roku BZ WBK AIB Asset Management Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu zawiadomiła, że w wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 10 grudnia 2008 roku, klienci spółki stali się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki publicznej ComArch S.A. o więcej niż 2%.

W dniu 10 grudnia 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych klientów BZ WBK AIB Asset Management S.A. objętych umowami o zarządzanie znajdowało się łącznie 2 462 771 akcji, co stanowiło 30,94% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 2 462 771 głosów, co stanowiło 16,43% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 32/2008.

INFORMACJA DODATKOWA

e) 29 grudnia 2008

Dnia 6 stycznia 2009 r. BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Akcji Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu Funduszu Inwestycyjnego Otwartego oraz Lukas Funduszu Inwestycyjnego Otwartego (dalej zwanych Funduszami) zawiadomiła, że w wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 29 grudnia 2008 roku, wymienione Fundusze stały się posiadaczami akcji zapewniających więcej niż 10% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki publicznej Comarch S.A.

W dniu 29 grudnia 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych Funduszy znajdowało się łącznie 1 500 860 akcji, co stanowiło 18,85% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 1 500 860 głosów, co stanowiło 10,01% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 2/2009.

4) Pozostałe transakcje zakupu/sprzedaży akcji ComArch S.A.

W dniu 28 października 2008 roku jedna z osób zarządzających ComArch S.A. zakupiła 232 akcje zwykłe na okaziciela spółki ComArch S.A. po średniej cenie 56,70 zł za 1 akcję. Powyższe transakcje kupna zostały zawarte na rynku regulowanym za pośrednictwem Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. O szczegółach Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 26/2008.

5) Rozliczenie transakcji sprzedaży akcji spółki INTERIA.PL S.A.

W styczniu 2008 roku została rozliczona transakcja sprzedaży akcji spółki INTERIA.PL S.A. przez "ComArch Management Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością" Spółka Komandytowo-Akcyjna do "BAUER MEDIA INVEST" GmbH będąca wynikiem umowy podpisanej 3 grudnia 2007 roku pomiędzy ComArch S.A. a "BAUER MEDIA INVEST" GmbH. Wpływ powyższej operacji zbycia akcji spółki INTERIA.PL S.A. oraz związanej z nią wyceny aktywów netto Comarch Corporate Finance FIZ na wynik 2008 roku wyniósł 153 817 tys. zł.

6) Uchwała Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. w sprawie asymilacji akcji serii A

Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. poinformował, że postanowił dokonać w dniu 11 stycznia 2008 roku asymilacji 9 400 akcji spółki ComArch S.A. oznaczonych kodem PLCOMAR00061 z 6 193 396 akcjami spółki ComArch S.A. oznaczonymi kodem PLCOMAR00012. Akcje objęte asymilacją otrzymują kod PLCOMAR00012. Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. stwierdził, że z dniem 11 stycznia 2008 roku kodem PLCOMAR00012 oznaczonych jest 6 202 796 akcji spółki ComArch S.A.

7) Uchwała Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. w sprawie rejestracji akcji

Uchwałą nr 700/08 z dnia 23 grudnia 2008 r. Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. postanowił oznaczyć kodem PLCOMAR00061 9 400 akcji zwykłych na okaziciela spółki ComArch S.A., powstałych po zamianie dokonanej w dniu 5 stycznia 2009 r. 9 400 akcji imiennych spółki ComArch S.A. oznaczonych kodem PLCOMAR00020.

Zarząd KDPW stwierdził, że z dniem 5 stycznia 2009 r.:

- a) kodem PLCOMAR00020 oznaczonych będzie 1 748 400 akcji spółki ComArch S.A.,
- b) kodem PLCOMAR00061 oznaczonych będzie 9 400 akcji spółki ComArch S.A.

INFORMACJA DODATKOWA

3.15.3. Program opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki ComArch S.A.

a) Program opcji menedżerskich na lata 2005 - 2007

W dniu 30 czerwca 2005 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwałę nr 51 w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki (łącznie 17 osób). Celem Programu było stworzenie dodatkowej motywacji dla Członków Zarządu oraz dla Pracowników Kluczowych poprzez przyznanie uprawnionym premii (zwanej dalej "Opcją") uzależnionej od wzrostu wartości Spółki i wzrostu zysku netto Spółki. Program miał zostać zrealizowany poprzez zaoferowanie Członkom Zarządu i Pracownikom Kluczowym kolejno w 2006 roku, w 2007 roku i w 2008 roku nowoemitowanych akcji Spółki w taki sposób, aby za każdym razem wartość Opcji wynosiła różnicę pomiędzy średnim giełdowym kursem zamknięcia akcji Spółki z grudnia każdego kolejnego roku realizacji Programu począwszy od 2005 roku, a ceną emisyjną akcji oferowanych Członkom Zarządu i Pracownikom Kluczowym.

Zgodnie z warunkami programu Spółka ustaliła, iż:

- a) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2004 r. wyniosła 476,5 mln zł,
- b) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2005 r. wyniosła 441,7 mln zł,
- c) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2006 r. wyniosła 1 539,7 mln zł,
- d) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2007 r. wyniosła 1 410,4 mln zł.

Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2005 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2004 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2006 r. nie zostały wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

Rada Nadzorcza ustaliła wzrost kapitalizacji Spółki na dzień 31 grudnia 2006 roku w oparciu o notowania Spółki na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie na kwotę 1 098 010 607,08 zł oraz wartość opcji w wysokości 8,2 % wzrostu kapitalizacji Spółki tj. 90 036 869,78 zł. W dniu 12 lutego 2007 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę w sprawie realizacji programu opcji menedżerskiej i ustaliła, że w celu realizacji opcji zostanie wyemitowanych 441 834 akcji zwykłych na okaziciela serii I2 o wartości nominalnej 1 zł każda, po cenie emisyjnej 1 zł. Rada Nadzorcza Spółki podjęła w dniu 14 marca 2007 roku uchwałę w sprawie zmiany uchwały z dnia 12 lutego 2007 roku w sprawie realizacji opcji menedżerskiej. W jej rezultacie w celu realizacji programu opcji menedżerskich zostało wyemitowanych 441 826 akcji zwykłych na okaziciela serii I2 o wartości nominalnej 1 zł każda, po cenie emisyjnej 1 zł. Subskrypcja akcji serii I2 została przeprowadzona w dniach 16 - 23 marca 2007.

Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2006 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2008 r. nie zostały wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

b) Program opcji menedżerskich na lata 2008 - 2010

W dniu 28 czerwca 2007 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. podjęło uchwałę nr 40 w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Kluczowych Pracowników Spółki na lata 2008-2010. Celem Programu jest stworzenie dodatkowej motywacji dla Pracowników Kluczowych poprzez przyznanie uprawnionym premii (zwanej dalej "Opcją") uzależnionej od wzrostu wartości Spółki i wzrostu jej kapitalizacji giełdowej. Program zostanie zrealizowany poprzez zaoferowanie Pracownikom Kluczowym kolejno w 2009 roku, w 2010 roku i w 2011 roku nowoemitowanych akcji Spółki w taki sposób, aby za każdym razem wartość Opcji stanowiła iloczyn różnicy pomiędzy średnim giełdowym kursem zamknięcia akcji Spółki z grudnia każdego kolejnego roku realizacji Programu począwszy od 2008 roku a ceną emisyjną akcji oferowanych Pracownikowi Kluczowemu i ilością akcji oferowanych Pracownikowi Kluczowemu. Podstawą obliczenia wartości Opcji będzie wzrost kapitalizacji Spółki, liczony:

- dla 2008 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2007 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2008 roku,

INFORMACJA DODATKOWA

- dla 2009 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2008 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2009 roku,
- dla 2010 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2009 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2010 roku.

W czwartym kwartale roku poprzedzającego dany rok realizacji Programu, Rada Nadzorcza ustali w drodze uchwały listę Pracowników Kluczowych oraz współczynniki Opcji indywidualnych. Lista Pracowników Kluczowych oraz współczynników Opcji indywidualnych ustalane będą niezależnie dla każdego kolejnego roku trwania Programu. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych dla wszystkich Pracowników Kluczowych w danym roku realizacji Programu będzie wynosić maksymalnie 3 % (trzy procent) wzrostu kapitalizacji Spółki.

Zgodnie z MSSF2 Spółka jest zobowiązana obliczyć wartość opcji, a następnie ujmować ją jako koszt w rachunku zysków i strat w okresie życia danej opcji, tj. od dnia przyznania do dnia wygaśnięcia. Spółka będzie ujmować w rachunku wyników wartość poszczególnych opcji począwszy od momentu przyznania opcji dla Pracowników Kluczowych za dany rok trwania programu. Spółka zwraca uwagę, że mimo iż wartość opcji każdorazowo pomniejsza zysk netto Spółki i Grupy, to jednak operacja ta nie wpływa na wartość przepływów pieniężnych w Spółce. Ponadto ekonomiczny koszt opcji ujmowany jest w rachunku wyników poprzez uwzględnienie w „rozwodnionym zysku netto” nowoemitowanych akcji dla uczestników Programu. Pomimo iż standard MSSF2 został oficjalnie przyjęty przez Unię Europejską do stosowania przez spółki giełdowe do sporządzania sprawozdań skonsolidowanych, to jednak przez wielu ekspertów jest on wskazywany jako kontrowersyjny, gdyż w ich ocenie ujęcie kosztu opcji w rachunku wyników prowadzi do podwójnego liczenia wpływu programu opcyjnego (raz przez wynik i drugi raz poprzez rozwodnienie).

W dniu 10 grudnia 2007 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. ustaliła w drodze uchwały nr 3/12/2007 listę Pracowników Kluczowych, którym w dniu 31 grudnia 2007 roku zostały przyznane opcje oraz współczynniki Opcji indywidualnych obowiązujące dla roku 2008. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych obowiązujących dla roku 2008 wynosi 3 %. Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2008 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2009 r. nie zostaną wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

Zgodnie z MSSF2 spółka dokonała wyceny wartości opcji. Do wyceny opcji wykorzystano model wyceny opcji Black and Scholes. Poza założeniami wynikającymi z charakteru programu opcyjnego opisanymi powyżej, na potrzeby wyceny przyjęto następujące dodatkowe założenia:

- stopa wolna od ryzyka 5,74 % (średnia rentowność 52 tygodniowych bonów skarbowych);
- stopa dywidendy 0 % (przewidywana na dzień uchwalenia programu stopa dywidendy w okresie);
- oczekiwana zmienność 34,45 % (oczekiwaną zmienność opartą na historycznej zmienności z ostatnich 200 notowań poprzedzających dzień uchwalenia programu na bazie średniej ceny akcji z kursów open i close).

Ustalona wartość opcji wynosi 5 943 tys. zł i została rozpoznana w rachunku wyników w roku 2008.

W dniu 8 grudnia 2008 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. ustaliła w drodze uchwały nr 1/12/2008 listę Pracowników Kluczowych, którym w dniu 31 grudnia 2008 roku zostały przyznane opcje oraz współczynniki Opcji indywidualnych obowiązujące dla roku 2009. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych obowiązujących dla roku 2009 wynosi 3 %.

Zgodnie z MSSF2 spółka dokonała wyceny wartości opcji na rok 2009. Do wyceny opcji wykorzystano model wyceny opcji Black and Scholes. Poza założeniami wynikającymi z charakteru programu opcyjnego opisanymi powyżej, na potrzeby wyceny przyjęto następujące dodatkowe założenia:

- stopa wolna od ryzyka 5,792 % (średnia rentowność 52 tygodniowych bonów skarbowych);
- stopa dywidendy 0 % (przewidywana na dzień uchwalenia programu stopa dywidendy w okresie);

INFORMACJA DODATKOWA

- oczekiwana zmienność 38,62 % (oczekiwaną zmienność opartą na historycznej zmienności z ostatnich 200 notowań poprzedzających dzień uchwalenia programu na bazie średniej ceny akcji z kursów open i close).
Ustalona wartość opcji wynosi 2 981 tys. zł i zostanie ona rozpoznana jako koszt w rachunku wyników w roku 2009.

3.15.4. Zdarzenia po dacie bilansu

1) Zmiana praw z 9 400 akcji serii A

W związku z wnioskiem jednego z akcjonariuszy oraz na podstawie uchwały Nr 1/21/2008 Zarządu Spółki ComArch S.A. podjętej w dniu 1 grudnia 2008 roku oraz uchwały Nr 700/08 Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. z dnia 23 grudnia 2008 r. z dniem 05 stycznia 2009 r. uległy zmianie prawa z 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A

- wskazanie papierów wartościowych emitenta, z których prawa zostały zmienione, z podaniem ich liczby;
- akcje imienne uprzywilejowane serii A w liczbie: 9 400 szt.
- wskazanie podstaw prawnych podjętych działań, jak również treści uchwał właściwych organów emitenta, na mocy których dokonano zmiany praw z papierów wartościowych emitenta:
- Art. 8 ust. 1 i ust. 3 Statutu Spółki ComArch S.A.
- Uchwała Nr 1/21/2008 Zarządu Spółki ComArch S.A. podjęta w dniu 1 grudnia 2008 roku
- Uchwała Nr 700/08 Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. z dnia 23 grudnia 2008 r.
- pełny opis praw z papierów wartościowych przed i po zmianie - w zakresie tych zmian
- przed zmianą - akcje imienne uprzywilejowane, stosunek głosów na WZA Spółki 1:5,
- po zmianie - akcje zwykłe na okaziciela, stosunek głosów 1:1
- liczba akcji imiennych, które podlegały zamianie: 9 400 szt,
- ogólna liczba głosów na walnym zgromadzeniu emitenta po dokonaniu zamiany: 14 954 196

2) Wprowadzenie do obrotu giełdowego na rynku podstawowym 9 400 akcji serii A

Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., Uchwałą Nr 12/2009 z dnia 8 stycznia 2009 r., stwierdził, że zgodnie z § 19 ust. 1 i 2 Regulaminu Giełdy do obrotu giełdowego na rynku podstawowym dopuszczonych jest 9 400 akcji zwykłych na okaziciela serii A spółki ComArch S.A. o wartości nominalnej 1 zł każda, oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem „PLCOMAR00061. Zarząd Giełdy postanowił wprowadzić z dniem 16 stycznia 2009 r. w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym akcje spółki ComArch S.A., o których mowa powyżej, pod warunkiem dokonania przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. w dniu 16 stycznia 2009 r. asymilacji tych akcji z akcjami spółki będącymi w obrocie giełdowym. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 3/2009.

3) Uchwała Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. w sprawie asymilacji 9 400 akcji serii A

Dnia 13 stycznia 2009 r. ComArch S.A. otrzymał Uchwałę Nr 13/09 Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. (KDPW) z dnia 13 stycznia 2009 roku dotyczącej asymilacji 9 400 akcji serii A. Zarząd KDPW poinformował, że postanowił dokonać w dniu 16 stycznia 2009 roku asymilacji 9 400 akcji spółki ComArch S.A. oznaczonych kodem PLCOMAR00061 z 6 202 796 akcjami spółki ComArch S.A. oznaczonymi kodem PLCOMAR00012. Akcje objęte asymilacją otrzymują kod PLCOMAR00012. Zarząd KDPW stwierdził, że z dniem 16 stycznia 2009 roku kodem PLCOMAR00012 oznaczonych jest 6 212 196 akcji spółki ComArch S.A. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 4/2009.

INFORMACJA DODATKOWA

4) Zwiększenie udziału BZ WBK TFI S.A. w ogólnej liczbie głosów na WZA spółki ComArch S.A.

W dniu 29 kwietnia 2009 roku BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Akcji Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Zrównoważony Funduszu Inwestycyjnego Otwartego oraz Lukas Funduszu Inwestycyjnego Otwartego (dalej zwanych Funduszami) zawiadomiło, że w wyniku nabyć akcji w dniu 23 kwietnia 2009 roku, wymienione Fundusze stały się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki publicznej Comarch S.A. o więcej niż 2%.

W dniu 23 kwietnia 2009 roku w posiadaniu Funduszy znajdowało się łącznie 1 800 179 akcji, co stanowi 22,61% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 1 800 179 głosów, co stanowi 12,04% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A.

3.16 Pozostałe kapitały

3.16.1. Kapitał udziałowców Spółki

	Kapitał z wyceny opcji menedżerskiej	Kapitał inwestycyjny i na pokrycie zobowiązań wobec budżetu	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	OGÓLEM
Stan na 31 grudnia 2007 r.	5 789	745	122 341	128 875
Stan na 1 stycznia 2007 r.	5 789	745	122 341	128 875
Wycena opcji menedżerskiej	5 943	-	-	5 943
Stan na 31 grudnia 2008 r.	11 732	745	122 341	134 818

Za rok obrotowy 2007 nie dokonano wypłaty dywidendy.

3.16.2. Kapitał udziałowców mniejszościowych

Kapitał udziałowców mniejszościowych	
Stan na 1 stycznia 2007 r.	14 580
Udział w wyniku za rok 2007 udziałowców mniejszościowych (MKS Cracovia SSA)	(352)
Stan na 31 grudnia 2007 r.	14 228
Stan na 1 stycznia 2008 r.	14 228
Kapitał udziałowców mniejszościowych w związku z nabyciem SoftM	21 554
Udział w wyniku SoftM za grudzień 2008	1 273
Udział w wyniku MKS Cracovia SSA	616
Udział w kapitale i wyniku Bonus Development Sp. z o.o. SK-A	60
Udział w kapitale i wyniku Bonus Management Sp. z o.o. SK-A	248
Udział w kapitale Bonus Development Sp. z o.o.	1
Stan na 31 grudnia 2008 r.	37 980

INFORMACJA DODATKOWA

3.17 Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Zobowiązania handlowe	63 476	75 203
Zobowiązania finansowe	-	-
Zaliczki otrzymane na poczet usług	1 832	5 202
Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych	513	403
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych i innych obciążeń podatkowych	22 877	16 964
Zobowiązania inwestycyjne	5 316	5 115
Dotacje otrzymane	3 720	2 071
Rezerwa na urlopy	12 499	8 527
Rezerwa na koszty dotyczące okresu bieżącego, do poniesienia w przyszłości	61 262	28 342
Pozostałe zobowiązania	4 332	9 611
Fundusze specjalne (ZFŚS i Zakładowy Fundusz Mieszkaniowy)	1 344	1 429
Razem	177 171	152 867

Wartość godziwa zobowiązań handlowych oraz pozostałych zobowiązań jest zbliżona do ich wartości bilansowej przedstawionej powyżej.

3.18 Kontrakty długoterminowe

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte w okresie sprawozdawczym	65 986	101 848
a) przychody z zakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	35 291	46 680
b) przychody z nie zakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	34 915	58 669
c) przychody z nie zakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	(4 220)	(3 501)
– efekt rozliczenia zgodnie z MSR 11		

Z uwagi, iż Spółka stosuje zasadę ustalania stopnia zaawansowania prac proporcjonalnie do udziału poniesionych kosztów w całości kosztów kontraktu, suma poniesionych kosztów oraz ujętych wyników odpowiada przychodom.

INFORMACJA DODATKOWA

Dokonano na koniec okresu sprawozdawczego wyceny kontraktów długoterminowych zgodnie ze stopniem zaawansowania prac. Zmiana stanu rozliczeń z tytułu kontraktów długoterminowych ujętych w aktywach i pasywach między 31 grudnia 2007 a 31 grudnia 2008 prezentowana jest poniżej:

	Czynne	Bierne	Netto
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte w okresie sprawozdawczym			
Saldo RMK skonsolidowanych na 01.01.2007	23 926	9 744	14 182
Saldo RMK skonsolidowanych na 31.12.2007	17 806	7 125	10 681
Zmiana	6 120	2 619	(3 501)
Saldo RMK skonsolidowanych na 01.01.2008	17 806	7 125	10 681
Saldo RMK skonsolidowanych na 31.12.2008	12 191	5 730	6 461
Zmiana	5 615	1 395	(4 220)
<i>Różnica zmiany RMK księgowych do przeliczeń kontraktów (wg MSR 11).</i>			

3.19 Kredyty, pożyczki

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Długoterminowe		
Kredyty bankowe	94 400	77 739
Pożyczki	-	-
	94 400	77 739
Krótkoterminowe		
Kredyt w rachunku bieżącym	13 881	-
Pożyczki	221	205
Kredyty bankowe	12 692	4 740
	26 794	4 945
Kredyty, pożyczki ogółem	121 194	82 684

Kredyty inwestycyjne

W Grupie Comarch podmiot dominujący ComArch S.A. korzysta z następujących kredytów inwestycyjnych:

a) kredyt inwestycyjny w Fortis Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie w wysokości 20 000 tys. zł zaciągnięty w 2004 roku na sfinansowanie I etapu budowy budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Okres kredytowania wynosi 10 lat tj. do 2015 roku, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 13 000 tys. zł. Zabezpieczeniem kredytu są weksel in blanco, hipoteka na wybudowanej nieruchomości oraz cesja polisy ubezpieczeniowej budynku.

b) kredyt inwestycyjny w Kredyt Bank S.A. z siedzibą w Warszawie zaciągnięty w 2006 roku na finansowanie II etapu budowy nowych budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosiła 80 % wartości inwestycji, maksymalnie 26 824 tys. zł. Okres kredytowania wynosi 16 lat, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka na wybudowanej nieruchomości oraz cesja polisy ubezpieczeniowej budynku. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 25 042 tys. zł.

c) kredyt inwestycyjny w Fortis Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie III etapu budowy budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 44 000 tys. zł. Okres kredytowania wynosi 16 lat, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Wykorzystanie kredytu nastąpiło do dnia 30 września 2008 r. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka na działkach,

INFORMACJA DODATKOWA

na których zostanie wybudowany budynek, cesja polisy ubezpieczeniowej budynku oraz weksel in blanco. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 43 323 tys. zł.

d) kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie zakupu nieruchomości gruntowej w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 15 100 tys. zł. Okres kredytowania wynosi 5 lat, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka na nieruchomości będącej przedmiotem kredytowania. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kredytu przypadającego do spłaty wynosiła 15 100 tys. zł.

Podmiot zależny SoftM Software und Beratung AG korzysta z kredytu inwestycyjnego w HypoVereinsbank AG w wysokości 5 000 tys. EUR zaciągniętego w 2006 roku na sfinansowanie zakupu praw autorskich programu ERP Semiramis. Okres kredytowania wynosi 4 lata, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej EURIBOR. Zabezpieczeniem kredytu jest cesja należności spółek z Grupy SoftM oraz zastaw na prawach majątkowych do programu Semiramis. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 2 500 tys. EUR

Spółka SoftM Software und Beratung AG ma przyznany limit na finansowanie działalności bieżącej w IBM Kreditbank w wysokości 8 500 tys. EUR. Na dzień 31 grudnia 2008 wykorzystanie kredytu wynosiło 3 327 tys. EUR

Wartość zobowiązań z tytułu kredytów została ujęta w wysokości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Wartość godziwa zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek nie jest istotnie różna od wartości bilansowej. W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły przypadki nieterminowej spłaty kapitału lub wypłaty odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek, ani nie zostały naruszone inne warunki umów kredytów i pożyczek, uprawniające kredytodawcę do żądania wcześniejszej spłaty kredytu lub pożyczki.

Obciążenie kredytów Grupy ryzykiem stopy procentowej dotyczy kredytów inwestycyjnych (oprocentowanych w oparciu o zmienną stopę procentową). Grupa prowadzi optymalizacje kosztów odsetkowych poprzez stały monitoring struktury stóp procentowych i odpowiednie dopasowanie bazowej stopy procentowej kredytu.

Obciążenie kredytów i pożyczek Grupy ryzykiem stopy procentowej

Stan na 31 grudnia 2008 r.	do 6 miesiący	6-12 miesiący	1-5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Kredyty i pożyczki	20 687	5 910	46 730	47 670	120 997
Odsetki	197	-	-	-	197
Razem	20 884	5 910	46 730	47 670	121 194

Struktura zapadalności kredytów, pożyczek i zobowiązań finansowych długoterminowych

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Od 1 do 2 lat	11 819	5 458
Od 2 do 5 lat	34 911	31 473
Powyżej 5 lat	47 670	40 808
	94 400	77 739

INFORMACJA DODATKOWA

Struktura walutowa wartości bilansowej kredytów, pożyczek i zobowiązań finansowych

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
w walucie polskiej	96 882	82 684
w EUR (równowartość w zł)	24 312	-
	121 194	82 684

Efektywne stopy procentowe na dzień bilansowy:

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Kredyty bankowe	7,49 %	6,18 %
Pożyczki	0,00 %	6,20 %

Linie kredytowe w rachunku bieżącym (o zmiennym oprocentowaniu):

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Linie kredytowe w rachunku bieżącym przyznane, wygasające w ciągu jednego roku, w tym:	55 305	25 436
– wykorzystane na dzień bilansowy	13 881	-
– dostępne na dzień bilansowy	41 424	25 436

3.20 Zobowiązania warunkowe

Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie ComArch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 26 972 tys. zł, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2007 roku ich wartość wynosiła 46 461 tys. zł.

Ponadto według stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie CA Services S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 900 tys. zł.

Dodatkowo w dniu 9 grudnia 2008 roku została podpisana pomiędzy ComArch Software AG a bankiem Polska Kasa Opieki S.A. z siedzibą w Warszawie („Pekao”) umowa udzielenia przez Pekao gwarancji bankowej do kwoty 11 143,5 tys. EURO (tj. 46 495 tys. zł), ważnej do 08 marca 2009 r. której Beneficjentem jest Baader Bank AG, Weißenstephaner Str. 4 D-85716 Unterschleißheim, Germany („Gwarancja”). Gwarancja ta stanowi zabezpieczenie zapłaty ceny za akcje SoftM Software und Beratung AG, które ComArch Software AG mógł nabyć w ramach publicznego wezwania do sprzedaży akcji ogłoszonego przez ComArch Software AG. Więcej szczegółów dotyczących wezwania znajduje się w pkt 3.34.3

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Grupy SoftM wynosiła 310 tys. EURO (tj. 1 295 tys. zł).

Przyznane linie kredytowe na finansowanie działalności bieżącej (gwarancje, akredytywy)

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Linie kredytowe*	125 465	90 000
	125 465	90 000

(*) zawierają linie kredytowe w rachunku bieżącym opisane w pkt 3.19, nie uwzględniają gwarancji związanej z wezwaniem, o którym mowa powyżej.

INFORMACJA DODATKOWA

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. ComArch S.A. nie poręczała za zobowiązania z tytułu umów leasingowych.

Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczenia stron trzecich wynosi 5 975 tys. zł, z czego część została objęta rezerwami utworzonymi w roku poprzednim. W związku z prowadzonymi postępowaniami sądowymi, Grupa Comarch w czwartym kwartale 2008 roku utworzyła dodatkowe rezerwy na kwotę potencjalnych roszczeń w wysokości 1 114 tys. zł.

Grupa na dzień 31 grudnia 2008 r. posiadała umowne zobowiązania do opłat z tytułu leasingu operacyjnego w kwocie 7 572 tys. zł.

INFORMACJA DODATKOWA

3.21 Odroczonego podatek dochodowy

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
Stan na początek okresu:	12 341	10 994
- odniesione na wynik finansowy	12 341	10 994
Zmiany aktywa z tytułu podatku odroczonego odniesione na wynik finansowy		
- rozwiązanie/utworzenie aktywa w związku ze stratą podatkową w ComArch Inc.	(295)	295
- rozwiązanie aktywa w związku ze stratą podatkową z lat ubiegłych w ComArch Software AG	(161)	(988)
- utworzenie aktywa w związku z ulgą podatkową jednostki dominującej z tytułu działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej	10 032	8 740
- rozwiązanie aktywa w związku z ulgą podatkową jednostki dominującej z tytułu działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej	(8 740)	(6 814)
- rozwiązanie/utworzenie aktywa z tytułu wyceny akcji spółki INTERIA.PL S.A.	-	(755)
- rozwiązanie/utworzenie aktywa z tytułu różnic przejściowych dotyczących kosztów (amortyzacja, koszty prac badawczych)	(464)	708
- utworzenia aktywa na możliwą do rozliczenia stratę podatkową spółki ComArch Software AG	-	161
Stan na koniec okresu	12 713	12 341
- odniesione na wynik finansowy	12 713	12 341
Zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
Stan na początek okresu:	6 634	6 309
- odniesione na kapitał	5 430	5 430
- odniesione na wynik finansowy	1 204	879
Zmiany zobowiązań z tytułu podatku odroczonego odniesione na wynik finansowy		
- rozwiązanie rezerwy z tytułu amortyzacji od WNiP SoftM w grudniu	(156)	-
- rozwiązanie rezerwy z tytułu amortyzacji od wyceny wartości godziwej SoftM	(238)	-
- utworzenie zobowiązania z tytułu wyceny składników lokat CCF FIZ	35 817	-
- utworzenie rezerwy z tytułu przejściowych różnic dotyczących kosztów amortyzacji, różnic kursowych i odsetek	578	325
Zmiany zobowiązań z tytułu podatku odroczonego w związku z nabyciem SoftM		
- rezerwa z tytułu wyceny wartości godziwej majątku SoftM na moment nabycia	17 324	-
Stan na koniec okresu	59 959	6 634
- odniesione na kapitał	5 430	5 430
- odniesione na wynik finansowy	37 205	1 204
- rezerwa z tytułu nabycia SoftM	17 324	-

INFORMACJA DODATKOWA

Aktywo z tytułu podatku odroczonego

	Aktywo z tytułu straty podatkowej	Amortyzacja	Rezerwy na koszty, odpisy aktualizacyjne	Aktywo z tytułu wyceny INTERIA.PL S.A.	Aktywo z tytułu ulgi podatkowej w podatku dochodowym (SSE)	Razem
Stan na 1 stycznia 2007 r.	988	-	2 437	755	6 814	10 994
-odniesionych na wynik	988		2 437	755	6 814	10 994
(Obciążenie) / uznanie wyniku za rok 2007	(532)	-	708	(755)	1 926	1 347
Stan na 31 grudnia 2007 r.	456	-	3 145	-	8 740	12 341
(Obciążenie) / uznanie wyniku za rok 2008	(456)	-	(464)	-	1 292	372
Stan na 31 grudnia 2008 r.	-	-	2 681	-	10 032	12 713
-odniesionych na wynik	-	-	2 681	-	10 032	12 713

Zobowiązanie z tytułu podatku odroczonego

	Rezerwa z tytułu wyceny w wartości składników majątku CCF FIZ	Rezerwa z tytułu wyceny w wartości godziwej SoftM	Amortyzacja	Rezerwy (różnice kursowe, odsetki)	Rezerwa z tytułu wyceny w wartości godziwej majątku MKS Cracovia SSA	Razem
Stan na 1 stycznia 2007 r.	-	-	879	-	5 430	6 309
Obciążenie/ (uznanie) wyniku za rok 2007	-	-	325	-	-	325
Stan na 31 grudnia 2007 r.	-	-	1 204	-	5 430	6 634
-odniesionych na wynik	-	-	1 204	-	-	1 204
-odniesionych na kapitał	-	-	-	-	5 430	5 430
Obciążenie/ (uznanie) wyniku za rok 2008	35 817	-	(41)	225	-	36 001
Ujęcie w kapitale	-	17 324	-	-	-	17 324
Stan na 31 grudnia 2008 r.	35 817	17 324	1 163	225	5 430	59 959
-odniesionych na wynik	35 817	-	1 163	225	-	37 205
-odniesione na kapitał	-	17 324	-	-	5 430	22 754

INFORMACJA DODATKOWA

1. W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej została uchwalona Ustawa z dnia 2 października 2003 roku o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. Nr 188, poz. 1840), która zmieniła warunki zwolnień podatkowych dla podmiotów działających w specjalnych strefach ekonomicznych. Zgodnie z postanowieniem art. 6 ust. 1 Ustawy, podmioty te mogą się ubiegać o zmianę warunków zezwolenia w celu dostosowania go do obowiązujących w Unii Europejskiej zasad udzielania pomocy publicznej. Zgodnie z przepisem art. 5 ust. 2 pkt 1 lit. b), pkt 2, pkt 3 Ustawy, maksymalna wielkość pomocy publicznej dla podmiotów, które prowadzą działalność w specjalnej strefie ekonomicznej na podstawie zezwolenia wydanego przed dniem 1 stycznia 2000 r., nie może przekraczać 75 % wartości inwestycji poniesionych w okresie od dnia uzyskania zezwolenia do dnia 31 grudnia 2006 r., przy czym przy ustalaniu maksymalnej wielkości pomocy publicznej uwzględnia się całkowitą wielkość pomocy publicznej uzyskanej od 1 stycznia 2001 r. Oznacza to zmianę dotychczasowego sposobu funkcjonowania ulg podatkowych (pomocy publicznej), z ulg nieograniczonych wartościowo, na ulgi ograniczone wartościowo i zależne od wartości dokonanych inwestycji. W przypadku ComArch S.A. maksymalna wartość pomocy publicznej nie będzie mogła przekroczyć 75 % wartości nakładów inwestycyjnych, które Spółka poniosła/poniesie w okresie od uzyskania zezwolenia tj. od dnia 22 marca 1999 r. do dnia 31 grudnia 2006 r.

Koszty inwestycji oraz wielkość pomocy podlegają dyskontowaniu zgodnie z par. 9 Rozporządzenia Rady Ministrów z 14 września 2004 r. w sprawie krakowskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. 220, poz. 2232) w brzmieniu zmienionym zgodnie z par. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z 8 lutego 2005 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie krakowskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz. U. nr 32, poz. 270) z uwzględnieniem par. 2 tego ostatniego Rozporządzenia.

ComArch S.A. wystąpił do Ministra Gospodarki o zmianę warunków zezwolenia i w dniu 1 lipca 2004 r. otrzymał decyzję Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2004 r. dotyczącą zmiany warunków zezwolenia na określone powyżej i zgodne z Ustawą. Równocześnie w zmienionym zezwoleniu wydłużony został do 31 grudnia 2017 r. okres, na jaki zostało wydane zezwolenie dla ComArch S.A. Oznacza to wydłużenie okresu, w jakim Spółka będzie mogła wykorzystać limit pomocy publicznej, przysługujący z tytułu poniesionych w specjalnej strefie ekonomicznej inwestycji.

Zgodnie z MSR 12 niewykorzystana ulga podatkowa na dzień 31 grudnia 2008 r. stanowi aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Limit niewykorzystanej ulgi inwestycyjnej na dzień 31 grudnia 2008 r., zdyskontowanej na dzień przyznania zezwolenia wynosi 22 613 tys. zł.

Spółka wykazała w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień 31 grudnia 2008 r. aktywo z tytułu odroczonego podatku z tytułu ulgi inwestycyjnej z działalności w SSE (zwane dalej Aktywem) w wysokości 10 032 tys. zł. Aktywo to będzie realizować się sukcesywnie (w postaci odpisów pomniejszających zysk netto Grupy), w proporcji do generowania przez ComArch S.A. dochodu podatkowego osiągniętego z działalności zwolnionej na przestrzeni roku 2009. W okresie czterech kwartałów 2008, ze względu na poziom osiągniętego w roku 2008 dochodu z działalności strefowej rozwiązano całość utworzonego na 31 grudnia 2007 r. Aktywa w wysokości 8 740 tys. zł. Równocześnie, zgodnie z MSR 12 Spółka będzie regularnie dokonywać weryfikacji wyceny rozpoznanego Aktywa pod kątem możliwości jego realizacji oraz dalszego rozpoznania na kolejne okresy. Spółka zwraca uwagę, iż rozpoznanie Aktywa nie wpływa na przepływy pieniężne w Spółce ani w Grupie (zarówno rozpoznanie Aktywa, jak również jego realizacja). Operacja ta ma więc charakter wyłącznie memoriałowy i wynika z zastosowania przez Grupę Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Comarch. Ponieważ ComArch S.A. ma zamiar nadal inwestować w SSE, dlatego wystąpiono o nowe zezwolenie, które otrzymano w dniu 17 kwietnia 2007 r.

2. W roku 2008 r. Grupa dokonała częściowego rozliczenia ujętego na 31 grudnia 2007 roku aktywa z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 1 501 tys. zł. Jednocześnie dokonano utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 1 037 tys. zł i zawiązania rezerwy na podatek odroczonego w kwocie 578 tys. zł. Łączny

INFORMACJA DODATKOWA

wpływ ww. operacji na wynik roku 2008 roku wyniósł minus 1 042 tys. zł.

3. W okresie czterech kwartałów 2008 roku Grupa dokonała całkowitego odwrócenia utworzonego na dzień 31 grudnia 2007 r. aktywa z tytułu straty podatkowej w spółce zależnej ComArch Software AG w kwocie 161 tys. zł, oraz w spółce ComArch, Inc. w kwocie 295 tys. zł. Łączny wpływ na wynik wyniósł minus 456 tys. zł.

4. W związku z wyceną wartości aktywów netto Comarch Corporate Finance FIZ (związana z transakcją zbycia akcji spółki INTERIA.PL S.A.) utworzono rezerwę na podatek odroczoney w kwocie 35 817 tys. zł.

5. W związku z nabyciem spółki SoftM Software und Beratung AG w czwartym kwartale 2008 roku dokonano ustalenia rezerwy na podatek odroczoney od licencji w kwocie 17 324 tys. zł oraz dokonano jego częściowego rozwiązania w kwocie 394 tys. zł.

Łączny wpływ operacji wymienionych w pkt 1-5 na wynik netto za 2008 rok wyniósł minus 35 629 tys. zł.

3.22 Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia

Długoterminowe	Rezerwy na kary umowne	Rezerwy na koszty spraw sądowych	Rezerwy na podatki	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2008 r.	2 050	619	-	2 669
Ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat:				
- utworzenie dodatkowych rezerw	2 211	234	-	2 445
- rezerwy wykorzystane w trakcie roku	(2 083)	(36)	-	(2 119)
Rezerwa w związku z nabyciem SoftM	-	-	1 463	1 463
Stan na 31 grudnia 2008 r.	2 178	817	1 463	4 458

Krótkoterminowe	Koszty dotyczące okresu bieżącego, które zostaną poniesione w przyszłości	Rezerwy na koszty kontraktów	Pozostałe rezerwy	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2008 r.	14	2 566	-	2 580
Ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat:				
- utworzenie dodatkowych rezerw	502	3 148	-	3 650
- rezerwy wykorzystane w trakcie roku	(14)	(2 199)	-	(2 213)
Rezerwa w związku z nabyciem SoftM	-	2 336	-	2 336
Stan na 31 grudnia 2008 r.	502	5 851	-	6 353

Wszystkie rezerwy zostały obliczone w oparciu o wiarygodny szacunek dokonany na dzień bilansowy. Koszty okresu bieżącego dotyczą rezerw utworzonych na koszty z tytułu nierozliczonych zaliczek. Rezerwy na koszty kontraktów dotyczą rozpoznania przewidywanych strat na kontraktach.

Struktura łącznej kwoty rezerw:

	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.
Długoterminowe	4 458	2 669
Krótkoterminowe	6 353	2 580

INFORMACJA DODATKOWA

3.23 Przychody ze sprzedaży

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Przychody ze sprzedaży produktów i usług		
Przychody ze sprzedaży usług informatycznych	334 618	276 717
Przychody ze sprzedaży licencji i oprogramowania własnego	78 479	72 048
Przychody z pozostałej sprzedaży	14 969	12 451
Razem	428 066	361 216
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów		
Przychody ze sprzedaży sprzętu komputerowego	115 152	123 374
Przychody ze sprzedaży licencji i oprogramowania obcego	134 710	74 276
Przychody z pozostałej sprzedaży	23 037	22 182
Razem	272 899	219 832
Ogółem przychody ze sprzedaży	700 965	581 048

3.24 Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
I/1 Koszty wg rodzaju		
Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych	20 058	17 044
Koszty świadczeń pracowniczych	254 932	223 277
Zmiana stanu produktów i produkcji w toku	(3 774)	(23 104)
Zużycie surowców i materiałów pomocniczych	12 432	8 397
Usługi obce	68 063	58 474
Podatki i opłaty	4 966	3 763
Pozostałe koszty	36 507	24 111
Koszty sprzedanych produktów, usług, marketingu i dystrybucji oraz koszty ogólnego zarządu, w tym:	393 184	311 962
- koszt wytworzenia	296 986	231 795
- koszty sprzedaży	49 238	44 370
- koszty ogólne	46 793	36 479
- różnice kursowe od zobowiązań	167	(682)
I/2 Koszt sprzedanych towarów i materiałów	242 749	204 726
I/3 Koszty realizacji prac w ramach projektów unijnych	11 119	14 851
I/4 Łączne koszty sprzedanych produktów, usług, marketingu, ogólnego zarządu, towarów i materiałów oraz realizacji prac w ramach projektów unijnych	647 052	531 539

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
II. Koszty świadczeń pracowniczych		
Koszty wynagrodzeń	217 813	189 999
Koszty ubezpieczeń społecznych	30 795	27 719
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	894	1 114
Szkolenia	1 726	1 944
Koszty BHP	2	8
Pozostałe	3 702	2 493
Razem	254 932	223 277

INFORMACJA DODATKOWA

3.25 Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne i zyski	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Otrzymane odszkodowania komunikacyjne	5	26
Przedawnione zobowiązania	-	-
Otrzymane kary umowne	75	122
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	4	137
Zwrot podatku VAT	263	182
Dotacje	864	952
Inne	1 076	602
Razem	2 287	2 021

3.26 Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne i straty	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Odpis aktualizujący wartość aktywów (utrata wartości)	-	428
Składki członkowskie	174	243
Darowizny	231	229
Strata ze zbycia i likwidacji aktywów trwałych	(19)	-
Odpis aktualizujący wartość należności	7 132	4 889
Odszkodowania	(146)	40
Przypis podatku VAT do zapłaty	-	373
Spisane należności	2 229	-
Odszkodowanie - koszty do pokrycia przez PZU SA	519	-
Inne	161	1 322
Razem	10 281	7 524

3.27 Koszty finansowe – netto

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Koszty odsetek, w tym:	(4 187)	(2 257)
- <i>odsetki od pożyczek i kredytów</i>	(3 917)	(2 146)
- <i>odsetki od przypisu podatku VAT</i>	-	(112)
- <i>inne</i>	(270)	1
Zyski z odsetek od lokat	12 438	1 475
Zyski ze zbycia papierów wartościowych	252	39
Zyski/(straty) kursowe netto (nota 3.29)	4 315	(645)
Wycena wartości godziwej instrumentów finansowych i inwestycji	(3 020)	(170)
Zyski ze zbycia aktywów finansowych	188 823	-
- <i>wynik na sprzedaży akcji spółki INTERIA.PL S.A.</i>	188 900	-
- <i>pozostałe</i>	(77)	-
Inne, w tym:	23	(191)
- <i>odszkodowania i kary finansowe</i>	-	-
- <i>pozostałe</i>	23	(191)
Razem	198 644	(1 749)

INFORMACJA DODATKOWA

3.28 Podatek dochodowy

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Podatek bieżący	8 016	4 123
Podatek odroczony	35 283	(1 022)
Razem	43 299	3 101

Podatek dochodowy od zysku brutto Grupy, przed opodatkowaniem, różni się w następujący sposób od teoretycznej kwoty, którą uzyskanoby stosując średnią ważoną stawkę podatku mającą zastosowanie do zysków konsolidowanych spółek:

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Zysk brutto skonsolidowany przed opodatkowaniem	244 521	45 519
Podatek wyliczony stawką nominalną od zysku brutto	47 779	8 752
Różnice pomiędzy zyskiem brutto a podstawą opodatkowania:		
Korekty konsolidacyjne	34 505	(6 922)
Wyłączenia strat spółek konsolidowanych	7 633	3 921
Suma zysków brutto jednostek konsolidowanych (nominalna podstawa opodatkowania podatkiem dochodowym przy założeniu zgodności zysku bilansowego z podstawą opodatkowania)	279 026	42 518
Trwale i przejściowe różnice w pomiędzy zyskiem brutto a rzeczywistą podstawą opodatkowania, w tym:	(247 366)	(21 170)
<i>Wykorzystanie uprzednio rozpoznanych strat podatkowych</i>	-	(5 223)
<i>Różnice pomiędzy podstawą opodatkowania podatkiem a zyskiem brutto</i>	34 523	33 664
<i>Dochód zwolniony z tytułu prowadzenia działalności w SSE</i>	(59 172)	(45 868)
<i>Dochód nie podlegający opodatkowaniu (płatnikami podatku są udziałowcy)</i>	(36 041)	-
<i>Inne - dochody zwolnione</i>	(186 676)	(3 743)
Podstawa opodatkowania podatkiem dochodowym	39 299	21 348
Podatek wyliczony według stawki podatkowej w Grupie	8 016	4 123
Wielkość efektywnej stawki podatkowej	3,27 %	9,06 %

Mająca zastosowanie stawka podatku wyniosła w 2008 roku 20 % i wynikała z przeciętnych stawek podatkowych stosowanych w krajach spółek objętych konsolidacją. Mająca zastosowanie stawka podatku wyniosła w 2007 roku 19 % i wynikała z przeciętnych stawek podatkowych stosowanych w krajach spółek objętych konsolidacją. Władze podatkowe kraju Jednostki dominującej mogą przeprowadzić kontrolę ksiąg rachunkowych i rozliczeń podatkowych w ciągu 5 lat od zakończenia roku, w którym złożono deklaracje podatkowe i obciążyć Grupę dodatkowym wymiarem podatku wraz z karami i odsetkami. W opinii Zarządu Jednostki dominującej nie istnieją okoliczności wskazujące na możliwość powstania istotnych zobowiązań z tego tytułu.

INFORMACJA DODATKOWA

3.29 Zyski (straty) kursowe – netto

Różnice kursowe powiększające (koszty)/przychody w rachunku zysków i strat uwzględnione zostały w następujących pozycjach:

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Przychody ze sprzedaży	2 029	(3 259)
Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	167	682
Koszty finansowe netto	4 315	(645)
Razem	6 511	(3 222)

3.30 Zysk na akcję

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Zysk netto za okres przypadający na akcjonariuszy Grupy	199 126	42 770
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tys. szt.)	7 961	7 827
Zysk na akcję zwykłą (w zł)	25,01	5,46
Rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tys. szt.)	7 961*	7 827
Rozwodniony zysk na akcję zwykłą (w zł)	25,01	5,46

Podstawowy zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2008" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy ComArch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku oraz średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku, gdzie wagą jest ilość dni. Podstawowy zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2007" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy ComArch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 roku oraz średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 roku, gdzie wagą jest ilość dni.

Rozwodniony zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2008" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy ComArch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku oraz średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku, gdzie wagą jest ilość dni. Rozwodniony zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2007" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy ComArch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 roku oraz sumy średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2007 roku, gdzie wagą jest ilość dni.

*) Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2008 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2009 r. nie zostaną wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

INFORMACJA DODATKOWA

3.31 Transakcje z podmiotami powiązаныmi

Dane za 2008 rok prezentowane w niniejszym punkcie zawierają w przypadku spółek d.velop (Schweiz) AG oraz KEK Anwendungssysteme GmbH dane za grudzień 2008 roku, natomiast w przypadku spółki Sodigital Sp. z o.o. dane za czwarty kwartał 2008 roku.

3.31.1. Przychody ze sprzedaży towarów i usług

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Przychody ze sprzedaży towarów:		
INTERIA.PL S.A.	-	19
d.velop (Schweiz) AG	1	-
KEK Anwendungssysteme GmbH	-	-
Sodigital Sp. z o.o.	-	-
	1	19
Przychody ze sprzedaży usług:		
INTERIA.PL S.A.	-	1 567
d.velop (Schweiz) AG	17	-
KEK Anwendungssysteme GmbH	-	-
Sodigital Sp. z o.o.	9	-
	26	1 567
	27	1 586

Cenę usług ustala się w zależności od rodzaju transakcji według jednej z trzech metod:

- 1) porównywalnej ceny rynkowej,
- 2) metody koszt plus (marża przy towarach 2-3 %, przy usługach 5 %)
- 3) marży od sprzedaży usług (marża w wysokości 10-40 %)

3.31.2. Zakupy towarów i usług

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Zakupy towarów:		
INTERIA.PL S.A.	-	396
d.velop (Schweiz) AG	598	-
KEK Anwendungssysteme GmbH	-	-
Sodigital Sp. z o.o.	-	-
	598	396
Zakupy usług:		
INTERIA.PL S.A.	-	822
d.velop (Schweiz) AG	760	-
KEK Anwendungssysteme GmbH	171	-
Sodigital Sp. z o.o.	190	-
	1 121	822
	1 719	1 218

Cenę usług i towarów negocjuje się zwykle z podmiotami powiązаныmi stosując jedną z wymienionych powyżej metod. W okresie objętym sprawozdaniem nie było żadnych istotnych transakcji z innymi niż wymienione powyżej podmiotami powiązаныmi.

INFORMACJA DODATKOWA

3.31.3. Salda rozrachunków na dzień bilansowy powstałe w wyniku sprzedaży/zakupu towarów/usług

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007
Należności od podmiotów powiązanych:		
INTERIA.PL S.A.	-	684
d.velop (Schweiz) AG	156	-
KEK Anwendungssysteme GmbH	409	-
Sodigital Sp. z o.o.	1 103	-
	1 668	684
Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych:		
INTERIA.PL S.A.	-	403
d.velop (Schweiz) AG	80	-
KEK Anwendungssysteme GmbH	289	-
Sodigital Sp. z o.o.	144	-
	513	403

3.31.4. Przejęcie jednostek zależnych

(i) Przejęte jednostki zależne

	Działalność podstawowa	Data przejęcia	Proporcja przejętych udziałów (%)	Koszt przejęcia PLN'000
2008				
SoftM Software und Beratung AG	informatyka	2008-11-18	50,15%	44 685

(ii) Analiza nabytych aktywów i zobowiązań

SoftM Software und Beratung AG			
Wartość nabytych aktywów netto	Wartość księgowa PLN'000	Korekta wartości godziwej PLN'000	Wartość godziwa w chwili przejęcia PLN'000
Aktywa obrotowe:			
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	19 336	-	19 336
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	28 610	-	28 610
Zapasy	2 100	-	2 100
	50 046	-	50 046
Aktywa trwałe:			
Prace badawczo-rozwojowe w toku	24 599	(11 655)	12 944
Wartości niematerialne i prawne	14 295	30 760	45 055
Rzeczowe aktywa trwałe	3 362	-	3 362
Wartość firmy	39 939	(39 939)	-
Inwestycje długoterminowe	317	-	317
	82 512	(20 834)	61 678
Zobowiązania bieżące:			
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	46 238	-	46 238
	46 238	-	46 238

INFORMACJA DODATKOWA

Zobowiązania długoterminowe:			
Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego	9 957	6 087	16 044
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	6 035	-	6035
	15 992	6 087	22 079
Wartość aktywów netto	70 328	(26 921)	43 407
Kapitał mniejszościowy	-	-	212
Wartość aktywów netto przypadająca na akcjonariuszy	-	-	43 195
W tym wartość aktywów netto przypadająca na Grupę Comarch	-	-	21 641
Koszt przejęcia	-	-	44 685
Goodwill	-	-	23 044

Korekta wartości godziwej prac badawczo-rozwojowych w toku w wysokości -11 655 tys. zł obejmuje jednorazową amortyzację nakładów na wytworzenie oprogramowania SharkNex. W opinii zarządu Grupy Comarch wartość nakładów poniesionych na wytworzenie tego oprogramowania nie znajduje pokrycia w możliwych do oszacowania przyszłych przychodach z jego sprzedaży.

Korekta wartości godziwej wartości niematerialnych w wysokości 30 760 tys. zł obejmuje nadwyżkę wartości godziwej aktywów posiadanych przez Grupę SoftM (prawa autorskie do oprogramowania) nad ich wartością bilansową na dzień dokonania przejęcia.

Korekta wartości godziwej wartości firmy w wysokości -39 939 tys. zł stanowi eliminację z bilansu przejmowanej jednostki wartości goodwill, wynikającej z wcześniej dokonywanych przejęć.

(iii) Wartość godziwa

Na dzień przejęcia dokonano oszacowania wartości godziwej aktywów posiadanych przez Grupę SoftM, w oparciu o model wyceny wartości użytkowej metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych DCF. Prognozowane przepływy pieniężne dla poszczególnych linii produktów SoftM bazują na wynikach sprzedaży osiągniętych w roku 2008, budżecie Grupy SoftM na rok 2009 oraz prognozach na lata 2010-2013 oraz na szacunkach dotyczących rozwoju rynku niemieckiego w kolejnych latach.

Stopy dyskontowa zastosowana do oszacowania wartości bieżącej prognozowanych przepływów pieniężnych bazuje na średnim ważonym koszcie kapitału WACC. Poszczególne składniki WACC zostały oszacowane na podstawie danych rynkowych o stopie wolnej od ryzyka (rentowność 39 - tygodniowych bonów skarbowych), wartości współczynnika beta (przyjęto wartość 1,02), danych o strukturze dług/kapitał oraz wartości oczekiwanej premii za ryzyko. Zastosowany w modelu wyceny średnioważony kosztu kapitału WACC wynosił 11,9 %. Oszacowana wartość godziwa oprogramowania będącego własnością Grupy SoftM wynosi 15 017 tys. EURO.

(iv) Koszt przejęcia

Koszt przejęcia SoftM Software und Beratung AG pokryto w gotówce.

ComArch Software AG nabyła 1 750 000 akcji (o wartości nominalnej 1 EURO każda) spółki SoftM Software und Beratung AG na podstawie umów zawartych ze znaczącymi akcjonariuszami spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji wynosiła 3,45 EURO, co stanowiło łącznie 6 037,5 tys. EURO. Dodatkowo ComArch Software AG objął 1 500 000 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółki SoftM Software und Beratung AG za kwotę 5 175 tys. EURO. Łączna wartość nabytych akcji wynosiła

INFORMACJA DODATKOWA

11 212,5 tys. EURO. Dodatkowo w koszcie przejęcia uwzględnione są koszty związane z przeprowadzeniem transakcji w kwocie 357 tys. EURO.

Źródłem finansowania nabycia powyższych aktywów były pożyczki udzielone ComArch Software AG ze środków własnych ComArch S.A. oraz Bonus Management Sp. z o.o. SKA. W dniu 10 listopada 2008 roku ComArch S.A. zawarł umowę pożyczki ze spółką zależną ComArch Software AG na kwotę 8 mln EURO. Oprocentowanie pożyczki jest zmienne i oparte o stawkę LIBOR dla EURO. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest weksel in blanco wystawiony przez ComArch Software AG. Termin spłaty pożyczki upływa 31 grudnia 2010 r. W dniu 10 listopada 2008 roku ComArch Software AG zawarł umowę pożyczki ze spółką zależną Bonus Management Sp. z o.o. SKA. na kwotę 4 mln EURO. Oprocentowanie pożyczki jest zmienne i oparte o stawkę LIBOR dla EURO. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest weksel in blanco wystawiony przez ComArch Software AG. Termin spłaty pożyczki upływa 31 grudnia 2010 r.

(v) Przepływy pieniężne netto z przejęcia

	Okres zakończony 31/12/2008
Zapłata za akcje zakupione od dotychczasowych akcjonariuszy i objęte w podwyższonym kapitale zakładowym, dokonana gotówką	(43 306)
Zapłata za koszty związane z przeprowadzeniem transakcji, dokonana gotówką	(1 379)
Minus: przejęte salda środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	18 682
	<u>(18 637)</u>

(vi) Wartość firmy powstała w wyniku przejęcia

W związku z nabyciem przez ComArch Software AG 50,15 % akcji spółki SoftM Software und Beratung AG powstała wartość firmy w wysokości 23 044 tys. zł. Powyższa kwota stanowi nadwyżkę kosztów przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy Comarch w zidentyfikowanych aktywach netto (obejmujących możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia) przejętych jednostek tworzących Grupę SoftM. Koszt przejęcia obejmował premię z tytułu kontroli zapłaconą w związku z przejęciem kontroli nad Grupą SoftM jak również kwoty związane z korzyściami z tytułu przewidywanych synergii, wzrostu przychodów, przyszłego rozwoju rynku, powiększenia portfela produktów i przyłączenia wysokokwalifikowanych pracowników Grupy SoftM. Korzyści te nie zostały ujęte odrębnie od wartości firmy, ponieważ nie było możliwe dokonanie wiarygodnej wyceny wynikających z nich przyszłych korzyści ekonomicznych. W ramach opisywanej transakcji Grupa przejęła również klientów i relacje z klientami Grupy SoftM. Aktywów te nie zostały ujęte odrębnie od wartości firmy, ponieważ nie było możliwe dokonanie wiarygodnej wyceny ich wartości.

(vii) Wpływ przejęcia na wyniki Grupy Comarch

W przychodach ze sprzedaży Grupy za rok 2008 ujęto kwotę 37 624 tys. zł wynikającą z przychodów ze sprzedaży Grupy SoftM osiągniętych w okresie objętym konsolidacją (grudzień 2008). Wpływ Grupy SoftM na wynik finansowy netto Grupy Comarch osiągnięty w roku 2008 wyniósł 3 308 tys. zł.

Gdyby przejęcie kontroli nad Grupą SoftM miało miejsce 1 stycznia 2008 r., przychody ze sprzedaży Grupy byłyby wyższe o 161 515 tys. zł, a zysk netto byłby mniejszy o 6 837 tys. zł w porównaniu do wartości wykazanych w rachunku zysku i strat Grupy Comarch za rok 2008. Zarząd Grupy uznaje te szacunkowe wartości za reprezentatywne i przybliżone mierniki wyników połączonych jednostek w skali roku oraz za punkt odniesienia do porównań w przyszłych okresach.

INFORMACJA DODATKOWA

Chcąc szacunkowo określić przychody i zyski Grupy w przypadku, Grupa SoftM została przejęta na początku roku 2008, zarząd:

- 1) obliczył wartości amortyzacji wartości niematerialnych trwałych prawnych w oparciu o wartości godziwe wynikające ze wstępnego rozliczenia połączenia jednostek gospodarczych, nie zaś o wartości bilansowe wykazane w sprawozdaniu finansowym sprzed przejęcia;
- 2) wyłączył wpływ rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej na wynik jednostki przejmowanej, jako operacji będącej bezpośrednim następstwem przejęcia kontroli nad jednostką przejmowaną.

3.32 Wynagrodzenia osób zarządzających i nadzorujących w 2008 i w 2007 roku

W 2008 roku wynagrodzenia członków zarządu ComArch S.A. wyniosły 9 421 065,22 zł. Spółki zależne i stowarzyszone wypłaciły w 2008 roku członkom Zarządu ComArch S.A. wynagrodzenia w wysokości 4 500,00 zł. W 2008 roku wynagrodzenia członków Rady Nadzorczej w ComArch S.A. wyniosły 348 235,24 zł. Spółki zależne i stowarzyszone nie wypłaciły w 2008 roku wynagrodzeń członkom Rady Nadzorczej ComArch S.A.

ROK 2007 (w zł.)

Rada Nadzorcza ComArch S.A.

l.p.	Wypłacone przez ComArch S.A.	Wypłacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem	
1	Elżbieta Filipiak	301 015,51	0,00	301 015,51
2	Maciej Brzeziński	30 000,00	0,00	30 000,00
3	Wojciech Kucharzyk	30 000,00	0,00	30 000,00
4	Anna Ławrynowicz	30 000,00	0,00	30 000,00
5	Tadeusz Syryjczyk	15 250,00	0,00	15 250,00
6	Krzysztof Zieliński	14 875,00	0,00	14 875,00
	Razem	421 140,51	0,00	421 140,51

Zarząd ComArch S.A.

l.p.	Wypłacone przez ComArch S.A.	Wypłacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem	
1	Janusz Filipiak	6 122 698,68	0,00	6 122 698,68
2	Rafał Chwast*	1 046 308,61	0,00	1 046 308,61
3	Piotr Piątosza	769 191,36	0,00	769 191,36
4	Paweł Prokop	466 285,68	0,00	466 285,68
5	Paweł Przewięźlikowski**	883 810,56	0,00	883 810,56
6	Piotr Reichert	501 934,18	0,00	501 934,18
7	Zbigniew Rymarczyk	700 721,82	0,00	700 721,82
8	Marcin Warwas	508 269,20	0,00	508 269,20
	Razem	10 999 220,09	0,00	10 999 220,09

*) W dniu 19 października 2007 roku Pan Rafał Chwast, pełniący funkcję Wiceprezesa Zarządu ComArch S.A., złożył rezygnację z pełnionej funkcji z dniem 31 grudnia 2007 r.

**) W dniu 6 czerwca 2007 roku ComArch S.A. otrzymał informację dotyczącą rezygnacji z ubiegania się o wybór na następną kadencję zarządu Wiceprezesa Zarządu ComArch S.A. Pana Pawła Przewięźlikowskiego.

INFORMACJA DODATKOWA

ROK 2008 (w zł.)

Rada Nadzorcza ComArch S.A.

l.p.		Wyplacone przez ComArch S.A.	Wyplacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Elżbieta Filipiak	213 235,24	0,00	213 235,24
2	Maciej Brzeziński	30 000,00	0,00	30 000,00
3	Maciej Czapiewski*	15 000,00	0,00	15 000,00
4	Wojciech Kucharzyk	30 000,00	0,00	30 000,00
5	Anna Ławrynowicz	30 000,00	0,00	30 000,00
6	Tadeusz Syryjczyk	30 000,00	0,00	30 000,00
	Razem	348 235,24	0,00	348 235,24

Zarząd ComArch S.A.

l.p.		Wyplacone przez ComArch S.A.	Wyplacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Janusz Filipiak	4 918 419,48	1 500,00	4 919 919,48
2	Rafał Chwast**	207 867,14	0,00	207 867,14
3	Piotr Piątosa	910 364,32	500,00	910 864,32
4	Paweł Prokop	487 262,61	0,00	487 262,61
5	Piotr Reichert	1 147 004,80	500,00	1 147 504,80
6	Zbigniew Rymarczyk	774 818,51	0,00	774 818,51
7	Konrad Tarański*	140 415,78	2 000,00	142 415,78
8	Marcin Warwas	834 912,58	0,00	834 912,58
	Razem	9 421 065,22	4 500,00	9 425 565,22

*) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. z dnia 25 czerwca 2008 r. powołało Pana Macieja Czapiewskiego na członka Rady Nadzorczej ComArch S.A. a Konrada Tarańskiego na Wiceprezesa Zarządu ComArch S.A.

**) Rafał Chwast złożył rezygnację z pełnionej funkcji członka Zarządu ComArch S.A. z dniem 31 grudnia 2007 roku.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. nie istnieją żadne niespłacone zaliczki, kredyty, pożyczki jak również udzielone przez ComArch S.A. i spółki zależne gwarancje i poręczenia na rzecz Członków Zarządu, Rady Nadzorczej oraz ich współmałżonków, krewnych i powinowatych do II stopnia.

3.33 Informacje o akcjonariuszach oraz akcjach posiadanych przez osoby zarządzające i nadzorujące

3.33.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu ComArch S.A., na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Wg stanu na dzień sporządzenia raportu:

- Janusz Filipiak posiadał 2 518 383 akcji ComArch S.A. (31,63 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 5 902 383 głosów na WZA Spółki (39,47 %);
- Elżbieta Filipiak posiadała 799 000 akcji ComArch S.A. (10,04 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 3 995 000 głosów na WZA Spółki (26,72 %);
- Małżeństwo Elżbieta i Janusz Filipiak posiadali razem 94 000 akcji ComArch S.A. (1,18 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 470 000 głosów na WZA Spółki (3,14 %).

- BZ WBK AIB Asset Management S.A., którego klienci, wg wiedzy Spółki, na dzień przekazania raportu byli posiadaczami 2 462 771 sztuk akcji (30,94 % w kapitale zakładowym Spółki), z których przysługiwało 2 462 771 głosów na WZA, co stanowiło 16,47 % w ogólnej

INFORMACJA DODATKOWA

liczbie głosów na WZA. Akcje te obejmują akcje będące w posiadaniu BZ WBK AIB Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A., które na dzień sporządzenia raportu, wg wiedzy Spółki, posiadały 1 800 179 sztuki akcji (22,61 % w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniają do 1 800 179 głosów na WZA (12,04 % ogólnej liczbie głosów na WZA).

3.33.2. Zmiany w stanie posiadania akcji ComArch S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące ComArch S.A. w okresie od 27 lutego 2009 r. do 30 kwietnia 2009 r.

W poniższej tabeli przedstawiono stan posiadania akcji ComArch S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące na dzień opublikowania raportu kwartalnego za cztery kwartały 2008 roku, tj. 27 lutego 2009 r. oraz w dniu 30 kwietnia 2009 roku, zgodnie z posiadanymi przez Spółkę informacjami.

Osoby zarządzające i nadzorujące	Funkcja	Stan na 30 kwietnia 2009 r.		Stan na 27 lutego 2009 r.	
		Akcje (szt.)	Udział w głosach na WZA (%)	Akcje (szt.)	Udział w głosach na WZA (%)
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	2 518 383	39,47 %	2 518 383	39,47 %
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	799 000	26,72 %	799 000	26,72 %
Janusz i Elżbieta Filipiak	Prezes Zarządu i Przewodnicząca Rady Nadzorczej	94 000	3,14 %	94 000	3,14 %
Piotr Piątosza	Wiceprezes Zarządu	10 776	0,07 %	10 776	0,07 %
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	34 500	0,48 %	34 500	0,48 %
Piotr Reichert	Wiceprezes Zarządu	-	0,00 %	-	0,00 %
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	22 072	0,15 %	22 072	0,15 %
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	-	0,00 %	-	0,00 %
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	-	0,00 %	-	0,00 %
Ilość wyemitowanych akcji		7 960 596	100,00 %	7 960 596	100,00 %

3.34 Czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze, mające znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe

3.34.1. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Spółka wykazała w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień 31 grudnia 2008 r. aktywo z tytułu odroczonego podatku z tytułu ulgi inwestycyjnej z działalności w SSE (zwane dalej Aktywem) w wysokości 10 032 tys. zł. Aktywo to będzie realizować się sukcesywnie (w postaci odpisów pomniejszających zysk netto Grupy), w proporcji do generowania przez ComArch S.A. dochodu podatkowego osiągniętego z działalności zwolnionej na przestrzeni roku 2009. Jednocześnie w roku 2008, ze względu na poziom osiągniętego w roku 2008 dochodu z działalności strefowej rozwiązano całość utworzonego na 31 grudnia 2007 r. Aktywa w wysokości 8 740 tys. zł. Równocześnie, zgodnie z MSR12 Spółka będzie regularnie dokonywać weryfikacji wyceny rozpoznanego Aktywa pod kątem możliwości jego realizacji oraz dalszego rozpoznania na kolejne okresy. Spółka zwraca uwagę, iż rozpoznanie Aktywa nie wpływa na przepływy pieniężne w Spółce ani w Grupie (zarówno rozpoznanie Aktywa, jak również jego realizacja). Operacja ta ma więc charakter wyłącznie memoriałowy i wynika z zastosowania przez Grupę Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Comarch.

3.34.2. Rezerwa na premie z tytułu zysku netto za rok 2008

W okresie czterech kwartałów 2008 roku Grupa Comarch utworzyła rezerwy na premie dla osób zarządzających w wysokości 13 152 tys. zł. Wysoka wartość tych rezerw wynika z

INFORMACJA DODATKOWA

wyjątkowo wysokiego poziomu zysku netto osiągniętego w tym okresie.

3.34.3. Nabycie aktywów spółki SoftM Software und Beratung AG

W dniu 13 listopada 2008 roku ComArch Software AG nabył 1 750 000 akcji (o wartości nominalnej 1 EURO każda) spółki SoftM Software und Beratung AG z siedzibą w Monachium na podstawie umów zawartych ze znaczącymi akcjonariuszami spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji wynosiła 3,45 EURO co stanowiło łącznie 6 037,5 tys. EURO. Dodatkowo ComArch Software AG objął 1 500 000 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółki SoftM Software und Beratung AG. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego w dniu 18 listopada 2008 roku w rejestrze handlowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy w Monachium (ComArch S.A. informowała o szczegółach raportem bieżącym nr 29/2008) suma posiadanych przez ComArch Software AG akcji, tj. 3 250 000 akcji stanowiła 50,15 % kapitału zakładowego spółki SoftM Software und Beratung AG. Akcje te uprawniały do 3 250 000 głosów i stanowiły 50,15 % głosów na walnym zgromadzeniu spółki. Łączna wartość ewidencyjna nabytych aktywów wynosiła 11 212,5 tys. EURO.

Dnia 22 grudnia 2008 roku, w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG, zgodnie z niemieckim prawem (German Securities Acquisition and Takeover Act -Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz), spółka Comarch Software AG ogłosiła publiczne wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji w wezwaniu wynosiła 3,45 EURO. W dniu 02 lutego 2009 wezwanie zostało zakończone. W wyniku rozliczenia dokonanego w dniu 9 lutego 2009 ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję, za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Wg stanu na dzień sporządzenia raportu ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki. W wyniku konsolidacji Grupy SoftM przychody ze sprzedaży Grupy Comarch w czwartym kwartale 2008 roku wzrosły o 37,6 mln zł, zysk operacyjny o 3,7 mln zł a zysk netto o 3,3 mln zł.

3.35 Zdarzenia po dacie bilansu

3.35.1. Konwersja, dopuszczenie do obrotu giełdowego, wprowadzenie do obrotu giełdowego i asymilacja 9 400 akcji serii A

W związku z wnioskiem jednego z akcjonariuszy oraz na podstawie uchwały Zarządu ComArch S.A. podjętej w dniu 1 grudnia 2008 roku z dniem 05 stycznia 2009 r. uległy zmianie prawa z 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A

- przed zmianą - akcje imienne uprzywilejowane, stosunek głosów na WZA Spółki 1:5,
- po zmianie - akcje zwykłe na okaziciela, stosunek głosów 1:1

Ogólna liczba głosów na walnym zgromadzeniu emitenta po dokonaniu zamiany: 14 954 196
Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., Uchwałą Nr 12/2009 z dnia 8 stycznia 2009 r., stwierdził, że do obrotu giełdowego na rynku podstawowym dopuszczonych jest 9 400 akcji zwykłych na okaziciela serii A spółki ComArch S.A. o wartości nominalnej 1 zł każda, oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem „PLCOMAR00061”.

Na podstawie §38 ust. 1 i ust. 3 Regulaminu Giełdy Zarząd Giełdy postanowił wprowadzić z dniem 16 stycznia 2009 r. w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym akcje spółki ComArch S.A., o których mowa powyżej, pod warunkiem dokonania przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. w dniu 16 stycznia 2009 r. asymilacji tych akcji z akcjami spółki będącymi w obrocie giełdowym. Dnia 13 stycznia 2009 r. Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. poinformował, że postanowił dokonać w dniu 16 stycznia 2009 roku asymilacji 9 400 akcji spółki ComArch S.A. oznaczonych kodem PLCOMAR00061 z 6 202 796 akcjami spółki ComArch S.A. oznaczonymi kodem PLCOMAR00012. Akcje objęte asymilacją otrzymały kod PLCOMAR00012. O szczegółach Spółka informowała w raportach bieżących 1/2009, 3/2009 oraz 4/2009.

INFORMACJA DODATKOWA

3.35.2. Zwiększenie udziału BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. w ogólnej liczbie głosów na WZA ComArch S.A.

W dniu 29 kwietnia 2009 roku BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Akcji Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Zrównoważony Funduszu Inwestycyjnego Otwartego oraz Lukas Funduszu Inwestycyjnego Otwartego (dalej zwanych Funduszami) zawiadomiło, że w wyniku nabyć akcji w dniu 23 kwietnia 2009 roku, wymienione Fundusze stały się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki publicznej Comarch S.A. o więcej niż 2%.

W dniu 23 kwietnia 2009 roku w posiadaniu Funduszy znajdowało się łącznie 1 800 179 akcji, co stanowi 22,61% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 1 800 179 głosów, co stanowi 12,04% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A. O szczegółach Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 9/2009.

3.35.3. Terminy raportów okresowych w 2009 roku

Zgodnie z § 100 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 października 2005 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych, Zarząd ComArch S.A. przedstawił terminy przekazywania raportów okresowych w 2008 roku w raporcie bieżącym nr 5/2008. W związku z nowelizacją rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych, zostały one zmodyfikowane raportem bieżącym nr 7/2009.

3.35.4. Zakończenie wezwania na akcje spółki SoftM Software und Beratung AG

W dniu 02 lutego 2009 zakończono zostało, przeprowadzone przez Comarch Software AG, wezwanie do sprzedaży akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Okres akceptacji wezwania rozpoczął się 22 grudnia 2008 roku. W wyniku rozliczenia powyższego wezwania dokonanego w dniu 9 lutego 2009 ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję, za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Wg stanu na dzień sporządzenia raportu ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki. O szczegółach spółka informowała w raporcie bieżącym nr 6/2009.

3.35.5. Podpisanie umowy ramowej z CPI MSWiA

W dniu 7 kwietnia 2009 roku została podpisana umowa ramowa pomiędzy Centrum Projektów Informatycznych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie („CPI MSWiA”) a konsorcjum firm ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie, CA Services SA z siedzibą w Krakowie i Pwc Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie („Konsorcjum”). Zawarta umowa ma charakter umowy ramowej, w rozumieniu art. 99 Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz. U. z 2007, Nr 233 poz. 1655 z póź. zm.) – prawo zamówień publicznych i określa warunki realizacji zamówień na usługi przez strony niniejszej umowy. Przedmiotem niniejszej umowy jest określenie warunków udzielania i realizacji zamówień na świadczenie usług doradczych w zakresie realizowanych projektów, jakich CPI MSWiA może udzielić Konsorcjum w okresie obowiązywania niniejszej umowy.

Na podstawie niniejszej umowy ramowej CPI MSWiA może udzielać Konsorcjum zamówień do kwoty netto w wysokości 54 279 400,00 zł, nie dłużej jednak niż 4 lata od dnia zawarcia niniejszej umowy. Kwota, o której mowa jest jedynie kwotą orientacyjną i określa górną granicę zobowiązań jakie CPI MSWiA może zaciągnąć na podstawie niniejszej umowy ramowej. Udzielenie zamówień na niższą kwotę niż wskazana powyżej nie może być podstawą roszczenia wobec CPI MSWiA z tytułu nie wywiązania się z umowy ramowej. W przypadku wyczerpania powyższej kwoty, umowa ramowa wygasa, bez konieczności składania dodatkowych oświadczeń stron.

INFORMACJA DODATKOWA

W ramach realizacji przedmiotu zamówienia Konsorcjum będzie wykonywać usługi obejmujące:

- 1) Doradztwo strategiczne m. in. w zakresie planowania projektów, analizy wymagań, opracowania architektury, opracowania dokumentacji oraz ewentualnych zmian w przepisach prawa dotyczących obszarów działania prowadzonych projektów,
- 2) Wsparcie zespołów wykonawczych Zamawiającego w zakresie zarządzania programami, portfelami projektów oraz projektem i zorganizowania Biura Projektu oraz wykonywanie prac zleconych przez biuro projektu Zamawiającego, w tym w szczególności: opracowanie niezbędnej dokumentacji, wsparcia w toku udzielania zamówień publicznych w toku realizacji projektów, wsparcie w zakresie pozyskiwania i kontroli finansów projektowych w tym pozyskiwanie funduszy pomocowych UE, wsparcie w zakresie strategii komunikacji oraz promocji projektów, wsparcie w toku odbiorów produktów wytwarzanych w ramach poszczególnych projektów.

3.35.6. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward

Spółka ComArch S.A. zawarła w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 27 kwietnia 2009 roku kontrakty terminowe na sprzedaż walut obcych. Łączna wartość nominalna kontraktów terminowych otwartych 27 kwietnia 2009 roku wynosiła 2 650 tys. EUR oraz 2 000 tys. USD. Na dzień 27 kwietnia 2009 roku wycena otwartych kontraktów terminowych wynosiła plus 86 tys. zł. Kontrakty zapadają w terminie do 12 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez ComArch S.A. kontraktami, w których wynagrodzenie ustalone jest w walutach obcych.

3.36 Istotne postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowań arbitrażowych lub organem administracji publicznej

Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczenia stron trzecich wynosi 5 975 tys. zł z czego część została objęta rezerwami utworzonymi w roku poprzednim. W związku z prowadzonymi postępowaniami sądowymi, Grupa Comarch w 2008 roku utworzyła dodatkowe rezerwy na kwotę potencjalnych roszczeń w wysokości 1 114 tys. zł.

COMARCH

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU

COMARCH S.A.

Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ

W 2008 ROKU

Kraków, 30 kwietnia 2009

SPIS TREŚCI

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GRUPIE KAPITAŁOWEJ.....	3
1.1 WYBRANE DANE FINANSOWE	3
1.2 STRUKTURA ORGANIZACYJNA I CHARAKTERYSTYKA SPÓŁEK GRUPY	5
1.3 AKCJONARIAT, PODMIOTY ZARZĄDZAJĄCE I NADZORUJĄCE.....	7
1.4 ZATRUDNIENIE I ZDOLNOŚCI PRODUKCYJNE GRUPY COMARCH.....	9
2. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA.....	11
2.1. PRODUKTY I USŁUGI OFEROWANE PRZEZ COMARCH W 2008 ROKU	11
2.2. POZYCJA GRUPY NA RYNKU IT ORAZ INFORMACJA O RYNKACH ZBYTU I O ŹRÓDŁACH ZAOPATRZENIA	24
2.3. NAJWAŻNIEJSZE KONTRAKTY PODPISANE W 2008 ROKU	26
2.4. GŁÓWNE INWESTYCJE KRAJOWE I ZAGRANICZNE (PAPIERY WARTOŚCIOWE, INSTRUMENTY FINANSOWE, WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE ORAZ NIERUCHOMOŚCI), W TYM INWESTYCJE KAPITAŁOWE DOKONANE POZA GRUPĄ JEDNOSTEK POWIĄZANYCH ORAZ OPIS METOD ICH FINANSOWANIA.....	28
2.5. DZIAŁALNOŚĆ W SPECJALNEJ STREFIE EKONOMICZNEJ.....	29
3. SYTUACJA FINANSOWA GRUPY COMARCH W 2007 ROKU	30
3.1 ANALIZA FINANSOWA GRUPY	30
3.2 OBJAŚNIENIE RÓŻNIC POMIĘDZY WYNIKAMI FINANSOWYMI WYKAZANYMI W RAPORCIE ROCZNYM A WCZEŚNIEJ PUBLIKOWANYMI PROGNOZAMI WYNIKÓW NA DANY ROK.....	33
3.3 OPIS CZYNNIKÓW I ZDARZEŃ O NIETYPOWYM CHARAKTERZE MAJĄCYCH ZNACZĄCY WPŁYW NA DZIAŁALNOŚĆ EMITENTA I OSIĄGNIĘTE ZYSKI ORAZ ICH OCENA.....	33
3.4 ZMIANY W PODSTAWOWYCH ZASADACH ZARZĄDZANIA PRZEDSIĘBIORSTWEM EMITENTA I JEGO GRUPĄ KAPITAŁOWĄ	34
3.5 OPIS STRUKTURY GŁÓWNYCH LOKAT KAPITAŁOWYCH LUB GŁÓWNYCH INWESTYCJI KAPITAŁOWYCH DOKONANYCH W RAMACH GRUPY KAPITAŁOWEJ EMITENTA W DANYM ROKU OBROTOWYM.....	34
3.6 TRANSAKcje ZAWARTE PRZEZ EMITENTA LUB JEDNOSTKĘ OD NIEGO ZALEŻNĄ Z PODMIOTAMI POWIĄZANYMI NA INNYCH WARUNKACH NIŻ RYNKOWE.....	35
3.7 ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE ORAZ ISTOTNE POZYCJE POZABILANSOWE.....	35
3.8 UDZIELONE POŻYCZKI.....	36
3.9 POSTĘPOWANIA TOCZĄCE SIĘ PRZED SĄDEM, ORGANEM WŁAŚCIWYM DLA POSTĘPOWANIA ARBITRAŻOWEGO LUB ORGANEM ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ	37
4. PERSPEKTYWY ROZWOJU	37
4.1 CHARAKTERYSTYKA CZYNNIKÓW ISTOTNYCH DLA ROZWOJU GRUPY KAPITAŁOWEJ.....	37
4.2 POZOSTAŁE ISTOTNE CZYNNIKI, W TYM RYZYKA I ZAGROŻEŃ	38
4.1 PERSPEKTYWY ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GRUPY W 2009 ROKU	38
4.2 CHARAKTERYSTYKA POLITYKI W ZAKRESIE KIERUNKÓW ROZWOJU GRUPY KAPITAŁOWEJ EMITENTA.....	39
4.3 OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE BADAŃ I ROZWOJU ORAZ OCENA MOŻLIWOŚCI REALIZACJI ZAMIERZEŃ INWESTYCYJNYCH, W TYM INWESTYCJI KAPITAŁOWYCH, W PORÓWNANIU DO WIELKOŚCI POSIADANYCH ŚRODKÓW.....	39
5. COMARCH NA GIEŁDZIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH.....	40
5.1 UCHWAŁY RADY NADZORCZEJ I WZA SPÓŁKI DOMINUJĄCEJ.....	40
5.2 OPERACJE NA AKCJACH GRUPY KAPITAŁOWEJ	41
5.3 PROGRAM OPCJI MENEDŻERSKICH DLA CZŁONKÓW ZARZĄDU ORAZ KLUCZOWYCH PRACOWNIKÓW	44
5.4 OPERACJE NA AKCJACH SPÓŁEK ZALEŻNYCH I STOWARZYSZONYCH COMARCH S.A.	46
5.5 DANE DOTYCZĄCE UMOWY Z PODMIOTEM UPRAWNIONYM DO BADANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH	46
5.6 POZOSTAŁE INFORMACJE ZWIĄZANE Z OBROTEM GIEŁDOWYM	47
6. ZAŁĄCZNIK DO SPRAWOZDANIA ZARZĄDU Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ	50
6.1 CHARAKTERYSTYKA SPÓŁEK GRUPY.....	50
6.2 ZMIANY W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ W 2008 ROKU	57
6.3 METODY OBLICZANIA WSKAŹNIKÓW FINANSOWYCH	58

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O GRUPIE KAPITAŁOWEJ

1.1 Wybrane dane finansowe

1.1.1 Skonsolidowane dane finansowe

	2008	2007	2006
Przychody ze sprzedaży	700 965	581 048	491 550
Zysk operacyjny	45 919	44 006	45 551
Zysk przed opodatkowaniem	244 521	45 519	54 572
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy Spółki	199 126	42 770	52 760
Zysk na akcję	25,01	5,46	7,13
Aktywa	915 247	558 489	461 559
Wartość księgową	534 174	300 780	256 983

W 2008 roku Grupa Comarch osiągnęła przychody ze sprzedaży w wysokości 701,0 mln zł (wzrost o 20,6 % w porównaniu do 2007 roku) i 45,9 mln zł zysku operacyjnego (wzrost o 4,3 %). Zysk netto przypadający na akcjonariuszy wyniósł 199,1 mln zł (wzrost o 365,6 %). Rentowność operacyjna wyniosła 6,6 % (w roku poprzednim 7,6 %). W czwartym kwartale 2008 roku Grupa Comarch przejęła kontrolę nad niemieckim producentem oprogramowania ERP, Grupą SoftM. W wyniku konsolidacji Grupy SoftM przychody ze sprzedaży Grupy Comarch w 2008 roku wzrosły o 37,6 mln zł, zysk operacyjny o 3,7 mln zł a zysk netto o 3,3 mln zł. Na dzień 31 grudnia 2008 roku Grupa Comarch (bez pracowników Grupy SoftM oraz MKS Cracovia SSA) zatrudniała 2 909 osób, tj. o 56 osób więcej niż na koniec 2007 roku (wzrost o 2,0 %).

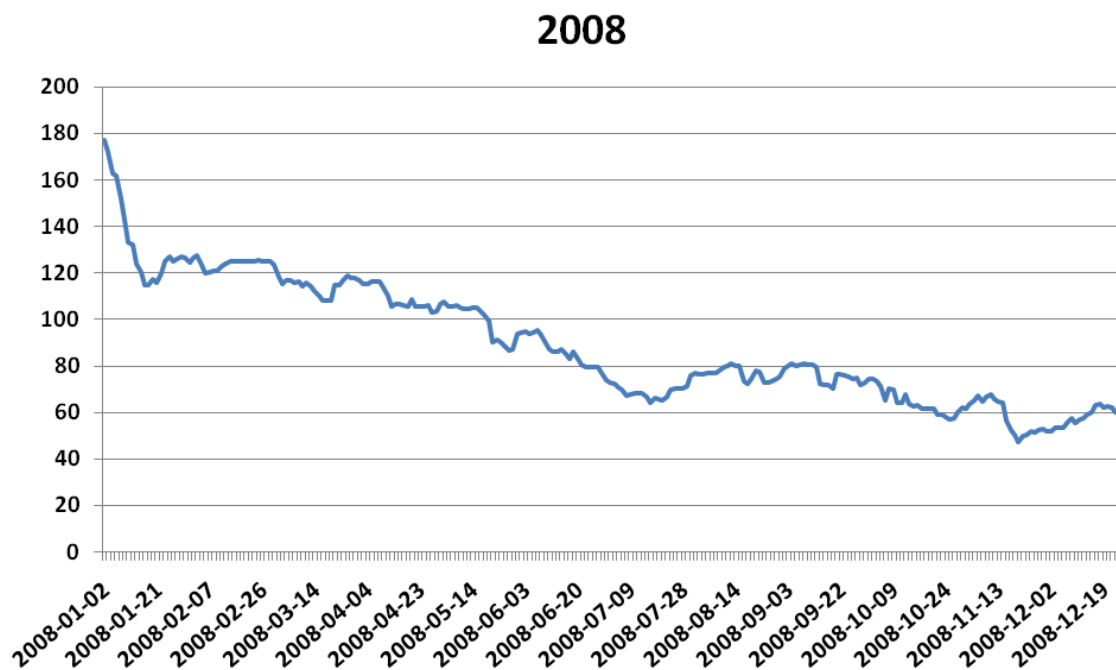
Wartość aktywów Grupy Comarch na koniec 2008 roku wzrosła o 63,9 % w stosunku do roku 2007 z poziomu 558,5 mln zł do 915,2 mln zł. Jest to związane zarówno ze wzrostem aktywów trwałych (o 67,6 %) jak i aktywów obrotowych (o 65,6 %). Kapitał własny wzrósł w 2008 roku o 77,6 % w głównej mierze w rezultacie znaczącego wzrostu zysku netto wypracowanego w 2008 roku (365,6 %). Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania wzrosły o 123,1 mln zł.

Portfel zamówień na rok bieżący	Stan na 30 kwietnia 2009 r.	Stan na 30 kwietnia 2008 r.	Zmiana
Przychody zakontraktowane na rok bieżący	381 246	450 412	-15,4%
w tym kontrakty zagraniczne	93 515	86 339	8,3%
<i>udział kontraktów zagranicznych</i>	<i>24,5%</i>	<i>19,20%</i>	
w tym usługi i software własne	340 719	325 221	4,8%
<i>udział usług i software własnych</i>	<i>89,4%</i>	<i>72,20%</i>	

Portfel zamówień na rok bieżący wynosił na koniec kwietnia 2009 roku 381,2 mln zł i był niższy o 15,4 % niż w analogicznym okresie w 2008 roku. Spadek wartości portfela zamówień jest w całości spowodowany zmniejszonymi zamówieniami na sprzęt komputerowy i oprogramowanie obce. Wartość portfela zamówień na usługi i software własny wzrósł o 4,8 % do 340,7 mln zł, w efekcie ich udział w sprzedaży ogółem osiągnął 89,4%. Udział kontraktów zagranicznych w portfelu zamówień wzrósł do 24,5 %.

Mimo spadku globalnej wartości portfela zamówień, spowodowanego dekonjunkturą w gospodarce i na rynku IT, struktura zakontraktowanych na rok bieżący przychodów potwierdza możliwości stabilnej działalności Grupy w warunkach recesji. Równocześnie Zarząd Spółki podkreśla, że utrzymanie zadowalającej rentowności operacyjnej i zwiększanie udziałów rynkowych pozostaje jednym z najważniejszych priorytetów Grupy w bieżącym roku.

1.1.2 Kurs giełdowy akcji Spółki dominującej (w zł) – ComArch S.A.

Okres	Najwyższy	Najniższy
I kwartał 2008	177,1	108,0
II kwartał 2008	117,5	76,5
III kwartał 2008	81,0	64,0
IV kwartał 2008	74,1	47,0

W dniu 31 grudnia 2008 roku kurs zamknięcia akcji ComArch S.A. na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie wyniósł 61,0 zł, co stanowi spadek o 66,5 % w stosunku do ostatniego kursu zamknięcia akcji ComArch S.A. w 2007 roku, który wyniósł 182,0 zł. Związane jest to przede wszystkim z kryzysem finansowym i związanymi z nim znaczącymi spadkami kursów akcji odnotowanymi w 2008 roku na giełdach w Polsce i na całym świecie.

1.2 Struktura organizacyjna i charakterystyka spółek Grupy

Comarch Spółka Akcyjna Kraków		
Polska	Europa	Ameryka
<p>CA Services SA Kraków (99,90 %)</p>	<p>Comarch Software AG Drezno (100,00 %)</p>	<p>Comarch, Inc. Chicago (100,00 %)</p>
<p>Comarch Management Spółka z o. o. Kraków (100,00 %)</p>	<p>Comarch Software SAR.L. Lille (100,00 % w posiadaniu Comarch Software AG)</p>	<p>Comarch Panama, Inc. Panama (100,00 % w posiadaniu Comarch, Inc.)</p>
<p>MKS Cracovia SSA Kraków (49,15 %)</p>	<p>Comarch R&D SAR.L. Montbonnot-Saint-Martin (70,00 % w posiadaniu Comarch Software AG)</p>	
<p>Comarch Corporate Finance FIZ (100,00 %)</p>	<p>Comarch LLC Kijów (100,00 %)</p>	<p>Inne</p>
<p>Comarch Management Spółka z o. o. SKA Kraków (33,79 % w posiadaniu Comarch Corporate Finance FIZ; 4,76 % w posiadaniu Comarch SA; 61,45 % przypada na akcje nabyte przez Comarch Management Spółka z o. o. SKA celem umorzenia)</p>	<p>OOO Comarch Moskwa (100,00 %)</p>	<p>Comarch Middle East FZ-LCC, Dubaj (100,00 %)</p>
<p>Bonus Development Sp. z o.o. SKA Kraków 98,25 % w posiadaniu Comarch Corporate Finance FIZ)</p>	<p>UAB Comarch Wilno (100,00 %)</p>	
<p>iMed24 SA Kraków (100,00% w posiadaniu Comarch Corporate Finance FIZ)</p>	<p>Comarch s.r.o. Bratysława (100,00 %)</p>	
<p>iFIN24 SA Kraków (100,00 % w posiadaniu Comarch Corporate Finance FIZ)</p>		
<p>iReward24 SA Kraków (100,00 % w posiadaniu Comarch Corporate Finance FIZ)</p>		
<p>Infrastruktura24 SA Kraków (100,00 % w posiadaniu Comarch Corporate Finance FIZ)</p>		
<p>Bonus Management Sp. z o.o. SKA Kraków (97,59% w posiadaniu Comarch Corporate Finance FIZ)</p>		

W nawiasach podano udział głosów przypadających na ComArch S.A.

*) Spółka MKS Cracovia SSA jest spółką zależną od ComArch S.A. na podstawie MSR 27 pkt. 13

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka ComArch S.A. z siedzibą Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A, jest działalność wytwórcza, handlowa i usługowa w zakresie informatyki i telekomunikacji - PKD 72.22.Z Oznaczenie sądu rejestrowego dla ComArch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieście w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka ComArch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiągniętych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki ComArch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

Struktura działania Grupy Comarch jest następująca: podmiot dominujący pozyskuje większość kontraktów w dużej mierze realizując je, spółki ComArch Software AG, ComArch Software S.A.R.L., ComArch R&D S.A.R.L., ComArch, Inc., ComArch Panama, Inc., ComArch Middle East FZ-LCC, ComArch LLC, OOO ComArch, UAB ComArch pozyskują kontrakty na rynkach zagranicznych i realizują je w całości lub w części. Planowane jest ograniczenie działalności spółki ComArch s.r.o. CA Services S.A. prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na dostarczaniu łącz teleinformatycznych na potrzeby spółek Grupy oraz realizowanych przez Comarch kontraktów, a także świadczenia usług outsourcingowych i pozostałych informatycznych na rzecz ComArch S.A. oraz kontrahenta zagranicznego. ComArch Management Sp. z o.o., ComArch Management Sp. z o.o SK-A oraz Bonus Management Sp. z o.o. SK-A prowadzą działalność inwestycyjną związaną z informatyką. ComArch

Corporate Finance FIZ prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie nowych technologii i usług nie będących przedmiotem podstawowej działalności ComArch S.A. Głównym przedmiotem działalności Bonus Development Sp. z o.o. SK-A jest działalność związana z zarządzaniem nieruchomościami wykorzystywanymi w Grupie Comarch. iMed24 S.A. prowadzi projekt informatyczny związany z telemedycyną (zarządzanie rekordami medycznymi pacjentów w formie elektronicznej (EHR - Electronic Health Record). iFIN24 S.A. prowadzi projekt informatyczny związany z usługami finansowymi. iReward24 S.A. prowadzi działalność polegającą na wytwarzaniu i wdrażaniu oprogramowania lojalnościowego dla odbiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Infrastruktura24 S.A. prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług Data Center dla odbiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Spółka SoftM Software und Beratung AG jest znaczącym na rynku niemieckim producentem oprogramowania (zwłaszcza klasy ERP) oraz integratorem systemów informatycznych. Pozostałe spółki Grupy SoftM, tj. SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Monachium, SoftM Software und Beratung Münster GmbH z siedzibą w Münster, Schilling Software GmbH z siedzibą w Bremen, SoftM Systemintegration GmbH z siedzibą w Monachium, SoftM Semiramis GmbH & Co. KG z siedzibą w Hanowerze, SoftM Software und Beratung GmbH z siedzibą w Wiedniu, SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Kirchbichl, SoftM Software und Beratung Schweiz AG z siedzibą w Buchs, SoftM France S.A.R.L. z siedzibą w Oberhausbergen, Solitas Informatik AG z siedzibą w Buchs, SoftM Czech Republic s.r.o. z siedzibą w Pilsen, SoftM Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu prowadzą działalność o profilu identycznym z profilem działalności spółki SoftM Software und Beratung AG. MKS Cracovia SSA jest sportową spółką akcyjną.

1.3 Akcjonariat, podmioty zarządzające i nadzorujące

1.3.1 Akcjonariusze posiadający co najmniej 5 % w ogólnej liczbie głosów na WZA Spółki dominującej

Na kapitał zakładowy ComArch S.A. składa się 7 960 596 akcji o łącznej wartości nominalnej 7 960 596 zł. Zgodnie z informacją posiadaną przez ComArch S.A., na dzień 31 grudnia 2008 roku akcjonariuszami posiadającymi co najmniej 5 % głosów na WZA Spółki są państwo Elżbieta i Janusz Filipiak oraz klienci BZ WBK AIB Asset Management S.A.

Akjonariusze	Ilość akcji	% kapitału zakładowego	Liczba głosów na WZA Spółki*	% głosów na WZA Spółki
Janusz Filipiak	2 518 383	31,63%	5 902 383	39,37%
Elżbieta Filipiak	799 000	10,04%	3 995 000	26,65%
Elżbieta i Janusz Filipiakowie	94 000	1,18%	470 000	3,13%
Pozostali członkowie Zarządu	67 348	0,85%	104 948	0,70%
Klienci BZ WBK AIB Asset Management S.A.,	2 462 771	30,94%	2 462 771	16,43%
w tym akcje BZ WBK TFI S.A.	1 500 860**	18,85%	1 500 860	10,04%
Inni akcjonariusze	2 019 094	25,36%	2 056 694	13,72%
Razem	7 960 596	100,00%	14 991 796	100,00%

*) Dnia 5 stycznia 2009 roku na wniosek jednego z akcjonariuszy miała miejsce konwersja 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych na 9 400 akcji zwykłych na okaziciela stąd wg stanu na dzień sporządzenia raportu ogólna liczba głosów przypadająca z akcji ComArch S.A. wynosi 14 954 196 głosów.

**) W dniu 29 kwietnia 2009 roku BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna zawiadomiło, że w wyniku nabycia akcji w dniu 23 kwietnia 2009 roku, wymienione Fundusze stały się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki publicznej Comarch S.A. o więcej niż 2%. W dniu 23 kwietnia 2009 roku w posiadaniu Funduszy znajdowało się łącznie 1 800 179 akcji, co stanowi 22,61% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 1 800 179 głosów, co stanowi 12,04% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A.

1.3.2 Rada Nadzorcza i Zarząd Spółki dominującej – ComArch S.A.

A) Rady Nadzorcza w dniu 31 grudnia 2008 roku:

Rada Nadzorcza ComArch S.A.

Imię i nazwisko	Funkcja
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady
Maciej Brzeziński	Wiceprzewodniczący Rady
Maciej Czapiewski*	Członek Rady
Wojciech Kucharzyk	Członek Rady
Anna Ławrynowicz	Członek Rady
Tadeusz Syryjczyk	Członek Rady

Według wiedzy Spółki spośród członków Radu Nadzorczej jedynie Przewodnicząca Rady Pani Elżbieta Filipiak jest w posiadaniu akcji Spółki. W dniu 31 grudnia 2008 r. Pani Filipiak posiadała 799 000 akcji, które stanowiły 10,04 % kapitału zakładowego Spółki. Z akcji tych przysługiwało 3 995 000 głosów na walnym zgromadzeniu, co stanowiło 26,65% w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu ComArch S.A. Ponadto Pani Filipiak posiadała łącznie z małżonkiem Januszem Filipiakim 94 000 sztuk akcji ComArch S.A.

*) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. w dniu 25 czerwca 2008 r. powołało Pana Macieja Czapiewskiego na członka Rady Nadzorczej ComArch S.A.

B) Zarząd ComArch S.A. wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu
Piotr Piątosza	Wiceprezes Zarządu
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu
Piotr Reichert	Wiceprezes Zarządu
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu
Konrad Tarański*	Wiceprezes Zarządu
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu

W dniu 31 grudnia 2008 roku Janusz Filipiak posiadał 2 518 383 akcji, ponadto małżeństwo Janusz i Elżbieta Filipiak posiadało łącznie 94 000 sztuk akcji ComArch S.A., Piotr Piątosza posiadał 10 776, Paweł Prokop posiadał 34 500 akcji oraz Zbigniew Rymarczyk posiadał 22 072 akcji. Konrad Tarański, Piotr Reichert i Marcin Warwas nie posiadali akcji Spółki ComArch S.A.

*) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. w dniu 25 czerwca 2008 r. powołało Pana Konrada Tarańskiego na Wiceprezesa Zarządu ComArch S.A.

Prokurentami Spółki są: Dariusz Durałek, Jowita Gmytryk, Tomasz Matysik, Katarzyna Maurer, Tomasz Nakonieczny oraz Urszula Ulanik.

C) Umowy, w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy

W dniu 28 czerwca 2007 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. podjęło uchwałę w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Kluczowych Pracowników Spółki na lata 2008-2010. Program jest realizowany poprzez oferowanie Pracownikom Kluczowym kolejno w 2009 roku, w 2010 roku i w 2011 roku nowoemitowanych akcji Spółki. W 2009 roku nie zostaną wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych. Więcej szczegółów dotyczących programu zostało zaprezentowane w pkt 5.3 niniejszego sprawozdania.

D) Umowy zawarte między emitentem a osobami zarządzającymi przewidujące rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia emitenta przez przejęcie

Nie dotyczy.

F) Wartość wynagrodzeń, nagród lub korzyści, w tym wynikających z programów motywacyjnych lub premiovych opartych na kapitale emitenta, wypłaconych, należnych lub potencjalnie należnych, odrębnie dla każdej z osób zarządzających i nadzorujących emitenta

Rada Nadzorcza ComArch S.A.

I.p.		Wypłacone przez ComArch S.A.	Wypłacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Elżbieta Filipiak	213 235,24	0,00	213 235,24
2	Maciej Brzeziński	30 000,00	0,00	30 000,00
3	Maciej Czapiewski*	15 000,00	0,00	15 000,00
4	Wojciech Kucharzyk	30 000,00	0,00	30 000,00
5	Anna Ławrynowicz	30 000,00	0,00	30 000,00
6	Tadeusz Syryjczyk	30 000,00	0,00	30 000,00
	Razem	348 235,24	0,00	348 235,24

Zarząd ComArch S.A.

I.p.		Wypłacone przez ComArch S.A.	Wypłacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Janusz Filipiak	4 918 419,48	1 500,00	4 919 919,48
2	Rafał Chwast**	207 867,14	0,00	207 867,14
3	Piotr Piątosza	910 364,32	500,00	910 864,32
4	Paweł Prokop	487 262,61	0,00	487 262,61
5	Piotr Reichert	1 147 004,80	500,00	1 147 504,80
6	Zbigniew Rymarczyk	774 818,51	0,00	774 818,51
7	Konrad Tarański*	140 415,78	2 000,00	142 415,78
8	Marcin Warwas	834 912,58	0,00	834 912,58
	Razem	9 421 065,22	4 500,00	9 425 565,22

*) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. w dniu 25 czerwca 2008 r. powołało Pana Macieja Czapiewskiego na członka Rady Nadzorczej ComArch S.A. a Konrada Tarańskiego na Wiceprezesa Zarządu ComArch S.A.

**) Rafał Chwast złożył rezygnację z pełnionej funkcji członka Zarządu ComArch S.A. z dniem 31 grudnia 2007 roku.

G) Procedury i zasady ustalania wynagrodzenia osób zarządzających i nadzorujących emitenta

Zgodnie z art. 15 pkt 10) Statutu ComArch S.A. ustalenie zasad i regulaminów wynagrodzenia dla członków Zarządu jest kompetencją Walnego Zgromadzenia, przy czym zgodnie z postanowieniami Statutu kompetencja ta może zostać przekazana częściowo lub w całości Radzie Nadzorczej Spółki. Do dnia 29 sierpnia 2004 roku kompetencja ta należała do Rady Nadzorczej.

Obecnie w zakresie ustalania zasad wynagrodzenia członków Zarządu obowiązuje uchwała Rady Nadzorczej z dnia 20 sierpnia 2004 roku oraz uchwała nr 52 Zgromadzenia Wspólników z dnia 30 czerwca 2005 roku.

1.4 Zatrudnienie i zdolności produkcyjne Grupy Comarch

W dniu 31 grudnia 2008 roku w ComArch S.A. było zatrudnionych 2 666 osób wobec 2 675 osób zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2007 roku, natomiast w całej Grupie Kapitałowej liczba zatrudnionych wzrosła do 3 316 osób w porównaniu do 2 853 osób z 31 grudnia 2007 roku (ze względu na odmienną specyfikę działalności w liczbie tej nie jest uwzględniony stan zatrudnienia w MKS Cracovia SSA).

Przeciętne zatrudnienie w Grupie Comarch z wyłączeniem MKS Cracovia SSA w latach 2008 i 2007 kształtowało się następująco:

Przeciętna ilość osób zatrudnionych:	2008	2007
- na stałe	2 350	2 248
- jako współpracownicy	562	452
Razem	2 912	2 700

Pracownicy	2008	2007
- pracownicy produkcyjni oraz konsultanci techniczni	2 279	2 141
- sprzedaż i marketing	343	297
- administracja	290	262
Razem	2 912	2 700

Przeciętne zatrudnienie w MKS Cracovia SSA w latach 2008 i 2007 kształtowało się następująco:

Przeciętna ilość osób zatrudnionych:	2008	2007
- na stałe	49	43
- jako współpracownicy	127	114
Razem	176	157

Większość produkcji wykonywanej przez Comarch polega na wytwarzaniu oprogramowania komputerowego na zlecenie oraz tworzeniu własnych, uniwersalnych produktów software'owych. Podstawowym czynnikiem ograniczającym moce produkcyjne są zasoby ludzkie. Do stałego inwestowania w nowe produkty i technologie firma potrzebuje pracowników o odpowiednio szerokim zakresie kompetencji. Firma elastycznie zarządza zespołami pracowników, poprzez ciągłą optymalizację obsadzenia stanowisk w aktualnych projektach komercyjnych i prowadzonych projektach wewnętrznych (budowa nowych produktów i uaktualnianie istniejących nie związane bezpośrednio z wymaganiami kontraktowymi), wskutek czego nie zdarza się, aby zasoby ludzkie nie były w pełni wykorzystywane.

1.4.1 System kontroli programów akcji pracowniczych

Nie dotyczy.

2. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Comarch jest producentem innowacyjnych systemów informatycznych dla kluczowych sektorów gospodarki: telekomunikacji, finansów i bankowości, administracji publicznej, dużych przedsiębiorstw oraz sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Szeroki zakres oferty Comarch obejmuje systemy klasy ERP i finansowo-księgowo, systemy CRM i oprogramowanie lojalnościowe, systemy wsparcia sprzedaży i elektronicznej wymiany dokumentów, zarządzanie wiedzą, Business Intelligence, bezpieczeństwo i ochronę danych oraz wiele innych rozwiązań. Oprócz dostarczania klientom innowacyjnych rozwiązań informatycznych Comarch koncentruje się na profesjonalnej obsłudze klienta oraz zapewnieniu usług konsultingowych, doradczych i integracyjnych jako spójnego pakietu, dzięki czemu odbiorcy produktów i usług oferowanych przez Comarch mogą w pełni korzystać z możliwości oferowanych przez nowoczesne systemy informatyczne.

2.1. PRODUKTY I USŁUGI OFEROWANE PRZEZ COMARCH W 2008 ROKU

Rozwiązania dla sektora Telekomunikacyjnego

2.1.1. Customer Billing and Management (Comarch BSS/CRM Suite)

Comarch Customer Billing and Management to innowacyjna, modułarna platforma bilingowa wspomagająca wszystkie obszary związane z rozliczeniami oraz obsługą klientów, a także szeroko rozumianych dostawców i odbiorców usług telekomunikacyjnych. Jej zadaniem jest realizowanie biznesowych celów operatora i przygotowanie go do wprowadzania usług nowej generacji.

Wszelki zestaw modułów pozwala na obsługę działalności na wszystkich rynkach telekomunikacyjnych: telefonii stacjonarnej, komórkowej, usług internetowych, telewizji kablowej czy dostawców treści.

Comarch Customer Billing and Management ma elastyczną, skalowalną i otwartą architekturę, która wspiera cały proces bilingowy. Oparty na najnowszych technologiach jest wysoce wydajnym i niezawodnym systemem i może być integrowany z innymi systemami. Platforma uzyskała certyfikaty wydajności na platformach Sun i HP w międzynarodowych centrach testowych w Wielkiej Brytanii, Szwajcarii oraz Niemczech. Przy jego pomocy operatorzy mogą stawić czoła najtrudniejszym wyzwaniom, takim jak biling między-operatorzki, wdrażanie usług nowej generacji czy biling konwergentny.

Produkty i rozwiązania wyliczone poniżej są przeznaczone między innymi do rozliczeń bilingowych oraz zarządzania danymi klientów:

- **Comarch Convergent Biling** to zaawansowane technologicznie narzędzie wspierające operatora w obszarze bilingu - kompletna odpowiedź Comarch na zagadnienie krytyczne dla dostawców usług telekomunikacyjnych. Jest to wysoce wydajny, skalowalny system, który może przetwarzać praktycznie nieograniczone ilości danych. Znakomity, przyjazny interfejs użytkownika zapewnia łatwą i intuicyjną obsługę. System umożliwia oferowanie usług następnej generacji, dzięki mechanizmowi bilingu 3G, opartemu na zdarzeniach, których format może być konfigurowany na potrzeby usług IP, VoIP, GPRS i UMTS, włączając w to szeroki zakres planów taryfowych i rabatów.
- **Comarch 3arts (Compact BSS/OSS/CRM)** jest rozwiązaniem dla operatorów telekomunikacyjnych oraz dostawców usług, którzy wymagają szybkiego wprowadzania nowoczesnych usług na rynek. Rozwiązanie daje szerokie wsparcie dla procesu przygotowywania produktu, definiowania usług oferowanych klientom, publikowania oraz sprzedaży produktów poprzez dostępne kanały sprzedaży. Do podstawowych funkcjonalności należą jednak aktywacja, kontrola i rozliczanie tych usług a także monitoring i raportowanie.
- **Comarch CRM for Telecoms** pozwala operatorom na efektywne komunikowanie się z klientami, a przez to podnoszenie ich satysfakcji i wskaźnika retencji. W systemie zastosowano standard Inductive User Interface jako podstawę imponującego, ergonomicznego interfejsu użytkownika i przyjaznego środowiska pracy. Intuicyjny wybór zadań przypisanych do danego ekranu pozwala na wydajniejszą pracę. Użytkownicy szybko zapoznają się z systemem dzięki modelowi "jeden

ekran - jedno zadanie' wyposażonemu w kreatory dla bardziej skomplikowanych zadań, linki kontekstowe, funkcjonalności pomocy i przyjazny interfejs (podobny do przeglądarki www).

- **Comarch Customer Loyalty Management** jest zaawansowanym zestawem aplikacji biznesowych, o szerokiej funkcjonalności, przeznaczonym zarówno dla prostych, jak i zaawansowanych programów lojalnościowych. System wyróżnia się elastycznością, ergonomicznym interfejsem użytkownika i łatwością operacji. Skalowalna architektura gwarantuje dopasowanie rozwoju programu lojalnościowego do tempa wzrostu firmy.
- **Comarch Central Product Catalog (CPC)** to centralne repozytorium produktów dla dostawców usług telekomunikacyjnych. Informacja z Product Catalog może być wykorzystana poprzez dowolny system OSS/BSS pracujący z produktami lub usługami: system bilingowy, CRM, services provisioning, etc. Comarch Central Product Catalog jest narzędziem które ułatwia definiowanie, przechowywanie i zarządzanie produktami końcowymi. Comarch Central Product Catalog funkcjonuje jako centralna baza produktów i ofert dla wszystkich systemów operatora. Zamiast definiować i zarządzać produktami i ofertami za pomocą kilku różnych systemów i złożonych procesów wymiany danych, operator może wykorzystać Comarch Product Catalog jako centralne narzędzie do definiowania i modyfikowania produktów i ofert.
- **Comarch Self Care** zapewnia abonentom wszelkiego rodzaju usług telekomunikacyjnych sprawny dostęp do dokładnej informacji oraz ich kont przez całą dobę. Ten kompleksowy system pozwala abonentom i partnerom na przeglądanie i analizowanie dokumentów finansowych i informacji o ich kontaktach, aktywowanie i dezaktywowanie usług oraz przesyłanie komentarzy do operatora w sposób łatwy i elastyczny. System wspomaga również marketing operatora funkcjonując jako kanał komunikacji np. dla reklam i promocji. Zbudowany przy wykorzystaniu najnowszych technologii, elastyczny i skalowalny system może być efektywnie dopasowany do kultury organizacyjnej operatora, niezależnie od liczny abonentów, złożoności usług czy ilości przesyłanych danych. Comarch Self Care zawiera następujące aplikacje: Customer SelfCare, Business Care, Partner SelfCare oraz Dealer Care.
- **Comarch Voucher and Top-Up Management** jest niezależnym komponentem, który może wspierać operatorów mobilnych lub IP w zakresie zarządzania tzw. kartami kodów jednorazowych (vouchers) oraz procesem doładowywania kont pre-paid. System może być zintegrowany z istniejącą infrastrukturą telekomunikacyjną jak np. media gateways lub może być dostarczony wraz z kompletnym rozwiązaniem IVR.
- **Comarch Active Mediation** zapewnia konwergentną mediację poprzez wszystkie poziomy piramidy TMN, od zarządzania elementami biznesowymi po elementy sieciowe. System pozwala na mediację pomiędzy dowolną liczbą różnych domen, takich jak GSM, GPRS, IP, ATM, SDH i wiele innych.
- **Comarch Service Activation** - ma za zadanie optymalizować procesy planowania i aktywowania nowych usług zgodnie z uprzednio zdefiniowanymi parametrami. System wspiera definiowanie i zlecenie nowych usług, gwarantując, że zostały wzięte pod uwagę najkorzystniejsze kryteria.
- **Comarch BI for Telecoms** umożliwi dynamiczną, wielowymiarową analizę danych. Dużo prostsze staje się uzyskanie miarodajnych odpowiedzi na pytania o zyskowność produktów, o politykę cenową, o skuteczność w pozyskiwaniu i utrzymywaniu klientów, czy strukturę przychodów. Wystarczy się zalogować, aby uzyskać dostęp do zbioru gotowych, przystosowanych do potrzeb operatora telekomunikacyjnego raportów z możliwością pogłębionej analizy (ang. drill-down/-up).
- **Comarch Master Resource Management** pełni funkcję centralnego Resource Inventory, używanego w wielu systemach telekomunikacyjnych. W swym zamierzeniu MRM ma stworzyć jedno centrum odpowiedzialne za bazę danych Resource Inventory, zarządzanie cyklem życia oraz wsparcie logistyki.

2.1.2. Wholesale, Interconnect and Partner Management (Comarch BSS Suite)

Comarch Wholesale, Interconnect and Partner Management posiada elastyczną, skalowalną i otwartą architekturę, która wspiera cały proces bilingowy. Oparty na najnowszych technologiach jest wysoce

wydajnym i niezawodnym systemem i może być integrowany z innymi systemami. Przy jego pomocy, operatorzy mogą stawić czoła najtrudniejszym wyzwaniom, takim jak billing między-operatorski, wdrażanie usług nowej generacji czy billing konwergencyntny.

Na tę platformę składają się następujące produkty:

- **Comarch Interconnect Billing** - rozwiązanie w zakresie Interconnect przeznaczone dla operatorów, którzy posiadają punkt styku z innymi operatorami w zakresie dowolnych usług telekomunikacyjnych wymagających rozliczeń między-operatorskich. Stworzone na bazie systemu Comarch InterPartner Billing rozwiązanie pozwala na osiągnięcie konwergencji na poziomie rozliczeń hurtowych gdyż ten sam system może być wykorzystywany do rozliczeń zarówno usług głosowych jak i innych usług typu DATA, SMS, MMS czy usług premium. Możliwe jest wykorzystanie go także do umów roamingowych oraz revenue sharing.
- **Comarch Relationship Partner Management** oferuje interfejs internetowy do zarządzania danymi partnera zgromadzonymi w systemie bilingowym. System składa się z dwóch części: modułu przeglądania danych partnerów oraz modułu zarządzania relacjami z partnerami. System wykorzystuje Comarch Business Process Management do zarządzania procesami związanymi z partnerami, takimi jak zarządzanie zleceniami i zadaniami, czy skargami. Comarch Partner Relationship Management jest silnie zintegrowany z Comarch InterPartner Billing.
- **Comarch Least Cost Routing** automatycznie odnajduje optymalne ścieżki dla połączeń telekomunikacyjnych na podstawie dowolnego zestawu kryteriów: ceny, jakości połączenia, wskaźnika wydajności sieci, opóźnienia odpowiedzi, i innych. Moduł może przeprowadzać jednocześnie wiele analiz, w celu późniejszego porównania ich wyników. Comarch Least Cost Routing jest integralną częścią Comarch InterPartner Billing, systemu służącego bilingowi i rozliczeniom między-operatorskim.
- **Comarch Roaming** - to rozwiązanie wspiera proces rozliczeń roamingowych dla operatorów mobilnych i składa się z dwóch modułów uzupełniających systemy bilingowe: Comarch Convergent Billing oraz Comarch InterPartner Billing System.
- **Comarch Revenue Sharing** – to rozwiązanie przeznaczone jest dla operatorów, którzy współpracują z innymi operatorami, dostawcami treści lub usług w celu dostarczenia kompleksowych usług dla swoich klientów. Pozwala ono na zarządzanie relacjami z partnerami oraz skomplikowanym procesem rozliczeń i podziału zysków.

2.1.3. Operational Support Systems (Comarch OSS Suite)

Comarch OSS Suite to kompleksowa platforma zarządzania siecią i usługami telekomunikacyjnymi, która ułatwia operatorom podniesienie niezawodności i jakości ich infrastruktury i usług. Platforma jest zgodna ze standardem NGOSS i składa się z modułów, które mogą być dostosowane do indywidualnych potrzeb operatora w celu zwiększenia zwrotu na inwestycji (ROI) i kosztów operacyjnych. Platforma wspiera wszystkie obszary OSS. Została zbudowana przy zastosowaniu nowoczesnych technologii (J2EE, Corba and RMI), z szyną komunikacyjną opartą na XML i SOAP. Pozwala to na doskonałą integrację z innymi systemami IT (np. BSS, OSS, CRM) oraz na wydajny przepływ informacji między poszczególnymi systemami. Comarch OSS dzięki swoim unikalnym i wyjątkowym zaletom pozwala przedsiębiorstwu w pełni czerpać korzyści z posiadanej infrastruktury sieciowej.

Na tę platformę składają się następujące produkty:

- **Comarch Network & Service Inventory** to jeden z kluczowych modułów systemu Comarch OSS, który jest odpowiedzialny za gromadzenie informacji na temat usług jak i zasobów sieci operatora umożliwiający wykorzystanie pełnego potencjału sieci w innowacyjny sposób oraz zwiększenie wydajności działania sieci. System dostarcza szczegółowe informacje o fizycznych i logicznych zasobach sieci i umożliwia przeszukiwanie ich za pomocą szerokiego zakresu kryteriów. Umożliwia również pełną wizualizację sieci telekomunikacyjnej i zainstalowanej w niej infrastruktury. Comarch Network & Service Inventory składa się z dwóch głównych modułów:
  - **Comarch Service Inventory Management Service Inventory** jest odpowiedzialny za modelowanie oraz przechowywanie informacji odnośnie zasobów „customer-facing services”. Comarch Network & Service Inventory również wspiera takie funkcjonalności

jak Auto-Discovery oraz rekonsylacja, dzięki którym informacje składowane w bazie inventory mogą być uaktualniane wraz ze zmianami występującymi w sieci operatora.

- **Comarch Network Inventory Management** jest odpowiedzialny za przedstawianie aktualnego stanu infrastruktury operatora. Komponenty tego modułu dostarczają szczegółowe informacje o fizycznych zasobach sieci i umożliwia przeszukiwanie ich za pomocą szerokiego zakresu kryteriów.
- **Comarch Network & Service Assurance** jest to drugi kluczowy moduł Comarch OSS odpowiedzialny za zarządzanie bezpieczeństwem sieci oraz usług zależnych od urządzeń w sieci. Comarch Network & Service Assurance składa się z trzech głównych modułów:
  - **Comarch Service Level Management** przeznaczony jest do zarządzania umowami o poziomie świadczonych usług (SLA - Service Level Agreement). Każda umowa SLA definiuje indywidualny zestaw usług dostosowany do potrzeb klienta, a także upusty i rabaty w przypadku, kiedy dostawca usług nie dotrzymuje określonych parametrów tych usług lub warunków umowy.
  - **Comarch Fault Management** pozwala efektywnie kontrolować występowanie problemów i usterek w całej sieci telekomunikacyjnej. Poprzez ciągłe monitorowanie wszystkich elementów sieci, umożliwia odbiór, wizualizację i śledzenie występujących alarmów.
  - **Comarch Network Performance Management** zapewnia optymalną konfigurację sieci, a także jej szybką i bezawaryjną pracę bez dodatkowego podnoszenia kosztów. System może być zintegrowany z istniejącym już środowiskiem zarządzania, tym samym nie zwiększając kosztów.
- **Comarch Workforce Management** służy do zarządzania zespołami technicznymi operatora. Celem systemu jest wybór odpowiedniego zespołu (najlepszego z dostępnych) do wykonania określonego zlecenia (składającego się z jednego lub wielu zadań).
- **Comarch OSS Mediation** - rozwiązanie to pozwala systemowi Comarch OSS komunikować się z niejednorodnymi, pokrywającymi wiele obszarów sieciami składającymi się ze sprzętu różnych dostawców, w sposób spójny, zapewniając cały wachlarz FCAPS. Mówiąc prościej, Comarch OSS Mediation gwarantuje integrację infrastruktury fizycznej sieci (urządzeń i systemów) z Comarch OSS Suite. OSS Mediation jest produktem służącym do bezpośredniej komunikacji z siecią w obszarach Inventory, Configuration, Fault management oraz Performance Management.

2.1.4. Comarch IT Management

Comarch oferuje kompleksowe rozwiązanie w tym zakresie, pozwalające właścicielowi w pełni skupić się na prowadzeniu biznesu, jak i rozwiązania dostosowane do indywidualnych potrzeb klientów, usprawniające pewne procesy biznesowe w firmie. Comarch ma wiele lat doświadczeń zarządzaniu infrastrukturą IT oraz sprzedawania usług IT do sektorów rynku finansowego, telekomunikacyjnego, administracji publicznej oraz sektora usług. Comarch IT Management umożliwia monitorowanie wydajności procesów oraz zarządzanie alarmami w sieci, auto-discovery, zawiera funkcjonalności związane z Configuration Database (CMDB), czy zarządzaniem SLA a także procesy bazujące na ITIL.

2.1.5. Comarch Value Added Services (VAS)

Comarch Value Added Services (VAS) jest terminem używanym w telekomunikacji, pozwalającym na opisanie usług dodanych dostarczanych przez firmy telekomunikacyjne. Podstawowymi usługami oferowanymi przez operatorów są rozmowy telefoniczne czy też rozmowy video, dostęp do sieci oraz wiadomości tekstowe (SMS). Usługi dodane uzupełniają standardową ofertę operatorów oraz powodują znaczący wzrost popytu na standardowe usługi. Mogą one być dostarczane zarówno przez operatorów jak i poprzez współpracę z firmami trzecimi.

Comarch Value Added Services dla operatorów telekomunikacyjnych zawiera następujące produkty:

- **Comarch Next-Generation TV (NGTV)** – kompletne rozwiązanie IPTV polegające na dostarczaniu interaktywnych usług video do zestawów telewizyjnych, kin domowych, telefonów komórkowych oraz komputerów;

- **Service Creation&Control** - platforma dla operatorów telekomunikacyjnych oraz innych dostawców usług, którzy dla właściwego funkcjonowania potrzebują szybkiego dostępu do nowoczesnych usług, które mogą zaproponować swoim klientom;
- **Comarch MobiLoc** - unikatowe rozwiązanie umożliwiające ciągłą komunikację i kontrolowaną lokalizację użytkowników mobilnych.

Rozwiązania oferowane przez Comarch dla sektora telekomunikacji łączą łatwe do integracji systemy firmy i doświadczenie biznesowe jej konsultantów. Oferowane rozwiązania mogą być wdrażane w różnych konfiguracjach, także w połączeniu z produktami firm trzecich.

Rozwiązania Comarch projektowane są w celu spełnienia wymogów poszczególnych klientów.

- **Rozwiązania dla Operatorów Mobilnych** – m.in. Convergent Billing, Wholesale/Interconnect Billing, Revenue Sharing & Roaming, CRM, Voucher & Top-Up Management, Network Inventory oraz Next Generation Service Assurance.
- **Rozwiązania dla Operatorów Stacjonarnych** - m.in. Convergent Billing for end customers, Wholesale/Interconnect Billing, Partner Management, Network Inventory oraz Next Generation Service Assurance.
- **Rozwiązania dla Operatora Hurtowego (wholesale)** – m.in. Trading support, Revenue Control, Performance, Dispute, Routing, Network Configuration, Prices, Prefixes oraz Agreements Management, Invoicing, G/L Integration and Partner/Supplier Relationship Management.
- **Rozwiązania dla Operatorów Wirtualnych (MVNO Business)** – min. Convergent Billing dla końcowych klientów, Interconnect Billing, CRM, Data services support oraz Voucher & Top-Up Management.
- **Rozwiązania dla Operatorów VoIP** – m.in. 3arts – compact BSS/OSS/CRM, IT Management oraz Voucher & Top-Up Management.
- **Rozwiązania dla dostawców Internetu i treści (Content providers and IPTV operators)** i.in. Next Generation TV middleware, Product Catalog oraz Billing, Revenue Sharing pomiędzy partnerami, Inventory oraz Next Generation Service Assurance.

Dodatkowo sektor Comarch Telekomunikacja świadczy **Professional Services** z dziedziny:

- **Comarch Mobile Software** - oprogramowanie Comarch dla urządzeń mobilnych obejmuje usługi świadczone na skalę światową od roku 2001. Usługi te dotyczą architektury, projektowania, testowania, utrzymania i aktualizacji oprogramowania, a w szczególności budowania aplikacji UI (User Interface), service framework i sterowników dla urządzeń mobilnych. Działalność Comarch w tym obszarze skupia się głównie na platformie Symbian, która jest najpopularniejszą i najbardziej obiecującą platformą mobilną na rynku, jednak wychodzi także poza jej zakres. Konsultanci Comarch posiadają duże i udokumentowane doświadczenie w tworzeniu oprogramowania mobilnego dla środowisk Linux, Java, czy Windows Mobile. Nasz profesjonalizm pozwala nam współpracować z czołowymi firmami na rynku i pogłębiać w ten sposób nasze doświadczenie.
- **Consulting** - usługi konsultingowe, począwszy od analizy potrzeb integracyjnych i procesów biznesowych, poprzez rekomendację rozwiązania, aż po stworzenie specyfikacji funkcjonalnej i projektu wdrożenia platformy integracyjnej w przedsiębiorstwie.
- **Trainings** - specjalistyczne szkolenia produktowe i konsultacje informatyczne na różnym poziomie zaawansowania obejmujące szeroką tematykę.
- **Support** - Comarch jest partnerem, który zna dobrze wykorzystywane technologie, posiada narzędzia oraz kompetencje dla wspierania działających systemów.
- **Implementation (wdrożenie)** - Comarch w oparciu o wieloletnie doświadczenia w realizacji zintegrowanych projektów IT w Polsce i na świecie jest firmą, która umożliwi wdrożenie spójnego systemu łączącego odpowiedni sprzęt, narzędzia programowe oraz myśl techniczną w szerokim zakresie technologii oraz usług.

Rozwiązania dla sektora Finansowego i Bankowości

2.1.6. Bankowość internetowa i usługi finansowe

Comarch Internet Banking zapewnia klientom ze wszystkich segmentów dostęp do usług oferowanych przez bank przez 7 dni w tygodniu i 24 godziny na dobę, za pomocą Internetu i telefonów komórkowych typu smartphone. Dzięki integracji z różnymi systemami centralnymi jest uniwersalnym, kompletnym, wydajnym i bezpiecznym uzupełnieniem środowiska informatycznego banku. Platforma Comarch Internet Banking oferuje rozwiązania służące do świadczenia usług finansowych przez kanały samoobsługowe, spełniając wysokie wymagania banków, domów maklerskich, towarzystw funduszy inwestycyjnych i innych instytucji finansowych. Jest też platformą integracyjną łączącą w jedną całość usługi i produkty oferowane przez jedną instytucję finansową lub przez całą grupę finansową.

Comarch Internet Investments, jako samodzielny system lub uzupełnienie funkcjonalne Comarch Internet Banking, zapewnia dostęp do inwestycyjnych usług finansowych przez sieć Internet i inne elektroniczne kanały dystrybucji klientom biur maklerskich, powierników, Towarzystw Funduszy Inwestycyjnych, Otwartych Funduszy Emerytalnym oraz innych instytucji operujących na rynku kapitałowym. System ten – rozwijany nieprzerwanie od 1998 roku – oferuje najbogatszą na rynku funkcjonalność w zakresie dostępu do rachunku maklerskiego, rejestrów TFI i specjalizowanych produktów inwestycyjnych.

2.1.7. CRM i zarządzanie sprzedażą

Comarch Front End (CAFE) – zintegrowane środowisko pracy doradcy klienta w dowolnej instytucji finansowej, obejmujące funkcjonalności kartoteki klienta, wybrane przez klienta moduły systemu Comarch CRM oraz moduły operacyjne, pozwalające na całkowitą obsługę oddziału banku lub ubezpieczyciela za pomocą jednego środowiska aplikacyjnego, zrealizowanego w lekkich technologiach WWW.

Comarch aCRM – narzędzie nowej generacji do dynamicznego przetwarzania w czasie rzeczywistym dużych ilości danych z wewnętrznych systemów przedsiębiorstwa, a także danych pochodzących z systemów zewnętrznych.

Comarch Content Management System – Platforma Comarch Content Management System to system do zarządzania treścią i strukturą portalu. Oferuje zestaw narzędzi umożliwiających zdalną aktualizację i zarządzanie serwisem WWW. Comarch CMS daje użytkownikowi dużą swobodę działania, zapewniając jednocześnie pełną kontrolę nad prezentowaną treścią i wysoki poziom bezpieczeństwa. Praca z systemem nie wymaga instalacji żadnego dodatkowego oprogramowania po stronie klienta - wszystkie niezbędne czynności mogą być wykonane z poziomu przeglądarki WWW.

Comarch Contact Center – jest strategicznym punktem kontaktu umożliwiającym zintegrowanie wszystkich kanałów komunikacji z klientem: telefon (bezpośrednia rozmowa, poczta głosowa, SMS), fax, poczta elektroniczna, Internet. Rozwiązanie to podnosi konkurencyjność firmy przez budowę mocnych relacji z klientem. Zwiększa efektywność i skuteczność komunikacji, a także zbiera i zarządza informacjami o klientach. Comarch Contact Center jest nowoczesną, modułową i łatwą do rozbudowy platformą, służącą do efektywnej obsługi wszelkiego rodzaju kontaktów komunikacji, przy wykorzystaniu obsługi automatycznej przez IVR jak i obsługi przez Opiekunów Klientów. Rozwiązanie Comarch opiera się na własnej aplikacji zintegrowanej i wspieranej przez zaawansowane mechanizmy wybranych platform sprzętowych.

Comarch CRM Claim Management to rozwiązanie do całościowego zarządzania reklamacjami, które stanowi moduł platformy do zarządzania relacjami z klientami – Comarch CRM. System oparty jest na sprawdzonym mechanizmie „Service-Profit Chain” stosowanym przez firmy, które zajmują niekwestionowane pozycje liderów na poszczególnych rynkach. Mechanizm pozwala automatycznie połączyć jakość usług wewnętrznych i zewnętrznych (w tym zarządzanie reklamacjami) z wynikami finansowymi. Dzięki takiemu rozwiązaniu przedsiębiorstwo jest w stanie powiązać nakłady na utrzymanie usług na pożądanym poziomie z oczekiwanymi wynikami finansowymi.

Comarch CRM Sales Management to zintegrowana aplikacja typu front-end nowej generacji. Zapewnia kompleksową obsługę relacji z klientami od momentu przeprowadzenia akcji akwizycyjnej, poprzez

uruchamianie programów sprzedażowych (cross- i up-selling), do bieżącej obsługi operacyjnej w pełnym zakresie oferty produktowej.

System obejmuje funkcjonalność dla pracowników front-office (Aplikacja Sprzedawcy) pracujących przy bezpośredniej obsłudze klientów, jak i pracowników middle- i back-office (Aplikacja Dyrektora Oddziału, Aplikacja Centralna) odpowiedzialnych za zarządzanie procesem sprzedaży.

Comarch CRM Campaign Management to system wspierający cały cykl zarządzania kampaniami marketingowymi: od planowania, poprzez testy, realizację, modyfikację, po badanie efektywności. System pozwala dotrzeć do wybranej grupy klientów o precyzyjnie określonym profilu, we właściwym czasie, z właściwą informacją i przez właściwy kanał komunikacji. Unikalnym rozwiązaniem zastosowanym w Comarch CRM Campaign Management jest możliwość integracji kampanii masowych Above The Line (ATL) i kampanii bezpośrednich Below The Line (BTL), dzięki czemu osiągane są efekty synergii pomiędzy dwoma rodzajami działań oraz oszczędności w koszcie dotarcia do klienta.

Comarch Commission & Incentive to system prowizyjny kierowany do instytucji, które w swojej działalności wykorzystują rozbudowane sieci agentów, brokerów i pośredników. System pozwala na integrację w jednym miejscu wszystkich danych dotyczących sieci sprzedaży, polityki prowizyjnej dla wszystkich kanałów dystrybucji oraz rozliczeń z jednostkami sieci sprzedaży. Dodatkowo, zebranie w jednym systemie wszystkich danych sprzedażowych pozwala na lepszą kontrolę sprzedaży oraz optymalizację systemów motywacyjnych

Comarch Loyalty Management jest zaawansowanym zestawem aplikacji biznesowych przeznaczonym dla standardowych i zaawansowanych programów lojalnościowych. System wyróżnia się elastycznością, ergonomicznym interfejsem użytkownika i łatwością operacji. Skalowalna architektura gwarantuje dopasowanie rozwoju programu lojalnościowego do tempa wzrostu firmy.

Comarch Debt Management to system usprawniający procesy upominawcze i windykacyjne. Umożliwia on scentralizowane zarządzanie wszystkimi procesami i sprawami windykacyjnymi z uwzględnieniem specyfiki procesu i produktu, w którego kontekście jest stosowany. Wszystkie kontakty z dłużnikiem i innymi podmiotami w sprawie są rejestrowane, a system przypomina użytkownikom o upływających terminach zadań do wykonania, takich jak monity telefoniczne lub odpowiedź na korespondencję.

2.1.8. Procesy kredytowe

Comarch Credit Process Management to zestaw aplikacji wspierający obsługę procesów kredytowych. we wszystkich segmentach klientów: klientów korporacyjnych, średnich i małych przedsiębiorstw oraz klientów detalicznych. Modułowa budowa tego systemu umożliwia wybór optymalnego zestawu funkcjonalności i wsparcia najważniejszych procesów związanych z obsługą dowolnych produktów kredytowych dla dowolnego segmentu klientów: konstrukcji produktów, symulacji, przygotowania wniosku, wsparcia dla procesu decyzyjnego, przygotowania umowy, uruchomienia środków, zarządzania zabezpieczeniami, monitorowania aktywnych umów, rozliczania transakcji, zarządzania siecią sprzedaży i naliczania prowizji oraz windykacji nierzetelnych klientów.

Korporacyjna wersja systemu **Comarch Credit Process Management** jest jego rozszerzeniem o dodatkowe narzędzia specyficzne dla tego segmentu klientów, takie jak rating engine, moduł analizy wskaźnikowej czy rozbudowany moduł zarządzania zabezpieczeniami. Podobnie jak w przypadku rozwiązań CRM przy projektowaniu systemu wspierającego proces kredytowy dla dużych przedsiębiorstw nacisk został położony na elastyczność mechanizmu podejmowania decyzji, a propozycje generowane automatycznie nie usztywniają polityki zarządzania procesem w stopniu charakterystycznym dla segmentu detalicznego.

Comarch Scoring Engine jest platformą systemową wspierającą pracę analityków kredytowych w zakresie konstrukcji optymalnych strategii oceniających wnioski kredytowe, oceny ryzyka związanego z udzielaniem kredytów oraz analizy portfela kredytowego. Elastyczność wykorzystywanych definicji scoringowych i łatwość integracji z systemami banku umożliwia szybkie wdrożenie i uruchomienie Comarch Scoring Engine.

Comarch BIK Connector jest rozwiązaniem stanowiącym integralną część dowolnego systemu kredytowego. Rozwiązanie to jest oferowane jako jeden z modułów kompleksowego rozwiązania do obsługi procesów kredytowych - Comarch Credit Process Management.

2.1.9. Rynki kapitałowe i zarządzanie kapitałem

Comarch Asset Management to system adresowany do firm asset management, banków depozytariuszy, towarzystw funduszy inwestycyjnych, emerytalnych lub ubezpieczeniowych i innych instytucji zajmujących się działalnością inwestycyjną oraz obsługą portfeli.

Comarch Custody jest aplikacją przeznaczoną dla banków zajmujących się obrotem papierami wartościowymi. System pozwala na rejestrację i rozliczanie ilościowe i finansowe transakcji papierami wartościowymi przechowywanymi w KDPW SA i zagranicznych izbach depozytowo-rozliczeniowych. Jest w pełni przystosowany do Nowego Systemu Depozytowo-Rozliczeniowego.

Comarch Risk Management to system do zarządzania ryzykiem portfeli inwestycyjno-kredytowych. Automatyzuje procesy kontroli ryzyka zmierzające do ograniczania (zmniejszania) wpływu wahań czynników ryzyka na elementy prowadzonej działalności biznesowej. Pozwala także na identyfikację możliwości inwestycyjnego wykorzystania obserwowanych fluktuacji.

2.1.10. Finansowanie handlu

Comarch Trade Finance – System wspomaga realizację procesów biznesowych, związanych z obsługą akredytów, inkas i gwarancji. System Comarch Trade Finance jest częścią rozwiązań informatycznych, stosowanych w bankach i wymaga integracji z innymi systemami stosowanymi w banku, m.in. systemem korowym, księgą główną czy hurtownią danych.

Comarch Factoring to kompleksowe rozwiązanie obsługi transakcji finansowania wierzytelności. Umożliwia obsługę faktur zarówno elektronicznych, jak i papierowych. Rozwiązanie charakteryzuje się dużą elastycznością w modelowaniu procesu obsługi klienta. Umożliwia wprowadzenie danych dotyczących faktoranta, dłużnika i zdefiniowanie programu finansowania.

2.1.11. Procesy ubezpieczeniowe

Comarch Insurance - rozwiązania wspierające w sposób kompleksowy całość podstawowych procesów biznesowych firm ubezpieczeniowych, dedykowane zarówno dla towarzystw ubezpieczeń majątkowych, jak i towarzystw ubezpieczeń na życie.

Comarch NonLife Insurance jest systemem produkcyjnym wspierającym wszystkie procesy zachodzące w towarzystwie ubezpieczeń majątkowych i osobowych. Zakres wdrożenia może obejmować wszystkie moduły i linie produktowe. Ze względu na modułarną budowę systemu istnieje również możliwość wdrożenia poszczególnych obszarów funkcjonalnych czy produktów oraz dopasowanie tych części do istniejącej w towarzystwie architektury systemowej.

Comarch Life Insurance System jest kompleksowym rozwiązaniem informatycznym przeznaczonym dla firm ubezpieczeniowych. Został on zaprojektowany i wykonany jako narzędzie zapewniające możliwość elastycznego i szybkiego reagowania na potrzeby rynku ubezpieczeniowego. System może obsługiwać całość działalności towarzystwa ubezpieczeń na życie, jak i może zostać wpasowany w istniejącą architekturę systemową w ograniczonym zakresie.

Comarch Insurance Net jest systemem front-office będącym pakietem narzędzi i rozwiązań wspierających dystrybucję i obsługę produktów ubezpieczeniowych. Swoją funkcjonalnością wspiera zarówno działania agentów, pracowników oraz współpracowników towarzystwa, jak i działania podejmowane samodzielnie przez klienta indywidualnego.

Comarch Reinsurance jest rozwiązaniem informatycznym przeznaczonym dla firm reasekuracyjnych oraz działów firm ubezpieczeniowych zajmujących się obsługą reasekuracji. Został on zaprojektowany i wykonany jako narzędzie zapewniające obsługę umów reasekuracyjnych i koasekuracyjnych w zakresie ewidencji i modelowania umów reasekuracji proporcjonalnej i nieproporcjonalnej, obligatoryjnej i fakultatywnej.

Comarch Insurance Scoring to system informatyczny oparty o elastyczny i definiowalny automat regułowy pozwalający na ocenę różnego rodzaju obiektów (underwriting wniosków, klientów itp.). System Comarch Insurance Scoring pierwotnie przeznaczony był jedynie na rynek bankowy, gdzie wspierał departamenty oceny ryzyka poprzez automatyczną ocenę wniosku. Wzrastające potrzeby automatyzacji procesów u ubezpieczycieli spowodowały rozszerzenie oferty na rynek ubezpieczeniowy.

Insurance Sales Platform to lista usług i aplikacji, z których zestawia się optymalne rozwiązanie dla Klienta. Celem wdrożenia Comarch Insurance Sales Platform jest osiągnięcie usprawnień procesów sprzedażowych, owocujących wzrostem jakości portfela klientów spowodowanym poprawą relacji firmy z klientem.

2.1.12. Rozwiązania w zakresie bezpieczeństwa informacji

Comarch CentralLog jest kompleksowym rozwiązaniem służącym do zarządzania informacją bezpieczeństwa generowaną przez infrastrukturę IT przedsiębiorstwa. Zawiera narzędzia służące do centralizacji, analizy i archiwizacji informacji audytowych, generowanych przez rozmaite systemy i aplikacje, zarówno powiązane z bezpieczeństwem, jak i niezależne (na przykład bazy danych).

Comarch MobileID jest nową metodą uwierzytelniania i autoryzacji opartą o telefonię komórkową łączącą cechy dotychczas niespotykane w jednym rozwiązaniu: pewność, łatwość użycia, niską cenę i zaawansowanie techniczne. System istnieje jako odrębny produkt, który również integruje się z Comarch Security Access Manager DRACO.

Comarch MobilePKI jest rozwiązaniem, które wspiera uwierzytelnianie oraz autoryzację wykorzystując technologie mobilne. Umożliwia ono korzystanie z pełnej infrastruktury Klucza Publicznego (PKI) na telefonach komórkowych wykorzystując kartę SIM.

Comarch CentralLog jest kompleksowym rozwiązaniem służącym do zarządzania informacją bezpieczeństwa generowaną przez infrastrukturę IT przedsiębiorstwa. Zawiera narzędzia służące do centralizacji, analizy i archiwizacji informacji audytowych, generowanych przez rozmaite systemy i aplikacje, zarówno powiązane z bezpieczeństwem, jak i niezależne (na przykład bazy danych).

Comarch SecureAdmin to system monitorowania aktywności użytkowników działający w sposób przezroczysty na poziomie warstwy sieciowej (analiza pasywna i aktywna). Cechy te oznaczają, że wdrożenie systemu Comarch SecureAdmin nie wymaga modyfikowania ani rekonfigurowania istniejących aplikacji lub systemów, a jego obecność nie jest widoczna dla użytkowników.

System Comarch SOPEL (System Obsługi Podpisu Elektronicznego) jest kompletną implementacją Bezpiecznego Urządzenia służącego do weryfikacji kwalifikowanego podpisu elektronicznego oraz bezpiecznego oprogramowania do składania podpisu elektronicznego w myśl Ustawy o Podpisie Elektronicznym.

Comarch SafeDesktop to propozycja Comarch w zakresie zabezpieczania stacji użytkowników końcowych systemów IT. Rozwiązanie Comarch SafeDesktop pozwala na uzyskanie wielorakich funkcjonalności przy użyciu kart mikroprocesorowych i tokenów USB w heterogenicznych środowiskach, m. in. na platformach MS Windows 98SE/Me/2000/XP/2003 oraz Linux.

Comarch SmartCard jest jawową kartą mikroprocesorową kryptograficzną służącą do bezpiecznego przechowywania informacji wrażliwych takich jak klucze kryptograficzne i hasła. Karty wykorzystywane są przede wszystkim w systemach PKI (Infrastruktury Klucza Publicznego), coraz częściej w instytucjach bankowych, gdzie wymagane jest szczególne bezpieczeństwo np. przy wykonywaniu transakcji przez klientów. Bezpieczeństwo to zapewnia wykorzystanie kryptografii asymetrycznej oraz fakt, że klucz prywatny, używany do podpisu transakcji nigdy nie opuszcza karty mikroprocesorowej (jest generowany na karcie i nie można go w żaden sposób skopiować), z kolei PIN do karty zna tylko jej właściciel.

Comarch Token jest to rozwiązanie bazujące w części sprzętowej na tokenach USB łączących cechy karty mikroprocesorowej kryptograficznej i czytnika kart w jednym urządzeniu. Część programowa, łącznie z oprogramowaniem wewnętrznym tokenu, jest produkcji Comarch.

Comarch SmartCard Workshop służy do zarządzania cyklem życia kart oraz tokenów kryptograficznych. Oprócz podstawowej funkcjonalności związanej z realizacją procesu workflow oraz raportowania bieżącego stanu poszczególnych kart wydanych w systemie, umożliwia on również pełną integrację procesu personalizacji fizycznej oraz elektronicznej kart.

Comarch CertificateAuthority jest autorskim oprogramowaniem Comarch, umożliwiającym pełną implementację systemu opartego o Infrastrukturę Klucza Publicznego (PKI), czyli wydawanie certyfikatów

zabezpieczających pocztę, serwery WWW, kanały komunikacyjne, uwierzytelnianie i autoryzację użytkowników Comarch CA jest rozwiązaniem do obsługi certyfikatu w całym cyklu jego życia – od złożenia wniosku po wygaśnięcie lub unieważnienie.

Comarch Security Content Management to kompleksowe rozwiązanie dla dostawców usług Internetowych. System pomaga w budowaniu przewagi konkurencyjnej poprzez poszerzenie oferty o szereg opcji bezpieczeństwa oraz kontroli treści i połączeń.

Rozwiązania dla Przedsiębiorstw

Comarch CRM Campaign Management to system wspierający cały cykl zarządzania kampaniami marketingowymi: od planowania, poprzez testy, realizację, modyfikacje, po badanie efektywności. System pozwala dotrzeć do wybranej grupy klientów o precyzyjnie określonym profilu, we właściwym czasie, z właściwą informacją i przez właściwy kanał komunikacji.

Comarch CRM Sales Management zapewnia całościową obsługę relacji z klientami od momentu akcji akwizycyjnej, poprzez uruchamianie programów sprzedażowych (cross-selling oraz up-selling), budowanie programów lojalnościowych, do etapu zakończenia współpracy. System zawiera funkcjonalność zarówno dla sprzedawców pracujących przy bezpośredniej obsłudze klienta (Aplikacja Sprzedawcy), jak i pracowników back-office odpowiedzialnych za zarządzanie procesem sprzedaży (Aplikacja Centralna: przygotowanie informacji dla sprzedawców, opracowywanie polityki cenowej, budowanie planów sprzedażowych, monitorowanie sprzedaży i analizowanie raportów z wynikami, etc.).

Comarch Loyalty Management jest zaawansowanym zestawem aplikacji biznesowych o szerokiej funkcjonalności, przeznaczonym zarówno dla prostych, jak i zaawansowanych programów lojalnościowych. System wyróżnia się elastycznością, ergonomicznym interfejsem użytkownika i łatwością operacji. Skalowalna architektura gwarantuje dopasowanie rozwoju programu lojalnościowego do tempa rozwoju firmy.

Comarch Document Management System to system wspomagający zarządzanie przepływem dokumentów i informacji w firmie. Celem systemu jest podnoszenie sprawności przedsiębiorstwa, zwłaszcza w zakresie organizacji pracy oraz dostępu do informacji i dokumentów.

Comarch Content Management System to system do zarządzania treścią i strukturą portalu. Oferuje zestaw narzędzi umożliwiających zdalną aktualizację i zarządzanie serwisem WWW.

Comarch Business Intelligence to nowoczesne rozwiązanie informatyczne oparte na technologii hurtowni danych. Jego podstawową rolą jest dostarczenie uporządkowanej i zrozumiałej informacji wspomagającej podejmowanie decyzji na różnych szczeblach zarządzania firmy. Comarch Business Intelligence umożliwia wybór i zastosowanie różnych obszarów analiz w zależności od potrzeb użytkownika, np.: sprzedaż, finanse, controlling i inne.

ECOD - rozwiązania Comarch w obszarze EDI (Electronic Data Interchange) i wsparcia sprzedaży. W obszarze zarządzania kanałami sprzedaży Comarch oferuje systemy ECOD: Agent, Operator, Archiwum, Dystrybucja, Data Share, Factoring, Delivery, Organizer, Tracker, Opakowania, ECOD SA2 Produkty, Business Portal, Centralna Platforma Raportująca.

Comarch Security Management pozwala na stworzenie, rozwijanie i zarządzanie polityką bezpieczeństwa dla wszystkich sieci i urządzeń używanych niezależnie od lokalizacji i architektury. Oprócz tego rozwiązania Comarch posiada pełny zakres produktów obejmujący legalizację i uwierzytelnianie, infrastrukturę klucza publicznego oraz zarządzanie bezpieczeństwem i treścią.

Comarch Altum jest systemem ERP przeznaczonym dla średnich i dużych firm sektora handlu i usług, działających lokalnie lub w rozproszonej strukturze sieci. Aplikacja jest dostosowana do prowadzenia działalności na rynkach zagranicznych nie tylko pod względem legislacyjnym, ale również ze względu na ergonomię interfejsu. Mocnymi punktami produktu są zintegrowane workflow i business intelligence.

Systemy CDN to pełna linia systemów ERP dla wszystkich rodzajów przedsiębiorstw:

- Zintegrowany System do Zarządzania **CDN Egeria** jest nowoczesnym, polskim systemem klasy ERP II, wspomagającym zarządzanie przedsiębiorstwem. System oferuje zrównoważoną funkcjonalność, obejmującą wszystkie istotne obszary działalności przedsiębiorstw. Jest uniwersalnym narzędziem gwarantującym stabilny rozwój każdej firmy, a także na tyle elastycznym, by zaspokoić jej różnorodne potrzeby;
- **CDN XL** to wielomodułowy, w pełni zintegrowany system informatyczny klasy ERP dedykowany średnim i dużym firmom handlowym, produkcyjnym oraz usługowym;
- **CDN OPT!MA** to program do zarządzania, obsługi sprzedaży, księgowości, kadr i płac. Program, który wspomaga prowadzenie firmy oraz stanowi doskonałe narzędzie pracy dla biura rachunkowego. Unikalną cechą jest możliwość wynajmowania programu przez Internet za pośrednictwem platformy ASP - CDN Online;
- **CDN Klasyka** to spójna i kompletna oferta dla małych i średnich firm handlowych, usługowych i produkcyjnych. Składa się na nią ponad 10 programów wspomagających zarządzanie i księgowość, pracujących w środowisku DOS;
- **CDN Online** jest to udostępnianie programów do zarządzania CDN poprzez Internet w modelu usługowym - polegającym na wynajmowaniu, przechowywaniu i bieżącej aktualizacji programów komputerowych za stałą miesięczną opłatą abonamentową;
- **CDN e-Sklep** to rozwiązanie wspierające sprzedaż przez Internet, zawiera w sobie szereg funkcjonalności pozwalających skutecznie promować ofertę handlową w Internecie, szerzej opisać wystawione w witrynie sklepowej towary oraz szybciej obsługiwać zamówienia złożone przez Klientów;
- **CDN Mobile** to zestaw rozwiązań do zarządzania, wspierających pracę na urządzeniach mobilnych takich jak telefon komórkowy, smartfon czy kolektor danych, przeznaczony dla 3 grup użytkowników: CDN Mobilny Menadżer – przeznaczony jest dla osób zarządzających firmą. Umożliwia szybki i intuicyjny wgląd do najważniejszych raportów na temat sytuacji przedsiębiorstwa. CDN Mobilna Sprzedaż – dedykowany dla przedstawicieli handlowych, zapewnia wsparcie rozległych struktur sprzedaży. CDN Mobilny Magazyn – przeznaczony dla pracowników działu logistyki.

Systemy SoftM to linia systemów ERP oraz finansowo-księgowym dla małych i średnich przedsiębiorstw na rynku niemieckojęzycznym:

- **SoftM Semiramis** – system ERP nowej generacji, dla aktywnych przedsiębiorstw działających na rynkach międzynarodowych i z wykorzystaniem Internetu. Dysponuje ergonomicznym interfejsem użytkownika, wbudowanym modułem WorkFlow oraz jest zoptymalizowany do jak najlepszego odzwierciedlenia procesów biznesowych oraz struktury organizacji
- **SoftM SharkNex** – system finansowo-księgowy nowej generacji, rozwijany jako uzupełnienie SoftM Semiramis, umożliwiające kompletne zarządzanie finansami nowoczesnego przedsiębiorstwa
- **SoftM Suite** – klasyczny system ERP, oferujący sprawdzone i dopasowane do specyfiki branżowej rozwiązania funkcjonalne dla szerokiego grona użytkowników,
- **SoftM Suite Financials** – certyfikowany, rozbudowany system finansowo-księgowy, dysponujący modułami controllingu i elektronicznej archiwizacji dokumentów, umożliwiające pracę w środowisku międzynarodowym, także z uwzględnieniem różnych standardów rachunkowości (US GAAP, IFRS)
- **Schilling** - klasyczny system finansowo-księgowy,
- **DKS** – system finansowo-księgowy rozwinięty dla klientów z rynku austriackiego, wyposażony także w moduł controllingowy oraz HR

Rozwiązania dla Administracji Publicznej

Comarch specjalizuje się w projektowaniu, wdrażaniu oraz integracji nowoczesnych systemów informatycznych dla administracji publicznej, a także tworzeniu kompleksowych rozwiązań „pod klucz” oraz infrastruktury sprzętowo-sieciowej. Mając na uwadze przemiany zachodzące w polskiej administracji publicznej, Comarch stworzył szereg rozwiązań typu e-government, które mają za zadanie spełnianie potrzeb specyficznych dla jednostek sektora publicznego. Rozwiązania Comarch są opracowywane w oparciu o najnowocześniejsze międzynarodowe standardy, a w ich implementacji bierze udział kadra

złożona z najwyższej klasy specjalistów. Do najważniejszych rozwiązań wdrażanych w sektorze administracji publicznej należą:

2.1.13. Comarch E-Urząd – Wsparcie obsługi społeczeństwa

Comarch E-Urząd jest platformą usług publicznych on-line zawierającą zestaw modułów pozwalających na realizację zadań stawianych jednostce samorządu administracji publicznej przez ustawodawcę. Intuicyjne narzędzia umożliwiają samodzielne zarządzanie aplikacją, zapewniając wsparcie procesów tworzenia i publikacji treści oraz stanowiąc gwarancję sprawnej i efektywnej komunikacji z interesantami poprzez wprowadzenie elektronicznej wymiany dokumentów. Rdzeń rozwiązania stanowi system CMS, umożliwiający zarządzanie treścią i strukturą portalu. Modułowa budowa pozwala na elastyczne dostosowanie rozwiązania do potrzeb użytkownika. Na Comarch E-Urząd składają się m.in. następujące moduły: Cyfrowy Urząd, Biuletyn Informacji Publicznej, Portal Informacyjny, Intranet.

2.1.14. Comarch Egeria – Wsparcie zarządzania organizacją

Zintegrowany system informatyczny Comarch Egeria jest narzędziem usprawniającym zarządzanie instytucją i oferującym szerokie wsparcie w podejmowaniu decyzji, niezbędnym do efektywnego działania każdej jednostki sektora publicznego. System posiada budowę modułową oraz dużą konfigurowalność, co pozwala na dostosowanie do indywidualnych potrzeb każdego klienta. Podstawowe obszary funkcjonalne systemu Comarch Egeria obejmują: Finanse-Księgowość (w tym Planowanie – Budżetowanie), Zarządzanie Personelem, Logistykę, Zarządzanie Klientem, Obszar Wspierania Decyzji.

2.1.15. Comarch Education - Wsparcie zarządzania oświatą

Comarch Education to zintegrowany system wspomagający pracę wydziałów edukacji oraz podległych im placówek oświaty w zakresie zbierania danych o drodze edukacyjnej ucznia, tworzenia arkuszy organizacyjnych, zarządzania finansami, kadrami, płacami oraz wykorzystujący Internet jako medium komunikacji pomiędzy uczestnikami procesu nauczania. System ten jest częścią oferty Comarch skierowanej dla jednostek samorządu terytorialnego, dzięki czemu uruchomienie go łącznie z innymi produktami Comarch pozwala osiągnąć cele stawiane polskiej administracji w zakresie wykorzystania technologii informatycznych. Zintegrowany system Comarch Education stanowi kompletne rozwiązanie wspomagające zarządzanie jednostkami oświaty na wszystkich poziomach tj. wsparcia zarówno procesów dydaktycznych, jak i administracyjnych.

2.1.16. Comarch Workflow & Document Management - Wsparcie zarządzania dokumentami i praca grupowa

System elektronicznego obiegu Dokumentów Comarch Workflow & Dokument Management zapewnia narzędzia pozwalające lepiej zaplanować i zorganizować obieg dokumentów i zadań z nimi związanych, a także archiwizację dokumentów i spraw. W ofercie zawarte jest środowisko pracy grupowej z elementami takimi jak wydajny serwer pocztowy, kalendarze grupowe, komunikacja on-line, lista dyskusyjna. Razem z Comarch E-Urząd stanowi kompleksową platformę elektronicznej obsługi obywatela. Wdrożenie systemu podnosi sprawność działania urzędu, zwłaszcza w zakresie organizacji pracy, dostępu do informacji i wszelkich dokumentów - zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi oraz przyjętymi standardami.

2.1.17. Comarch Business Intelligence - System raportowania i analizy danych

Comarch Business Intelligence jest oprogramowaniem wspomagającym procesy decyzyjne poprzez analizę danych. Samorządy gromadzą wiele różnorodnych danych, które nie tylko można, ale i powinno się analizować, zarówno do generowania raportów, jak i do tworzenia „inteligentnego Urzędu”. Rozwiązania szczególnie sprawdzające się u klientów zarządzających dużymi wolumenami danych, posiadających wiele systemów lub lokalizacji terenowych oraz posiadających rozbudowane potrzeby w zakresie graficznej prezentacji danych.

2.1.18. Comarch PKI – System obsługi infrastruktury PKI

Na Comarch PKI składają się następujące komponenty:

- Comarch PKI Podpis elektroniczny – moduły umożliwiające składanie i weryfikację podpisów elektronicznych spełniające ustawowe wymagania odnośnie podpisu elektronicznego.
- Comarch PKI CA – oprogramowanie służące do obsługi zarządzania certyfikatami przez cały cykl ich życia, od momentu złożenia wniosku o certyfikat do chwili wygaśnięcia lub unieważnienia certyfikatu.

- Comarch PKI UPO – komponent umożliwiający generację Urzędowego Poświadczenia Odbioru.

Comarch PKI zapewnia współpracę z HSM.

Usługi

Strategicznym punktem działalności Comarch jest wykorzystywanie doświadczenia i wiedzy pracowników firmy poprzez świadczenie pełnego zakresu usług informatycznych – od konsultingu, poprzez wdrożenia indywidualnych rozwiązań, do outsourcingu. Usługi świadczone przez Comarch to szczególnie ważny i skuteczny sposób wykorzystania kompetencji pracowników firmy. Realizacja wielu projektów programistycznych i integracyjnych pozwoliła firmie na zebranie unikalnego doświadczenia i stworzenie wyjątkowego zespołu ludzi. Doświadczenie to potwierdzają liczne certyfikaty i upoważnienia wiodących dostawców rozwiązań IT. Szeroka gama usług informatycznych Comarch świadczona jest w sposób wysoce kompetentny i niezawodny. Do najważniejszych usług świadczonych przez Comarch należą:

2.1.19. Rozwiązania Data Center i Managed Services:

CDC Hosting - jest zaawansowaną usługą, w ramach której klient otrzymuje wysokowydajną i niezawodną platformę sprzętowo-programową zarządzaną i administrowaną w bezpiecznym środowisku Comarch Data Center.

CDC Colocation - to usługa umożliwiająca klientowi wdrożenie aplikacji biznesowej na serwerach, które są instalowane w bezpiecznym środowisku Comarch Data Center, gdzie zapewniona jest infrastruktura techniczna wraz z niezawodnym dostępem do sieci.

Comarch Disaster Recovery Center - celem tej usługi jest zabezpieczenie biznesu klienta poprzez udostępnienie przez Comarch zapasowego centrum komputerowo-biurowego, które przejmuje funkcje środowiska produkcyjnego na wypadek nieoczekiwanych wydarzeń i związanych z nimi przerw w działalności operacyjnej systemów informatycznych.

Comarch IT Platform Integration - usługa ta obejmuje kompleksowe projektowanie rozwiązań sprzętowo-programowych, stanowiących platformę dla aplikacji autorstwa Comarch oraz dla systemów obcych. Stosowane rozwiązania integrują różne systemy informatyczne w sposób umożliwiający sprawną wymianę danych między nimi, co pozwala na poprawienie efektywności, zwiększenie przepływu informacji, zapewnienie ciągłości i stabilności pracy, zoptymalizowanie wykorzystania zasobów.

Comarch IT Managed Services – są to kompleksowe proaktywne usługi wsparcia klienta w procesach planowania, implementacji i utrzymania rozwiązań IT. Oferowane rozwiązania zawierają pełną asystę doradczą, konsultacyjną i inżynierską przy opracowywaniu strategii rozwoju, projektowaniu nowych systemów, rozbudowie i reorganizacji infrastruktury. Przeprowadzamy audyty funkcjonalności, wydajności oraz efektywności procesów i wykorzystania zasobów.

Virtual Machine as a Service - to usługa polegająca na oferowaniu klientom wirtualnych platform IT, pozwalających realizować procesy biznesowe. Dzięki zastosowaniu środowiska wirtualnego bazującego na infrastrukturze Comarch Data Center klienci otrzymują optymalne kosztowo, wysokiej jakości środowisko informatyczne.

Wirtualizacja - to zaawansowana usługa (Managed Service) polegająca na analizie, zaprojektowaniu i wdrożeniu rozwiązań wirtualnych u klienta (w oparciu o infrastrukturę klienta).

2.1.20. Rozwiązania sieciowe i telekomunikacyjne:

Comarch Network Managed Services – jest to usługa polegająca na powierzeniu wykwalifikowanej firmie zewnętrznej odpowiedzialności za konwergentną platformę komunikacyjną umożliwiającą komunikację i transmisję danych. W ramach Network Managed Services Comarch świadczy kompleksowe usługi w zakresie budowy rozległych sieci transmisji danych (WAN) i implementacji rozwiązań sieciowych na terenie całego kraju i poza jego granicami.

Comarch Contact Center - jest nowoczesną, modułową i łatwą do rozbudowy platformą, służącą do efektywnej obsługi wszelkiego rodzaju metod komunikacji z klientem: telefon (bezpośrednia rozmowa,

poczta głosowa, sms), fax, poczta elektroniczna, Internet, przy wykorzystaniu obsługi automatycznej przez IVR (Interactive Voice Response), jak i obsługi przez Opiekunów Klientów.

Comarch Broadband Networks - są to kompleksowe szerokopasmowe rozwiązania sieciowe (WiFi/WiMax) zapewniające multimedialną transmisję danych i głosu dla instytucji publicznych. Obejmuje szeroki zakres usług od zdefiniowania i opracowania projektu sieciowego, poprzez optymalizację, aż po wdrożenie.

Rozwiązania VoIP i PABX – to usługa polegająca na wdrożeniu od podstaw rozwiązania transmisji głosu VoIP lub gruntownej przebudowie istniejącej infrastruktury telekomunikacyjnej.

Comarch Mobile Business Solution – usługa przeznaczona dla pracowników mobilnych, umożliwiająca bezpieczny zdalny dostęp do zasobów firmowych umieszczonych w sieci wewnętrznej klienta.

2.1.21. Bezpieczeństwo i ochrona danych:

Comarch Integrated Security Solutions – jest to pakiet usług outsourcingowych zawierający zaawansowane zintegrowane rozwiązania z zakresu bezpieczeństwa i ochrony danych. W skład pakietu usług wchodzi m.in.: bezpieczeństwo transmisji, kontrola dostępu do urządzeń systemu lub sieci teleinformatycznej, ochrona kryptograficzna, identyfikacja i uwierzytelnianie, bezpieczeństwo systemów operacyjnych i aplikacji programowych, kompleksowa ochrona antywirusowa, kontrola treści.

Comarch Security Policies and Audits – w ramach tej usługi oferowana jest weryfikacja systemów, architektur, procedur, aplikacji pod kątem bezpieczeństwa oraz definiowanie i wdrażanie najlepszych praktyk i procedur bezpieczeństwa.

2.1.22. Outsourcing zarządzania IT:

Comarch IT Management Outsourcing – jest to usługa zarządzania środowiskiem IT, w której klient przekazuje w utrzymanie Comarch całość infrastruktury informatycznej lub powierza kontrolę nad wybranymi obszarami IT np. zarządzanie wybranymi aplikacjami, środowiskiem sieciowym, infrastrukturą internetową czy infrastrukturą end-user. W ramach tego rozwiązania znajduje się również Service Desk stanowiący pierwszą pomoc użytkownikowi końcowemu obejmujący obsługę zgłoszeń serwisowych, monitorowanie systemów - 24/7/365, zdalne usuwanie awarii. Usługa zarządzania świadczona przez Comarch tworzona jest na podstawie zbiorów dobrych praktyk ITIL.

DZIAŁALNOŚĆ SPORTOWA

MKS Cracovia SSA prowadzi działalność sportową z uczestnictwem w profesjonalnych ligach i zawodach w kilku dyscyplinach sportowych, z których najważniejsze są piłka nożna oraz hokej na lodzie. Celem inwestycji w spółkę jest promocja brandu Comarch. Jest to element strategii marketingowej Grupy Comarch, której celem jest kreowanie wizerunku Comarch jako integratora pierwszego wyboru dla dużych i średnich firm w Polsce.

Przychody z działalności sportowej MKS Cracovia SSA obejmują sumy należnych przychodów z tytułu usług reklamowych oraz usług pozostałych a także wpływy uzyskane ze sprzedaży biletów na imprezy sportowe organizowane przez spółkę.

2.2. Pozycja Grupy na rynku IT oraz informacja o rynkach zbytu i o źródłach zaopatrzenia

Ze względu na rodzaj oferowanych przez Grupę Comarch systemów informatycznych, główną grupę odbiorców stanowią średnie i duże przedsiębiorstwa, które na całym świecie są największymi odbiorcami zaawansowanych rozwiązań informatycznych. Większość produktów Spółki jest kierowana do określonej grupy odbiorców, natomiast usługi informatyczne mają charakter uniwersalny i są oferowane do każdej grupy odbiorców. Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W 2008 roku sprzedaż do Ministerstwa Edukacji Narodowej przekroczyła 12 % całkowitej sprzedaży Grupy Comarch. Nie istnieją żadne powiązania formalne emitenta z tym odbiorcą.

Ze względu na specyfikę branży, w której działa ComArch S.A. jako źródła zaopatrzenia należy uznać międzynarodowe koncerny, będące producentami systemów komputerowych i narzędzi programistycznych, polskie oddziały i przedstawicielstwa tych koncernów oraz polskie firmy dystrybucyjne oraz podwykonawcy systemów. W 2008 roku Young Digital Planet S.A. dostarczył produkty i towary o

wartości przekraczającej 10 % przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch. Nie istnieją żadne powiązania formalne emitenta z tym dostawcą.

2.2.1 Geograficzna struktura sprzedaży

	12 miesięcy 2008	%	12 miesięcy 2007	%	12 miesięcy 2006	%
Kraj (Polska)	553 421	79,0%	467 460	80,5%	395 048	80,4 %
Zagranica	147 544	21,0%	113 588	19,5%	96 502	19,6 %
Przychody ze sprzedaży	700 965	100,0%	581 048	100,00%	491 550	100,0 %

Sprzedaż zagraniczna Grupy Comarch w 2008 roku odnotowała wzrost o 34 mln zł, tj. 29,9 % w porównaniu do 2007 roku. Jej udział w sprzedaży ogółem ukształtował się na poziomie 21,0 % wobec 19,5 % w ubiegłym roku. W przychodach ze sprzedaży zagranicznej uwzględnione jest 37,6 mln zł przychodów ze sprzedaży Grupy SoftM objętych konsolidacją (grudzień 2008 roku). Bez uwzględnienia tej sprzedaży sprzedaż zagraniczna stanowiłaby 16,6 % całkowitych przychodów Grupy Comarch i byłaby mniejsza o 3,2 % niż w roku 2007, głównie w wyniku utrzymujących się przez większą część roku 2008 niekorzystnych dla eksporterów kursów walutowych. Struktura geograficzna sprzedaży pozostawała stała w ciągu roku obrotowego, za wyjątkiem zwiększonej sprzedaży do klientów z rynku niemieckiego w grudniu 2008 roku (w wyniku objęcia konsolidacją Grupy SoftM)

Przychody ze sprzedaży wg segmentów geograficznych (według lokalizacji rynków):

	12 miesięcy 2008	12 miesięcy 2007	12 miesięcy 2006
Kraj (Polska)	553 421	467 460	395 048
Europa	126 870	89 256	67 298
Ameryka Płn. i Płd.	15 462	15 009	25 483
Pozostałe kraje	5 212	9 323	3 721
RAZEM	700 965	581 048	491 550

Sprzedaż w Europie w 2008 roku wzrosła o 37,6 mln zł i stanowi 86,0% zagranicznej sprzedaży Grupy Comarch. Sprzedaż na terenie obu Ameryk wzrosła o 3,0 % w porównaniu z 2007. Udział sprzedaży do pozostałych krajów spadł o 44,1 %, co jest zgodne z polityką koncentracji sprzedaży na strategicznych rynkach prowadzoną przez Grupę Comarch.

2.2.2 Struktura sprzedaży według odbiorców

	12 miesięcy 2008	%	12 miesięcy 2007	%
Telekomunikacja, Media, IT	114 696	16,4%	122 529	21,1%
Finanse i Bankowość	146 709	20,9%	126 635	21,8%
Handel i Usługi	65 421	9,3%	60 720	10,4%
Przemysł & Utilities	63 222	9,0%	83 044	14,3%
Sektor Publiczny	203 728	29,1%	126 750	21,8%
Małe i Średnie Przedsiębiorstwa	54 727	7,8%	49 417	8,5%
Odbiorcy Grupy SoftM	37 624	2,1%	-	0,0%
Pozostałe	14 838	5,4%	11 953	2,1%
RAZEM	700 965	100,0%	581 048	100,0%

W ciągu 2008 roku największy wzrost przychodów ze sprzedaży odnotował sektor publiczny (wzrost o 77,0 mln zł, tj. 60,7 % w porównaniu z 2007 rokiem), co w głównej mierze jest rezultatem kontraktu z Ministerstwem Edukacji Narodowej (MEN) na dostawę oprogramowania (więcej informacji na ten temat znajduje się w pkt 2.3.2 niniejszego sprawozdania). Wzrosła także znacząco sprzedaż do klientów z sektora finansowo-bankowego (wzrost o 20,1 mln zł, tj. 15,9 %). Sprzedaż do sektora handel i usługi na przestrzeni 2008 roku odnotowała wzrost o 4,7 mln zł, tj. 7,7 % a do sektora MSP wzrosła o 5,3 mln zł, tj. 10,7 % w porównaniu z ubiegłym rokiem. Zmniejszeniu uległa sprzedaż do sektora telekomunikacyjnego (spadek o 6,4 %) oraz do sektora przemysł & utilities (spadek o 23,9 %). Pozostała sprzedaż utrzymuje się na stabilnym poziomie. Dodatkowo w 2008 roku uwzględnione zostało w całkowitej sprzedaży 37,6 mln zł przychodów ze sprzedaży w Grupie SoftM w grudniu 2008 roku. Na przestrzeni całego roku

struktura sprzedaży wg odbiorców utrzymywała się na stałym poziomie. Jedynie w drugim i czwartym kwartale 2008 roku odnotowano większy udział sprzedaży do sektora publicznego w sprzedaży ogółem, co ma związek z realizacją kontraktów z MEN (pkt 2.3.2 oraz 2.3.3).

Niezależnie od okresowych wahań koniunktury w poszczególnych sektorach gospodarki, dzięki szerokiemu portfelowi klientów, różnorodności oferty oraz utrzymywaniu dywersyfikacji źródeł przychodów Grupa Comarch ma zapewnioną możliwość stabilnego rozwoju działalności.

2.2.3 Struktura sprzedaży wg rodzaju

	12 miesięcy 2008	%	12 miesięcy 2007	%
Usługi	354 827	51,4%	295 330	50,8%
Software własny	78 479	11,5%	72 048	12,4%
Software obcy	134 710	19,9%	74 276	12,8%
Hardware	115 152	14,6%	123 374	21,2%
Pozostałe	17 797	2,6%	16 020	2,8%
RAZEM	700 965	100,0%	581 048	100,0%

W 2008 roku nastąpił wzrost sprzedaży usług i oprogramowania własnego Comarch o 65,9 mln zł, tj. 17,9 %. Natomiast udział usług i oprogramowania własnego w całkowitej sprzedaży w 2008 roku pozostał na porównywalnym do ubiegłorocznego poziomie 62,9 %. Sprzedaż oprogramowania obcego wzrosła o 60,4 mln zł czyli o 81,4 %, co jest związane przede wszystkim z zawartym w listopadzie 2008 roku kontraktem z MEN na dostawę oprogramowania edukacyjnego. Sprzedaż sprzętu komputerowego odnotowała spadek o 8,2 mln zł, tj. 6,7 %. Natomiast łączny udział sprzedaży sprzętu komputerowego i oprogramowania obcego utrzymał się na zbliżonym do ubiegłorocznego poziomie 34,5 %. Na przestrzeni całego roku 2008 struktura sprzedaży wg rodzaju utrzymywała się na stałym poziomie, jedynie w drugim kwartale obserwujemy większą sprzedaż sprzętu, a w czwartym kwartale 2008 roku wzrost udziału sprzedaży oprogramowania obcego w całkowitej sprzedaży, co związane jest z realizacją kontraktów z MEN (pkt 2.3.3 oraz 2.3.2 odpowiednio).

2.3. Najważniejsze kontrakty podpisane w 2008 roku

Do najważniejszych umów podpisanych przez Comarch w 2008 roku należą:

2.3.1. Nabywanie aktywów spółki SoftM Software und Beratung AG

W dniu 13 listopada 2008 roku ComArch Software AG nabył 1 750 000 akcji (o wartości nominalnej 1 EURO każda) spółki SoftM Software und Beratung AG z siedzibą w Monachium na podstawie umów zawartych ze znaczącymi akcjonariuszami spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji wynosiła 3,45 EURO co stanowiło łącznie 6 037,5 tys. EURO. Nabyte akcje stanowiły 35,14 % kapitału zakładowego spółki SoftM Software und Beratung AG i uprawniały do 1 750 000, tj. 35,14 % głosów na walnym zgromadzeniu spółki. Dodatkowo ComArch Software AG objął 1 500 000 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółki SoftM Software und Beratung AG. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego w dniu 18 listopada 2008 roku w rejestrze handlowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy w Monachium (ComArch S.A. informowała o szczegółach raportem bieżącym nr 29/2008) suma posiadanych przez ComArch Software AG akcji, tj. 3 250 000 akcji stanowiła 50,15 % kapitału zakładowego spółki SoftM Software und Beratung AG. Akcje te uprawniały do 3 250 000 głosów i stanowiły 50,15 % głosów na walnym zgromadzeniu spółki. Łączna wartość ewidencyjna nabytych aktywów wynosiła 11 212,5 tys. EURO.

W dniu 9 grudnia 2008 roku została podpisana umowa pomiędzy ComArch Software AG a bankiem Polska Kasa Opieki S.A. z siedzibą w Warszawie („Pekao”) na udzielenie przez Pekao gwarancji do kwoty 11 143,5 tys. EURO, ważnej do 08 marca 2009 r. której Beneficjentem jest Baader Bank AG, Weißenstephaner Str. 4 D-85716 Unterschleißheim, Germany („Gwarancja”). Gwarancja stanowiła zabezpieczenie zapłaty ceny za akcje SoftM Software und Beratung AG, które ComArch Software AG nabył w ramach publicznego wezwania ogłoszonego 22 grudnia 2008 roku zgodnie z niemieckim prawem (German Securities Acquisition and Takeover Act -Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz), w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG. W związku z koniecznością wystawienia Gwarancji ComArch S.A. udzielił poręczenia za zobowiązania spółki ComArch Software AG. Łączna wysokość poręczanego zobowiązania wynosiła

11 143,5 tys. EUR. Poręczenie zostało udzielone na okres ważności Gwarancji, czyli do 08 marca 2009 roku.

Okres akceptacji wezwania rozpoczął się 22 grudnia 2008 roku i zakończył 02 lutego 2009 roku. Cena nabycia jednej akcji w ogłoszonym wezwaniu wynosiła 3,45 EURO. Źródłem finansowania nabycia aktywów są pożyczki udzielone ComArch Software AG ze środków własnych ComArch S.A. oraz Bonus Management Sp. z o.o. SKA.

2.3.2. Umowa z Ministerstwem Edukacji Narodowej

W dniu 5 listopada 2008 roku została podpisana umowa pomiędzy Ministerstwem Edukacji Narodowej z siedzibą w Warszawie, Al. Szucha 25 ("MEN") a konsorcjum firm Young Digital Planet S.A. z siedzibą w Gdańsku, ul. Słowackiego 175, ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie, Al. Jana Pawła II 39A oraz Ogólnopolską Fundacją Edukacji Komputerowej, z siedzibą we Wrocławiu, ul. Poziomkowa 12 ("Konsorcjum").

W ramach umowy Konsorcjum dostarczy zestawy oprogramowania edukacyjnego dla szkół ponadgimnazjalnych, policealnych oraz zakładów kształcenia nauczycieli. Wartość umowy wynosi 98 016 478,00 zł brutto. Konsorcjum jest zobowiązane do uruchomienia zdalnego serwera umożliwiającego pobranie zestawów oprogramowania edukacyjnego oraz do przekazania do szkół/placówek, (wskazanych przez MEN) wymaganych informacji i dokumentów do oprogramowania, do którego pobrania upoważniona jest szkoła/placówka w terminie 42 dni licząc od daty podpisania umowy nie dłużej jednak niż do dnia 30 listopada 2008 r. Konsorcjum udziela 24 miesięcznej gwarancji na oprogramowanie. Spółka informowała o szczegółach w raporcie bieżącym nr 27/2008.

2.3.3. Umowa z BIW Koncept Sp. z o.o.

17 kwietnia 2008 roku została podpisana pomiędzy ComArch S.A. a spółką BIW KONCEPT Sp. z o.o. z siedzibą w Krakowie umowa na dostawę sprzętu komputerowego oraz oprogramowania. Wartość umowy brutto wynosi 53 183 000,06 zł. Dostawa przedmiotu umowy przez Comarch zostanie wykonana w terminie do 7 czerwca 2008 r. Spółka informowała o szczegółach w raporcie bieżącym nr 9/2008.

2.3.4. Umowa z Ogólnopolską Fundacją Edukacji Komputerowej

17 kwietnia 2008 roku została podpisana pomiędzy ComArch S.A. a Ogólnopolską Fundacją Edukacji Komputerowej z siedzibą we Wrocławiu umowy na dostawę sprzętu komputerowego oraz oprogramowania. Wartość umowy brutto wynosi 48 424 302,22 zł. Dostawa przedmiotu umowy przez OFEK zostanie wykonana w terminie do 7 czerwca 2008 r. Spółka informowała o szczegółach w raporcie bieżącym nr 10/2008.

PO DACIE BILANSU

2.3.5. Podpisanie umowy ramowej z CPI MSWiA

W dniu 7 kwietnia 2009 roku została podpisana umowa ramowa pomiędzy Centrum Projektów Informatycznych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie („CPI MSWiA”) a konsorcjum firm ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie, CA Services SA z siedzibą w Krakowie i Pwc Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie („Konsorcjum”). Zawarta umowa ma charakter umowy ramowej, w rozumieniu art. 99 Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. (Dz. U. z 2007, Nr 233 poz. 1655 z póź. zm.) – prawo zamówień publicznych i określa warunki realizacji zamówień na usługi przez strony niniejszej umowy. Przedmiotem niniejszej umowy jest określenie warunków udzielania i realizacji zamówień na świadczenie usług doradczych w zakresie realizowanych projektów, jakich CPI MSWiA może udzielić Konsorcjum w okresie obowiązywania niniejszej umowy.

Na podstawie niniejszej umowy ramowej CPI MSWiA może udzielać Konsorcjum zamówień do kwoty netto w wysokości 54 279 400,00 zł, nie dłużej jednak niż 4 lata od dnia zawarcia niniejszej umowy. Kwota, o której mowa jest jedynie kwotą orientacyjną i określa górną granicę zobowiązań jakie CPI MSWiA może zaciągnąć na podstawie niniejszej umowy ramowej. Udzielenie zamówień na niższą kwotę niż wskazana powyżej nie może być podstawą roszczenia wobec CPI MSWiA z tytułu nie wywiązania się z umowy ramowej. W przypadku wyczerpania powyższej kwoty, umowa ramowa wygasa, bez konieczności składania dodatkowych oświadczeń stron.

W ramach realizacji przedmiotu zamówienia Konsorcjum będzie wykonywać usługi obejmujące:

- 1) Doradztwo strategiczne m. in. w zakresie planowania projektów, analizy wymagań, opracowania architektury, opracowania dokumentacji oraz ewentualnych zmian w przepisach prawa dotyczących obszarów działania prowadzonych projektów,
- 2) Wsparcie zespołów wykonawczych Zamawiającego w zakresie zarządzania programami, portfelami projektów oraz projektem i zorganizowania Biura Projektu oraz wykonywanie prac zleconych przez biuro projektu Zamawiającego, w tym w szczególności: opracowanie niezbędnej dokumentacji, wsparcia w toku udzielania zamówień publicznych w toku realizacji projektów, wsparcie w zakresie pozyskiwania i kontroli finansów projektowych w tym pozyskiwanie funduszy pomocowych UE, wsparcie w zakresie strategii komunikacji oraz promocji projektów, wsparcie w toku odbiorów produktów wytwarzanych w ramach poszczególnych projektów.

2.4. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne (papiery wartościowe, instrumenty finansowe, wartości niematerialne i prawne oraz nieruchomości), w tym inwestycje kapitałowe dokonane poza grupą jednostek powiązanych oraz opis metod ich finansowania

2.4.1. Sprzedaż akcji INTERIA.PL S.A

Na dzień 1 stycznia 2007 r. jednostka dominująca ComArch S.A. posiadała 2 538 369 sztuk akcji spółki INTERIA.PL S.A., co stanowiło 36,08 % kapitału zakładowego spółki. Akcje te uprawniały ją do wykonywania 11 609 625 głosów na Walnym Zgromadzeniu, co stanowiło 48,48 % ogólnej liczby głosów. Na podstawie porozumienia z dnia 3 grudnia 2007 roku przenoszącego własność akcji INTERIA.PL S.A. pomiędzy ComArch S.A. z siedzibą w Krakowie a COMARCH Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółka komandytowo - akcyjna z siedzibą w Krakowie ("SKA"), ComArch S.A. wniosła aportem do SK-A całość posiadanych przez siebie akcji INTERIA.PL S.A., to jest 2 267 814 akcji imiennych uprzywilejowanych oraz 270 555 akcji zwykłych na okaziciela w spółce INTERIA.PL S.A. w Krakowie, które to akcje reprezentowały 36,08 % kapitału zakładowego INTERIA.PL S.A. i na które przypadało 48,48 % ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu INTERIA.PL S.A. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. akcje INTERIA.PL S.A. nie stanowią już własności Grupy. W styczniu 2008 roku została rozliczona transakcja sprzedaży akcji spółki INTERIA.PL S.A. przez "COMARCH MANAGEMENT Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością" Spółka Komandytowo-Akcyjna do "BAUER MEDIA INVEST" GmbH będąca wynikiem umowy podpisanej 3 grudnia 2007 roku pomiędzy ComArch S.A. a "BAUER MEDIA INVEST" GmbH. Spółka informowała o szczegółach umowy w raporcie bieżącym nr 52/2007. Wyniki przedmiotowej transakcji zostały ujęte w rachunku zysków i strat Grupy za I kwartał 2008 r.

2.4.2. Zakup akcji SoftM Software und Beratung AG

W czwartym kwartale 2008 roku ComArch Software AG nabyła 50,15 % akcji niemieckiej spółki SoftM Software und Beratung AG przejmując tym samym całą Grupę SoftM (szczegóły w pkt. 13 niniejszego sprawozdania). Dnia 22 grudnia 2008 roku, w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG, zgodnie z niemieckim prawem, spółka ComArch Software AG ogłosiła publiczne wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Zostało ono zakończone 02 lutego 2009 roku. W wyniku rozliczenia w dniu 9 lutego 2009 powyższego wezwania ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Po rozliczeniu wezwania, wg stanu na dzień sporządzenia raportu, ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki. Źródłem finansowania nabycia powyższych aktywów są pożyczki udzielone ComArch Software AG ze środków własnych ComArch S.A. oraz Bonus Management Sp. z o.o. SKA. W dniu 10 listopada 2008 roku ComArch S.A. zawarł umowę pożyczki ze spółką zależną ComArch Software AG na kwotę 8 mln EURO. Oprocentowanie pożyczki jest zmienne i oparte o stawkę LIBOR dla EURO. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest weksel in blanco wystawiony przez ComArch Software AG. Termin spłaty pożyczki upływa 31 grudnia 2010 r. W dniu 10 listopada 2008 roku ComArch Software AG zawarł umowę pożyczki ze spółką zależną Bonus Management Sp. z o.o. SKA. na kwotę 4 mln EURO. Oprocentowanie pożyczki jest zmienne i oparte o stawkę LIBOR dla EURO. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest weksel in blanco wystawiony przez ComArch Software AG. Termin spłaty pożyczki upływa 31 grudnia 2010 r.

2.4.3. Nieruchomości

W 2008 roku Spółka kontynuowała budowę budynku biurowego o powierzchni 11,5 tys. m² wraz infrastrukturą techniczną na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie, w ramach III etapu inwestycji. Budynek został ukończony i oddany do eksploatacji w marcu 2009 roku. Wartość nakładów na inwestycję poniesionych do 31 grudnia 2008 r. wynosiła 65 792 tys. zł. Po dniu bilansowym, tj. 9 lutego 2009 roku Spółka uzyskała decyzję o pozwoleniu na użytkowanie budynku, która uprawomocniła się w dniu 24 lutego 2009. Łączna wartość poniesionych nakładów inwestycyjnych na ten etap wynosi ok. 68 162 tys. zł. Źródłem finansowania niniejszej inwestycji jest kredyt bankowy opisany w pkt 3.7.3 c) niniejszego sprawozdania.

2.5. Działalność w Specjalnej Strefie Ekonomicznej

ComArch S.A. uzyskał w dniu 22 marca 1999 r. zezwolenie na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 października 1997 roku w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie (Dz. U. Nr 135, poz. 912 z późn. zm.) podmioty, które zainwestowały w krakowskiej specjalnej strefie ekonomicznej co najmniej 2 mln EURO, uzyskiwały następujące ulgi podatkowe:

a) w okresie pierwszych 6 lat działalności w strefie, dochód z takiej działalności był wolny od podatku dochodowego

b) po tym okresie, ale nie dłużej niż do daty określonej w zezwoleniu, połowa osiągniętego dochodu była wolna od podatku dochodowego.

Zwolnienie dotyczyło podatku dochodowego od osób prawnych od dochodu uzyskanego z działalności określonej w zezwoleniu.

W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej została uchwalona Ustawa z dnia 2 października 2003 roku o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. Nr 188, poz. 1840), która zmieniła warunki zwolnień podatkowych dla podmiotów działających w specjalnych strefach ekonomicznych. Zgodnie z postanowieniem art. 6 ust. 1 Ustawy, podmioty te mogą się ubiegać o zmianę warunków zezwolenia w celu dostosowania go do obowiązujących w Unii Europejskiej zasad udzielania pomocy publicznej. Zgodnie z przepisem art. 5 ust. 2 pkt 1 lit. b), pkt 2, pkt 3 Ustawy, maksymalna wielkość pomocy publicznej dla podmiotów, które prowadzą działalność w specjalnej strefie ekonomicznej na podstawie zezwolenia wydanego przed dniem 1 stycznia 2000 r., nie może przekraczać 75 % wartości inwestycji poniesionych w okresie od dnia uzyskania zezwolenia do dnia 31 grudnia 2006 r., przy czym przy ustalaniu maksymalnej wielkości pomocy publicznej uwzględnia się całkowitą wielkość pomocy publicznej uzyskanej od 1 stycznia 2001 r. Oznacza to zmianę dotychczasowego sposobu funkcjonowania ulg podatkowych (pomocy publicznej), z ulg nieograniczonych wartościowo, na ulgi ograniczone wartościowo i zależne od wartości dokonanych inwestycji. W przypadku ComArch S.A. maksymalna wartość pomocy publicznej nie będzie mogła przekroczyć 75 % wartości nakładów inwestycyjnych, które Spółka poniosła/poniesie w okresie od uzyskania zezwolenia tj. od dnia 22 marca 1999 r. do dnia 31 grudnia 2006 r.

Koszty inwestycji oraz wielkość pomocy podlegają dyskontowaniu zgodnie z par. 9 Rozporządzenia Rady Ministrów z 14 września 2004 r. w sprawie krakowskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz.U. 220, poz. 2232) w brzmieniu zmienionym zgodnie z par.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z 8 lutego 2005 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie krakowskiej specjalnej strefy ekonomicznej (Dz.U.nr.32, poz.270) z uwzględnieniem par. 2 tego ostatniego Rozporządzenia.

ComArch S.A. wystąpił do Ministra Gospodarki o zmianę warunków zezwolenia i w dniu 1 lipca 2004 r. otrzymał decyzję Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2004 r. dotyczącą zmiany warunków zezwolenia na określone powyżej i zgodne z Ustawą. Równocześnie w zmienionym zezwoleniu wydłużony został do 31 grudnia 2017 r. okres, na jaki zostało wydane zezwolenie dla ComArch S.A. Oznacza to wydłużenie okresu, w jakim Spółka będzie mogła wykorzystać limit pomocy publicznej, przysługujący z tytułu poniesionych w specjalnej strefie ekonomicznej inwestycji.

Zgodnie z MSR 12 niewykorzystana ulga podatkowa na dzień 31 grudnia 2008 r. stanowi aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Limit niewykorzystanej ulgi inwestycyjnej na dzień 31 grudnia 2008 r., zdyskontowanej na dzień przyznania zezwolenia wynosi 22 613 tys. zł.

3. SYTUACJA FINANSOWA GRUPY COMARCH W 2007 ROKU

3.1 Analiza finansowa Grupy

Bilans

	31 grudnia 2008 r.	%	31 grudnia 2007 r.	%	2008-2007	%
Aktywa trwałe						
Rzeczowe aktywa trwałe	257 137	28,1%	182 633	32,7%	74 504	40,8%
Wartość firmy	26 328	2,9%	3 284	0,6%	23 044	701,7%
Pozostałe wartości niematerialne	98 666	10,8%	35 559	6,4%	63 107	177,5%
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	8 350	0,9%	8 458	1,5%	-108	-1,3%
Inwestycje w jednostkach zależnych	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	1 252	0,1%	0	0,0%	1 252	100,0%
Inwestycje pozostałe	106	0,0%	106	0,0%	-	0,0%
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12 713	1,4%	12 341	2,2%	372	3,0%
Pozostałe należności	1 741	0,2%	0	0,0%	1 741	100,0%
	406 293	44,4%	242 381	43,4%	163 912	67,6%
Aktywa obrotowe						
Zapasy	29 551	3,2%	32 839	5,9%	-3 288	-10,0%
Należności handlowe oraz pozostałe należności	244 645	26,7%	188 550	33,7%	56 095	29,8%
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	240	0,0%	0	0,0%	240	100,0%
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	12 191	1,4%	17 806	3,2%	-5 615	-31,5%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	129	0,0%	0	0,0%	129	100,0%
Pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	219 333	24,0%	66 362	11,9%	152 971	230,5%
	506 089	55,3%	305 557	54,7%	200 532	65,6%
Aktywa klasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	2 865	0,3%	10 551	1,9%	-7 686	-72,8%
Aktywa razem	915 247	100,0%	558 489	100,0%	356 758	63,9%

Wartość aktywów Grupy Comarch na koniec 2008 roku wzrosła o 63,9 % w stosunku do roku 2007, z poziomu 558,5 mln zł do 915,2 mln zł. Jest to związane w równej mierze ze wzrostem aktywów trwałych (o 67,6 %) jak i aktywów obrotowych (o 65,6 %). Wzrost wartości rzeczowych aktywów trwałych (o 74,5 mln zł) jest spowodowany przede wszystkim nakładami na zakończenie budowy nowych budynków biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie w ramach realizacji III etapu inwestycji. Wzrost wartości i udziału w całości aktywów można zaobserwować także w wartości firmy oraz w pozostałych wartościach niematerialnych, co związane jest z przejęciem w czwartym kwartale 2008 roku Grupy SoftM

przez spółkę zależną ComArch Software AG. Udział pozostałych pozycji aktywów trwałych w strukturze aktywów ogółem utrzymał się na porównywalnym do ubiegłego roku poziomie.

Aktywa obrotowe wzrosły o 200,5 mln zł, głównie w wyniku wysokiego poziomu należności handlowych w dniu 31 grudnia 2008 roku oraz w wyniku wzrostu o 230,5 % stanu środków pieniężnych Grupy Comarch w 2008 roku (z 66,4 mln zł w 2007 roku do 219,3 mln zł w 2008 roku). Udział pozostałych pozycji aktywów obrotowych pozostał na poziomie porównywalnym do 2007 roku.

KAPITAŁ WŁASNY	31 grudnia 2008 r.		31 grudnia 2007 r.		2008-2007	
		%		%		%
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki						
Kapitał zakładowy	7 960	0,9%	7 960	1,4%	0	0,0%
Pozostałe kapitały	134 818	14,7%	128 875	23,1%	5 943	4,6%
Różnice kursowe	4 894	0,5%	321	0,1%	4 573	1424,6%
Zysk netto za okres bieżący	199 126	21,8%	42 770	7,7%	156 356	365,6%
Niepodzielony wynik finansowy	149 396	16,3%	106 626	19,1%	42 770	40,1%
	496 194	54,2%	286 552	51,4%	209 642	73,2%
Udziały mniejszości	37 980	4,1%	14 228	2,5%	23 752	166,9%
Kapitał własny razem	534 174	58,3%	300 780	53,9%	233 394	77,6%
ZOBOWIĄZANIA						
Zobowiązania długoterminowe						
Kredyty i pożyczki	94 400	10,3%	77 739	13,9%	16 661	21,4%
Inne zobowiązania	0	0,0%	113	0,0%	-113	-100,0%
Zobowiązania z tyt. odroczonego podatku dochodowego	59 959	6,6%	6 634	1,2%	53 325	803,8%
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	4 458	0,5%	2 669	0,5%	1 789	67,0%
	158 817	17,4%	87 155	15,6%	71 662	82,2%
Zobowiązania krótkoterminowe						
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	177 171	19,4%	152 867	27,4%	24 304	15,9%
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	6 111	0,7%	3 037	0,5%	3 074	101,2%
Zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych	5 730	0,6%	7 125	1,3%	-1 395	-19,6%
Kredyty i pożyczki	26 794	2,9%	4 945	0,9%	21 849	441,8%
Zobowiązania finansowe	97	0,0%	0	0,0%	97	100,0%
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	6 353	0,7%	2 580	0,4%	3 773	146,2%
	222 256	24,3%	170 554	30,5%	51 702	30,3%
Zobowiązania razem	381 073	41,7%	257 709	46,1%	123 364	47,9%
Razem kapitał własny i zobowiązania	915 247	100,0%	558 489	100,0%	356 758	63,9%

Kapitał własny wzrósł w 2008 roku o 77,6 % w głównej mierze w rezultacie znaczącego wzrostu zysku netto wypracowanego w 2008 roku (wzrost o 365,6 %). Struktura kapitałów własnych nie uległa znaczącym zmianom w 2008 roku a ich udział w strukturze pasywów pozostał na porównywalnym poziomie do ubiegłego roku.

Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania wzrosły o 123,4 mln zł. Ich wzrost o 47,9 % jest związany między innymi z zaciągnięciem przez ComArch S.A. długoterminowego kredytu bankowego finansującego III etap inwestycji na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Wzrost stanu zobowiązań długoterminowych o 82,2 % to także rezultat wzrostu zobowiązań z tytułu odroczonego podatku dochodowego (wzrost o 53,3 mln zł). Natomiast wzrost zobowiązań krótkoterminowych to rezultat przede wszystkim sezonowego wzrostu stanu zobowiązań handlowych (o 24,3 mln zł).

W 2008 charakteryzowała Grupę Comarch bardzo dobra płynność finansowa. W ocenie Zarządu, Grupa Comarch nie ma problemów z terminowym wywiązywaniem się z zaciągniętych zobowiązań, przejściowo wolne środki Spółka inwestuje w bezpieczne instrumenty finansowe (lokaty bankowe, jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych pieniędzy).

Wskaźniki zadłużenia finansowego	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.	31 grudnia 2006 r.
Wskaźnik zadłużenia finansowego aktywów	13,24%	14,80%	11,81 %
Wskaźnik zadłużenia finansowego kapitału własnego	24,42%	28,85%	22,48 %

	12 miesięcy 2008		12 miesięcy 2007		2008-2007	
		%		%		%
Przychody ze sprzedaży	700 965	100,0%	581 048	100,0%	119 917	20,6%
Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów	-551 021	-78,6%	-450 690	-77,6%	-100 331	22,3%
Zysk brutto	149 944	21,4%	130 358	22,4%	19 586	15,0%
Pozostałe przychody operacyjne	2 287	0,3%	2 021	0,3%	266	13,2%
Koszty sprzedaży i marketingu	-49 238	-7,0%	-44 370	-7,6%	-4 868	11,0%
Koszty ogólnego zarządu	-46 793	-6,7%	-36 479	-6,3%	-10 314	28,3%
Pozostałe koszty operacyjne	-10 281	-1,5%	-7 524	-1,3%	-2 757	36,6%
Zysk operacyjny	45 919	6,6%	44 006	7,6%	1 913	4,3%
Koszty finansowe - netto	198 644	28,3%	-1 749	-0,3%	200 393	-11457,6%
Udział w zyskach/(stratach) jednostek stowarzyszonych	-42	0,0%	3 262	0,6%	-3 304	-101,3%
Zysk przed opodatkowaniem	244 521	34,9%	45 519	7,8%	199 002	437,2%
Podatek dochodowy	-43 299	-6,2%	-3 101	-0,5%	-40 198	1296,3%
Zysk netto za okres	201 222	28,7%	42 418	7,3%	158 804	374,4%
W tym:						
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy Spółki	199 126	28,4%	42 770	7,4%	156 356	365,6%
Strata netto przypadająca na udziałowców mniejszościowych	2 096	0,3%	-352	-0,1%	2 448	-695,5%

W 2008 roku przychody ze sprzedaży Grupy Comarch wzrosły o 20,6 % czyli o 119,9 mln zł w porównaniu do roku ubiegłego. Zysk z działalności operacyjnej osiągnął wartość 45,9 mln zł i wzrósł o 4,3 % zł w porównaniu do 2007 roku, natomiast zysk netto przypadający na akcjonariuszy Spółki w 2008 roku wzrósł wobec roku poprzedniego o 365,6 %. W rezultacie nastąpił wzrost rentowności netto z poziomu 7,36 % do 28,41 %.

Analiza rentowności	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.	31 grudnia 2006 r.
Marża na sprzedaży	21,39%	22,43%	24,56 %
Rentowność sprzedaży na działalności operacyjnej	6,55%	7,57%	9,27 %
Rentowność sprzedaży brutto	34,88%	7,83%	11,10 %
Rentowność sprzedaży netto	28,41%	7,36%	10,73 %

W 2008 roku marża ze sprzedaży utrzymała się na porównywalnym poziomie 21,39 % wobec 22,43 % w 2007 roku. Zmniejszenie rentowności operacyjnej w 2008 roku jest głównie efektem znacznego wzrostu kosztów ogólnego zarządu, który ma charakter przejściowy. Rentowność netto w 2008 roku wzrosła z 7,36 % do 28,41 %, głównie dzięki bardzo wysokiemu wynikowi na działalności finansowej.

Płynność finansowa i wskaźniki wykorzystania majątku

Wskaźniki płynności	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.	31 grudnia 2006 r.
Bieżącej płynności finansowej	2,28	1,79	1,75
Płynności szybki	2,09	1,49	1,45
Podwyższonej płynności	0,99	0,39	0,43

Wskaźniki rotacji	31 grudnia 2008 r.	31 grudnia 2007 r.	31 grudnia 2006 r.
Rotacji majątku obrotowego (krotność)	1,39	1,90	1,91
Rotacji należności (dni)	126	117	110
Rotacji zapasów (dni)	39	58	43
Rotacji zobowiązań (dni)	205	167	157
Rotacji zobowiązań bez zobowiązań z tytułu obligacji i kredytu inwestycyjnego (dni)	142	117	121

Wskaźniki rotacji potwierdzają wzrost efektywności wykorzystywania zasobów Grupy. W 2008 roku nieznacznemu wydłużeniu uległ wskaźnik rotacji należności, co jest efektem wysokiego poziomu należności handlowych w dniu 31 grudnia 2008 roku, związanego z wysokim poziomem przychodów ze sprzedaży w czwartym kwartale 2008 roku. Ponadto wydłużeniu uległ także wskaźnik rotacji zobowiązań co związane jest z wzrostem zadłużenia długoterminowego ComArch S.A. z tytułu długoterminowych kredytów bankowych finansujących inwestycje na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej.

3.2 Objaśnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na dany rok

Grupa nie publikowała prognozy wyników na 2008 rok.

3.3 Opis czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających znaczący wpływ na działalność emitenta i osiągnięte zyski oraz ich ocena

3.3.1. Nabycie aktywów spółki SoftM Software und Beratung AG

W dniu 13 listopada 2008 roku spółka zależna ComArch S.A., ComArch Software AG nabyła 1 750 000 akcji (o wartości nominalnej 1 EURO każda) spółki SoftM Software und Beratung AG z siedzibą w Monachium na podstawie umów zawartych ze znaczącymi akcjonariuszami spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji wynosiła 3,45 EURO co stanowiło łącznie 6 037,5 tys. EURO. Dodatkowo ComArch Software AG objął 1 500 000 akcji w podwyższonym kapitale zakładowym spółki SoftM Software und Beratung AG. Po zarejestrowaniu podwyższenia kapitału zakładowego w dniu 18 listopada 2008 roku w rejestrze handlowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy w Monachium (ComArch S.A. informowała o szczegółach raportem bieżącym nr 29/2008) suma posiadanych przez ComArch Software AG akcji, tj. 3 250 000 akcji stanowiła 50,15 % kapitału zakładowego spółki SoftM Software und

Beratung AG. Akcje te uprawniały do 3 250 000 głosów i stanowiły 50,15 % głosów na walnym zgromadzeniu spółki. Łączna wartość ewidencyjna nabytych aktywów wynosiła 11 212,5 tys. EURO.

Dnia 22 grudnia 2008 roku, w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG, zgodnie z niemieckim prawem (German Securities Acquisition and Takeover Act -Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz), spółka Comarch Software AG ogłosiła publiczne wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji w wezwaniu wynosiła 3,45 EURO. W dniu 02 lutego 2009 wezwanie zostało zakończone. W wyniku rozliczenia dokonanego w dniu 9 lutego 2009 ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję, za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Wg stanu na dzień sporządzenia raportu ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki.

W wyniku konsolidacji Grupy SoftM przychody ze sprzedaży Grupy Comarch w 2008 roku wzrosły o 37,6 mln zł, zysk operacyjny o 3,7 mln zł a zysk netto o 3,3 mln zł.

3.3.2. Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Spółka wykazała w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym sporządzonym na dzień 31 grudnia 2008 r. aktywo z tytułu odroczonego podatku z tytułu ulgi inwestycyjnej z działalności w SSE (zwane dalej Aktywem) w wysokości 10 032 tys. zł. Aktywo to będzie realizować się sukcesywnie (w postaci odpisów pomniejszających zysk netto Grupy), w proporcji do generowania przez ComArch S.A. dochodu podatkowego osiągniętego z działalności zwolnionej na przestrzeni roku 2009. Jednocześnie w roku 2008, ze względu na poziom osiągniętego w roku 2008 dochodu z działalności strefowej rozwiązano całość utworzonego na 31 grudnia 2007 r. Aktywa w wysokości 8 740 tys. zł. Równocześnie, zgodnie z MSR12 Spółka będzie regularnie dokonywać weryfikacji wyceny rozpoznanego Aktywa pod kątem możliwości jego realizacji oraz dalszego rozpoznania na kolejne okresy. Spółka zwraca uwagę, iż rozpoznanie Aktywa nie wpływa na przepływy pieniężne w Spółce ani w Grupie (zarówno rozpoznanie Aktywa, jak również jego realizacja). Operacja ta ma więc charakter wyłącznie memoriałowy i wynika z zastosowania przez Grupę Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Comarch.

3.3.3. Rezerwa na premie z tytułu zysku netto za rok 2008

W okresie 2008 roku Grupa Comarch utworzyła rezerwy na premie dla osób zarządzających w wysokości 13 152 tys. zł. Wysoka wartość tych rezerw wynika z wyjątkowo wysokiego poziomu zysku netto osiągniętego w tym okresie i ma charakter przejściowy.

3.4 Zmiany w podstawowych zasadach zarządzania przedsiębiorstwem emitenta i jego grupą kapitałową

Nie wystąpiły.

3.5 Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy kapitałowej emitenta w danym roku obrotowym

W 2008 roku Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamkniętego dokonał objęcia akcji bądź udziałów w następujących podmiotach: Bonus Development Sp. z o.o. Spółka Komandytowo-Akcyjna (wartość inwestycji 56,4 mln zł), Bonus Management Sp. z o. o. Spółka Komandytowo-Akcyjna (wartość inwestycji 40 mln zł), iFIN24 S.A. (wartość inwestycji 10 mln zł), iMed24 S.A. (wartość inwestycji 10 mln zł), iReward24 S.A. (wartość inwestycji 2 mln zł), Infrastruktura24 S.A. (wartość inwestycji 1 mln zł) oraz Sodigital Sp. z o.o. (wartość inwestycji 4 mln zł)

W listopadzie 2008 roku spółka zależna ComArch S.A., ComArch Software AG nabyła 50,15% akcji spółki SoftM Software und Beratung AG z siedzibą w Monachium na podstawie umów zawartych ze znaczącymi akcjonariuszami spółki SoftM Software und Beratung AG oraz w drodze podwyższenia kapitału zakładowego, za łączną kwotą 11 212,5 tys. EURO.

W dniu 16 września 2008 roku została zarejestrowana spółka z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą ComArch R&D S.A.R.L. z siedzibą w Montbonnot-Saint-Martin we Francji. ComArch Software AG nabyła udziały w spółce za środki pozyskane ze środków własnych, za całkowitą cenę 5 250 Euro.

3.6 Transakcje zawarte przez emitenta lub jednostkę od niego zależną z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe

Nie wystąpiły.

3.7 Zobowiązania finansowe oraz istotne pozycje pozabilansowe

3.7.1 Gwarancje bankowe

Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie ComArch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 26 972 tys. zł, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2007 roku ich wartość wynosiła 46 461 tys. zł.

Ponadto według stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie CA Services S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 900 tys. zł.

Dodatkowo w dniu 9 grudnia 2008 roku została podpisana pomiędzy ComArch Software AG a bankiem Polska Kasa Opieki S.A. z siedzibą w Warszawie („Pekao”) umowa udzielenia przez Pekao gwarancji bankowej do kwoty 11 143,5 tys. EURO (tj. 46 495 tys. zł), ważnej do 08 marca 2009 r. której Beneficjentem jest Baader Bank AG, Weihestephaner Str. 4 D-85716 Unterschleissheim, Germany („Gwarancja”). Gwarancja ta stanowi zabezpieczenie zapłaty ceny za akcje SoftM Software und Beratung AG, które ComArch Software AG mógł nabyć w ramach publicznego wezwania do sprzedaży akcji ogłoszonego przez ComArch Software AG. Więcej szczegółów dotyczących wezwania znajduje się w pkt 5.4.1.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Grupy SoftM wynosiła 310 tys. EURO (tj. 1 295 tys. zł).

3.7.2 Poręczenia i zobowiązania z tytułu umów leasingowych

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku ComArch S.A. nie poręcza zobowiązań z tytułu umów leasingowych.

Grupa na dzień 31 grudnia 2008 r. posiadała umowne zobowiązania do opłat z tytułu leasingu operacyjnego w kwocie 7 572 tys. zł.

W dniu 9 grudnia 2008 roku została podpisana pomiędzy ComArch Software AG, spółką zależną ComArch S.A., a bankiem Polska Kasa Opieki S.A. z siedzibą w Warszawie („Pekao”) umowa udzielenia przez Pekao gwarancji bankowej do kwoty 11 143,5 tys. EURO, ważnej do 08 marca 2009 r. której Beneficjentem jest Baader Bank AG, Weihestephaner Str. 4 D-85716 Unterschleissheim, Germany („Gwarancja”). Gwarancja stanowi zabezpieczenie zapłaty ceny za akcje SoftM Software und Beratung AG, które ComArch Software AG mógł nabyć w ramach publicznego wezwania do sprzedaży akcji ogłoszonego przez ComArch Software AG. W związku z powyższym ComArch S.A. udzielił poręczenia za zobowiązania spółki zależnej ComArch Software AG. Łączna wysokość poręczanego zobowiązania wynosi 11 143,5 tys. EUR. Odpowiedzialność emitenta i ComArch Software AG za powyższe zobowiązanie jest solidarna. Poręczenie zostało udzielone nieodpłatnie na okres ważności gwarancji, czyli do 08 marca 2009 roku.

3.7.3 Kredyty

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku Spółka ComArch S.A. posiadała zobowiązania z tytułu kredytów w wysokości 96 662 tys. zł.

ComArch S.A. korzysta z następujących kredytów inwestycyjnych:

a) kredyt inwestycyjny w Fortis Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie w wysokości 20 000 tys. zł zaciągnięty w 2004 roku na sfinansowanie I etapu budowy budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Okres kredytowania wynosi 10 lat tj. do 2015 roku,

oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 13 000 tys. zł. Zabezpieczeniem kredytu są weksel in blanco, hipoteka na wybudowanej nieruchomości oraz cesja polisy ubezpieczeniowej budynku.

b) kredyt inwestycyjny w Kredyt Bank S.A. z siedzibą w Warszawie zaciągnięty w 2006 roku na finansowanie II etapu budowy nowych budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosiła 80 % wartości inwestycji, maksymalnie 26 824 tys. zł. Okres kredytowania wynosi 16 lat, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka na wybudowanej nieruchomości oraz cesja polisy ubezpieczeniowej budynku. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 25 042 tys. zł.

c) kredyt inwestycyjny w Fortis Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie III etapu budowy budynków produkcyjno - biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 44 000 tys. zł. Okres kredytowania wynosi 16 lat, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Wykorzystanie kredytu nastąpiło do dnia 30 września 2008 r. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka na działkach, na których zostanie wybudowany budynek, cesja polisy ubezpieczeniowej budynku oraz weksel in blanco. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 43 323 tys. zł.

d) kredyt inwestycyjny w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie zakupu nieruchomości gruntowej w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Wysokość kredytu wynosi 15 100 tys. zł. Okres kredytowania wynosi 5 lat, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej. Zabezpieczeniem kredytu jest hipoteka na nieruchomości będącej przedmiotem kredytowania. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kredytu przypadającego do spłaty wynosiła 15 100 tys. zł.

Podmiot zależny SoftM Software und Beratung AG korzysta z kredytu inwestycyjnego w HypoVereinsbank AG w wysokości 5 000 tys. EUR zaciągniętego w 2006 roku na sfinansowanie zakupu praw autorskich programu ERP Semiramis. Okres kredytowania wynosi 4 lata, oprocentowanie kredytu oparte jest na stopie zmiennej EURIBOR. Zabezpieczeniem kredytu jest cesja należności spółek z Grupy SoftM oraz zastaw na prawach majątkowych do programu Semiramis. Na dzień 31 grudnia 2008 r. wartość kapitału pozostającego do spłaty wynosiła 2 500 tys. EURO.

Spółka SoftM Software und Beratung AG ma przyznany limit na finansowanie działalności bieżącej w IBM Kreditbank w wysokości 8 500 tys. EUR. Na dzień 31 grudnia 2008 wykorzystanie kredytu wynosiło 3 327 tys. EURO.

3.8 Udzielone pożyczki

3.8.1 Pożyczki

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku nie wystąpiły niespłacone pożyczki mieszkaniowe udzielone pracownikom ComArch S.A.

W dniu 10 listopada 2008 roku ComArch S.A. zawarł umowę pożyczki ze spółką zależną ComArch Software AG na kwotę 8 mln EURO. Oprocentowanie pożyczki jest zmienne i oparte o stawkę LIBOR dla EURO. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest weksel in blanco wystawiony przez ComArch Software AG. Termin spłaty pożyczki upływa 31 grudnia 2010.

W dniu 10 listopada 2008 roku ComArch Software AG zawarł umowę pożyczki ze spółką zależną Bonus Management Sp. z o.o. SK-A na kwotę 4 mln EURO. Oprocentowanie pożyczki jest zmienne i oparte o stawkę LIBOR dla EURO. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest weksel in blanco wystawiony przez Bonus Management Sp. z o.o. SKA. Termin spłaty pożyczki upływa 31 grudnia 2010.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku następujące spółki Grupy Comarch były zadłużone wobec ComArch S.A. z tytułu udzielonych pożyczek: ComArch Software AG (35 716 tys. zł), ComArch, Inc. (2 578 tys. zł), ComArch LLC (118 tys. zł), ComArch Panama, Inc. (1 037 tys. zł), OOO ComArch (444 tys. zł) oraz MKS Cracovia SSA (3 400 tys. zł). Terminy ich wymagalności przypadają na lata 2009-2010.

3.8.2 Udzielone pożyczki osobom zarządzającym i nadzorującym

Na dzień 31 grudnia 2008 roku nie istnieją żadne niespłacone pożyczki jak również udzielone przez ComArch S.A. gwarancje i poręczenia na rzecz Członków Zarządu, Rady Nadzorczej oraz ich bliskich.

3.9 Postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

3.9.1 Postępowania dotyczące zobowiązań albo wierzytelności emitenta lub jednostki od niego zależnej, w których wartość stanowi co najmniej 10 % kapitałów własnych emitenta

Nie wystąpiły.

3.9.2 Dwa lub więcej postępowań dotyczących zobowiązań oraz wierzytelności, których łączna wartość stanowi odpowiednio co najmniej 10 % kapitałów własnych emitenta wraz ze stanowiskiem emitenta w tej sprawie

Nie wystąpiły.

4. PERSPEKTYWY ROZWOJU

4.1 Charakterystyka czynników istotnych dla rozwoju Grupy Kapitałowej

4.1.1. Czynniki wewnętrzne:

- a) wzrost sprzedaży eksportowej,
- b) pozycja i renoma Firmy mająca wpływ na charakter pozyskiwanych klientów;
- c) działalność ComArch S.A. w specjalnej strefie ekonomicznej w Krakowie;
- d) znaczny udział produktów standardowych (powtarzalnych) w sprzedaży, co oznacza:
  - niższe koszty, w szczególności koszty zmienne związane z pojedynczym kontraktem,
  - możliwość znacznego zwiększenia rentowności jednostkowego kontraktu przy jednoczesnym obniżeniu obciążenia klienta (opłaty licencyjne),
  - szersza i bardziej zdywersyfikowana klientela oznaczająca większą skalę działalności;
- e) atrakcyjna polityka szkoleniowa oraz atrakcyjne warunki pracy oferowane pracownikom Spółki;
- f) zwiększenie rozpoznawalności marki Comarch wśród potencjalnych klientów, poprzez prowadzoną promocję za pośrednictwem spółki MKS Cracovia SSA;
- g) konieczność dokonywania ciągłych inwestycji w kapitał ludzki celem utrzymania konkurencyjności firmy w kolejnych latach;
- h) wysoki poziom wydatków inwestycyjnych przeznaczanych na działalność badawczo-rozwojową i rozwój nowych produktów i usług informatycznych.

4.1.2. Czynniki zewnętrzne:

- a) wzrost wymagań stawianych systemom informatycznym przez klientów. Zwiększa się zapotrzebowanie na duże, złożone systemy informatyczne dedykowane dla poszczególnych użytkowników. Stawia to w lepszej sytuacji większe spółki IT, takie jak Comarch, które oferują szereg różnych technologii i produktów i są w stanie dostarczyć zaawansowane technologicznie rozwiązania;
- b) rozwój bankowości internetowej i upowszechnienia internetu jako nowego kanału dystrybucyjnego produktów finansowych;
- c) zmiana modeli biznesowych w wielu branżach oraz zmiana strategii biznesowych wielu firm związana z postępem technicznym i rozwojem gospodarczym, co kształtuje popyt na nowe systemy informatyczne;
- d) związany z członkowstwem Polski w Unii Europejskiej dostęp polskich firm do środków z funduszy strukturalnych, które w pewnej części będą przeznaczane na rozwój systemów informatycznych oraz finansowanie prac badawczo-rozwojowych;
- e) rosnąca konkurencja, wpływająca na zmniejszenie osiąganych marż; konkurencja pomiędzy firmami IT;
- f) presja na wzrost wynagrodzeń w branży IT oraz znaczny poziom rotacji pracowników;
- g) pogarszająca się od połowy roku 2008 międzynarodowa sytuacja gospodarcza, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na rynkach finansowych, mająca wpływ na wielkość popytu na produkty i usługi informatyczne;

h) poziom kursów walutowych, w szczególności EUR/PLN i USD/PLN, wpływający na opłacalność sprzedaży zagranicznej.

4.2 Pozostałe istotne czynniki, w tym ryzyka i zagrożeń

4.2.1. Ryzyko kredytowe

Spółka analizuje wiarygodność finansową potencjalnych klientów przed zawarciem umów na dostawę systemów informatycznych i w zależności od oceny standingu finansowego dostosowuje warunki każdej umowy do potencjalnego ryzyka. Koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczona ze względu na dywersyfikację sprzedaży Grupy do znacznej liczby kontrahentów z różnych branż gospodarki i z różnych regionów świata.

4.2.2. Ryzyko zmiany stóp procentowych

Spółka jest narażona na ryzyko zmian stóp procentowych w związku z posiadanymi środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami oraz z zawartymi długoterminowymi kredytami inwestycyjnymi przeznaczonymi na finansowanie nowych budynków produkcyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Kredyty są oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę WIBOR. Spółka nie dokonywała zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej w tym obszarze, jednakże prowadzi stały monitoring sytuacji rynkowej w tym zakresie. Wpływ zmiany stóp procentowych na wysokość płaconych odsetek od kredytów jest częściowo kompensowany przez zmianę odsetek otrzymywanych od posiadanych środków pieniężnych.

4.2.3. Ryzyko zmiany kursów walut

W związku ze sprzedażą eksportową lub denominowaną w walutach obcych Spółka jest narażona na ryzyko kursowe, szczególnie w odniesieniu do zmian kursów par walut EUR/PLN i USD/PLN. Równocześnie część kosztów Spółki jest również wyrażona lub powiązana z kursem walut obcych. W indywidualnych przypadkach Spółka dokonuje zabezpieczenia przyszłych płatności za pomocą kontraktów forward oraz opcji walutowych.

Wartość bilansowa aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy denominowanych w walutach obcych na dzień bilansowy dotyczy należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz środków pieniężnych.

4.2.4. Ryzyko płynności finansowej

Grupa posiada system zarządzania ryzykiem płynności dla potrzeb zarządzania funduszami krótko-, średnio- i długoterminowymi Grupy. Podstawowe ryzyko płynności finansowej wynika z faktu, iż większość kosztów ponoszonych przez Grupę ma charakter kosztów stałych, natomiast przychody ze sprzedaży podlegają zmienności charakterystycznej dla firm usługowych. Grupa zarządza ryzykiem płynności utrzymując odpowiednią wielkość kapitału obrotowego, utrzymując rezerwowe linie kredytowe w rachunku bieżącym, monitorując stale prognozowane i rzeczywiste przepływy pieniężne oraz analizując profile zapadalności aktywów i zobowiązań finansowych.

4.1 Perspektywy rozwoju działalności Grupy w 2009 roku

W najbliższym roku rozwój sytuacji gospodarczej w Polsce i na świecie będzie miał decydujący wpływ na sytuację na rynku IT. Związany z kryzysem gospodarczym możliwy spadek popytu na produkty może negatywnie wpłynąć na rozwój Comarch, a tym samym osiągnięte przez Spółkę wyniki finansowe. Dzięki konsekwentnie realizowanej strategii pozycjonowania się na rynku jako firmy technologicznej i produktowej oferta Comarch jest bardzo dobrze zdywersyfikowana a grono klientów jest bardzo szerokie (znaczna ich część to firmy międzynarodowe), co pozwala ograniczyć ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej w warunkach spowolnienia gospodarczego. Po integracji Polski z Unią Europejską coraz większa ilość firm zagranicznych prowadzi działalność w Polsce i tym samym powiększa się krąg potencjalnych klientów na systemy IT. Równocześnie działalność Comarch na wybranych rynkach zagranicznych powinna dodatkowo zwiększyć wysokość sprzedaży oraz wzmocnić wizerunek Comarch wśród korporacji międzynarodowych, przyczyniając się tym samym do umocnienia pozycji konkurencyjnej Comarch w Polsce. Pozytywny wpływ na rozwój sprzedaży eksportowej ma obserwowane od czwartego kwartału 2008 osłabienie się polskiej waluty PLN.

Realizacja strategii Grupy zależy w dużej mierze od niezależnych od Comarch warunków makroekonomicznych, w szczególności od poziomu inwestycji informatycznych średnich i dużych firm w

kraju i za granicą oraz zaostrzającej się konkurencji w sektorze IT. Równocześnie warunkiem koniecznym do realizacji strategii jest skuteczne zarządzanie ryzykami operacyjnymi.

Do najważniejszych ryzyk operacyjnych związanych z działalnością Spółki należą:

- a) ryzyka związane z pracami R&D (wytwarzanie własnych produktów softwarowych);
- b) ryzyka związane z szacowaniem czasochłonności kontraktów długoterminowych;
- c) ryzyka związane z niedotrzymaniem warunków umów i skorzystaniem przez kontrahentów z udzielonych im gwarancji dobrego wykonania;
- d) ryzyka zagranicznego otoczenia prawnego i politycznego związane z realizacją kontraktów eksportowych;
- e) ryzyka mniejszej możliwości (utrudnienia) sprawdzania i monitorowania standingu finansowego kontrahentów.

4.2 Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju grupy kapitałowej emitenta

Strategicznymi kierunkami rozwoju Grupy Comarch są:

- stały rozwój własnych, zaawansowanych technologicznie produktów
- kierowanie oferty do klientów z wielu sektorów gospodarki
- ścisła współpraca z globalnymi klientami na międzynarodowych rynkach
- rozwój sprzedaży międzynarodowej, ze szczególnym uwzględnieniem dojrzałych rynków Europy Zachodniej (zwłaszcza w regionie DACH)
- stałe inwestowanie w kapitał ludzki
- rozwój nowoczesnej własnej bazy produkcyjnej w Polsce i zagranicą.

4.3 Osiągnięcia w zakresie badań i rozwoju oraz ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków

Globalizacja gospodarki światowej i liberalizacja handlu powoduje zanikanie barier dla firm i ich produktów. Rynek IT staje się rynkiem otwartym i globalnym, na którym następuje ciągłe porównywanie cen i jakości dostępnych produktów. Wraz ze wzrostem obecności kapitału zagranicznego w Polsce, nawet firmy IT działające wyłącznie na polskim rynku muszą oferować produkty konkurencyjne z punktu widzenia rynku globalnego. Comarch od samego początku działania ma reputację firmy technologicznej wytwarzającej i z sukcesem sprzedającej produkty konkurencyjne międzynarodowo.

Dlatego nadal głównym celem strategicznym Spółki jest opracowywanie nowych, konkurencyjnych produktów, co pozwoli na zapewnienie dalszego rozwoju Comarch, a co za tym idzie zwiększenie jej wartości. Utrzymanie dynamiki sprzedaży wymaga nakładów na rozwój produktów oraz właściwą ich promocję i marketing. Dotyczy to zarówno modyfikacji już istniejących produktów i technologii jak również opracowywanie nowych produktów.

Obecna polityka Comarch zakłada prowadzenie prac badawczo-rozwojowych związanych z wdrożeniem nowych produktów oraz standaryzację produktów od samego początku ich przygotowania dla klienta. Dzięki temu, o ile nawet produkt został przygotowany na potrzeby konkretnego klienta, to część lub całość oprogramowania/kodu może być następnie wykorzystana do przygotowania standardowego produktu. W rezultacie owocuje to wyższą rentownością poszczególnych kontraktów oraz rozszerzeniem bazy klientów. Nakłady na prace badawczo-rozwojowe w 2008 roku przekroczyły 13 % przychodów ze sprzedaży, Comarch przeznaczył na nie zarówno środki własne, jak i aktywnie pozyskiwał fundusze europejskie. Począwszy od 2008 roku w ramach Grupy Comarch są prowadzone innowacyjne projekty inwestycyjne, które pozwolą na dalszą ekspansję firmy w nowych obszarach działalności i na nowych rynkach. Będą one finansowane m.in. ze środków pieniężnych pozyskanych ze sprzedaży pakietu akcji spółki INTERIA.PL. S.A.

Comarch nie ogranicza obszaru swoich zainteresowań jedynie do terytorium Polski. Dysponując produktami konkurencyjnymi międzynarodowo, Comarch dąży konsekwentnie do zwiększania wartości sprzedaży zagranicznej. Sprzedaż będzie realizowana zarówno bezpośrednio do klienta końcowego (bądź to przez ComArch S.A. lub inną spółkę grupy Comarch) lub przez firmy partnerskie.

5. COMARCH NA GIEŁDZIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH

5.1 Uchwały Rady Nadzorczej i WZA Spółki dominującej

5.1.1. Uchwały Rady Nadzorczej

A) „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW”

Zgodnie z zasadą nr 3) zawartą w części III, pkt 1 „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW” Zarząd ComArch S.A., raportem bieżącym nr 14/2008, poinformował, że uchwałą nr 4/6/2008 z dnia 9 czerwca 2008 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. pozytywnie zaopiniowała projekty uchwał powyższego Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki.

9 czerwca 2008 roku zgodnie z zasadami nr 1) i 2) zawartymi w części III, pkt 1 „Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW” Zarząd ComArch S.A. w raporcie bieżącym nr 15/2008 zaprezentował sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej ComArch S.A. za okres od 1 stycznia 2007 roku do 31 grudnia 2007 roku oraz ocenę sytuacji Spółki z uwzględnieniem oceny systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla Spółki.

B) Wybór podmiotu uprawnionego do badania oraz przeglądu sprawozdań finansowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych ComArch S.A.

Rada Nadzorcza ComArch S.A. bez odbycia posiedzenia w drodze pisemnego głosowania podjęła uchwałę nr 1/8/2008 z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wyboru Deloitte Audyt Sp. z o. o. jako podmiotu uprawnionego do badania oraz przeglądu sprawozdań finansowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych ComArch S.A. Deloitte Audyt Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przy ul. Pięknej 18, posiada uprawnienia do badania sprawozdań finansowych o numerze 73.

ComArch S.A. korzystał w przeszłości z usług Deloitte Audyt Sp. z o. o. w zakresie przeglądu sprawozdań finansowych za I półrocze 2006 i 2007 roku oraz badania sprawozdań finansowych Spółki ComArch S.A. i rocznych skonsolidowanych sprawozdań finansowych Spółki ComArch S.A. za lata 2006 i 2007. Rada Nadzorcza ComArch S.A. dokonała wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań Spółki na podstawie art. 19 ust. 2 pkt e) Statutu Spółki, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. Umowy z Deloitte Audyt Sp. z o. o. mają obejmować okres 2 lat.

5.1.2. Uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy ComArch S.A. z dnia 25 czerwca 2008 r.

Dnia 30 maja 2008 r. Zarząd ComArch Spółka Akcyjna z siedzibą w Krakowie, działając na podstawie przepisu art. 395 § 1 i art. 399 § 1 Kodeksu Spółek Handlowych oraz § 14 Statutu Spółki, zwołał Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy na dzień 25 czerwca 2008 roku, na godzinę 9.00 w Krakowie przy Alei Jana Pawła II 39A. Porządek obrad został zawarty w raporcie bieżącym nr 12/2008. Projekty uchwał, które Zarząd zamierzał przedstawić na niniejszym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy wraz z uzasadnieniami zostały przekazane do publicznej wiadomości w dniu 9 czerwca 2008 r. raportem bieżącym nr 13/2008.

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwały między innymi w następujących sprawach:

- skreślenia z porządku obrad punktu dotyczącego wyboru Komisji Skrutacyjnej;
- uchwalenia porządku obrad;
- zatwierdzenia sprawozdania finansowego ComArch S.A. za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- zatwierdzenia sprawozdania Rady Nadzorczej Spółki z działalności za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007 oraz badania sprawozdania finansowego Spółki i sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego ComArch S.A. za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej ComArch za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- zatwierdzenia sprawozdania Rady Nadzorczej z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego ComArch S.A. i sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej ComArch za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;
- podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2007 - 31.12.2007;

- udzielenia członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki absolutorium z wykonywania przez nich obowiązków w roku obrotowym 1.01.2007 - 31.12.2007;
- wyboru Pana Konrada Tarańskiego na Wiceprezesa Zarządu ComArch S.A.;
- zmian w Statucie Spółki;
- wyboru Pana Macieja Czapiewskiego na członka Rady Nadzorczej ComArch S.A.;
- zmian Regulaminu Rady Nadzorczej.

Informacje o powołanym Wiceprezesie Zarządu zostały przekazane w raporcie bieżącym nr 17/2008 natomiast o nowym członku Rady Nadzorczej w raporcie bieżącym nr 16/2008.

Pełna treść uchwał została przekazana do publicznej wiadomości raportem bieżącym 18/2008 w dniu 25 czerwca 2008 roku. Zmiany statutu zostały zarejestrowane postanowieniem Sądu Rejonowego dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 28 lipca 2008 roku. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 23/2008.

5.2 Operacje na akcjach Grupy Kapitałowej

5.2.1. Wprowadzenie do obrotu giełdowego na rynku podstawowym 9 400 akcji serii A

Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., Uchwałą Nr 7/2008 z dnia 4 stycznia 2008 r., stwierdził, że zgodnie z §19 ust. 1 i 2 Regulaminu Giełdy do obrotu giełdowego na rynku podstawowym dopuszczony jest

9 400 akcji zwykłych na okaziciela serii A, oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem "PLCOMAR00061", o wartości nominalnej 1 zł. Na podstawie §38 ust. 1 Regulaminu Giełdy Zarząd Giełdy postanowił wprowadzić z dniem 11 stycznia 2008 r. w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym akcje Spółki ComArch S.A., o których mowa powyżej, pod warunkiem dokonania przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. w dniu 11 stycznia 2008 r. asymilacji tych akcji z akcjami Spółki ComArch S.A. będącymi w obrocie giełdowym.

5.2.2. Zmiana praw z akcji serii A

Na wniosek jednego z akcjonariuszy oraz na podstawie uchwały Nr 1/16/2007 Zarządu Spółki ComArch S.A. podjętej w dniu 13 sierpnia 2007 roku z dniem 02 stycznia 2008 r. uległy zmianie prawa z 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A.

1) wskazanie papierów wartościowych emitenta, z których prawa zostały zmienione, z podaniem ich liczby;

- akcje imienne uprzywilejowane serii A w liczbie: 9 400 szt.

2) wskazanie podstaw prawnych podjętych działań, jak również treści uchwał właściwych organów emitenta, na mocy których dokonano zmiany praw z papierów wartościowych emitenta:

- Art. 8 ust. 1 i ust. 3 Statutu Spółki ComArch S.A.

- Uchwała Nr 1/16/2007 Zarządu Spółki ComArch S.A. podjęta w dniu 13 sierpnia 2007 roku

- Uchwała Nr 913/07 Zarządu Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. z dnia 21 grudnia 2007r.

3) pełny opis praw z papierów wartościowych przed i po zmianie - w zakresie tych zmian

-przed zmianą - akcje imienne uprzywilejowane, stosunek głosów na WZA Spółki 1:5,

-po zmianie - akcje zwykłe na okaziciela, stosunek głosów 1:1

4) liczba akcji imiennych, które podlegały zamianie: 9 400 szt,

5) ogólna liczba głosów na walnym zgromadzeniu emitenta po dokonaniu zamiany: 14 991 796

5.2.3. Uchwała Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. w sprawie asymilacji akcji serii A

Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. poinformował, że postanowił dokonać w dniu 11 stycznia 2008 roku asymilacji 9 400 akcji Spółki ComArch S.A. oznaczonych kodem PLCOMAR00061 z 6 193 396 akcjami Spółki ComArch S.A. oznaczonymi kodem PLCOMAR00012. Akcje objęte asymilacją otrzymują kod PLCOMAR00012. Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. stwierdził, że z dniem 11 stycznia 2008 roku kodem PLCOMAR00012 oznaczonych jest 6 202 796 akcji Spółki ComArch S.A.

5.2.4. Uchwała Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. w sprawie rejestracji akcji

Uchwałą nr 700/08 z dnia 23 grudnia 2008 r. Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. postanowił oznaczyć kodem PLCOMAR00061 9 400 akcji zwykłych na okaziciela spółki ComArch S.A.,

powstałych po zamianie dokonanej w dniu 5 stycznia 2009 r. 9 400 akcji imiennych spółki ComArch S.A. oznaczonych kodem PLCOMAR00020.

Zarząd KDPW stwierdził, że z dniem 5 stycznia 2009 r.:

- a) kodem PLCOMAR00020 oznaczonych będzie 1 748 400 akcji spółki ComArch S.A.,
- b) kodem PLCOMAR00061 oznaczonych będzie 9 400 akcji spółki ComArch S.A.

5.2.5. Transakcje zbycia/nabycia akcji ComArch S.A. przez BZ WBK AIB Asset Management S.A. oraz BZ WBK AIB TFI S.A.

a) 2 stycznia 2008

W wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 2 stycznia 2008 roku oraz zamiany 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych na akcje zwykłe, klienci BZ WBK AIB Asset Management Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu stali się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki publicznej ComArch S.A. o więcej niż 2 %.

W dniu 2 stycznia 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych klientów BZ WBK AIB Asset Management S.A. objętych umowami o zarządzanie znajdowały się łącznie 1 833 464 akcje, co stanowi 23,03% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwały 1 833 464 głosy, co stanowi 12,23% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki ComArch S.A. O szczegółach spółka informowała raportem bieżącym nr 3/2008.

b) 18 marca 2008

W wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 18 marca 2008 roku, klienci BZ WBK AIB Asset Management Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu stali się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki publicznej ComArch S.A. o więcej niż 2%.

W dniu 18 marca 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych klientów BZ WBK AIB Asset Management S.A. objętych umowami o zarządzanie znajdowało się łącznie 2 150 852 akcje, co stanowi 27,02% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwały 2 150 852 głosy, co stanowi 14,35% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki ComArch S.A. O szczegółach spółka informowała raportem bieżącym nr 6/2008.

c) 2 grudnia 2008

Dnia 4 grudnia 2008 roku BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Akcji Funduszu Inwestycyjnego Otwartego (zwanego dalej Funduszem) zawiadomiła, że w wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 2 grudnia 2008 roku, Fundusz stał się posiadaczem akcji zapewniających więcej niż 5 % ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki publicznej ComArch S.A.

W dniu 2 grudnia 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych Funduszu znajdowało się łącznie 754 000 akcji, co stanowiło 9,47% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 754 000 głosów, co stanowiło 5,03% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki ComArch S.A. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 30/2008.

e) 10 grudnia 2008

Dnia 16 grudnia 2008 roku BZ WBK AIB Asset Management Spółka Akcyjna z siedzibą w Poznaniu zawiadomiła, że w wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 10 grudnia 2008 roku, klienci spółki stali się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy Spółki publicznej ComArch S.A. o więcej niż 2%.

W dniu 10 grudnia 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych klientów BZ WBK AIB Asset Management S.A. objętych umowami o zarządzanie znajdowało się łącznie 2 462 771 akcji, co stanowiło 30,94% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 2 462 771 głosów, co stanowiło 16,43% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 32/2008.

f) 29 grudnia 2008

Dnia 6 stycznia 2009 r. BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Akcji Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i

Wschodniej Europy Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu Funduszu Inwestycyjnego Otwartego oraz Lukas Funduszu Inwestycyjnego Otwartego (dalej zwanych Funduszami) zawiadomiła, że w wyniku nabyć akcji, rozliczonych w dniu 29 grudnia 2008 roku, wymienione Fundusze stały się posiadaczami akcji zapewniających więcej niż 10% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki publicznej Comarch S.A.

W dniu 29 grudnia 2008 roku na rachunkach papierów wartościowych Funduszy znajdowało się łącznie 1 500 860 akcji, co stanowiło 18,85% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 1 500 860 głosów, co stanowiło 10,01% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr 2/2009.

5.2.6. Pozostałe transakcje zbycia/nabycia akcji Spółki

W dniu 28 października 2008 roku jedna z osób zarządzających ComArch S.A. zakupiła 232 akcje zwykłe na okaziciela spółki ComArch S.A. po średniej cenie 56,70 zł za 1 akcję. Powyższe transakcje kupna zostały zawarte na rynku regulowanym za pośrednictwem Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. O szczegółach Spółka informowała w raporcie bieżącym nr 26/2008.

PO DACIE BILANSU

5.2.7. Konwersja, dopuszczenie do obrotu giełdowego, wprowadzenie do obrotu giełdowego i asymilacja 9 400 akcji serii A

W związku z wnioskiem jednego z akcjonariuszy oraz na podstawie uchwały Zarządu ComArch S.A. podjętej w dniu 1 grudnia 2008 roku z dniem 05 stycznia 2009 r. uległy zmianie prawa z 9 400 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A

- przed zmianą - akcje imienne uprzywilejowane, stosunek głosów na WZA Spółki 1:5,
- po zmianie - akcje zwykłe na okaziciela, stosunek głosów 1:1

Ogólna liczba głosów na walnym zgromadzeniu emitenta po dokonaniu zamiany: 14 954 196

Zarząd Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., Uchwałą Nr 12/2009 z dnia 8 stycznia 2009 r., stwierdził, że do obrotu giełdowego na rynku podstawowym dopuszczonych jest 9 400 akcji zwykłych na okaziciela serii A spółki ComArch S.A. o wartości nominalnej 1 zł każda, oznaczonych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. kodem „PLCOMAR00061”.

Na podstawie §38 ust. 1 i ust. 3 Regulaminu Giełdy Zarząd Giełdy postanowił wprowadzić z dniem 16 stycznia 2009 r. w trybie zwykłym do obrotu giełdowego na rynku podstawowym akcje spółki ComArch S.A., o których mowa powyżej, pod warunkiem dokonania przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A. w dniu 16 stycznia 2009 r. asymilacji tych akcji z akcjami spółki będącymi w obrocie giełdowym. Dnia 13 stycznia 2009 r. Zarząd Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych S.A. poinformował, że postanowił dokonać w dniu 16 stycznia 2009 roku asymilacji 9 400 akcji spółki ComArch S.A. oznaczonych kodem PLCOMAR00061 z 6 202 796 akcjami spółki ComArch S.A. oznaczonymi kodem PLCOMAR00012. Akcje objęte asymilacją otrzymały kod PLCOMAR00012. O szczegółach Spółka informowała w raportach bieżących 1/2009, 3/2009 oraz 4/2009.

5.2.8. Zwiększenie udziału BZ WBK AIB TFI S.A. w głosach na WZA ComArch S.A.

W dniu 29 kwietnia 2009 roku BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Akcji Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu Funduszu Inwestycyjnego Otwartego, Arka BZ WBK Zrównoważony Funduszu Inwestycyjnego Otwartego oraz Lukas Funduszu Inwestycyjnego Otwartego (dalej zwanych Funduszami) zawiadomiło, że w wyniku nabyć akcji w dniu 23 kwietnia 2009 roku, wymienione Fundusze stały się posiadaczami akcji w liczbie powodującej wzrost udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki publicznej Comarch S.A. o więcej niż 2%.

W dniu 23 kwietnia 2009 roku w posiadaniu Funduszy znajdowało się łącznie 1 800 179 akcji, co stanowi 22,61% w kapitale zakładowym. Z akcji tych przysługiwało 1 800 179 głosów, co stanowi 12,04% udziału w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy spółki Comarch S.A.

5.3 Program opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników

a) Program opcji menedżerskich na lata 2005 - 2007

W dniu 30 czerwca 2005 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwałę nr 51 w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Członków Zarządu oraz Kluczowych Pracowników Spółki (łącznie 17 osób). Celem Programu było stworzenie dodatkowej motywacji dla Członków Zarządu oraz dla Pracowników Kluczowych poprzez przyznanie uprawnionym premii (zwanej dalej "Opcją") uzależnionej od wzrostu wartości Spółki i wzrostu zysku netto Spółki. Program miał zostać zrealizowany poprzez zaoferowanie Członkom Zarządu i Pracownikom Kluczowym kolejno w 2006 roku, w 2007 roku i w 2008 roku nowoemitowanych akcji Spółki w taki sposób, aby za każdym razem wartość Opcji wynosiła różnicę pomiędzy średnim giełdowym kursem zamknięcia akcji Spółki z grudnia każdego kolejnego roku realizacji Programu począwszy od 2005 roku, a ceną emisyjną akcji oferowanych Członkom Zarządu i Pracownikom Kluczowym.

Zgodnie z warunkami programu Spółka ustaliła, iż:

- a) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2004 r. wyniosła 476,5 mln zł,
- b) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2005 r. wyniosła 441,7 mln zł,
- c) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2006 r. wyniosła 1 539,7 mln zł,
- d) średnia kapitalizacja ComArch S.A. z grudnia 2007 r. wyniosła 1 410,4 mln zł.

Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2005 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2004 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2006 r. nie zostały wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

Rada Nadzorcza ustaliła wzrost kapitalizacji Spółki na dzień 31 grudnia 2006 roku w oparciu o notowania Spółki na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie na kwotę 1 098 010 607,08 zł oraz wartość opcji w wysokości 8,2 % wzrostu kapitalizacji Spółki tj. 90 036 869,78 zł. W dniu 12 lutego 2007 roku Rada Nadzorcza Spółki podjęła uchwałę w sprawie realizacji programu opcji menedżerskiej i ustaliła, że w celu realizacji opcji zostanie wyemitowanych 441 834 akcji zwykłych na okaziciela serii I2 o wartości nominalnej 1 zł każda, po cenie emisyjnej 1 zł. Rada Nadzorcza Spółki podjęła w dniu 14 marca 2007 roku uchwałę w sprawie zmiany uchwały z dnia 12 lutego 2007 roku w sprawie realizacji opcji menedżerskiej. W jej rezultacie w celu realizacji programu opcji menedżerskich zostało wyemitowanych 441 826 akcji zwykłych na okaziciela serii I2 o wartości nominalnej 1 zł każda, po cenie emisyjnej 1 zł. Subskrypcja akcji serii I2 została przeprowadzona w dniach 16 - 23 marca 2007.

Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2006 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2008 r. nie zostały wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

b) Program opcji menedżerskich na lata 2008 - 2010

W dniu 28 czerwca 2007 r. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. podjęło uchwałę nr 40 w sprawie uchwalenia programu opcji menedżerskich dla Kluczowych Pracowników Spółki na lata 2008-2010. Celem Programu jest stworzenie dodatkowej motywacji dla Pracowników Kluczowych poprzez przyznanie uprawnionym premii (zwanej dalej "Opcją") uzależnionej od wzrostu wartości Spółki i wzrostu jej kapitalizacji giełdowej. Program zostanie zrealizowany poprzez zaoferowanie Pracownikom Kluczowym kolejno w 2009 roku, w 2010 roku i w 2011 roku nowoemitowanych akcji Spółki w taki sposób, aby za każdym razem wartość Opcji stanowiła iloczyn różnicy pomiędzy średnim giełdowym kursem zamknięcia akcji Spółki z grudnia każdego kolejnego roku realizacji Programu począwszy od 2008 roku a ceną emisyjną akcji oferowanych Pracownikowi Kluczowemu i ilością akcji oferowanych Pracownikowi Kluczowemu. Podstawą obliczenia wartości Opcji będzie wzrost kapitalizacji Spółki, liczonej:

- dla 2008 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2007 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2008 roku,
- dla 2009 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2008 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2009 roku,
- dla 2010 roku – jako różnica pomiędzy średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2009 roku, a średnią kapitalizacją Spółki z grudnia 2010 roku.

W czwartym kwartale roku poprzedzającego dany rok realizacji Programu, Rada Nadzorcza ustali w drodze uchwały listę Pracowników Kluczowych oraz współczynniki Opcji indywidualnych. Lista Pracowników Kluczowych oraz współczynników Opcji indywidualnych ustalane będą niezależnie dla każdego kolejnego roku trwania Programu. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych dla wszystkich Pracowników Kluczowych w danym roku realizacji Programu będzie wynosić maksymalnie 3 % (trzy procent) wzrostu kapitalizacji Spółki.

Zgodnie z MSSF2 Spółka jest zobowiązana obliczyć wartość opcji, a następnie ujmować ją jako koszt w rachunku zysków i strat w okresie życia danej opcji, tj. od dnia przyznania do dnia wygaśnięcia. Spółka będzie ujmować w rachunku wyników wartość poszczególnych opcji począwszy od momentu przyznania opcji dla Pracowników Kluczowych za dany rok trwania programu.

Spółka zwraca uwagę, że mimo iż wartość opcji każdorazowo pomniejsza zysk netto Spółki i Grupy, to jednak operacja ta nie wpływa na wartość przepływów pieniężnych w Spółce. Ponadto ekonomiczny koszt opcji ujmowany jest w rachunku wyników poprzez uwzględnienie w „rozwodnionym zysku netto” nowoemitowanych akcji dla uczestników Programu. Pomimo iż standard MSSF2 został oficjalnie przyjęty przez Unię Europejską do stosowania przez spółki giełdowe do sporządzania sprawozdań skonsolidowanych, to jednak przez wielu ekspertów jest on wskazywany jako kontrowersyjny, gdyż w ich ocenie ujęcie kosztu opcji w rachunku wyników prowadzi do podwójnego liczenia wpływu programu opcyjnego (raz przez wynik i drugi raz poprzez rozwodnienie).

W dniu 10 grudnia 2007 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. ustaliła w drodze uchwały nr 3/12/2007 listę Pracowników Kluczowych, którym w dniu 31 grudnia 2007 roku zostały przyznane opcje oraz współczynniki Opcji indywidualnych obowiązujące dla roku 2008. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych obowiązujących dla roku 2008 wynosi 3 %. Różnica pomiędzy średnią kapitalizacją w grudniu 2008 r. i średnią kapitalizacją w grudniu 2007 r. była ujemna, co oznacza, iż nie został spełniony podstawowy warunek Programu. W efekcie w 2009 r. nie zostaną wyemitowane akcje dla Członków Zarządu i Pracowników Kluczowych.

Zgodnie z MSSF2 spółka dokonała wyceny wartości opcji. Do wyceny opcji wykorzystano model wyceny opcji Black and Scholes. Poza założeniami wynikającymi z charakteru programu opcyjnego opisanymi powyżej, na potrzeby wyceny przyjęto następujące dodatkowe założenia:

- stopa wolna od ryzyka 5,74 % (średnia rentowność 52 tygodniowych bonów skarbowych);
- stopa dywidendy 0 % (przewidywana na dzień uchwalenia programu stopa dywidendy w okresie);
- oczekiwana zmienność 34,45 % (oczekiwaną zmienność opartą na historycznej zmienności z ostatnich 200 notowań poprzedzających dzień uchwalenia programu na bazie średniej ceny akcji z kursów open i close).

Ustalona wartość opcji wynosi 5 943 tys. zł i została rozpoznana w rachunku wyników w roku 2008.

W dniu 8 grudnia 2008 r. Rada Nadzorcza ComArch S.A. ustaliła w drodze uchwały nr 1/12/2008 listę Pracowników Kluczowych, którym w dniu 31 grudnia 2008 roku zostały przyznane opcje oraz współczynniki Opcji indywidualnych obowiązujące dla roku 2009. Łączna wartość współczynników Opcji indywidualnych obowiązujących dla roku 2009 wynosi 3 %.

Zgodnie z MSSF2 spółka dokonała wyceny wartości opcji na rok 2009. Do wyceny opcji wykorzystano model wyceny opcji Black and Scholes. Poza założeniami wynikającymi z charakteru programu opcyjnego opisanymi powyżej, na potrzeby wyceny przyjęto następujące dodatkowe założenia:

- stopa wolna od ryzyka 5,792 % (średnia rentowność 52 tygodniowych bonów skarbowych);
- stopa dywidendy 0 % (przewidywana na dzień uchwalenia programu stopa dywidendy w okresie);
- oczekiwana zmienność 38,62 % (oczekiwaną zmienność opartą na historycznej zmienności z ostatnich 200 notowań poprzedzających dzień uchwalenia programu na bazie średniej ceny akcji z kursów open i close).

Ustalona wartość opcji wynosi 2 981 tys. zł i zostanie ona rozpoznana jako koszt w rachunku wyników w roku 2009.

5.4 Operacje na akcjach spółek zależnych i stowarzyszonych ComArch S.A.

5.4.1. Wezwanie na sprzedaż akcji SoftM Software und Beratung AG

Dnia 22 grudnia 2008 roku, w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG, zgodnie z niemieckim prawem (German Securities Acquisition and Takeover Act -Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz), spółka ComArch Software AG ogłosiła publiczne wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji w wezwaniu wynosiła 3,45 EURO. W dniu 02 lutego 2009 wezwanie zostało zakończone. W wyniku rozliczenia dokonanego w dniu 9 lutego 2009 ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję, za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Wg stanu na dzień sporządzenia raportu ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki.

PO DACIE BILANSU

5.4.2. Zakończenie wezwania na akcje spółki SoftM Software und Beratung AG

W dniu 02 lutego 2009 zakończone zostało, przeprowadzone przez ComArch Software AG, wezwanie do sprzedaży akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Okres akceptacji wezwania rozpoczął się 22 grudnia 2008 roku. W wyniku rozliczenia powyższego wezwania dokonanego w dniu 9 lutego 2009 ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję, za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Wg stanu na dzień sporządzenia raportu ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki. O szczegółach spółka informowała w raporcie bieżącym nr 6/2009.

5.5 Dane dotyczące umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

5.5.1. Uchwała Rady Nadzorczej ComArch S.A.

Rada Nadzorcza ComArch S.A. bez odbycia posiedzenia w drodze pisemnego głosowania podjęła uchwałę nr 1/8/2008 z dnia 7 sierpnia 2008 r. w sprawie wyboru Deloitte Audyt Sp. z o. o. jako podmiotu uprawnionego do badania oraz przeglądu sprawozdań finansowych oraz skonsolidowanych sprawozdań finansowych ComArch S.A. Deloitte Audyt Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie przy ul. Pięknej 18, posiada uprawnienia do badania sprawozdań finansowych o numerze 73.

ComArch S.A. korzystał w przeszłości z usług Deloitte Audyt Sp. z o. o. w zakresie przeglądu sprawozdań finansowych za I półrocze 2006 i 2007 roku oraz badania sprawozdań finansowych Spółki ComArch S.A. i rocznych skonsolidowanych sprawozdań finansowych Spółki ComArch S.A. za lata 2006 i 2007. Rada Nadzorcza ComArch S.A. dokonała wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań Spółki na podstawie art. 19 ust. 2 pkt e) Statutu Spółki, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi. Umowy z Deloitte Audyt Sp. z o. o. mają obejmować okres 2 lat.

5.5.2. Szczegóły umowy

Umowa o przegląd i badanie sprawozdań finansowych została zawarta 29 sierpnia 2008 roku na jeden rok. Jej zakres obejmuje:

- a) przeprowadzenie badania jednostkowego sprawozdania finansowego za 2008 rok,
- b) przeprowadzenie badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 2008 rok,
- c) przeprowadzenie przeglądu skonsolidowanego sprawozdania finansowego za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2008 roku,
- d) przeprowadzenie przeglądu skróconego jednostkowego sprawozdania finansowego za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2008 roku.

Wynagrodzenie netto należne z tytułu przeglądu wspomnianych wyżej sprawozdań finansowych wynosi 75 600 zł. Wynagrodzenie netto należne z tytułu badania wspomnianych wyżej sprawozdań finansowych wynosi 113 400 zł. Wynagrodzenie za przegląd zostało wypłacone w roku 2008 natomiast pozostała część wynagrodzenia zostanie wypłacona w roku 2009.

Wynagrodzenie netto należne z tytułu przeglądu sprawozdań finansowych za okres 6 miesięcy zakończonych 30 czerwca 2007 roku (skonsolidowanego oraz skróconego jednostkowego) wyniosło 74 000 zł. Wynagrodzenie netto należne z tytułu badania rocznych sprawozdań finansowych (skonsolidowanego oraz jednostkowego) wyniosło 111 000 zł. Wynagrodzenie za przegląd sprawozdania półrocznego zostało wypłacone w roku 2007 natomiast pozostała część wynagrodzenia została wypłacona w 2008 r.

5.6 Pozostałe informacje związane z obrotem giełdowym

5.6.1. Terminy przekazywania raportów okresowych

Zgodnie z § 100 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 października 2005 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych, Zarząd ComArch S.A. przedstawił terminy przekazywania raportów okresowych w 2008 roku w raporcie bieżącym nr 5/2008.

5.6.2. Wykaz informacji bieżących i okresowych

Dnia 17 kwietnia 2008 r. Zarząd ComArch S.A. podał wykaz informacji bieżących i okresowych przekazanych do publicznej wiadomości w roku 2007. Oryginały raportów znajdują się w siedzibie Spółki w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39A. Zostały również udostępnione na stronie internetowej Spółki <http://www.comarch.pl/pl/investors/reports>

5.6.3. Komentarz Zarządu ComArch S.A. do wydarzeń z dnia 12.04.2008 i 13.04.2008 r.

W nawiązaniu do wydarzeń z dnia 12.04.2008 i 13.04.2008 dotyczących zatrzymania i zwolnienia prezesa Zarządu ComArch S.A. Prof. Janusza Filipiaka, Zarząd ComArch S.A. wyjaśnił, że:

- Zarzuty postawione prezesowi Zarządu nie pozostawały w żadnym związku z działalnością ComArch S.A. ani w ogóle z prowadzeniem działalności gospodarczej,
- Zarząd ComArch S.A. funkcjonuje na normalnych zasadach,
- sprawa w żadnym stopniu nie wpłynie także na przyszłą działalność ComArch S.A.

5.6.4. Komentarz Zarządu ComArch S.A. w sprawie spadku kursu akcji Spółki

W związku ze znaczącym spadkiem kursu akcji ComArch S.A. w dniu 21 maja 2008 roku, Zarząd ComArch S.A. w raporcie bieżącym nr 11/2008 oświadczył, że nie ma żadnej wiedzy o jakichkolwiek zdarzeniach, które mogłyby być powodem tak dużego spadku notowań. Zarząd Spółki podtrzymał dotychczasowe zapowiedzi wyników finansowych na rok 2008.

5.6.5. Korekta raportu skonsolidowanego za dwa kwartały 2008

W dniu 14 października 2008 roku został przekazany do wiadomości publicznej skorygowany skonsolidowany raport kwartalny Grupy Comarch za dwa kwartały 2008 roku.

Korekty dotyczyły:

1) dodania w skonsolidowanym rachunku zysków i strat danych dotyczących okresów kwartalnych: 01.04-30.06.2008 oraz 01.04-30.06.2007;

2) uzupełnienia w pkt 3.9.1 raportu QSr 2 2008 z dnia 14.08.2008 r. informacji dotyczącej zmian w strukturze własności znacznych pakietów akcji emitenta w okresie od przekazania poprzedniego raportu kwartalnego, tj. 15.05.2008 r. o następującą treść: "Wg wiedzy Spółki nie wystąpiły zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji emitenta w okresie od przekazania poprzedniego raportu kwartalnego, tj. od 15.05.2008 r.";

3) błędów edytorskich w znaku liczby dot. podatku dochodowego w skonsolidowanym rachunku zysków i strat za 6 miesięcy 2008 roku (było '34 730' a winno być '(34 730)') oraz wartości kapitału własnego w euro w wybranych danych finansowych: za 6 miesięcy 2008 roku było: '2 373 322' a winno być: '138 911'; za 6 miesięcy 2007 roku było: '2 113 919' a winno być: '67 260'

5.6.6. Lista akcjonariuszy uczestniczących w WZA (2008 rok)

Zgodnie z listą akcjonariuszy uczestniczących w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy ComArch S.A. w dniu 25 czerwca 2008 roku, Elżbieta Filipiak i Janusz Filipiak oraz BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Zrównoważonego FIO, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu FIO, Arka BZ WBK Akcji FIO, Lukas FIO Subfundusz Lukas Akcyjny, Lukas FIO Subfundusz Lukas Dynamiczny Polski i Lukas FIO Subfundusz Lukas Stabilnego Wzrostu posiadali powyżej 5 % ogólnej liczby głosów na tym Zgromadzeniu, według szczegółów poniżej:

1. Janusz Filipiak – 846 000 sztuk akcji uprzywilejowanych imiennych, z których przysługiwało 4 230 000 głosów na WZA i które stanowiły 41,89 % głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 28,22 %;

2. Elżbieta Filipiak – 799 000 sztuk akcji uprzywilejowanych imiennych, z których przysługiwało 3 995 000 głosów na WZA i które stanowiły 39,57 % głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 26,65 %;

3. Małżeństwo Elżbieta i Janusz Filipiakowie – 94 000 sztuk akcji uprzywilejowanych imiennych, z których przysługiwało 470 000 głosów na WZA i które stanowiły 4,65 % głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 3,14 %;

4. BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna działając w imieniu Arka BZ WBK Zrównoważonego FIO, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu FIO, Arka BZ WBK Akcji FIO, Lukas FIO Subfundusz Lukas Akcyjny, Lukas FIO Subfundusz Lukas Dynamiczny Polski i Lukas FIO Subfundusz Lukas Stabilnego Wzrostu – 1 155 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela, z których przysługiwało 1 155 000 głosów na WZA i które stanowiły 11,44 % głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 7,70 %.

Całkowita liczba głosów wynikająca z wszystkich wyemitowanych akcji ComArch S.A. wynosi 14 991 796 głosów. Na WZA w dniu 25 czerwca 2008 roku brali udział akcjonariusze reprezentujący 10 097 000 głosów.

PO DACIE BILANSU

5.6.7. Terminy raportów okresowych w 2009 roku

Raportem bieżącym nr 5/2009, zgodnie z § 100 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 października 2005 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych, Zarząd ComArch S.A. określił terminy przekazywania raportów okresowych w 2009 roku a następnie, w związku z nowelizacją rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych, zmodyfikował je raportem bieżącym nr 7/2009:

RAPORTY KWARTALNE skonsolidowane rozszerzone:

- 1) IV kwartał 2008 w dniu 27.02.2009
- 2) I kwartał 2009 w dniu 15.05.2009
- 3) III kwartał 2009 w dniu 13.11.2009

RAPORTY ROCZNE I PÓŁROCZNE:

- 1) Skonsolidowany rozszerzony raport półroczny za I półrocze 2009 roku w dniu 31.08.2009
- 2) Raport roczny za 2008 rok w dniu 30.04.2009
- 3) Skonsolidowany raport roczny za 2008 rok w dniu 30.04.2009

Jednocześnie, zgodnie z zasadami § 101 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, ComArch S.A. poinformował, że nie będzie publikować raportu za II kwartał 2009 roku.

5.6.8. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward

Spółka ComArch S.A. zawarła w okresie od 1 stycznia 2009 roku do 27 kwietnia 2009 roku kontrakty terminowe na sprzedaż walut obcych. Łączna wartość nominalna kontraktów terminowych otwartych na dzień 27 kwietnia 2009 roku wynosiła 2 650 tys. EUR oraz 2 000 tys. USD. Na dzień 27 kwietnia 2009 roku wycena otwartych kontraktów terminowych wynosiła plus 86 tys. zł. Kontrakty zapadają w terminie do 12 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez Comarch S.A. kontraktami, w których wynagrodzenie ustalone jest w walutach obcych.

Kraków, 30 kwietnia 2009 roku

Janusz Filipiak Prezes Zarządu	Piotr Piątosza Wiceprezes Zarządu	Paweł Prokop Wiceprezes Zarządu
Piotr Reichert Wiceprezes Zarządu	Zbigniew Rymarczyk Wiceprezes Zarządu	Konrad Tarański Wiceprezes Zarządu
Marcin Warwas Wiceprezes Zarządu		

6. Załącznik do sprawozdania zarządu z działalności grupy kapitałowej

6.1 Charakterystyka spółek Grupy

Firma Spółki: **ComArch Spółka Akcyjna**
COMARCH
Adres Spółki: 31-864 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
Telefon: (12) 646 10 00
Fax: (12) 646 11 00
Regon: 350527377
Nr identyfikacyjny NIP: 677-00-65-406

Spółka dominująca, akcje Spółki są dopuszczone do obrotu na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie i znajdują się wg wiedzy Spółki na dzień sporządzenia raportu w posiadaniu Janusza i Elżbiety Filipiaków (42,85 % akcji), członków Zarządu ComArch S.A. (0,85 %), BZ WBK AIB Asset Management S.A. (30,94 %), w tym akcje klientów BZ WBK AIB Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych Spółka Akcyjna (18,85 %).

Spółka posiada oddziały w Krakowie, Warszawie, Poznaniu, Gdańsku, Wrocławiu, Katowicach, Bielsko-Białej, Łodzi, Szczecinie i Lublinie.

Firma Spółki: **ComArch Software AG**
COMARCH
Adres spółki: Chemnitzer Str. 50, 01187 Dresden, Germany
Telefon: +49 351 3201 3200
Fax: +49 351 438 97 10
HRB: 23838

Kapitał zakładowy spółki wynosi 58 380,00 EUR. Na kapitał zakładowy składa się 11 676 akcji imiennych o wartości nominalnej 5 EUR każda, z których przysługuje łącznie 11 676 głosów. ComArch S.A. posiada 100 % udziału w kapitale i głosach na WZA Spółki. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch Software AG jest spółką zależną od ComArch S.A.

Firma spółki: **ComArch Software S.A.R.L.**
COMARCH
Adres spółki: 12 place Saint Hubert
59000 Lille, France
Telefon: +33 3 59 56 06 84
Fax: +33 3 59 56 06 01
RCS: 500 252 606 RCS LILLE

ComArch Software AG posiada 100 % udziałów spółki ComArch Software S.A.R.L., stanowiących 100 % kapitału zakładowego oraz 100 % głosów na zgromadzeniu wspólników. Kapitał zakładowy spółki ComArch Software S.A.R.L. wynosi 150 000 euro i składa się z 1 500 udziałów o wartości nominalnej 100 euro każdy. Ogólna liczba głosów wynikająca ze wszystkich udziałów wynosi 1 500. Przedmiotem działania ComArch Software S.A.R.L. jest tworzenie i wdrażanie systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch Software S.A.R.L. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez ComArch Software AG).

Firma spółki: **ComArch R&D S.A.R.L.**
COMARCH
Adres spółki: 1080 Chemin de la Croix Verte
38330 Montbonnot-Saint Martin, France
Telefon: +33 457 58 2300
RCS: 507 984 5S7 RCS Grenoble

W dniu 16 września 2008 roku została zarejestrowana spółka z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą ComArch R&D S.A.R.L. z siedzibą w Montbonnot-Saint-Martin we Francji. Spółka zależna emitenta, ComArch Software AG posiada 70 % udziałów spółki ComArch R&D S.A.R.L., stanowiących 70 % kapitału zakładowego oraz 70 % głosów na zgromadzeniu wspólników. Kapitał zakładowy spółki ComArch R&D S.A.R.L. wynosi 7 500 Euro i składa się z 750 udziałów o wartości nominalnej 10 Euro każdy. ComArch Software AG nabyła powyższe udziały za środki pozyskane ze środków własnych, za całkowitą cenę 5 250 Euro. Przedmiotem działania ComArch R&D S.A.R.L. jest tworzenie i wdrażanie systemów informatycznych, doradztwo w zakresie systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch R&D S.A.R.L. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez ComArch Software AG).

Firma Spółki: **SoftM Software und Beratung AG (SoftM)**
SOFTM
comarch group
Adres spółki: Messerschmittstr. 4,
80992 München, Germany
Telefon: +49 (89) 143 29 0
Fax: +49 (89) 143 29 1113
HRB: 111531

W czwartym kwartale 2008 roku ComArch Software AG nabyła 50,15 % akcji niemieckiej spółki SoftM Software und Beratung AG, notowanej na niemieckiej giełdzie Deutsche Wertpapierbörse we Frankfurcie w segmencie Prime Standard, przejmując tym samym całą Grupę SoftM, w której skład wchodzi: SoftM Software und Beratung AG, SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Monachium, SoftM Software und Beratung Münster GmbH z siedzibą w Monachium, Schilling Software GmbH z siedzibą w Bremen, SoftM Systemintegration GmbH z siedzibą w Monachium, SoftM Semiramis GmbH & Co. KG z siedzibą w Hanowerze, SoftM Software und Beratung GmbH z siedzibą w Wiedniu, SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Kirchbichl, SoftM Software und Beratung Schweiz AG z siedzibą w Buchs, SoftM France S.A.R.L. z siedzibą w Oberhausbergen, Solitas Informatik AG z siedzibą w Buchs, SoftM Czech Republic s.r.o. z siedzibą w Pilsen, SoftM Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu. Dnia 22 grudnia 2008 roku, w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG, zgodnie z niemieckim prawem (German Securities Acquisition and Takeover Act - Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz), spółka ComArch Software AG ogłosiła publiczne wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji w wezwaniu wynosiła 3,45 EURO.

Ogłoszone 22 grudnia 2008 roku wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG zostało zakończone 02 lutego 2009 roku. W wyniku rozliczenia w dniu 9 lutego 2009 powyższego wezwania ComArch Software AG nabył 1 991 777 akcji spółki po cenie 3,45 EURO za jedną akcję za łączną cenę 6 871 630,65 EURO. Po rozliczeniu wezwania, wg stanu na dzień sporządzenia raportu, ComArch Software AG jest posiadaczem 5 241 777 akcji spółki SoftM Software und Beratung AG, które stanowią 80,89 % w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 5 241 777 głosów, tj. 80,89 % na walnym zgromadzeniu spółki. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku SoftM Software und Beratung AG jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez ComArch Software AG).

W wyniku przejęcia Grupy SoftM w skład Grupy Comarch weszło 13 nowych spółek. Spółki te prowadzą działalność na rynku IT głównie w Niemczech, Austrii i Szwajcarii, oferując swoje produkty i usługi w trzech segmentach biznesowych: ERP, finanse oraz integracja systemów dla średnich przedsiębiorstw. Działalność spółek Grupy SoftM oraz spółek stowarzyszonych SoftM: d.velop (Schweiz) AG oraz KEK Anwendungssysteme GmbH nie odbiega charakterem od podstawowej działalności Grupy Comarch i jest zaliczana do segmentu IT. SoftM posiada także 100 % udziałów w spółce SoftM Verwaltungs GmbH z siedzibą w Monachium w Niemczech, która nie jest konsolidowana.

Firma Spółki: **ComArch, Inc.**
COMARCH
Adres spółki: 10 W. 35th St.
Chicago, IL 60616
Telefon: +1-800-786-4408
Fax: +1-800-684-5916
Nr dokumentu: P02000099861

Spółka zajmuje się sprzedażą oprogramowania Comarch i usług na rynek amerykański. Kapitał zakładowy spółki wynosi 40 000 USD. ComArch S.A. posiada 100 % udziału w kapitale i głosach na WZA Spółki. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch, Inc. jest spółką zależną od ComArch S.A.

Firma Spółki: **ComArch Panama, Inc.**
COMARCH
Adres spółki: Ave. Samuel Lewis, Calle 55
PH. Plaza Globus
5 piso, Oficina No. 2
Bella Vista, Panamá
Telefon/fax: +507 263 25 69
Nr rejestracyjny: 468218

Kapitał zakładowy spółki wynosi 360 000 USD i dzieli się na 360 000 akcji o wartości nominalnej 1 USD każda. Spółka zajmuje się sprzedażą i produkcją systemów informatycznych na rynek Ameryki Środkowej i Południowej. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch Panama, Inc. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez ComArch Inc.)

Firma Spółki: **ComArch Middle East FZ-LCC**
COMARCH
Adres Spółki: PO. Box 500398 Dubaj, Zjednoczone Emiraty Arabskie
Dubai Internet City
Building 1, G15
Telefon: +971 4 3913262
Fax: +971 4 3918668
Nr rejestru: 19879

Kapitał zakładowy spółki wynosi 200 000 AED i dzieli się na 200 udziałów po 1 tys. AED każdy, z których przysługuje 200 głosów (1 AED stanowi około 0,7869 PLN). ComArch S.A. objął wszystkie udziały za gotówkę po wartości nominalnej. Spółka zajmuje się sprzedażą produktów Comarch na Bliskim Wschodzie oraz częściowym supportem dostarczonych klientom systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch Middle-East FZ-LCC jest spółką zależną od ComArch S.A.

Firma Spółki: **ComArch LLC**
COMARCH
Adres Spółki: 18/7 Kutuzova Str., 01133 Kijów, Ukraina
Telefon: +(380) 44 492 28 42
Fax: +(380) 44 492 28 43
Nr rejestru: 32918282

Kapitał zakładowy spółki wynosi 20 500 UAH (1 UAH stanowi około 0,4537 PLN). ComArch S.A. posiada udział w kapitale zakładowym w wysokości 100 %, który uprawnia do 100 % głosów. Zarejestrowana spółka jest jednoosobową spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Spółka zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem produktów Comarch na Ukrainie z częściowym supportem dostarczonych klientom systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch LLC jest spółką zależną od ComArch S.A.

Firma Spółki: **ComArch s.r.o.**
COMARCH
Adres Spółki: Metodova 7, 821 08 Bratysława, Słowacja

Kapitał zakładowy spółki wynosi 4 500 000 SKK (1 SKK stanowi około 0,1364 PLN). Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch s.r.o. jest spółką zależną od ComArch S.A. Planowane jest ograniczenie działalności spółki.

Firma Spółki: **OOO ComArch**
COMARCH
Adres spółki: Prechistensky Pereulok 14 building 1, 119034 Moskwa, Rosja
Telefon: +7495 783 36 71
Nr rejestru: OKPO75603466

Kapitał zakładowy spółki wynosi 1 200 000 RUB i odpowiada mu 1 udział o wartości nominalnej 1,2 miliona RUB (1 RUB stanowi około 0,0957 PLN). Kapitał zakładowy został opłacony w całości. Spółka zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem produktów Comarch w Rosji oraz częściowym supportem dostarczonych klientom systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku OOO ComArch jest spółką zależną od ComArch S.A.

Firma Spółki: **UAB ComArch**
COMARCH
Adres spółki: Naugarduko 57, LT-03202 Wilno, Litwa
Telefon: +370 52 33 02 31
Fax: +370 52 33 79 95
Nr rejestru: 300150316

UAB „ComArch” jest spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Kapitał zakładowy spółki został pokryty gotówką i wynosi 70 000 LTL (1 LTL stanowi około 1,2084 PLN). Kapitał zakładowy dzieli się na 700 udziałów po 100 LTL każdy. Ogólna liczba głosów z wszystkich udziałów wynosi 700. Spółka zajmuje się sprzedażą i suportem dostarczonych klientom systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku UAB ComArch jest spółką zależną od ComArch S.A.

Firma Spółki: **CA Services S.A.**

CA SERVICES

Adres spółki: 31-946 Kraków, ul. Teatralne 9a
Telefon: (12) 646 18 00
Fax: (12) 646 18 50
Regon: 356846563
Nr identyfikacyjny NIP: 678-29-24-039

Kapitał zakładowy spółki CA Services S.A. wynosi 1 050 000 zł i dzieli się na 5 250 akcji o wartości nominalnej 200 zł każda, z których wynika 5 250 głosów. ComArch S.A. posiada 99,90 % akcji CA Services SA, które uprawniają do 99,9 % głosów na WZA spółki. CA Services SA prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na dostarczaniu łącz teleinformatycznych na potrzeby własne, spółek Grupy Comarch oraz realizowanych przez Comarch kontraktów a także świadczy usługi outsourcingowe. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku CA Services S.A. jest spółką zależną od ComArch S.A.

Firma Spółki: **ComArch Management Spółka z o. o.**

COMARCH

Adres Spółki: 31-864 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
Telefon: (12) 646 10 00
Fax: (12) 646 11 00
Regon: 120560832
Nr identyfikacyjny NIP: 675-13-76-192

Kapitał zakładowy spółki ComArch Management Sp. z o.o. wynosi 150 000,00 zł i dzieli się na 1 500 równych i niepodzielnych udziałów o wartości nominalnej 100,00 zł każdy., z których wynika 5 250 głosów. ComArch S.A. posiada 100 % udziałów uprawniających do 100 % głosów na zgromadzeniu wspólników spółki ComArch Management Sp. z o.o. Przedmiotem działania spółki ComArch Management Sp. z o.o. jest działalność związana z informatyką. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch Management Sp. z o.o. jest spółką zależną od ComArch S.A.

Firma Spółki: **ComArch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty**

COMARCH

Adres Spółki: 31-038 Kraków, ul. Księcia Józefa 186
Telefon/Fax: (12) 429 55 93
Regon: 120576141
Nr identyfikacyjny NIP: 106-00-01-334

ComArch S.A. posiada cztery certyfikaty inwestycyjne CCF FIZ o wartości 250 000,00 zł każdy. Łączna wartość objętych przez ComArch S.A. czterech certyfikatów inwestycyjnych Funduszu wynosi 1 000 000,00 zł. Stanowią one 100 % wyemitowanych przez CCF FIZ certyfikatów inwestycyjnych oraz uprawniają do 100 % głosów na zgromadzeniu inwestorów CCF FIZ. Objęte certyfikaty zostały pokryte wkładem pieniężnym ze środków własnych ComArch S.A. CCF FIZ prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie nowych technologii i usług internetowych, które nie są przedmiotem podstawowej działalności ComArch S.A.

Firma Spółki: **ComArch Management Spółka z o. o. Spółka Komandytowo-Akcyjna**
COMARCH
Adres Spółki: 31-864 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
Telefon: (12) 646 10 00
Fax: (12) 646 11 00
Regon: 120578542
Nr identyfikacyjny NIP: 675-13-76-542

Kapitał zakładowy ComArch Management Sp. z o. o. SK-A wynosi 945 000,00 zł i dzieli się na 945 000 akcji o wartości nominalnej 1,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 945 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 33,79 % akcji spółki (319 301 sztuk) znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (33,79 % głosów), 4,76 % akcji (45 000 sztuk) znajduje się w posiadaniu ComArch S.A. (4,76 % głosów), natomiast 61,45 % akcji (580 699 sztuk) zostało nabytych przez ComArch Management Spółka z o. o. SK-A celem umorzenia. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku ComArch Management Sp. z o. o. SK-A jest podmiotem zależnym od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **Bonus Development Sp. z o.o. Spółka Komandytowo-Akcyjna**
Adres Spółki: 31-059 Kraków, ul. Bożego Ciała 7
Regon: 120637434
Nr identyfikacyjny NIP: 676-23-68-121

Kapitał zakładowy Bonus Development Sp. z o. o. SK-A wynosi 5 650 000 zł i dzieli się na 5 650 000 akcji o wartości nominalnej 1 zł każda. Z 50 000 akcji uprzywilejowanych serii A przysługuje łącznie 100 000 głosów na zgromadzeniu wspólników, natomiast pozostałe 5 600 000 akcji uprawnia do 5 600 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 99,12 % akcji spółki (5 600 000 sztuk) znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (98,25 % głosów). Bonus Development Sp. z o. o. SK-A prowadzi działalność związaną z zarządzaniem nieruchomościami wykorzystywanymi w Grupie Comarch. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku Bonus Development Sp. z o. o. SK-A jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **iMed24 S.A.**
Adres Spółki: 31-864 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
Telefon: (12) 646 10 00
Fax: (12) 646 11 00
Regon: 120652221
Nr identyfikacyjny NIP: 675-13-82-502

Kapitał zakładowy iMed 24 S.A. wynosi 500 000,00 zł i dzieli się na 5 000 akcji o wartości nominalnej 100,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 5 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0 % akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0 % głosów). Spółka prowadzi projekt informatyczny związany z telemedycyną (zarządzanie rekordami medycznymi pacjentów w formie elektronicznej (EHR - Electronic Health Record). Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku iMed 24 S.A. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **iFIN24 S.A.**
Adres Spółki: 31-864 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
Telefon: (12) 646 10 00
Fax: (12) 646 11 00
Regon: 120705696
Nr identyfikacyjny NIP: 675-13-87-586

Kapitał zakładowy iFIN24 S.A. wynosi 500 000,00 zł i dzieli się na 5 000 akcji o wartości nominalnej 100,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 5 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0 % akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0 % głosów). Spółka prowadzi projekt informatyczny związany z usługami finansowymi. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku iFIN24 S.A. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **iReward24 S.A.**
Adres Spółki: 31-864 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
Telefon: (12) 646 10 00
Fax: (12) 646 11 00
Regon: 120792583
Nr identyfikacyjny NIP: 675-14-02-274

Kapitał zakładowy iReward24 S.A. wynosi 500 000,00 zł i dzieli się na 5 000 akcji o wartości nominalnej 100,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 5 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0 % akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0 % głosów). Spółka prowadzi działalność polegającą na wytwarzaniu i wdrażaniu oprogramowania lojalnościowego dla odbiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku iReward24 S.A. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **Infrastruktura24 S.A.**
Adres Spółki: 31-864 Kraków, Aleja Jana Pawła II 41 d
Telefon: (12) 684 80 00
Fax: (12) 684 81 00
Regon: 120807830
Nr identyfikacyjny NIP: 675-14-03-084

Kapitał zakładowy Infrastruktura S.A. wynosi 500 000,00 zł i dzieli się na 5 000 akcji o wartości nominalnej 100,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 5 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0 % akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0 % głosów). Spółka prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług Data Center dla odbiorców z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku Infrastruktura S.A. jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **Bonus Management Sp. z o.o. Spółka Komandytowo-Akcyjna**
Adres Spółki: 31-059 Kraków, ul. Bożego Ciała 7
Regon: 120641766
Nr identyfikacyjny NIP: 676-23-69-528

Kapitał zakładowy Bonus Management Sp. z o. o. SK-A wynosi 4 100 000,00 zł i dzieli się na 4 100 000 akcji o wartości nominalnej 1,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 4 150 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 98,78 % akcji spółki (4 050 000 sztuk) znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (4 050 000 głosów, tj. 97,59 %). Spółka prowadzi działalność inwestycyjną związaną z informatyką. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku Bonus Management Sp. z o. o. SK-A jest spółką zależną od ComArch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **Miejski Klub Sportowy Cracovia Sportowa Spółka Akcyjna**

Adres spółki: 30-111 Kraków, ul. Kałuży 1
Telefon: (12) 292 91 00
Fax: (12) 292 91 03
Regon: 351553230
Nr identyfikacyjny NIP: 677-20-79-476

Kapitał zakładowy MKS Cracovia SSA wynosi 14 557 000 zł i dzieli się na 145 570 akcji. ComArch S.A. posiada 71 550 akcji i głosów na WZA MKS Cracovia SSA, co stanowi 49,15 % udziału w kapitale zakładowym Spółki. Zgodnie z brzmieniem Art. 3 pkt 37 ust d) Ustawy o rachunkowości, z uwagi na fakt iż większość członków Rady Nadzorczej MKS Cracovia SSA jest wybierana przez ComArch S.A., MKS Cracovia SSA jest spółką zależną od ComArch S.A.

Firma Spółki: **Sodigital Sp. z o.o.**
Adres Spółki: 30-303 Kraków, ul. Madalińskiego 17/8
Telefon: (12) 378 45 57
Fax: (12) 378 45 59
Regon: 120629191
Nr identyfikacyjny NIP: 676-23-66-843

Kapitał zakładowy Sodigital Sp. z o. o. wynosi 651 000,00 zł i dzieli się na 6 510 akcji o wartości nominalnej 100,00 zł każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 2 520 głosów na zgromadzeniu wspólników. 30,72% akcji spółki (2 000 sztuk) znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (30,72 % głosów). Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku Sodigital Sp. z o.o. jest spółką stowarzyszoną z ComArch S.A.

Fideltronik-ComArch Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Kapitał zakładowy Spółki wynosi 4 000,00 zł i dzieli się na 40 równych i niepodzielnych udziałów po 100 zł każdy. ComArch S.A. posiada 20 udziałów o łącznej wartości 2 000,00 zł, co stanowi 50 % kapitału zakładowego i tyle samo głosów na Zgromadzeniu Wspólników. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku Fideltronik-ComArch Sp. z o.o. jest spółką stowarzyszoną z ComArch S.A. Spółka nie rozpoczęła działalności.

6.2 Zmiany w strukturze organizacyjnej w 2008 roku

W pierwszym kwartale 2008 roku zostały zarejestrowane spółki zależne CCF FIZ: Bonus Development Sp. z o.o. Spółka Komandytowo-Akcyjna oraz Bonus Management Sp. z o.o. Spółka Komandytowo-Akcyjna.

W drugim kwartale 2008 roku zostały zarejestrowane spółki zależne CCF FIZ: iFIN24 S.A. oraz iMed24 S.A.

W trzecim kwartale 2008 roku została zarejestrowana spółka z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą ComArch R&D S.A.R.L. z siedzibą w Montbonnot-Saint-Martin we Francji. Spółka zależna emitenta, ComArch Software AG posiada 70 % udziałów spółki ComArch R&D S.A.R.L., stanowiących 70 % kapitału zakładowego oraz 70 % głosów na zgromadzeniu wspólników.

W czwartym kwartale 2008 roku ComArch Software AG nabyła 50,15 % akcji niemieckiej spółki SoftM Software und Beratung AG, notowanej na niemieckiej giełdzie Deutsche Wertpapierbörse we Frankfurcie w segmencie Prime Standard, przejmując tym samym całą Grupę SoftM, w której skład wchodzi: SoftM Software und Beratung AG, SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Monachium, SoftM Software und Beratung Münster GmbH z siedzibą w Monachium, Schilling Software GmbH z siedzibą w Bremen, SoftM Systemintegration GmbH z siedzibą w Monachium, SoftM Semiramis GmbH & Co. KG z siedzibą w Hanowerze, SoftM Software und Beratung GmbH z siedzibą w Wiedniu, SoftM Solutions GmbH z siedzibą w Kirchbichl, SoftM Software und Beratung Schweiz AG z siedzibą w Buchs, SoftM France S.A.R.L. z siedzibą w Oberhausbergen, Solitas Informatik AG z siedzibą w Buchs, SoftM Czech Republic s.r.o. z siedzibą w Pilsen, SoftM Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Poznaniu. Dnia 22 grudnia 2008 roku, w związku z przekroczeniem progu 30 % głosów na Walnym Zgromadzeniu spółki SoftM Software und Beratung AG, zgodnie z niemieckim prawem (German Securities Acquisition and Takeover Act - Wertpapiererwerbs- und Übernahmegesetz), spółka ComArch Software AG ogłosiła publiczne wezwanie na sprzedaż akcji spółki SoftM Software und Beratung AG. Cena nabycia jednej akcji w wezwaniu wynosiła 3,45 EURO.

W czwartym kwartale 2008 roku zostały zarejestrowane spółki zależne CCF FIZ: iReward24 S.A. oraz Infrastruktura24 S.A.

6.3 Metody obliczania wskaźników finansowych

Wskaźniki zadłużenia

$$\text{wskaźnik zadłużenia finansowego aktywów} = \frac{\text{kredyty i pożyczki}}{\text{aktywa razem}}$$

$$\text{wskaźnik zadłużenia finansowego kapitału własnego} = \frac{\text{kredyty i pożyczki}}{\text{kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki}}$$

Wskaźniki rentowności

$$\text{zwrot na kapitale} = \frac{\text{zysk netto przypadający na akcjonariuszy Spółki}}{\text{kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki}}$$

$$\text{marża na sprzedaży} = \frac{\text{zysk brutto}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność operacyjna} = \frac{\text{zysk operacyjny}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność sprzedaży brutto} = \frac{\text{zysk przed opodatkowaniem}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność sprzedaży na zysku netto przypadającym na akcjonariuszy Spółki} = \frac{\text{zysk netto przypadający na akcjonariuszy Spółki}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

Wskaźniki płynności

$$\text{bieżącej płynności finansowej} = \frac{\text{aktywa obrotowe}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

$$\text{płynności szybki} = \frac{\text{należności handlowe oraz pozostałe należności} + \text{środki pieniężne i ich ekwiwalenty} + \text{aktywa finansowe dostępne do sprzedaży} + \text{aktywa klasyf. jako przeznaczone do sprzedaży}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

$$\text{podwyższonej płynności} = \frac{\text{środki pieniężne i ich ekwiwalenty}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

Wskaźniki rotacji

rotacji majątku obrotowego (krotność)	= $\frac{\text{przychody ze sprzedaży}}{\text{aktywa obrotowe}}$
rotacji należności (dni)	= $\frac{(\text{należności handlowe oraz pozostałe należności}) * 360}{\text{przychody ze sprzedaży}}$
rotacji zapasów (dni)	=- $\frac{\text{zapasy} * 360}{\text{koszty sprzedanych towarów i materiałów}}$
rotacji zobowiązań (dni)	=- $\frac{(\text{zobowiązania razem} + \text{zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych}) * 360}{\text{koszty sprzedaży i marketingu} + \text{koszty ogólnego zarządu} + \text{pozostałe koszty operacyjne} + \text{koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów}}$
rotacji zobowiązań bez zobowiązań z tytułu obligacji i kredytu inwestycyjnego (dni)	=- $\frac{(\text{zobowiązania razem} + \text{zobowiązania z tytułu obligacji zamiennych} + \text{kredyty i pożyczki}) * 360}{\text{koszty sprzedaży i marketingu} + \text{koszty ogólnego zarządu} + \text{pozostałe koszty operacyjne} + \text{koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów}}$

Oświadczenie Zarządu w sprawie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

Zarząd ComArch S.A. oświadcza, że podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych, dokonujący badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok 2008, został wybrany zgodnie z przepisami prawa oraz że podmiot ten i biegli rewidenci, dokonujący badania tego sprawozdania, spełniali warunki do wyrażenia bezstronnej i niezależnej opinii o badanym rocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami zawodowymi.

Kraków, 30 kwietnia 2009 roku

Janusz Filipiak Prezes Zarządu	Piotr Piątosza Wiceprezes Zarządu	Paweł Prokop Wiceprezes Zarządu
Piotr Reichert Wiceprezes Zarządu	Zbigniew Rymarczyk Wiceprezes Zarządu	Konrad Tarański Wiceprezes Zarządu
Marcin Warwas Wiceprezes Zarządu		

Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdań finansowych

Zarząd ComArch S.A. oświadcza, że wedle naszej najlepszej wiedzy, roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2008 i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową grupy kapitałowej emitenta oraz jej wynik finansowy, oraz że sprawozdanie z działalności grupy kapitałowej emitenta zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji grupy kapitałowej emitenta, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka.

Kraków, 30 kwietnia 2009 roku

Janusz Filipiak Prezes Zarządu	Piotr Piątosz Wiceprezes Zarządu	Paweł Prokop Wiceprezes Zarządu
Piotr Reichert Wiceprezes Zarządu	Zbigniew Rymarczyk Wiceprezes Zarządu	Konrad Tarański Wiceprezes Zarządu
Marcin Warwas Wiceprezes Zarządu		

**OŚWIADCZENIE ZARZĄDU COMARCH SA
O STOSOWANIU ŁADU KORPORACYJNEGO
W 2008 ROKU**

1.	OKREŚLENIE ZBIORU ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO, KTÓREMU PODLEGA EMITENT	3
2.	POSTANOWIENIA ZBIORU ZASAD ŁADU KORPORACYJNEGO, OD KTÓRYCH EMITENT ODSTĄPIŁ I WYJAŚNIENIE PRZYCZYŃ TEGO ODSTĄPIENIA.....	3
3.	OPIS GŁÓWNYCH CECH STOSOWANYCH W GRUPIE KAPITAŁOWEJ EMITENTA SYSTEMÓW KONTROLI WEWNĘTRZNEJ I ZARZĄDZANIA RYZYKIEM W ODNIESIENIU DO PROCESU SPORZĄDZANIA SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH I SKONSOLIDOWANYCH SPRAWOZDAŃ FINANSOWYCH	3
4.	AKCJONARIUSZE POSIADAJĄCY BEZPOŚREDNIO LUB POŚREDNIO ZNACZNE PAKIETY AKCJI WG STANU NA DZIEŃ 30 KWIETNIA 2009 R.....	4
5.	POSIADACZE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH, KTÓRE DAJĄ SPECJALNE UPRAWNIENIA KONTROLNE WRAZ Z OPISEM TYCH UPRAWNIENIÓW	4
6.	WSZELKIE OGRANICZENIA ODNOŚNIE DO WYKONYWANIA PRAWA GŁOSU, TAKIE JAK OGRANICZENIE WYKONYWANIA PRAWA GŁOSU PRZEZ POSIADANIE OKREŚLONEJ CZĘŚCI LUB LICZBY GŁOSÓW, OGRANICZENIA CZASOWE DOTYCZĄCE PRAWA GŁOSU LUB ZAPISY, ZGODNIE Z KTÓRYMI, PRZY WSPÓŁPRACY SPÓŁKI, PRAWA KAPITAŁOWE ZWIĄZANE Z PAPIERAMI WARTOŚCIOWYMI SĄ ODDZIELONE OD POSIADANIA PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH.....	4
7.	WSZELKIE OGRANICZENIA DOTYCZĄCE PRZENOSZENIA PRAWA WŁASNOŚCI PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH EMITENTA.....	5
8.	ZASADY DOTYCZĄCE POWOŁYWANIA I ODWOŁYWANIA OSÓB ZARZĄDZAJĄCYCH ORAZ ICH UPRAWNIENIÓW, W SZCZEGÓLNOŚCI PRAWO DO PODJĘCIA DECYZJI O EMISJI LUB WYKUPIE AKCJI	5
9.	OPIS ZASAD ZMIANY STATUTU LUB UMOWY SPÓŁKI EMITENTA	5
10.	SPOSÓB DZIAŁANIA WALNEGO ZGROMADZENIA I JEGO ZASADNICZE UPRAWNIENIA ORAZ OPIS PRAW AKCJONARIUSZY I SPOSOBU ICH WYKONYWANIA, W SZCZEGÓLNOŚCI ZASADY WYNIKAJĄCE Z REGULAMINU WALNEGO ZGROMADZENIA, JEŻELI TAKI REGULAMIN ZOSTAŁ UCHWALONY, O ILE INFORMACJE W TYM ZAKRESIE NIE WYNIKAJĄ WPROST Z PRZEPISÓW PRAWA.....	6
11.	SKŁAD OSOBOWY I ZMIANY, KTÓRE W NIM ZASZŁY W CIĄGU OSTATNIEGO ROKU OBROTOWEGO, ORAZ OPIS DZIAŁANIA ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH, NADZORUJĄCYCH LUB ADMINISTRUJĄCYCH EMITENTA ORAZ ICH KOMITETÓW	7

1. Określenie zbioru zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega emitent

W dniu 4 lipca 2007 r. Rada Nadzorcza GPW, na wniosek Zarządu Giełdy, przyjęła nowe zasady ładu korporacyjnego pod nazwą Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW. Nowy dokument zaczął obowiązywać od 1 stycznia 2008 roku i jest dostępny na

http://corp-gov.gpw.pl/lad_corp.asp

Dokument dzieli się na cztery części:

- I. Rekomendacje dotyczące dobrych praktyk spółek giełdowych,
- II. Dobre praktyki realizowane przez zarządy spółek giełdowych,
- III. Dobre praktyki stosowane przez członków rad nadzorczych,
- IV. Dobre praktyki stosowane przez akcjonariuszy.

W załączeniu do raportu rocznego przekazanego do publicznej wiadomości w dniu 3 kwietnia 2008, Zarząd ComArch S.A. przekazał, zgodnie z treścią § 29 ust. 5 regulaminu giełdy, raport dotyczący stosowania zasad ładu korporacyjnego przez ComArch S.A. w 2007 roku.

2. Postanowienia zbioru zasad ładu korporacyjnego, od których emitent odstąpił i wyjaśnienie przyczyn tego odstąpienia

a) Rekomendacje dotyczące dobrych praktyk spółek giełdowych

1. *„Spółka powinna prowadzić przejrzystą i efektywną politykę informacyjną, zarówno z wykorzystaniem tradycyjnych metod, jak i z użyciem nowoczesnych technologii, zapewniających szybkość, bezpieczeństwo oraz szeroki dostęp do informacji. Spółka korzystając w jak najszerszym stopniu z tych metod komunikowania powinna zapewnić odpowiednią komunikację z inwestorami i analitykami, umożliwiać transmitowanie obrad walnego zgromadzenia z wykorzystaniem sieci Internet, rejestrować przebieg obrad i upubliczniać go na stronie internetowej.”*

Spółka nie transmituje obecnie obrad walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu sieci Internet i nie upublicznia go na stronie, natomiast rozważy taką możliwość po wejściu w życie zmian w Kodeksie Spółek Handlowych i adekwatnym dopasowaniu treści statutu Spółki.

3. Opis głównych cech stosowanych w grupie kapitałowej emitenta systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych

Zarząd Spółki ComArch S.A. jest odpowiedzialny za prowadzenie rachunkowości spółki zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. Nr 121, poz. 591 z póź. zm.) oraz zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 18 października 2005 roku w sprawie zakresu informacji wykazywanych w sprawozdaniach finansowych i skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, wymaganych w prospekcie emisyjnym dla emitentów z siedzibą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, dla których właściwe są polskie zasady rachunkowości (Dz.U. Nr 209, poz. 1743 z póź. zm.) oraz w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. Nr 33 poz. 259).

Skonsolidowane sprawozdania Grupy Kapitałowej Comarch sporządzane są zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską (UE). Przy określaniu zakresu i metod konsolidacji, jak również stosunku zależności stosowane są kryteria określone w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej. Konsolidacja sprawozdań Grupy Kapitałowej, w odniesieniu do jednostek zależnych, jest przeprowadzona metodą pełną przez sumowanie w pełnej wysokości wszystkich, odpowiednich pozycji sprawozdań finansowych podmiotu dominującego i jednostek zależnych objętych konsolidacją. W odniesieniu do jednostek stowarzyszonych stosowana jest metoda praw własności. Wartość udziału jednostki dominującej w jednostce stowarzyszonej jest korygowana o przypadające na rzecz jednostki dominującej zwiększenia kapitału własnego jednostki stowarzyszonej, które nastąpiły w ciągu okresu objętego konsolidacją.

Kontrola wewnętrzna i zarządzanie ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych w Grupy Kapitałowej Comarch są realizowane zgodnie z obowiązującymi w Grupie wewnętrznymi procedurami sporządzania i zatwierdzania sprawozdań finansowych. Spółka dominująca prowadzi dokumentację (zgodną z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r.) opisującą przyjęte przez nią zasady rachunkowości, która zawiera między innymi informacje dotyczące sposobu wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, systemu ochrony danych i ich zbiorów. Księgowania wszystkich zdarzeń gospodarczych są dokonywane przy użyciu komputerowych systemów ewidencji księgowej (m.in. EGERIA i SoftM Suite), które posiadają zabezpieczenia przed dostępem osób nieuprawnionych oraz funkcyjne ograniczenia dostępu.

Zarówno sprawozdania jednostkowe jak i skonsolidowane sporządzane są wspólnie przez pracowników działów controllingu, finansowego i księgowości pod kontrolą Głównego Księgowego i Dyrektora Finansowego. Sprawozdania roczne jednostkowe i skonsolidowane podlegają także badaniu przez biegłego audytora wybieranego przez Radę Nadzorczą Spółki, natomiast sprawozdania półroczne podlegają przeglądowi przez niezależnego rewidenta. Sprawozdania finansowe niektórych jednostek zależnych także podlegają badaniu przez podmioty uprawnione do badania sprawozdań finansowych.

4. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji wg stanu na dzień 30 kwietnia 2009 r.

Akcjonariusze	Ilość akcji	% kapitału zakładowego	Liczba głosów na WZA Spółki	% głosów na WZA Spółki
Janusz Filipiak	2 518 383	31,63%	5 902 383	39,47%
Elżbieta Filipiak	799 000	10,04%	3 995 000	26,72%
Elżbieta i Janusz Filipiakowie	94 000	1,18%	470 000	3,14%
Pozostali członkowie Zarządu	67 348	0,85%	104 948	0,70%
Klienci BZ WBK AIB Asset Management S.A.,	2 462 771	30,94%	2 462 771	16,47%
<i>w tym akcje BZ WBK TFI S.A.</i>	<i>1 800 179</i>	<i>22,61%</i>	<i>1 800 179</i>	<i>12,04%</i>
Inni akcjonariusze	2 019 094	25,36%	2 019 094	13,50%
Razem	7 960 596	100,00%	14 954 196	100,00%

5. Posiadacze papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne wraz z opisem tych uprawnień

Janusz Filipiak, Prezes Zarządu ComArch S.A., jest posiadaczem 846 000 akcji uprzywilejowanych co do głosu (1:5). Przysługuje z nich 4 230 000 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki. Elżbieta Filipiak, Przewodniczący Rady Nadzorczej ComArch S.A. jest posiadaczem 799 000 akcji uprzywilejowanych do głosu (1:5). Przysługuje z nich 3 995 000 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki. Małżeństwo Janusz i Elżbieta Filipiak posiada 94 000 akcji uprzywilejowanych do głosu (1:5). Przysługuje z nich 470 000 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki. Paweł Prokop, Wiceprezes Zarządu ComArch S.A. jest posiadaczem 9 400 akcji uprzywilejowanych co do głosu (1:5). Przysługuje z nich 47 000 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

6. Wszelkie ograniczenia odnośnie do wykonywania prawa głosu, takie jak ograniczenie wykonywania prawa głosu przez posiadanie określonej części lub liczby głosów, ograniczenia czasowe dotyczące prawa głosu lub zapisy, zgodnie z którymi, przy współpracy spółki, prawa kapitałowe związane z papierami wartościowymi są oddzielone od posiadania papierów wartościowych

Nie dotyczy.

7. Wszelkie ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych emitenta

Zgodnie z treścią art. 8 pkt 5 statutu ComArch S.A.

„5. Zbycie akcji imiennych wymaga zgody Zarządu udzielonej w formie pisemnej. W przypadku odmowy zbycia, Zarząd w terminie 2 miesięcy od zgłoszenia Spółce zamiaru przeniesienia akcji wyznacza nabywcę oraz cenę akcji. Cena akcji nie może być niższa niż średnia cena giełdowa z trzech ostatnich miesięcy poprzedzających miesiąc zgłoszenia, pod warunkiem, że akcje Spółki będą w obrocie giełdowym. W przeciwnym przypadku cena akcji nie może być niższa niż wartość księgową przypadająca na akcję na ostatni dzień bilansowy. Cena jest płatna w terminie jednego miesiąca od dnia uchwały Zarządu wskazującej nabywcę akcji.”

8. Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji

A) Zasady powoływania i odwoływania

Zgodnie z treścią statutu Spółki Zarząd Spółki składa się z 2 do 8 osób powoływanych i odwoływanych przez Walne Zgromadzenie. Członków Zarządu powołuje się na okres wspólnej kadencji trwającej trzy lata. Walne Zgromadzenie ustala zasady i regulaminy wynagrodzenia dla członków Zarządu, przy czym kompetencja ta może zostać przekazana częściowo lub w całości Radzie Nadzorczej. Rada Nadzorcza może z ważnych powodów zawiesić w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu oraz może delegować członków Rady Nadzorczej na okres nie dłuższy niż 3 miesiące do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację lub z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności.

B) Uprawnienia zgodnie z art. 9, 20 - 22 Statutu ComArch S.A. i Kodeksem Spółek Handlowych (KSH)

- Zarząd może ustanawiać prokurentów.
- Do składania oświadczeń w imieniu Spółki oraz reprezentowania Spółki przed Sądem i poza Sądem upoważniony jest jednoosobowo Prezes Zarządu albo dwu członków Zarządu działających łącznie lub też jeden członek Zarządu działający łącznie z prokurentem.
- W umowach pomiędzy Spółką, a członkami Zarządu oraz w sporach z nimi reprezentuje Spółkę Rada Nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą Walnego Zgromadzenia. Rada Nadzorcza może upoważnić w drodze uchwały jednego lub więcej członków Rady Nadzorczej do dokonywania takich czynności prawnych.
- Organizację wewnętrzną Spółki określa Zarząd.
- Zgodnie z art. 445 i art. 446 Kodeksu Spółek Handlowych walne zgromadzenie podejmuje uchwałę w sprawie zmiany statutu przewidującą upoważnienie zarządu do podwyższenia kapitału zakładowego w granicach kapitału docelowego. Zgodnie z art. 9 ust. pkt 5 Statutu ComArch S.A. w ramach kapitału docelowego Zarząd Spółki może wydawać akcje tylko w zamian za wkłady pieniężne oraz nie może wydawać akcji uprzywilejowanych lub przyznawać akcjonariuszowi osobistych uprawnień, o których mowa w art. 354 Kodeksu Spółek Handlowych. W zakresie wszystkich spraw związanych z podwyższeniem kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego, w szczególności w sprawie wyłączenia lub ograniczenia prawa poboru oraz ustalenia ceny emisyjnej, wymagane jest uzyskanie zgody Rady Nadzorczej.

9. Opis zasad zmiany statutu lub umowy spółki emitenta

Podjęcie uchwał w sprawie zmian w statucie, w tym podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego oraz uchwały o istotnej zmianie przedmiotu działalności Spółki należy do kompetencji walnego zgromadzenia.

10. Sposób działania walnego zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania, w szczególności zasady wynikające z regulaminu walnego zgromadzenia, jeżeli taki regulamin został uchwalony, o ile informacje w tym zakresie nie wynikają wprost z przepisów prawa

1. Walne Zgromadzenia są zwyczajne i nadzwyczajne.
2. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Zarząd zwołuje najpóźniej do końca czerwca każdego roku.
3. Walne Zgromadzenia zwołuje się zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych, Statutem Spółki i Regulaminem Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 30 czerwca 2003 r.
4. Zgromadzenia odbywają się w siedzibie Spółki.
5. W Walnym Zgromadzeniu powinno uczestniczyć co najmniej dwóch członków Zarządu Spółki i co najmniej dwóch członków Rady Nadzorczej.
6. Na Walnym Zgromadzeniu obecny jest biegły rewident, jeżeli przedmiotem obrad Walnego Zgromadzenia są sprawy finansowe Spółki.
7. Do udziału w Walnym Zgromadzeniu uprawnieni są właściciele akcji imiennych wpisani do księgi akcyjnej przynajmniej na tydzień przed odbyciem Walnego Zgromadzenia oraz właściciele akcji na okaziciela, jeżeli złożą w siedzibie Spółki najpóźniej na tydzień przed terminem Walnego Zgromadzenia i nie odbiorą przed jego ukończeniem, imienne świadectwa depozytowe wystawione przez podmioty prowadzące rachunki papierów wartościowych zgodnie z przepisami o publicznym obrocie papierami wartościowymi.
8. Akcjonariusz będący osobą fizyczną może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika.
9. Akcjonariusz nie będący osobą fizyczną może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu przez osobę uprawnioną do składania oświadczeń woli w jego imieniu lub przez pełnomocnika.
10. Dopuszczalny jest udział w Walnym Zgromadzeniu przedstawicieli mediów jako publiczności.
11. Przewodniczący Walnego Zgromadzenia kieruje obradami, podejmuje decyzje w sprawach proceduralnych i porządkowych oraz jest uprawniony od interpretowania niniejszego Regulaminu.
12. Do czynności Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia należy m.in.:
  - a) czuwanie nad sprawnym przebiegiem obrad zgodnie z ustalonym porządkiem i procedurą,
  - b) udzielanie głosu,
  - c) przyjmowanie wniosków i projektów uchwał, poddawanie ich pod dyskusję oraz
  - d) zarządzanie i przeprowadzanie głosowań.
13. Walne Zgromadzenie dokonuje wyboru trzyosobowej Komisji Skrutacyjnej spośród kandydatów zgłoszonych przez Przewodniczącego Zgromadzenia. Do jej obowiązków należy czuwanie nad prawidłowym przebiegiem każdego głosowania, nadzorowanie obsługi głosowania oraz sprawdzanie i ogłaszanie wyników. W przypadku gdy w Walnym Zgromadzeniu bierze udział niewielka ilość akcjonariuszy nie przeprowadza się wyborów Komisji Skrutacyjnej, chyba że akcjonariusz lub pełnomocnik zgłosi wniosek o dokonanie wyboru Komisji Skrutacyjnej. W przypadku nie przeprowadzenia wyborów Komisji Skrutacyjnej jej uprawnienia wykonuje Przewodniczący Walnego Zgromadzenia.
14. Walne Zgromadzenie podejmuje decyzje w formie uchwał, przyjmowanych w głosowaniu jawnym z następującym zastrzeżeniem, że tajne głosowanie zarządza się w przypadku:
  - a) głosowania nad wyborem lub odwołaniem członków organów Spółki lub likwidatorów,
  - b) wniosków o pociągnięcie do odpowiedzialności członków organów Spółki lub likwidatorów,
  - c) w sprawach osobowych,
  - d) żądania zgłoszonego przez choćby jednego akcjonariusza,
  - e) w innych przypadkach określonych w obowiązujących przepisach.
15. Akcjonariusze zgłaszają kandydatów na członków Rady Nadzorczej Przewodniczącemu Walnego Zgromadzenia na piśmie lub ustnie.
16. Zgłaszający kandydaturę na członka Rady Nadzorczej powinien ją szczegółowo uzasadnić, wskazując w szczególności na wykształcenie i doświadczenie zawodowe kandydata.
17. Przed podjęciem uchwał o wyborze członków Rady Nadzorczej, Walne Zgromadzenie podejmuje uchwałę o ilości członków Rady Nadzorczej.

11. Skład osobowy i zmiany, które w nim zaszły w ciągu ostatniego roku obrotowego, oraz opis działania organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących emitenta oraz ich komitetów

A) Rada Nadzorcza wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja
Elżbieta Filipiak	Przewodniczący Rady
Maciej Brzeziński	Wiceprzewodniczący Rady
Maciej Czapiewski*	Członek Rady
Wojciech Kucharzyk	Członek Rady
Anna Ławrynowicz	Członek Rady
Tadeusz Syryjczyk	Członek Rady

*) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. w dniu 25 czerwca 2008 r. powołało Pana Macieja Czapiewskiego na członka Rady Nadzorczej ComArch S.A.

Rada Nadzorcza ComArch S.A. sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności. Rada Nadzorcza Spółki działa na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych, Statutu, zasad Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW obowiązujących w Spółce oraz Regulaminu Rady Nadzorczej Spółki uchwalonego dnia 30 czerwca 2003 roku przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy (wraz z późniejszymi zmianami). Szczegółowy opis działania Rady Nadzorczej znajduje się w powyższych dokumentach.

Główne zapisy Regulaminu Rady Nadzorczej ComArch S.A.:

1. Rada Nadzorcza składa się z 3 - 7 osób wybieranych przez Walne Zgromadzenie. Walne Zgromadzenie ustala, w drodze uchwały, przed głosowaniem nad kandydatami na członków Rady Nadzorczej, liczbę członków Rady Nadzorczej.
2. Członków Rady Nadzorczej powołuje się na okres wspólnej kadencji trwającej trzy lata.
3. Członkowie Rady Nadzorczej wykonują swoje czynności osobiście. Każdy z członków Rady Nadzorczej może być odwołany przed upływem kadencji. Członkowie Rady Nadzorczej mogą być wybierani ponownie.
4. Walne Zgromadzenie wybiera spośród członków Rady Nadzorczej – Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego, a w miarę potrzeb także Sekretarza Rady.
5. Przewodniczący Rady Nadzorczej:
  - a) zwołuje posiedzenia Rady Nadzorczej;
  - b) prowadzi posiedzenia Rady Nadzorczej; oraz
  - c) otwiera obrady Walnego Zgromadzenia Spółki.
6. W razie nieobecności Przewodniczącego funkcje te sprawuje Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej.
7. Spośród swoich członków Rada Nadzorcza może wybierać komitety nadzorujące określony sektor działalności Spółki, w szczególności komitet ds. audytu.
8. Komitety te mogą odbywać odrębne posiedzenia. Komitety mogą podejmować uchwały, których przedmiotem mogą być wnioski pokontrolne dotyczące funkcjonowania Spółki.
9. Posiedzenia Rady Nadzorczej zwołuje Przewodniczący Rady Nadzorczej. Zarząd lub inny członek Rady Nadzorczej może żądać od Przewodniczącego Rady Nadzorczej zwołania posiedzenia Rady Nadzorczej, podając proponowany porządek posiedzenia. Przewodniczący Rady Nadzorczej zobowiązany jest do zwołania posiedzenia w terminie 2 tygodni od otrzymania wniosku. Jeżeli posiedzenie nie zostanie zwołane zgodnie ze zdaniem powyższymi wnioskodawca może zwołać posiedzenie samodzielnie.
10. Porządek posiedzenia Rady Nadzorczej jest ustalany przez podmiot zwołujący posiedzenie Rady Nadzorczej i wraz z materiałami jest przekazywany członkom Rady Nadzorczej 3 (trzy) dni przed planowaną datą posiedzenia, chyba że zachodzą okoliczności uzasadniające skrócenie tego terminu.
11. Porządek posiedzenia Rady Nadzorczej może być zmieniony lub uzupełniony.
12. Posiedzenia Rady Nadzorczej powinny odbywać się co najmniej cztery razy w roku obrotowym.
13. Uchwały Rady Nadzorczej zapadają większością głosów obecnych. W przypadku równej ilości głosów decydujący jest głos Przewodniczącego.

14. Uchwała Rady Nadzorczej jest ważnie podjęta, jeżeli na posiedzenie Rady Nadzorczej zostali zaproszeni wszyscy jej członkowie i w posiedzeniu uczestniczy więcej niż połowa członków Rady Nadzorczej, w tym Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej.
15. Uchwały Rady Nadzorczej mogą być podjęte także bez odbycia posiedzenia w drodze pisemnego głosowania, o ile wszyscy członkowie Rady Nadzorczej wyrażą zgodę na piśmie na podejmowanie uchwał w takim trybie.
16. Posiedzenia Rady Nadzorczej mogą się również odbywać przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, takich jak telefon, fax, poczta elektroniczna bądź wykorzystanie sieci "Internet" w inny sposób, telekonferencja, i innych środków telekomunikacyjnych.
17. Członkowie Rady Nadzorczej mogą brać udział w podejmowaniu uchwał Rady Nadzorczej oddając swój głos na piśmie za pośrednictwem innego członka Rady Nadzorczej.
18. Podejmowanie uchwał przez Radę Nadzorczą w trybie, o którym mowa powyżej jest niedopuszczalne w sprawach opisanych w art. 388 § 4 Kodeksu Spółek Handlowych, tj.:
- a) wyboru Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej;
  - b) powołania i odwołania członka Zarządu;
  - c) zawieszenia w czynnościach członka Zarządu.
19. W posiedzeniach Rady Nadzorczej mogą brać udział członkowie Zarządu. Zarząd Spółki jest zawiadamiany o terminie i porządku obrad posiedzeniach Rady Nadzorczej.
20. Rada Nadzorcza może zapraszać wskazanych członków Zarządu do uczestniczenia w danym posiedzeniu.
21. Na każdym posiedzeniu Rada Nadzorcza jest informowana przez Spółkę o bieżących wynikach finansowych jednostkowych i skonsolidowanych oraz o istotnych sprawach dotyczących działalności Spółki, w tym - jeśli uzasadnia to sytuacja Spółki - o ryzyku związanym z działalnością i sposobach zarządzania tym ryzykiem.
22. Członkowie Zarządu nie uczestniczą w tych częściach posiedzeń Rady Nadzorczej, które dotyczą odwołania, odpowiedzialności oraz ustalania wynagrodzenia członków Zarządu.
23. Posiedzenia Rady Nadzorczej są protokołowane. Protokół powinien zawierać ustalony porządek obrad, imiona i nazwiska obecnych członków Rady Nadzorczej oraz wyniki głosowania nad poszczególnymi uchwałami.
24. Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki.
25. Do szczególnych kompetencji Rady Nadzorczej należy:
- a) ocena rocznego sprawozdania finansowego Spółki oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej ComArch;
  - b) ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki i z działalności Grupy Kapitałowej ComArch oraz wniosków Zarządu Spółki co do podziału zysku albo pokrycia strat;
  - c) składanie Walnemu Zgromadzeniu pisemnego sprawozdania z wyników czynności, o których mowa w pkt a) i b);
  - d) nadzorowanie wykonania przez Zarząd uchwał Walnego Zgromadzenia;
  - e) dokonywanie wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego Spółki i Grupy Kapitałowej ComArch; Rada Nadzorcza może podjąć uchwałę w przedmiocie określenia ostrzejszych niż wymagane przepisami prawa kryteria niezależności biegłego rewidenta;
  - f) powoływanie i odwoływanie członków Zarządu oraz ustalanie wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji członka Zarządu, a także zawieszanie z ważnych powodów w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu oraz delegowanie członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu;
  - g) wyrażanie zgody na podwyższenie kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego;
  - h) wyrażanie zgody na nabycie i zbycie nieruchomości lub udziału w nieruchomości;
  - i) wyrażanie zgody na zawarcie z subemitentem umowy, o której mowa w art. 433 § 3 Kodeksu Spółek Handlowych;
  - j) wykonywanie względem członków Zarządu w imieniu Spółki uprawnień wynikających ze stosunków pracy;
  - k) zatwierdzanie strategii rozwoju Spółki;
  - l) opiniowanie przedkładanych przez Zarząd i akcjonariuszy projektów uchwał Walnego Zgromadzenia.
26. Raz w roku Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę, w której zawarta jest własna ocena Rady Nadzorczej na temat sytuacji Spółki. Dokument ten Rada Nadzorcza przedkłada Walnemu Zgromadzeniu.
27. W celu wykonywania swoich obowiązków Rada Nadzorcza ma prawo badać wszystkie dokumenty Spółki, żądać od Zarządu i pracowników Spółki sprawozdań i wyjaśnień oraz

dokonywać rewizji stanu majątku Spółki. Rada Nadzorcza ma prawo żądania dla swoich potrzeb wykonywania niezbędnych ekspertyz i badań w zakresie spraw będących przedmiotem nadzoru i kontroli.

28. Rada Nadzorcza wykonuje swe czynności kolegialnie. Może jednak delegować członków Rady Nadzorczej do indywidualnego wykonywania poszczególnych czynności nadzorczych.

29. Członek Rady Nadzorczej powinien mieć przede wszystkim na względzie interes Spółki.

30. Członek Rady Nadzorczej zobowiązuje się do informowania pozostałych członków Rady Nadzorczej o zaistniałym konflikcie interesów oraz nie uczestniczy w obradach dotyczących danej sprawy. W przypadku wątpliwości Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę w przedmiocie istnienia konfliktu interesów.

31. Członkowie Rady Nadzorczej zobowiązani są do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji na temat działalności Spółki lub podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej ComArch uzyskanych w związku z pełnioną funkcją.

32. Każdy z członków Rady Nadzorczej w terminie 14 dni od dnia wyboru powinien złożyć pisemną informację o ekonomicznych, rodzinnych lub innych powiązaniach członka Rady Nadzorczej z akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5 % głosów na Walnym Zgromadzeniu. W przypadku osiągnięcia przez jakikolwiek podmiot ilości głosów na Walnym Zgromadzeniu określonej powyżej, Zarząd informuje o tym członków Rady Nadzorczej na piśmie na najbliższym posiedzeniu Rady Nadzorczej. W takiej sytuacji członkowie Rady Nadzorczej zobowiązani są do złożenia pisemnej informacji o powiązaniach w terminie 14 dni od dnia posiedzenia, na którym otrzymali informację Zarządu. W przypadku zmiany w powiązaniach, o których mowa powyżej członek Rady Nadzorczej ma obowiązek bez wezwania Spółki aktualizować przekazane wcześniej informacje w terminie 14 dni od zmiany w zakresie powiązań.

33. Członek Rady Nadzorczej delegowany do stałego i indywidualnego sprawowania nadzoru nie może bez zgody Spółki zajmować się interesami konkurencyjnymi ani też uczestniczyć w spółce konkurencyjnej jako wspólnik, lub członek organu spółki kapitałowej, bądź uczestniczyć w innej osobie prawnej jako członek organu. Zakaz ten obejmuje także udział w konkurencyjnej spółce kapitałowej, w przypadku posiadania w niej przez członka Rady Nadzorczej co najmniej 10 % udziałów lub akcji bądź prawa do powoływania co najmniej jednego członka zarządu.

34. Zgodę na prowadzenie działalności konkurencyjnej przez członka Rady Nadzorczej delegowanego do stałego i indywidualnego sprawowania nadzoru podejmuje Rada Nadzorcza.

35. Obowiązki członków Rady Nadzorczej

a) Członkowie Rady Nadzorczej są obowiązani do przekazywania Spółce oraz Komisji Nadzoru Finansowego informacji o zawartych przez nich oraz osoby blisko z nimi związane na własny rachunek, transakcjach nabycia lub zbycia akcji Spółki, praw pochodnych dotyczących akcji Spółki oraz innych instrumentów finansowych powiązanych z tymi papierami wartościowymi, dopuszczonych do obrotu na rynku regulowanym lub będących przedmiotem ubiegania się o dopuszczenie do obrotu na takim rynku – jeśli taka transakcja przekracza 5.000 Euro lub transakcje w ciągu roku przekraczają 5.000 Euro. Członkowie Rady Nadzorczej zobowiązani są do przekazywania takich informacji w terminie 5 dni roboczych od daty transakcji. Jeżeli suma wartości dokonanych transakcji, o których mowa powyżej, nie przekroczyła w danym roku kalendarzowym kwoty 5.000 euro, przekazanie informacji, o której mowa powyżej, powinno być dokonane najpóźniej do dnia 31 stycznia roku następującego po roku, w którym transakcje zostały zawarte.

b) Członek Rady Nadzorczej oddelegowany do stałego pełnienia nadzoru zobowiązany jest co miesiąc składać Radzie Nadzorczej pisemne sprawozdania z pełnionej funkcji.

c) Członek Rady Nadzorczej nie powinien rezygnować z pełnienia tej funkcji w trakcie kadencji, jeżeli mogłoby to uniemożliwić działanie Rady Nadzorczej, a w szczególności, jeśli mogłoby to uniemożliwić terminowe podjęcie istotnej dla Spółki uchwały.

d) Członkowie Rady Nadzorczej są wynagradzani za swe czynności według zasad określonych przez Walne Zgromadzenie.

e) Dwóch członków Rady Nadzorczej zobowiązanych jest do uczestniczenia w obradach Walnego Zgromadzenia. Członkowie Rady Nadzorczej wskazują między sobą osoby, które będą reprezentowały Radę Nadzorczą na Walnym Zgromadzeniu.

f) Członek Rady Nadzorczej powinien dokładać wszelkich starań, aby uczestniczyć w posiedzeniach Rady Nadzorczej.

g) Członkowie delegowani do stałego i indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych mają prawo uczestniczenia w posiedzeniach Zarządu.

36. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej delegowanych do stałego i indywidualnego wykonywania nadzoru ustala Rada Nadzorcza.

37. Koszty działalności Rady Nadzorczej pokrywa Spółka.
 38. Rada Nadzorcza korzysta z pomieszczeń biurowych, urządzeń i materiałów Spółki.
 39. Obsługę administracyjno-techniczną Rady Nadzorczej zapewnia Zarząd Spółki.

Komitet audytu

Zgodnie z uchwałą Rady Nadzorczej, Rada Nadzorcza w całości wykonuje obowiązki Komitetu Audytu określone w Zasadach Dobrych Praktyk Spółek Giełdowych. Ze względu na mało liczny skład Rady - 6 osób, Rada Nadzorcza może otrzymać wszystkie wyjaśnienia, dokonać ich analizy oraz przedyskutować na posiedzeniu w całym składzie

B) Zarząd wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu
Piotr Piątosza	Wiceprezes Zarządu
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu
Piotr Reichert	Wiceprezes Zarządu
Konrad Tarański*	Wiceprezes Zarządu
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu

*) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy ComArch S.A. w dniu 25 czerwca 2008 r. powołało Pana Konrada Tarańskiego na Wiceprezesa Zarządu ComArch S.A.

Zarząd ComArch S.A. prowadzi sprawy Spółki i działa na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych, Statutu ComArch S.A., uchwał Rady Nadzorczej, uchwał Walnego Zgromadzenia, Regulaminu Zarządu Spółki z dnia 30 czerwca 2003 r. oraz powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Szczegółowy opis działania walnego zgromadzenia znajduje się w powyższych dokumentach.

Główne zapisy Regulaminu Zarządu ComArch S.A.:

- Zarząd wykonuje swe obowiązki kolegialnie, podejmując uchwały na posiedzeniach Zarządu oraz w trybie określonym poniżej.
- Posiedzenia Zarządu odbywają się co najmniej raz w miesiącu. W roku 2008 roku posiedzenia Zarządu odbywały się w budynku spółki przy Al. Jana Pawła 39A w Krakowie, obecnie zostały przeniesione do nowego budynku zlokalizowanego przy Al. Jana Pawła II 41e w Krakowie.
- Posiedzenia Zarządu zwołuje Prezes Zarządu lub w razie jego nieobecności członek Zarządu zastępujący Prezesa Zarządu.
- Posiedzenie Zarządu może odbyć się również bez formalnego zwołania, jeżeli na posiedzeniu Zarządu są obecni wszyscy członkowie Zarządu.
- Prezes Zarządu lub w razie jego nieobecności osoba zastępująca Prezesa Zarządu zwołuje posiedzenia Zarządu na żądanie każdego z członków Zarządu z porządkiem posiedzenia wskazanym przez wnioskodawcę. Na takim posiedzeniu Zarządu mogą być rozpoznawane również inne sprawy zamieszczone w porządku.
- Posiedzeniom Zarządu przewodniczy Prezes Zarządu lub osoba zastępująca Prezesa Zarządu albo osoba wskazana przez Prezesa Zarządu.
- Zarząd podejmuje decyzje w formie uchwał w drodze głosowania jawnego.
- Na żądanie chociażby jednego z uczestniczących w posiedzeniu członków Zarządu, przewodniczący posiedzenia zarządza głosowanie tajne.
- Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów.
- Dla ważności uchwał podejmowanych na posiedzeniu Zarządu niezbędne jest aby w posiedzeniu Zarządu uczestniczyło co najmniej 3 członków Zarządu, a w tym Prezes Zarządu lub osoba zastępująca Prezesa Zarządu.
- Zarząd może podjąć uchwałę poza posiedzeniem Zarządu w drodze:
  - głosowania pisemnego – w takim przypadku każdy z członków Zarządu oddaje głos na piśmie i przekazuje Prezesowi Zarządu lub osobie zastępującej Prezesa Zarządu;
  - głosowania pisemnego – w trybie obiegowym – przez każdego z członków Zarządu poprzez złożenie podpisu pod treścią uchwały i jej przekazania Prezesowi Zarządu lub osobie zastępującej Prezesa Zarządu;

- c) głosowania przy użyciu środków telekomunikacyjnych w postaci faksu lub internetu.
  - d) Głosy oddane w sposób określony w ust. 1 niniejszego § podlegają wpisaniu do księgi uchwał oraz są załączane do protokołów z posiedzeń Zarządu.
  - e) Do skutecznego podjęcia uchwały w sposób opisany pkt c konieczne jest oddanie głosów przez wszystkich członków Zarządu.
12. W posiedzeniach Zarządu mogą brać udział osoby zaproszone.
13. Z posiedzeń Zarządu sporządza się protokół, który zawiera co najmniej:
- a) datę i miejsce posiedzenia;
  - b) porządek posiedzenia;
  - c) imiona i nazwiska obecnych członków Zarządu;
  - d) imiona i nazwiska osób zaproszonych na posiedzenia Zarządu i obecnych na posiedzeniu;
  - e) dokładną treść uchwał;
  - f) liczbę głosów oddanych za lub przeciw uchwale oraz głosy wstrzymujące się;
  - g) informację o zagadnieniach będących przedmiotem dyskusji
  - h) treść zgłoszonego zdania odrębnego;
  - i) podpisy obecnych na posiedzeniu członków Zarządu.
14. Protokoły z posiedzeń Zarządu gromadzone są w zbiorze protokołów posiedzeń Zarządu – zwanym Księgą Protokołów. Księgę Protokołów prowadzi Biuro Zarządu.
15. Protokoły z posiedzeń Zarządu sporządzane są niezwłocznie przez Biuro Zarządu.
16. Członek Zarządu w przypadku bezpośredniej lub pośredniej sprzeczności interesów Spółki z interesami członka Zarządu ma obowiązek powiadomić Radę Nadzorczą Spółki o zaistniałym konflikcie.
17. Dwóch członków Zarządu zobowiązanych jest do uczestniczenia w obradach Walnego Zgromadzenia. Członkowie Zarządu wskazują między sobą osoby, które będą reprezentowały Zarząd na Walnym Zgromadzeniu.